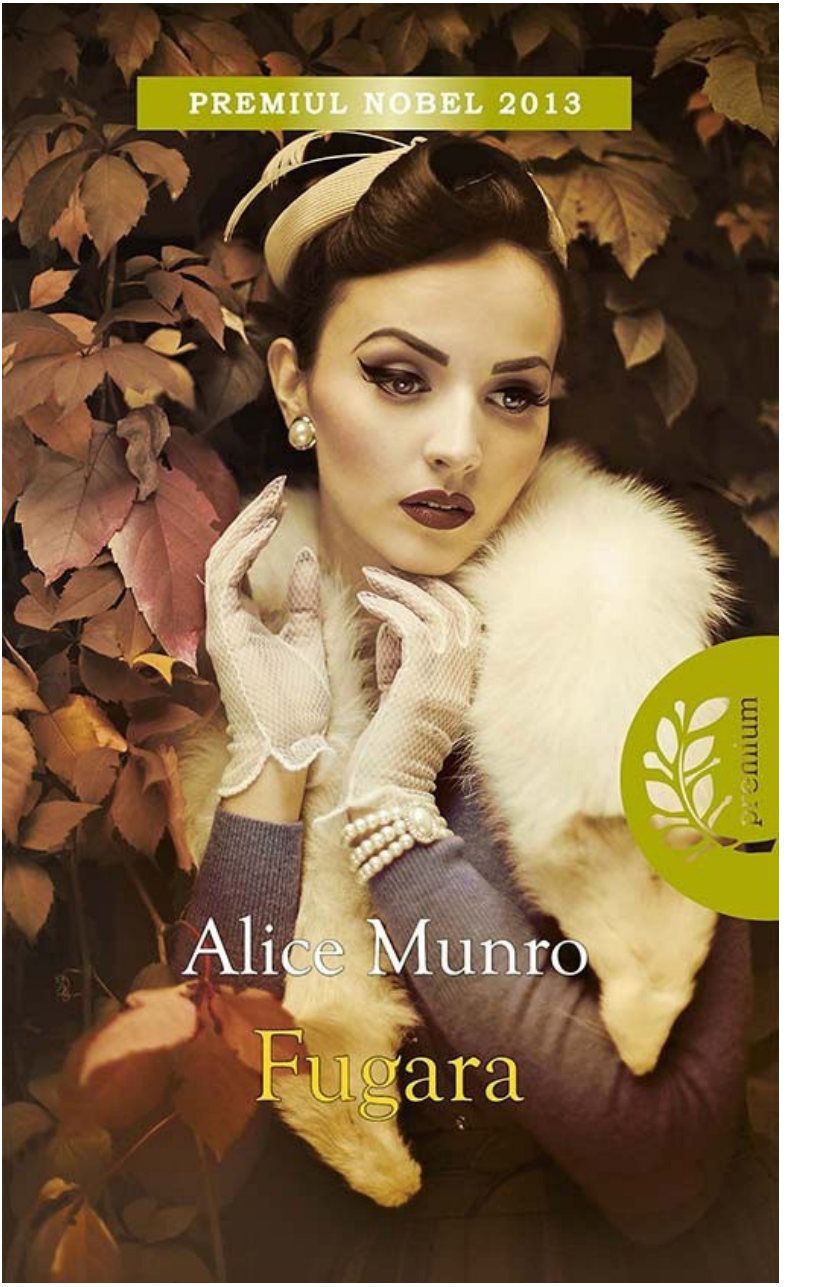
PREMIUL NOBEL 2013
premium
Alice Munro
Fugara

Alice Munro
Fugara

Traducere din limba engleză și note
Mihnea Gafiţa

Editura LITERA
2014

Runaway
Alice Munro

2005, Alice Munro
Editor: Vidrașcu și fiii
Copertă: Florentina Tudor
Seria de ficţiune a Editurii Litera este coordonată de Cristina Vidrașcu Sturza

ISBN EPUB: 978 – 606 – 686 – 951 – 5
ISBN PDF: 978 – 606 – 686 – 952 – 2
ISBN Print: 978 – 606 – 686 – 807 – 5

În amintirea prietenilor mei, Mary Carey, Jean Livermore, Melda Buchanan

FUGARA

Carla și-a dat seama că venea încă dinainte ca mașina să ajungă în vârful acelei biete înălţări a drumului care prin părţile-astea se cheamă deal. Ea este, s-a gândit. Doamna Jamieson – Sylvia –, care se întorcea din vacanţa petrecută în Grecia. Din poarta grajdului – dar stând înăuntru suficient de mult, cât să nu poată fi văzută dintr-o singură privire –, urmărea cu atenţie șoseaua pe care doamna Jamieson trebuia neapărat să treacă, fiindcă locuinţa ei se afla la o jumătate de milă mai jos pe drumul acela, dincolo de casa lui Clark și a Carlei.

Dacă era cineva care-și propusese să cotească și să intre pe poarta lor, de-acum ar fi trebuit să încetinească. Și totuși, Carla încă spera. „Dă să nu fie ea!”

Ba era. Doamna Jamieson și-a întors capul o dată, scurt – se străduia din răsputeri să-și manevreze mașina printre făgașele și băltoacele pe care ploaia le făcuse în pietriș –, dar nu și-a ridicat mâna de pe volan ca să-i facă semn, adică n-o zărise. Carla, în schimb, i-a zărit ei braţul dezgolit până la umăr și bronzat, părul platinat într-o nuanţă și mai deschisă decât i-l știa dinainte, mai degrabă alb acum decât blond-argintiu, și expresia feţei, care era și hotărâtă, și exasperată, și amuzată de propria-i exasperare – exact așa cum se aștepta să arate doamna Jamieson încercând să se descurce pe un asemenea drum. Când și-a întors capul spre ea, Carla i-a citit în ochi o lucire pozitivă – de optimism, de curiozitate –, care a făcut-o să se dea

înapoi cu un pas.

Așa, deci.

Poate că deocamdată Clark nu știa. Presupunând că stătea la calculator, înseamnă că era cu spatele întors către fereastră și drum.

Dar poate că doamna Jamieson mai avea de mers pe undeva. Dacă venise cu mașina dinspre aeroport spre casă, poate că nu se oprise la cumpărături – adică, înainte să ajungă până acasă și să-și dea seama de ce-i trebuia. Și-atunci ar putea-o vedea Clark. Sau, după lăsarea întunericului, s-ar zări luminile de la casa ei. Dar acum, în iulie, se întuneca târziu. Ar putea fi atât de obosită, încât să nu-și mai bată capul s-aprindă luminile, ar putea să se culce devreme.

Pe de altă parte, ar putea să telefoneze. Uite-acum, în orice moment.

Era o vară de ploaie, ploaie și iar ploaie. De cum făceai ochi dimineaţa, o auzeai răpăind pe acoperișul locuinţei mobile. Potecile erau numai noroaie, pajiștile cu iarbă înaltă musteau de apă, din frunzișurile de deasupra capului te trezeai cu câte o aversă întâmplătoare, chiar și în momentele în care din cer nu se revărsa nimic, de fapt, iar norii dădeau semne că se risipeau. Carla își punea o pălărie australiană veche, de fetru, înaltă și cu boruri largi, ori de câte ori ieșea, iar părul strâns într-o coadă lungă și groasă, împletită, și-l ţinea pe dinăuntrul bluzei.

Nimeni nu mai venea să călărească pe coclauri, deși Clark și Carla fuseseră peste tot și lipiseră afișe prin toate

campingurile, în cafenele, pe panoul de afișaj de la oficiul de turism și oriunde altundeva le mai trecuse prin cap să le pună. Doar o mână de elevi mai veneau la lecţii, dar erau cei obișnuiţi, nu grupurile de școlari în vacanţă, nu autocarele întregi de prin taberele sezoniere, care-i ţinuseră ocupaţi toată vara dinainte. Și chiar și cei obișnuiţi, pe care ei contau, își luau liber și plecau în concedii și-n excursii, ori pur și simplu își contramandau lecţiile, pentru că vremea chiar avea darul să-i descurajeze. Dacă sunau prea târziu, Clark îi taxa oricum pentru timpul neconsumat. Câţiva dintre ei se plânseseră și renunţaseră definitiv.

Mai câştigau ceva de pe urma celor trei cai ţinuţi în pensiune. Aceștia trei, plus cei patru ai lor, erau acum pe undeva pe câmp, vârându-și boturile prin iarba de sub copaci. Aveau aerul că nu-și băteau ei capul să observe că ploaia se oprise pe moment, așa cum de multe ori făcea după-amiaza, mai mult sau mai puţin. Atâta cât să-ţi renască speranţele – norii se albeau, se subţiau și lăsau să treacă prin ei o lumină difuză, care nu reușea niciodată să se transforme în strălucire de soare adevărată și până pe la ora cinei dispărea cu totul.

Carla terminase de-acum să cureţe în grajd. Făcuse totul pe îndelete – îi plăceau ritmul corvezilor ei obișnuite, spaţiul gol de sub acoperișul înalt al grajdului, mirosurile. S-a îndreptat apoi către ţarcul de antrenament, ca să vadă cât de uscat era solul, pentru cazul în care și-ar fi făcut apariţia, totuși, elevul de la ora cinci.

Cele mai multe ploi serioase nu fuseseră propriu-zis torenţiale sau amplificate de vânt, dar în săptămâna dinainte se iscase brusc o agitaţie și pe urmă o vântoasă printre vârfurile copacilor, cu o ploaie orbitoare, aproape la orizontală. După numai un sfert de oră, furtuna trecuse mai departe. Dar după ea rămăseseră crengi căzute de-a latul drumului, fire de curent electric smulse și o bună parte din acoperitoarea de plastic a ţarcului ruptă și aruncată cât colo. La capătul pistei se formase o baltă mare cât un lac, și Clark muncise până după lăsarea întunericului, săpând un șanţ prin care s-o dreneze.

Acoperitoarea nu fusese reparată nici acum. Clark întinsese niște sârmă de gard, care să împiedice caii să se bage în noroi, și Carla instalase marcaje pentru o pistă mai scurtă.

Pe internet, chiar acum, Clark vâna un loc de unde să cumpere material pentru altă acoperitoare. Vreun debușeu de lichidări de stocuri, cu preţuri pe care și le puteau permite, sau cineva care voia să scape la mâna a doua de vreun asemenea material. Nu voia să meargă în oraș, la „Furniturile pentru locuinţă” ale lui Hy și Robert Buckley, cărora el le spunea „Furnituri pentru ticăloșii de hoţi la drumul mare”[1], pentru că le datora prea mulţi bani și se mai și certase cu ei.

Clark nu se certa numai cu oamenii cărora le datora

[1] În original, joc de cuvinte intraductibil, bazat pe sonoritatea asemănătoare a celor două denumiri: *Hy and Robert Buckley’s Building Supply* și *Highway Robbers Buggery Supply.*

bani. Atitudinea lui prietenoasă, care iniţial te atrăgea, putea să se transforme dintr-odată în dușmănie. În unele locuri nu voia cu niciun chip să intre și de fiecare dată o punea pe Carla să meargă ea, pentru că el făcuse scandal. Un asemenea loc era farmacia. O bătrână i se băgase în faţă – de fapt, plecase din faţa lui și se dusese după ceva ce uitase, pe urmă se întorsese și se înghesuise tot înaintea lui, în loc să se așeze frumos la coadă, el se plânsese, iar casiera îi spusese:

— Are emfizem, la care Clark zisese:

— Hai, nu zău?! Și eu am hemoroizi, așa încât fusese chemat șeful de tură, care-l pusese la punct.

Iar în cafeneaua de pe autostradă, reducerea promisă pentru micul dejun îi fusese refuzată pe motiv că ora unsprezece dimineaţa trecuse, drept care Clark se certase cu cei de-acolo și dăduse drumul pe jos paharului de cafea pe care și-l luase la pachet – paharul fusese cât pe-aci, pretinseseră ei, să cadă în capul unui copil în căruţ. El se apărase că nu pe-acolo trecuse copilul, ci pe la jumătate de milă depărtare, și că-i scăpase paharul din mână fiindcă nu i se dăduse capac pentru el. Nu le ceruse capac, ziseseră ei. Nici n-ar fi trebuit să fie obligat să-l ceară, zisese el.

— Îţi tot sare ţandăra, îi spunea Carla.

— Așa fac bărbaţii.

În schimb, ea nu-i spusese nimic despre cearta lui cu Joy Tucker. Joy Tucker era bibliotecara din oraș, care-și dăduse calul în pensiune la ei. Calul era, de fapt, o iapă roaibă mică și aprigă, pe nume Lizzie. Când avea chef de

glume, Joy Tucker îi spunea Lizzie Borden[2]. În ajun, venise cu mașina, fără să aibă chef de glume deloc și se plânsese că acoperitoarea ţarcului nu fusese încă reparată și că Lizzie arăta nefericită, de parcă ar fi picnit-o vreo răceală.

Lizzie n-avea nimic, de fapt. Clark încercase – atâta cât putea el – să se arate împăciuitor. Dar, până la urmă, Joy Tucker fusese cea căreia îi sărise ţandăra și le spusese că era ca-ntr-o cocină la ei, acolo, și că Lizzie merita mai mult, la care Clark îi zisese: „Fă ce vrei”. Joy nu şi-o luase – nu încă – pe Lizzie, așa cum se așteptase ea, Carla. Dar Clark, după ce declarase iniţial că iapa cea roaibă era ca un animăluţ de companie pentru el, acum nu mai voia să aibă nimic de-a face cu ea. Lizzie se simţise ofensată – prin urmare, opunea rezistenţă când era vorba să se antreneze și făcea ca toate alea când trebuia să i se cureţe copitele, ceea ce însemna în fiecare zi, de teamă să nu dezvolte vreo ciupercă. Unde mai pui că era în stare s-o și muște pe Carla.

Dar cel mai rău lucru, din punctul de vedere al Carlei, era lipsa Florei, căpriţa cea albă, care le ţinea de urât cailor în grajd și pe câmpuri. De două zile nu mai era de găsit. Carla se temea să nu fi fost prinsă de niște câini sălbatici sau de coioţi, poate chiar de vreun urs.

O visase pe Flora în acea noapte și în cea dinainte. În primul vis, capra venise până lângă patul ei, ţinând în bot

[2] Lizzie Andrew Borden (1860 – 1927) a fost acuzată, judecată, dar achitată în procesul de asasinare cu o secure a tatălui și a mamei sale vitrege, în orașul Fall River din Massachusetts, în 1892.

un măr roșu, dar în al doilea, chiar azi-noapte, fugise mâncând pământul când o văzuse pe Carla venind către ea. Părea lovită la picior, dar tot fugise. O condusese pe Carla până la o baricadă cu sârmă ghimpată, care și-ar fi avut locul pe un câmp de luptă, după care ea – Flora – se strecurase printre sârme, cu tot cu piciorul șontorog, se scursese printre ele ca un ţipar alb și dispăruse.

Caii o văzuseră pe Carla îndreptându-se către ţarc și se apropiaseră cu toţii de gard – cu un aer plouat, deși aveau pături neozeelandeze pe spinări –, ca să-i atragă atenţia către ei când s-ar fi întors. Ea le-a vorbit calm, scuzându-se că venea cu mâna goală. I-a mângâiat pe gâturi, le-a frecat nasurile și i-a întrebat dacă nu cumva știau ceva de Flora.

Grace și Juniper au pufnit pe nări și și-au ridicat boturile de parcă ar fi recunoscut numele rostit de ea și i-ar fi împărtășit preocuparea, dar apoi Lizzie s-a vârât între ei și i-a împins lui Grace capul de sub mâna mângâietoare a Carlei. Ba chiar a și prins acea mână cu dinţii, ca s-o înveţe minte, așa încât Carlei i-a luat ceva timp să-i facă morală.

Până cu trei ani înainte, Carla nu se uitase niciodată cu atenţie la locuinţele mobile. Nici nu le spusese vreodată așa. La fel ca părinţilor ei, un termen precum „locuinţe mobile” i s-ar fi părut pretenţios. Unii oameni trăiau în rulote, și cu asta, basta. O rulotă nu se deosebea cu nimic de altă rulotă. Când se mutase aici, când își alesese această viaţă alături de Clark, abia atunci începuse Carla

să privească lucrurile într-un alt mod. Să le spună „locuinţe mobile” și să se intereseze de cum și le amenajaseră oamenii. Ce fel de perdele își atârnaseră la ferestre, cum își pictaseră balcoanele sau verandele, cochete și ambiţioase, sau încăperile suplimentare pe care și le construiseră. Abia aștepta să se apuce și ea de îmbunătăţiri similare.

Clark mersese pe mâna ei, cel puţin o vreme. Construise trepte noi şi-şi petrecuse o mulţime de timp căutând pentru ele vreo balustradă veche de fier forjat. Nu se plânsese câtuși de puţin de banii cheltuiţi pe vopsea pentru bucătărie și baie sau pe materialul pentru perdele. Felul în care vopsea Carla suferea de grabă – ea nu știa, pe atunci, că trebuie să scoţi mai întâi balamalele de la ușile dulapului. Sau că trebuie să căptușești perdelele, care între timp se decoloraseră.

La ceva tot se împotrivise Clark, și anume la smulsul mochetei, care era una și aceeași în fiecare încăpere și pe care ea își propusese de la bun început s-o înlocuiască. Era împărţită în mici pătrate maro, fiecare cu un model de înfloriturişi forme, unele maro mai închis, altele ruginii, altele cafenii. Multă vreme, Carla crezuse că erau aceleași înfloriturişi forme, aranjate în același mod în fiecare pătrat. După care, când avusese mai mult timp – o mulţime de timp – să le cerceteze, ajunsese la concluzia că erau, de fapt, patru modele reunite în pătrate identice, mai mari. Uneori își dădea rapid seama de cum erau asamblate, alteori trebuia să se căznească să vadă aranjamentele.

Asta făcea când afară ploua și când starea de spirit a lui Clark trăgea în jos tot spaţiul interior pe care-l aveau, adică nu mai era atent la nimic altceva decât la ecranul calculatorului. Dar cel mai bun lucru pe care-l putea face în asemenea cazuri era să născocească ori să-și amintească vreo treabă oarecare de făcut în grajd. Caii nici nu se uitau la ea când o simţeau nefericită, în schimb Flora, pe care n-o lega niciodată, venea și se freca de piciorul ei, uitându-se în sus cu niște ochi verzi-gălbui sclipitori și o privire care nu sugera propriu-zis înţelegere – mai degrabă, un fel de haz de necaz camaraderesc.

O căpriţă crescută numai pe jumătate – asta era Flora când o adusese acasă Clark de la o fermă unde se dusese după niște echipamente de călărie cu preţ de chilipir. Cei de-acolo renunţau la viaţa de la ţară sau, cel puţin, la partea cu crescutul animalelor – își vânduseră caii, dar nu reușiseră încă să dea și caprele. Clark auzise că prezenţa unei capre era de natură să aducă liniște și alinare într-un grajd plin cu cai și voia să încerce și el. Stăpânii ei de până atunci aveau de gând s-o împerecheze cândva, dar Flora nu dăduse încă niciun semn c-ar fi cuprins-o căldurile.

La început, fusese animăluţul exclusiv al lui Clark, urmându-l peste tot unde se ducea și ţopăind ca să-i capteze atenţia. Era o ieduţă iute, graţioasă și provocatoare, și felul în care semăna cu o fată neprihănită și îndrăgostită le stârnise râsul și unuia, și celuilalt. Dar, pe măsură ce crescuse, parcă se atașase mai mult de Carla, și acest atașament o făcuse dintr-odată să pară mai

înţeleaptă, mai puţin fâșneaţă – ai fi zis că era capabilă chiar de un simţ al umorului preocupat și plin de ironie. Carla se comporta cu tandreţe, dar și strict și mai degrabă matern cu caii, în schimb camaraderia pe care i-o arăta Florei era cu totul altceva. Flora nu-i îngăduia să-și dea aere de superioritate.

— Tot nimic legat de Flora? a întrebat ea, scoţându-și cizmele de grajd.

Clark postase pe internet un anunţ de „Pierdut capră”.

— Pân-acum, nu, a zis el, pe un ton preocupat, dar nu chiar neprietenos.

Ideea lui era – și sugerase asta de mai multe ori – că Flora putea foarte bine să fi plecat să-și caute vreun ţap.

Nicio vorbă despre doamna Jamieson. Carla a pus la fiert ceainicul. Clark fredona ceva în bărbie, cum făcea de multe ori când stătea în faţa calculatorului.

Uneori, îi și vorbea. „Căcat!” îl mai auzea spunând, ca replică la cine știe ce provocare. Sau mai râdea – numai că nu ţinea minte care fusese gluma, când îl întreba ea mai târziu.

— Vrei ceai? a spus Carla și, spre surprinderea ei, Clark s-a ridicat și a venit în bucătărie.

— Așa, deci, a zis. Așa, deci, Carla.

— Ce anume?

— Deci, a telefonat.

— Cine?

— Majestatea Sa. Regina Sylvia. Tocmai s-a întors.

— Nu i-am auzit mașina.

— Nici nu te-am întrebat dac-ai auzit-o.

— Și de ce-a telefonat?

— Vrea să te duci s-o ajuţi să facă ordine prin casă. Atâta mi-a spus. Mâine.

— Și tu ce i-ai zis?

— Că sigur că te duci. Dar mai bine sun-o și tu să-i confirmi.

— Nu știu de ce-aș mai suna-o, dacă i-ai spus tu, a zis Carla, umplând cănile cu ceai. Înainte să plece i-am făcut curat în casă. Nu văd ce-ar mai fi de făcut acolo așa curând.

— Poate au intrat niște ratoni cât era ea plecată și i-au făcut mizerie. N-ai cum să știi.

— Nu-i nevoie să-i dau telefon chiar în momentul ăsta, i-a răspuns ea. Vreau să-mi beau ceaiul și vreau să fac un duș întâi.

— Cu cât mai repede, cu-atât mai bine.

Carla și-a luat ceaiul cu ea în baie și i-a strigat lui Clark de acolo:

— Trebuie neapărat să mergem la spălătorie. Prosoapele, și când se usucă, tot miros a mucegai.

— Nu schimbăm subiectul, da? Carla – după care, cu toate că ea intrase la duș, el a venit și s-a postat dincolo de ușă, de unde i-a strigat: Să știi că n-am de gând să te las, Carla, să scapi așa ușor!

A crezut că-l găsea tot acolo, stând în faţa ușii, când a ieșit, dar el se întorsese la calculator. Carla s-a îmbrăcat

ca și cum ar fi ieșit în oraș. Spera că, dacă ar fi reușit să plece de acasă – la spălătorie, de pildă, sau la cafeneaua de unde-și luau cappuccino la pachet –, ar fi putut să stea de vorbă altfel, ar fi ajuns la mai multă detașare. A venit în salon cu pas alert și l-a luat cu braţele de gât pe la spate. Dar nici n-a făcut bine gestul, că un val de tristeţe a cuprins-o – probabil din cauza căldurii de la duș, care-i dezlega lacrimile –, încât s-a lăsat moale peste el, deznădăjduită și plângând.

Clark și-a luat mâinile de pe tastatură, dar atât.

— Numai să nu fii supărat pe mine, i-a spus ea.

— Nu sunt. Doar că nu-mi place când ești așa.

— Sunt așa pentru că ești supărat.

— Nu-mi spune tu cum sunt! Și mă sufoci. Pune să mâncăm de seară!

Ceea ce ea a și făcut. De-acum, era limpede că persoana de la ora cinci nu mai venea. A luat cartofii și a început să-i cureţe, dar lacrimile nu i se mai opreau și nu vedea ce făcea. S-a șters pe faţă cu un șervet de hârtie, după care și-a smuls unul nou, pe care și l-a luat cu ea în ploaie, afară. Nu s-a mai dus în grajd, pentru că era și-așa destul de trist acolo fără Flora. A luat-o pe poteca dinspre pădure. Caii se aflau pe celălalt câmp. S-au apropiat de gard, ca să se uite după ea. Cu toţii, în afară de Lizzie, care s-a prostit puţin și-a pufnit pe nări, au avut bunul simţ de-a pricepe că atenţia Carlei era îndreptată în altă parte.

Totul începuse când citiseră ferparul în ziarul din oraș – necrologul domnului Jamieson, al cărui chip fusese

prezentat la știrile de seară. Până cu un an înainte, îi știuseră pe soţii Jamieson doar ca pe niște vecini care-și vedeau cu discreţie de viaţa lor. Soţia preda botanica la colegiul aflat la o depărtare de patruzeci de mile, așa încât își petrecea pe șosea o bună parte a timpului. Soţul era poet.

Asta era ce știa toată lumea. Numai că el părea să se ocupe și cu altele. Pentru un poet și om bătrân – poate chiar cu vreo douăzeci de ani mai în vârstă decât doamna Jamieson –, era un tip frust și activ. Își ameliorase de unul singur sistemul de scurgere al locuinţei, curăţând canalul de evacuare și tapetându-l cu pietre. Își săpase, plantase și împrejmuise o grădină de legume, tăiase cărări prin pădure și se ocupase el însuși de reparaţiile casei.

Care casă era o construcţie ciudată, triunghiulară, ridicată cu mulţi ani în urmă, cu ajutorul unor prieteni, pe fundaţia unei foste ferme dărăpănate. Despre oamenii aceștia se spunea c-ar fi fost hippy – deși domnul Jamieson trebuie să fi fost cam prea bătrân pentru așa ceva chiar și pe-atunci, înainte s-o cunoască pe doamna Jamieson. Umbla vorba c-ar fi cultivat marijuana în pădure, c-o vânduse și ascunsese banii în borcane de sticlă îngropate cine știe unde pe proprietatea lui. Clark auzise povestea de la oameni pe care-i cunoscuse în oraș. Dar el spunea că erau numai căcaturi.

— S-ar fi găsit pân-acum cineva care să se ducă la el, acolo, și să-i dezgroape, banii ăia. Sau cineva care să-l facă pe el cumva să spună unde i-a ascuns.

Când citiseră necrologul, Carla și Clark aflaseră și ei, pentru prima oară, că Leon Jamieson fusese laureatul unui premiu important, cu cinci ani înainte să moară. Un premiu de poezie. Despre asta, nimeni nu pomenise nimic până atunci. S-ar fi zis că lumea era în stare să creadă în bani de pe urma drogurilor, îngropaţi în borcane de sticlă, dar nu și în bani câştigaţi din scrisul de poezii.

Nu trecuse mult și Clark zisese:

— Am fi putut să-l punem să plătească, la care ea, Carla, știuse din prima clipă la ce se referea, dar o dăduse pe glumă:

— Prea târziu, îi răspunsese. Nu mai poţi să plătești, dac-ai murit.

— El, nu. Dar ea, da.

— A plecat în Grecia.

— Doar n-o să rămână-n Grecia.

— N-a știut nimic, zisese Carla pe un ton mai serios.

— Nici n-am zis c-a știut.

— Habar n-are ce și cum.

— De asta putem avea noi grijă.

— Nu. Nu, zisese Carla, dar Clark o ţinuse pe-a lui, de parcă ea n-ar fi zis nimic:

— Putem să-i spunem că-l dăm în judecată. Multă lume capătă bani pentru lucruri de-astea.

— Cum să faci așa ceva? Nu poţi să dai în judecată un mort.

— O amenințăm că spunem în presă. Marele poet! Ziarele ar înghiţi povestea imediat. Nu trebuie decât s-o

amenințăm, și precis cedează.

— Baţi câmpii, îi spusese Carla. Glumești.

— Ba nu, zisese Clark. Nu glumesc deloc, să știi.

Carla îi spusese că nu voia să mai vorbească despre asta, iar el zisese: „Da, bine”.

Dar mai vorbiseră despre asta și a doua zi, și a treia, și a patra. Lui Clark îi veneau câteodată idei dintr-astea irealizabile, dacă nu chiar ilegale. Apoi le întorcea pe toate părţile cu din ce în ce mai mult entuziasm, după care – ea, una, nu pricepea de ce – le abandona. Dacă s-ar mai fi oprit ploaia, dacă vara de-acum s-ar fi transformat și ea într-o vară normală, poate c-ar fi lăsat baltă și această idee, la fel ca pe celelalte. Dar uite că nu renunţase la ea și-n ultima lună tot revenise la micul complot, de parcă ar fi fost perfect realizabil și serios. Problema era câţi bani să ceară. Să fi cerut prea puţini, poate că femeia nu i-ar fi luat în serios, poate că i-ar fi trecut prin cap să verifice dacă nu cumva era vreo cacealma de-a lor. Dacă-i cereau prea mulţi, poate că se făcea băţoasă și se-ncăpăţâna să nu le dea nimic.

Carla renunţase și nu mai zicea că era o glumă. În schimb, îi spunea că n-avea cum să reușească. În primul rând, că oamenii se așteptau ca poeţii să se comporte așa. Deci, că nu merita să dai niște bani ca să mușamalizezi toată povestea.

El zicea că planul putea să reușească dacă era dus la capăt ca lumea. Carla trebuia să cedeze nervos și să-i povestească doamnei Jamieson tot ce se-ntâmplase. Pe

urmă, intervenea și el, Clark, prefăcându-se că rămăsese profund surprins, că tocmai aflase și nu bănuise nimic. S-ar fi arătat ultragiat, i-ar fi sugerat că avea de gând să spună lumii întregi. Ar fi lăsat-o pe doamna Jamieson să pomenească ea prima despre bani.

— Te-ai simţit lezată. Ai fost molestată și umilită, și am fost și eu lezat și umilit, pentru că ești soţia mea. E vorba de respect aici.

De-atâtea și-atâtea ori îi vorbise în felul ăsta, și ea încercase de fiecare dată să-i abată atenţia, dar el insistase.

— Promite, îi spunea. Promite!

Toate astea se întâmplau din cauza lucrurilor pe care i le spusese ea și pe care acum nu le mai putea lua înapoi sau nega.

„Uneori pare interesat de mine?”

„Cine, bătrânul?”

„Uneori mă cheamă-n camera lui, când ea nu-i de faţă?”

„Da”.

„Când ea trebuie să plece la cumpărături și nici infirmiera nu-i acolo”.

Asta fusese o inspiraţie norocoasă de-a ei, care-i plăcuse lui din prima clipă.

„Și tu ce faci atunci? Te duci la el în cameră?” Ea o făcuse pe timida.

„Uneori”.

„Te cheamă în camera lui. Da, Carla? Și pe urmă?”

„Intru să văd ce vrea”.

„Bun. Și ce vrea?”

Întrebările și răspunsurile astea erau numai în șoaptă – cu toate că n-ar fi avut cine să le audă –, chiar și atunci când se aflau amândoi pe tărâmul magic al patului. O poveste spusă la culcare, cu detalii care contau și care trebuiau repetate de fiecare dată, și anume cu ezitări, codeli, chicoteli convingătoare, *vulgar, vulgar!* Și nu numai el era dornic și recunoscător. La fel era și ea. Dornică să-i facă lui pe plac și să-l excite, să se excite și pe ea însăși. Recunoscătoare ori de câte ori îi reușea figura.

Și, într-o parte a minţii ei, chiar *era* adevărat, parcă-l vedea și-acum pe bătrânul aţâţat, umflătura pe care o avea pe sub cearșaf, ţintuit la pat de-a binelea, aproape nemaiputând să vorbească, dar priceput la limbajul semnelor, indicându-și dorinţa, căutând s-o provoace și s-o pipăie, ca să-i devină complice, ca să marșeze la obrăzniciile și intimităţile lui. (Refuzul ei fusese o necesitate, dar pe Clark, oricât de ciudat, avusese darul să-l cam dezamăgească.)

Din când în când, îi venea în minte o imagine pe care simţea nevoia să şi-o reprime brutal, ca să nu strice tot restul. Se gândea la trupul acela real, care stătea în penumbră învelit cu un cearșaf, burdușit cu medicamente și parcă pe zi ce trecea mai împuţinat în patul închiriat de la spital, pe care-l zărise doar de câteva ori, când doamna Jamieson sau infirmiera, la vizitele ei periodice, uitau să închidă ușa. Pentru că ea însăși, Carla, de fapt nu se

apropiase niciodată de el mai mult de-atât.

Cert era că avusese oroare să meargă la familia Jamieson, dar de bani avea nevoie, și-i părea și rău de doamna Jamieson, atât de chinuită și tulburată părea, de parcă ar fi umblat în somn. O dată sau de două ori, Carla scăpase frâiele și făcuse câte ceva realmente prostesc, numai ca să detensioneze atmosfera. Lucruri de genul celor pe care le făcea când vedea că vreun călăreţ începător, neîndemânatic și speriat, se simţea umilit. Mai demult, încercase același lucru și când îl văzuse pe Clark încremenit în propriile stări proaste. Cu el, unul, nu mai funcţiona. Povestea cu domnul Jamieson, în schimb, funcţionase, și încă hotărâtor.

Efectiv nu avea cum să ocolească bălţile de pe cărare, sau ierburile înalte și care musteau de apă de pe marginile ei, sau morcovii sălbatici care tocmai înfloriseră. Dar aerul era destul de călduţ încât să n-o ia cu frisoane. Avea hainele făcute leoarcă, parcă din cauza propriei transpiraţii sau a lacrimilor care i se scurgeau pe faţă odată cu stropii mărunţi de ploaie. Dar plânsul i-a secat după o vreme. Nu mai avea în ce să-și sufle nasul – șervetul de hârtie se înmuiase de tot –, așa că s-a lăsat într-o parte și l-a suflat energic într-o băltoacă.

Și-a înălţat apoi capul și a reușit să scoată fluieratul profund, vibrant, care era semnalul ei – și al lui Clark – pentru Flora. A stat s-aștepte câteva minute, după care a strigat-o pe Flora și pe nume. O dată, și-ncă o dată, iar și iar, fluierat și nume, fluierat și nume.

Flora nu i-a răspuns.

Și totuși, era pentru ea ca un fel de ușurare durerea punctuală pe care i-o provoca lipsa Florei – lipsa Florei poate pentru totdeauna – în comparaţie cu beleaua în care se vârâse de una singură legat de doamna Jamieson și cu suișurile și coborâșurile relaţiei dintre ea și Clark. Dispariţia Florei, cel puţin, nu se datora vreunei greșeli pe care o făcuse ea, Carla.

Odată ajunsă acasă, doamna Jamieson – Sylvia – nu găsise nimic altceva de făcut decât să deschidă geamurile. Și se gândise – cu o dorinţă care o îngrozise, deși n-o surprinsese cu adevărat – la cât de curând avea s-o revadă pe Carla.

Toată recuzita suferinţei fusese îndepărtată. Camera care mai demult fusese dormitorul Sylviei și al soţului ei, apoi camera lui de muribund, fusese făcută lună și aranjată în așa fel, încât nu s-ar fi zis că acolo se întâmplase vreodată ceva. Carla pusese și ea umărul la toată curăţenia, în cele câteva zile frenetice dintre arderea lui la crematoriu și plecarea ei în Grecia. Tot ce îmbrăcase Leon vreodată, plus câteva lucruri pe care nu le purtase, inclusiv cadouri de la surorile lui, pe care nici măcar nu le scosese din hârtia de împachetat – totul fusese îngrămădit pe bancheta din spate a mașinii și dus direct la magazinul de vechituri vândute în scopuri caritabile. Pastilele lui, ustensilele de bărbierit, doze nedesfăcute din băutura fortifiantă care-l susţinuse cât de cât în perioada când mai era ceva ce putea să-l susţină, cutii întregi de pacheţele cu

seminţe de susan, din care mâncase într-o vreme cu nemiluita, butelii de plastic pline cu loţiunea care-i mai atenuase durerea de spate, pieile de oaie pe care zăcuse – toate astea fuseseră înghesuite în saci de plastic, pentru a fi duse la groapa de gunoi, și Carla nu zisese nici pâs. Nu zisese niciodată: „Poate c-ar putea cineva să se folosească de asta”, nici nu obiectase că aveau să fie aruncate cutii întregi de doze nedesfăcute. Iar când Sylvia zisese:

„Îmi pare rău c-am dus hainele în oraș. Mai bine le ardeam pe toate în incinerator”, ea, Carla, nu se arătase deloc surprinsă.

Curăţaseră cuptorul, scoseseră totul din dulapuri, șterseseră pereţii și ferestrele. Într-una din zile, Sylvia se așezase în salon și luase la rând scrisorile de condoleanţe pe care le primise. (Nu existau teancuri de hârtii și carnete care să trebuiască puse în ordine, așa cum te-ai fi putut aștepta de la un scriitor, nu rămăseseră după Leon lucrări neterminate sau ciorne mâzgălite. Îi spusese chiar el, cu luni de zile înainte, că le aruncase pe toate. „Și anume fără pic de regret.”)

Peretele înclinat, dinspre sud, al casei era făcut din ferestre mari. Sylvia își ridicase privirile, surprinsă de lumina de soare parcă apoasă care se revărsa înăuntru – sau poate surprinsă de umbra Carlei, cocoţată în vârful unei scări, cu picioarele goale, cu braţele goale, cu chipul hotărât încununat de un fel de coroniţă ca o păpădie, de păr prea scurt pentru a fi prins în coadă. Stropea și freca fereastra cu mișcări viguroase. Când o văzuse pe Sylvia

uitându-se la ea, se oprise şi-şi ridicase braţele de parcă s-ar fi turtit acolo de geam, făcând o mutră prostească de gargui. Izbucniseră amândouă în râs. Râsul acesta, Sylvia îl simţise ca pe un șuvoi jucăuș care o străbătuse din cap până-n picioare. Se întorsese la scrisorile ei, în timp ce Carla își reluase frecatul. Hotărâse că toate acele vorbe amabile – sincere sau de complezenţă –, omagiile și regretele puteau foarte bine s-o ia după pieile de oaie și pesmeţi.

Când o auzise strângând scara, când îi auzise pe verandă pașii apăsaţi, dintr-odată fusese cuprinsă de timiditate. Rămăsese unde era, cu capul plecat, și o așteptase pe Carla să treacă prin cameră și prin spatele ei, în drum spre bucătărie, unde avea de pus găleata și cârpele înapoi sub chiuvetă. Abia dacă se oprise, iute ca o pasăre cum trecea, dar tot reușise și o sărutase pe Sylvia pe creștetul capului. După care pornise mai departe, fluierând ceva numai pentru sine.

Sărutul acela, Sylvia nu-l uitase nicio clipă. Nu însemnase nimic anume. Poate doar: „Curaj”. Sau: „Mai avem puţin”. Însemnase că erau două bune prietene care trecuseră împreună printr-o corvoadă foarte deprimantă. Sau poate doar că, uite, ieșise soarele. Că avea de gând, Carla, să se ducă înapoi acasă, unde o așteptau caii. Și totuși, Sylvia îl simţise ca pe un boboc splendid, ale cărui petale se desfăceau înăuntrul ei, provocându-i o senzaţie de căldură tumultuoasă, ca un bufeu de menopauză.

De multe ori i se întâmplase, la orele ei de botanică,

să aibă câte o studentă cu totul specială, o fată ale cărei isteţime, și dăruire, și egocentrism jenat, sau chiar pasiune autentică faţă de lumea naturală, îi aminteau de ea însăși în tinereţe. Asemenea fete se aţineau prin jurul ei cu aerul unor idolatre, sperau să obţină un soi oarecare de intimitate pe care – în cele mai multe cazuri – nici nu şi-o puteau închipui și sfârșeau prin a o călca pe nervi.

Carla nu era nici pe departe ca ele. Dacă semăna cu cineva din viaţa Sylviei, atunci ar fi comparat-o cu anumite fete pe care le cunoscuse în liceu – de genul acela deștept, dar niciodată strălucit, bune sportive, dar fără vreun spirit exagerat al competiţiei, vioaie, dar nu exuberante. Fericite la modul natural.

— Unde am fost, în sătucul ăla, un sătuc minuscul, cu cele două vechi prietene ale mele, știi, era genul de loc în care din când în când se mai oprea câte un autocar cu turiști de ocazie, de-ai fi zis că se rătăcise, și turiștii coborau, și se uitau de jur-împrejur, și rămâneau absolut sideraţi, pentru că nu se aflau nicăieri anume. Nu aveai absolut nimic de cumpărat.

Sylvia îi vorbea despre Grecia. Carla stătea foarte aproape de ea. Fata aceasta cu membre mari, stingheră, dar altfel uimitoare, se afla în sfârșit acolo, în camera burdușită deja de gândurile îndreptate către ea. Pe chip arbora un vag zâmbet și din când în când mai încuviinţa din cap.

— La început, a povestit Sylvia, și eu am fost siderată. Atât de cald era… Dar e-adevărat ce se spune despre

lumină. E minunată. Și-apoi mi-am dat seama de ce era de făcut acolo. Erau de făcut câteva lucruri simple, dar care-ţi umpleau toată ziua. Mergeai o jumătate de milă pe drum în jos, ca să-ţi cumperi niște ulei, și o altă jumătate de milă în direcţia opusă, ca să-ţi cumperi pâinea sau vinul, și-asta era toată dimineaţa, după care mâncai pe sub copaci câte ceva și, după ce mâncai, ţi-era mult prea cald să mai faci și altceva decât să închizi obloanele și să zaci în pat sau, eventual, să citești. La început, mai citești. Pe urmă, nu știu cum ajungi, că nici asta nu mai faci. De ce să citești? Când se făcea și mai târziu, observai că se lungiseră umbrele, și-atunci te ridicai din pat și te duceai să înoţi în mare. Ah! a exclamat ea, întrerupându-și firul poveștii. Să nu uit!

S-a ridicat brusc în picioare și s-a dus după cadoul pe care i-l adusese Carlei, cadou de care nu uitase, de fapt, nicio clipă. Dar nu voia să i-l dea imediat, voia ca momentul să i se prezinte firesc și, tot vorbind, în mintea ei se gândise dinainte care ar fi fost acel moment în care să poată aduce vorba despre mare și înotat. Și să spună așa cum a zis acum:

— Când am pomenit de înot, mi-am adus aminte, fiindcă este o replică în miniatură, știi, o replică în miniatură a calului pe care l-au găsit pe fundul mării. Turnat în bronz. L-au scos la suprafaţă, după atâta timp. Cică ar proveni tocmai din secolul doi înainte de Cristos.

Când ajunsese acolo, Carla se și uitase de jur-împrejur, să vadă ce-ar fi avut de făcut. Dar Sylvia îi

spusese:

— Haide, stai jos o clipă, că n-am avut și eu cu cine să schimb o vorbă de când m-am întors. Te rog!

Carla se așezase pe marginea unui scaun, cu picioarele desfăcute, cu mâinile împreunate între genunchi, cu un aer vag nefericit. Întrebase, pe un ton de parcă politeţea era undeva departe și-i venea greu să-ntindă mâna după ea:

— Cum a fost în Grecia?

Acum se ridicase în picioare și ţinea căluţul desfăcut numai pe jumătate din foiţa mototolită.

— Pe-acolo se spune că reprezintă un cal de curse, i-a explicat Sylvia. Care sprintează pe final, face ultimul efort în cursă. Și călăreţul, băiatul ăsta, vezi că-și mână calul până la ultimele lui fărâme de putere.

Nu i-a mai spus și că băiatul acela îi amintise de ea, de Carla, deși acum nu mai știa prea bine de ce. Să fi avut vreo zece sau unsprezece ani. Poate că forţa și graţia braţului care trebuie să fi ţinut strâns de frâie sau cutele de pe fruntea lui de copil, concentrarea și efortul pur din atitudinea lui aduceau cu felul în care o văzuse pe Carla ștergând fereastra cea mare astă-primăvară. Picioarele ei puternice, lăsate la vedere de pantalonii scurţi, umerii laţi, gesturile ample cu care ștergea fereastra, pe urmă felul în care se prefăcuse în glumă că se lipise de geam, invitând-o pe ea, pe Sylvia – sau chiar obligând-o – să râdă.

— Asta se vede clar, a zis Carla, de-acum cercetând conștiincioasă statueta de culoarea bronzului patinat.

Mulţumesc foarte mult.

— Cu plăcere. Hai să bem o cafea, nu? Ce zici? Chiar acum am făcut-o. În Grecia, cafeaua era cam tare, ceva mai tare decât îmi place mie, dar pâinea era ceva divin. Și smochinele coapte, uluitoare… Mai stai jos o clipă, te rog! Și-ai face bine să nu mă lași s-o ţin tot așa la nesfârșit. Ce-a mai fost pe-aici? Care mai e viaţa?

— A plouat mai tot timpul.

— Asta văd și eu. Văd c-a plouat, a strigat Sylvia din colţul-bucătărie al salonului cel mare.

În timp ce turna cafeaua, s-a gândit să nu pomenească nimic despre celălalt cadou pe care i-l adusese. N-o costase nimic (statueta cu calul costase mai mult decât își putea imagina, probabil, fata asta), era doar o piatră minunată, alb-rozalie, pe care o culesese de pe marginea drumului.

— Asta-i pentru Carla, îi spusese prietenei Maggie, cu care tocmai se plimba. Știu că-i o prostie, dar vreau să aibă și ea o bucăţică din pământul ăsta.

Maggie și Soraya, cealaltă prietenă a ei de-acolo, știau deja despre Carla, pentru că le vorbise ea, le povestise cum prezenţa fetei ajunsese să însemne din ce în ce mai mult pentru ea, cum i se părea că între ele se crease o legătură de nedescris, în care-și găsise consolare în lunile oribile de astă-primăvară.

— Simplul fapt de-a vedea pe cineva – că intra în casă cineva plin de-atâta prospeţime și sănătate.

Maggie și Soraya râseseră pe un ton amabil și, totuși,

iritant.

— Mereu e câte-o fată, zisese Soraya, ridicându-și indolentă braţele groase și bronzate, la care Maggie adăugase:

— Cu toatele ajungem câteodată și la asta. Să ne cadă cu tronc o fată.

Pe Sylvia, o expresie atât de vetustă – „să cadă cu tronc” – o enervase, deși nu știa nici ea de ce.

— Poate din cauză că n-am avut copii, eu și Leon, zisese ea. Mare prostie! Ce-i asta, iubire maternă transferată?

Prietenele îi vorbiseră deodată, spunând amândouă, deși în moduri oarecum diferite, același lucru, și anume c-o fi fost o prostie, dar era, totuși, iubire.

Numai că fata nu era deloc astăzi, nici pe departe, Carla pe care şi-o amintea Sylvia, nu era nicidecum spiritul acela senin și luminos, fiinţa tânără, generoasă și lipsită de griji care o însoţise mental în Grecia.

Abia dacă se arătase interesată de cadoul ei. Și după cana de cafea întinsese mâna parcă în silă.

— Era ceva, totuși, ce cred că ţi-ar fi plăcut la nebunie, și-a reluat Sylvia povestirea, plină de entuziasm. Caprele. Mici de tot, chiar și ajunse la maturitate deplină. Unele pestriţe, unele albe, și ţopăiau de colo-colo pe stâncile-alea, ca niște… ca niște spirite ale locului, a zis ea și a izbucnit într-un râs artificial, din care nu se mai putea opri. Nu m-aş fi mirat să le văd cu ghirlande între coarne. Ţie ce-ţi mai face căpriţa? Uit mereu cum o cheamă.

— Flora, i-a reamintit Carla.

— Da, Flora.

— Nu mai este.

— Nu mai este?! Ai vândut-o?

— A dispărut. Nu știm unde e.

— Vai, îmi pare rău! Îmi pare rău. Dar nu există vreo șansă – știu și eu? – să vină înapoi?

Tăcere. Sylvia s-a uitat drept la fata dinaintea ei, ceva ce până atunci parcă nu se simţise pe deplin capabilă să facă, și a văzut că avea ochii plini de lacrimi, faţa buhăită – ba chiar soioasă – și că părea dărâmată de supărare.

Carla n-a schiţat niciun gest să evite privirea Sylviei. Și-a strâns buzele peste dinţi, a închis ochii și a început să se legene înainte şi-napoi, ca și cum ar fi scos un urlet mut, după care, să vezi și să nu crezi, chiar s-a pus pe urlat. A urlat, a plâns, a horcăit încercând să tragă aer în piept, și-n tot acest timp îi curgeau lacrimile șuvoi din ochi, și mucii din nas, și-a început să se uite în jur disperată după ceva cu care și i-ar fi putut șterge. Sylvia s-a repezit după un teanc de șerveţele Kleenex.

— Nu-ţi face griji, uite-aici, uite, hai, liniștește-te! a zis ea, gândindu-se că poate s-ar fi cuvenit s-o ia în braţe pe fată.

Numai că nu simţea câtuși de puţin dorinţa de a face un asemenea gest, plus c-ar fi putut înrăutăţi lucrurile. Poate că fata și-ar fi dat seama de cât de puţin își dorea ea, Sylvia, să facă așa ceva, de cât de oripilată era, de fapt, de izbucnirea ei gălăgioasă.

Carla a spus ceva, a repetat:

— Îngrozitor, a zis. Îngrozitor.

— Ba nu este. Cu toţii uneori simţim nevoia să plângem. Nu-i nimic, nu-ţi face griji!

— E-ngrozitor.

Sylvia nu s-a putut abţine să simtă că fata, cu fiecare moment al acelei demonstraţii de nefericire, devenea din ce în ce mai comună, mai ca oricare dintre plângăcioasele ei de studente de la catedră. Unele plângeau pentru notele pe care le primeau, dar asta era de cele mai multe ori o tactică, o smiorcăială scurtă și neconvingătoare. Adevăratele șuvoaie de lacrimi, mult mai puţin frecvente, se dovedeau legate cumva de cine știe ce poveste amoroasă, sau de părinţi, sau de vreo sarcină.

— Nu-i vorba de capră, nu?

— Nu… nu.

— Stai să-ţi aduc un pahar cu apă, a venit Sylvia cu propunerea.

A lăsat-o să curgă până s-a răcit, gândindu-se la ce anume ar fi putut spune sau face mai departe, iar când s-a întors cu paharul plin, Carla începuse deja să se liniștească.

— Așa, așa… a comentat Sylvia, în timp ce Carla golea paharul de apă. Nu-i așa că ţi-e mai bine?

— Ba da.

— Deci nu-i vorba de capră. Ce-ai păţit?

— Nu mai pot să suport, a zis Carla. Ce nu mai putea să suporte?

A rezultat că pe soţ.

Era furios pe ea tot timpul. Ca și cum ar fi urât-o, așa se purta. Nimic din ce făcea ea nu era destul de bun pentru el, nimic din ce spunea ea nu-l interesa. Traiul alături de el o adusese în pragul nebuniei. Uneori i se părea că înnebunise deja de-a binelea. Uneori se gândea că el era nebunul.

— Ţi-a făcut vreun rău, Carla?

Nu. Fizic, nu-i făcuse niciun rău. Dar o detesta. O dispreţuia. Nu putea să suporte când o vedea plângând, iar ea nu-și putea reţine plânsul tocmai fiindcă el era mereu supărat pe ea.

Nu știa ce să facă.

— Poate că, de fapt, știi ce ai de făcut, a ispitit-o Sylvia.

— Să plec? Dac-aș putea, zău c-aș pleca – și Carla iar a început să se văicărească. Aș da orice să pot să-mi iau lumea-n cap. Dar nu pot. N-am bani. N-am pe nimeni pe lume, la care să mă duc.

— Bun. Ia gândește-te! Oare chiar așa să fie? a întrebat Sylvia, cu aerul celui mai priceput consilier. N-ai părinţi? Nu mi-ai spus c-ai crescut în Kingston? N-ai familie acolo?

Părinţii Carlei se mutaseră în Columbia Britanică. Îl detestau pe Clark. Nu le păsa de ea, nici măcar dacă mai trăia sau nu.

Fraţi, surori?

Un frate, cu nouă ani mai mare. Era căsătorit și locuia

la Toronto. Nu-i păsa nici lui, fiindcă nu-i plăcea Clark. Nevastă-sa era o snoabă.

— Te-ai gândit vreodată la vreun adăpost pentru femei?

— Acolo nu te primesc decât dacă ești bătută. Și-ar afla toată lumea, și ni s-ar duce naibii toată afacerea.

Pe chipul Sylviei s-a ivit un zâmbet binevoitor.

— Ţi-ai și găsit când să te gândești la asta! la care, în schimb, Carla chiar a început să râdă:

— Știu, a zis ea. Nu sunt zdravănă.

— Fii atentă, a zis atunci Sylvia. Fii atentă la mine! Dac-ai avea bani să pleci, ai pleca? Și unde te-ai duce? Și ce-ai face acolo?

— M-aș duce la Toronto, i-a spus Carla destul de prompt. Dar nici nu m-aș apropia de fratele meu. Aș sta la un motel, sau ceva de genul ăsta, și mi-aș găsi o slujbă la un centru de călărie.

— Crezi c-ai putea să faci așa ceva?

— La un centru de călărie lucram și-n vara în care l-am cunoscut pe Clark. Și-acuma sunt mai experimentată decât eram atunci. Mult mai experimentată.

— Vorbești ca și cum ţi-ai fi făcut deja planuri, a gândit Sylvia cu voce tare.

— Mi le-am făcut chiar acum, a zis Carla.

— Și, deci, când ai pleca, dac-ai putea să pleci?

— Acum. Azi. În momentul ăsta.

— Și nu te ţine pe loc decât lipsa banilor? Carla a tras aer adânc în piept și a zis:

— Nimic altceva nu mă ţine pe loc.

— Foarte bine, a hotărât Sylvia. Uite ce vreau să-ţi propun. Nu cred că e cazul să te duci la cine știe ce motel. Cred c-ar trebui să te urci în autocarul de Toronto și să te duci să stai la o prietenă de-a mea. Ruth Stiles, așa o cheamă. Are o casă mare, locuiește singură și n-ar deranja-o să ia pe cineva în gazdă. Poţi să stai la ea până-ţi găsești o slujbă. Te ajut eu cu niște bani pân-atunci. Precis că sunt o mulţime de centre de călărie prin apropiere de Toronto.

— Chiar sunt.

— Așa, deci. Ia spune-mi: vrei să dau telefon și să mă interesez la ce oră pleacă autocarul?

Carla i-a spus că da. Tremura toată. Își freca palmele de coapse în sus și-n jos și scutura violent din cap dintr-o parte într-alta.

— Nu-mi vine să cred, a zis ea. Îţi dau banii înapoi. Adică, mulţumesc. Dar o să-ţi dau banii înapoi. Nici nu știu ce să zic.

Sylvia pusese deja mâna pe telefon și forma numărul autogării.

— Șșșt! Stai, că mi se spun orele, a zis ea și, după ce a ascultat o vreme, a închis. Sunt convinsă c-o să mi-i dai. Ești de acord să stai la Ruth? Ca s-o anunţ. Numai c-avem o problemă – și s-a uitat cu o privire critică la pantalonii scurţi și la tricoul Carlei. Nu prea se poate să mergi îmbrăcată în hainele-astea.

— Nu pot nici să mă-ntorc la mine să-mi iau lucrurile, a zis Carla pe un ton panicat. Merg așa, ce-are?

— Autocarul are precis aer condiţionat. O să degeri. Stai să găsesc ceva de-al meu care să-ţi vină. Doar suntem de-aceeași înălţime, nu?

— Ești de zece ori mai slabă.

— N-am fost mereu așa.

Până la urmă, s-au decis asupra unei jachete maro de in practic nepurtată – Sylvia considerase c-ar fi fost o greșeală s-o poarte ea însăși, avea un stil prea franc –, asortată cu o pereche de pantaloni drepţi de culoarea scoarţei de stejar și o bluză de mătase crem. Pantofii sport ai Carlei se potriveau, vrând-nevrând, cu ţinuta respectivă, pentru că măsura ei de la picior era cu cel puţin două numere mai mare decât a Sylviei.

Carla s-a dus la baie să-și facă și duș – pentru că, în halul în care era încă de dimineaţă, nu-și mai bătuse capul să facă la ea acasă –, în timp ce Sylvia o suna pe prietena ei de la Toronto. Ruth urma să fie plecată la o întâlnire în acea seară, dar le lăsa chiriașilor ei de la etaj cheia pentru Carla, care n-ar fi avut nimic altceva de făcut decât să sune la ei.

— O să trebuiască să ia, totuși, un taxi când iese din autogară. Presupun că se descurcă și singură cu asta, nu? a întrebat Ruth, la care Sylvia s-a distrat:

— Nu-i chiar atât de neputincioasă, nu-ţi face griji! E doar o persoană ajunsă într-o situaţie proastă, cum se mai întâmplă.

— Ei, bine, atunci. Adică bine că scapă din ea.

— Nu-i deloc neputincioasă, a mai adăugat Sylvia,

gândindu-se la cum probase Carla pantalonii cei drepţi și jacheta de in.

Cât de repede își reveneau tinerii din crizele de disperare și cât de arătoasă i se păruse fata în hainele cele noi!

Autocarul urma să oprească în oraș la ora două și douăzeci. Sylvia s-a decis că avea timp să facă omlete pentru masa de prânz, la care să întindă faţa de masă bleumarin, să scoată paharele de cristal și să desfacă o sticlă de vin.

— Sper că ţi-e destul de foame ca să-nghiţi ceva, i-a spus ea Carlei, când a văzut-o întorcându-se proaspătă și sclipitoare în hainele de împrumut.

Pielea vag pistruiată i se înroșise toată de la duș, părul i se umezise și se întunecase la culoare, se desfăcuse din coadă, iar scumpii de cârlionţi îi stăteau acum lipiţi de frunte. A recunoscut că-i era foame, dar, când a încercat să ducă la gură o furculiţă de omletă, atât de tare îi tremurau mâinile, că n-a reușit.

— Nu știu de ce tremur în așa hal, a zis ea. Probabil de la surescitare. Nu mi-am închipuit niciodată c-ar putea să fie atât de simplu.

— E foarte brusc, în tot cazul, a fost de acord Sylvia. Probabil că nu ţi se pare întru totul real.

— Ba da, zău așa! Totul mi se pare acum realmente real. De parcă-n tot timpul de pân-acum am trăit ca-ntr-un fel de năuceală.

— Poate c-așa este când te hotărăști să faci un lucru,

când te hotărăști cu-adevărat să-l faci. Sau poate c-așa s-ar cuveni să fie.

— Dacă ai o prietenă, a zis Carla cu un zâmbet stingher și o roșeaţă care-i cuprinsese fruntea. Dacă ai o prietenă adevărată. Ca tine, așa, vreau să zic – și, zicând, a lăsat jos cuţitul și furculiţa, și-a ridicat paharul de vin cu mișcări stângace, cu amândouă mâinile, și a continuat, încurcată: Beau pentru o prietenă adevărată. Probabil că n-ar trebui nici măcar să gust, dar uite c-o să beau.

— Și eu, s-a prefăcut Sylvia că era foarte bucuroasă. A băut, apoi a stricat momentul, adăugând: Ai de gând să-i dai telefon? Sau cum? Va trebui să afle. Măcar pe la ora la care se-așteaptă să te-ntorci acasă va trebui să afle unde ești.

— Nu la telefon, a zis Carla, brusc alarmată. Nu mă simt în stare. Poate ai putea să…

— Nu, a refuzat Sylvia. Nu.

— Nu, e o prostie. N-ar fi trebuit să spun așa ceva. Numai că-mi vine greu să gândesc normal. Ceea ce-ar trebui să fac, probabil, ar fi să-i las un bilet în cutia de scrisori. Dar nu vreau să-l găsească prea curând. Nu vreau nici să trecem prin faţă, pe-acolo, când plecăm spre oraș. Vreau să plec prin spate. Așa că eu îl scriu – și, dacă-l scriu, ai putea… eventual, să i-l strecori în cutia poștală când te-ntorci?

Sylvia s-a declarat de acord cu asta, nevăzând altă soluţie mai bună.

S-a dus apoi după hârtie și pix. A mai turnat niște vin.

Carla s-a gândit puţin, apoi a scris câteva cuvinte.

*

Am plecat de-acasă. E tot ce trebuie să scrii.[3]

Cuvintele acestea le-a citit Sylvia când a desfăcut biletul, pe drumul de întoarcere dinspre autogară. Cunoscând-o pe Carla, o credea capabilă să facă diferenţa între „știi” și „scrii”. Atâta doar, că tocmai atunci vorbise despre cum avea ea s-a *scrie* un bilet și era, probabil, într-o stare mentală de tulburare exaltată. Poate chiar mai tulburată decât își închipuise ea, Sylvia. Vinul scosese la iveală din ea un șuvoi de vorbe, dar care nu păruseră însoţite de vreo tristeţe sau supărare anume. Îi povestise despre ferma de cai unde lucrase ea și unde-l cunoscuse pe Clark, pe vremea când avea optsprezece ani și abia terminase liceul. Părinţii ei ar fi vrut s-o vadă mergând la colegiu, și ea fusese de acord, cu condiţia să fie lăsată să se facă veterinar. Tot ce-și dorea cu adevărat, și ce-și dorise de când se știa, era să lucreze cu animalele și să trăiască la ţară. Se numărase printre fetele considerate cam toante în liceu, fetele despre care se făceau glume proaste, dar ei nu-i păsa.

Clark fusese cel mai bun instructor de călărie pe care-l cunoscuse vreodată. Se ţineau după el cârduri întregi de femei, se înscriau la cursuri de călărie doar ca să-l aibă pe

---

[3] În original, joc de cuvinte imposibil de tradus: *I will be all write* în loc de *I will be all right* („O să-mi fie foarte bine”), de vreme ce nu există, în limba română, cuvinte care să fie scrise diferit, dar pronunţate foarte asemănător. Varianta de faţă încearcă să reconstituie măcar spiritul erorii făcute de Carla.

el instructor. Ea, Carla, îl tachinase în legătură cu toate femeile alea, ceea ce lui s-ar fi zis la început că-i făcea plăcere, dar mai târziu îl înfuriase. Ea își ceruse iertare și încercase, cum-necum, să-l împace, făcându-l să-i vorbească despre visul lui – un plan, mai degrabă – de a-și face propria școală de călărie, un centru de închiriat cai undeva la ţară. Într-o zi, când intrase în grajd și-l văzuse pe Clark atârnând șaua la locul ei, devenise conștientă de faptul că se îndrăgostise de el.

Acum se gândea că sexul îi apropiase, de fapt. Probabil că numai sexul.

Când venise toamna și ar fi trebuit să renunţe la slujbă și să meargă la colegiu la Guelph, ea refuzase, pretextând că simţea nevoia unui an de libertate.

Clark era foarte isteţ, dar nu avusese răbdare măcar liceul să-l termine. Pierduse orice legătură cu propria familie. După el, familiile erau ca un fel de otravă pe care o aveai în sânge. Lucrase ca îngrijitor la un spital de boli mintale, ca disk-jockey la un post de radio din Lethbridge, provincia Alberta, într-o echipă de întreţinere a drumurilor pe autostrăzile de pe lângă Thunder Bay, ca ucenic de frizer, ca vânzător într-un magazin de surplusuri militare. Și astea erau numai slujbele despre care îi povestise ei.

Carla îl poreclise Ţiganul Rătăcitor[4], din cauza cântecului, o baladă veche pe care o fredona mama ei. Acum, își făcuse un obicei din a o fredona ea însăși prin

[4] *The Gypsy Rover*, titlul unei balade compuse de cantautorul irlandez Leo Maguire în anii 1950.

casă de dimineaţa până seara, drept care mama își închipuise că punea ea ceva la cale.

Azi-noapte dormea într-un pat de puf.

Cu baldachinul de brocart măreţ.

La noapte o să doarmă-n culcuș de stuf.

În braţele ţiganului cel iubăreţ.

Mama îi spusese:

— O să-ţi frângă inima, de asta să fii sigură.

Tatăl ei vitreg, inginer de meserie, nici măcar de asta nu-l credea în stare pe Clark.

— Un ratat. Genul ăla de vagabond – ca și cum Clark ar fi fost o gâză pe care putea s-o gonească de pe reverul hainei.

La care ea, Carla, îi dădea replica:

— Știi vreun vagabond care să fi pus deoparte bani destui cât să cumpere o fermă? Ceea ce el, că tot vorbim, chiar a făcut? iar el îi răspundea invariabil:

— N-am de gând să mă cert cu tine.

La urma urmei, nu era fata lui, ţinea să adauge de fiecare dată, ca și cum ăsta era pentru el argumentul decisiv.

Așa încât, firește, Carla se văzuse nevoită să fugă de-acasă cu Clark. După felul în care se comportau părinţii ei, parc-ar fi vrut să fie siguri că așa urma să se-ntâmple.

— Ai de gând să iei legătura cu părinţii tăi după ce te stabilești? voise să știe Sylvia. La Toronto?

Carla își înălţase sprâncenele, își supsese obrajii, făcând un „O” mare și obraznic din buze, apoi zisese:

— No.

Era clar, se cam pilise.

Odată întoarsă acasă, după ce lăsase biletul în cutia poștală, Sylvia s-a pus pe strâns farfuriile care mai erau încă pe masă, a spălat și a șters tigaia în care făcuse omletă, a depus în coșul de rufe șervetele și faţa de masă bleumarin și a deschis ferestrele. Toate astea le-a făcut cu un sentiment ambiguu de regret și iritare. Scosese un săpun proaspăt, cu parfum de măr, pentru dușul fetei, și-acum uite că mirosul acela persista în aerul din casă, la fel cum persistase și în cel din mașină.

Ploaia se oprise. Cum nu putea să stea într-un loc, a ieșit să se plimbe de-a lungul cărării deschise de Leon. Pietrișul depus de el în locurile mocirloase fusese practic luat și dus de-atâtea ploi. În fiecare primăvară, ieșeau împreună la plimbare, să caute orhidee sălbatice. Ea îl învăţa cum se numea fiecare floare din acea sălbăticie, dar el le uita pe toate, în afară de trei-fraţi-pătaţi. Spunea despre ea că era un fel de Dorothy Wordsworth[5] a lui.

În primăvara dinainte, ieșise la un moment dat și-i culesese un bucheţel de violete colţ-de-câine, dar el se uitase la ele – cum se uita câteodată și la ea – cu un aer pur și simplu epuizat, nerecunoscător.

Parc-o vedea și-acum pe Carla urcându-se în autocar. Mulţumirile ei fuseseră sincere, dar încă de-atunci oarecum neatente, gestul cu mâna cam nepăsător. Deja se

[5] Dorothy Mae Ann Wordsworth (1771 – 1855), autoare de poeme și jurnale, sora poetului romantic englez William Wordsworth (1770 – 1850).

obișnuise cu ideea izbăvirii.

Întorcându-se în casă, pe la ora șase, a sunat-o pe Ruth la Toronto, deși Carla nu avea cum să fi ajuns încă. I-a răspuns robotul.

— Ruth, a zis ea, Sylvia sunt. E vorba de fata asta pe care ţi-am trimis-o. Sper să nu fie pentru tine un deranj prea mare. Sper să iasă totul bine. S-ar putea s-o găsești puţin cam plină de ea. Poate că e doar din cauza tinereţii. Să mă ţii la curent, da?

A mai telefonat o dată înainte să se culce, dar a răspuns iarăși robotul, așa c-a zis: „Tot Sylvia sunt. Voiam doar să verific” – și a închis. Să fi fost între orele nouă și zece, nici nu se-ntunecase de tot. Precis că Ruth era în continuare plecată, iar fata nu îndrăznea să răspundă la telefon într-o casă străină. A încercat să-și amintească numele chiriașilor pe care-i avea Ruth la etaj. Ei precis că nu se culcaseră deocamdată. Dar nu reușea să-și aducă aminte cum îi chema. Mai bine așa. Dacă-i suna pe ei ar fi însemnat să facă prea multă agitaţie, să fie prea nerăbdătoare, să meargă prea departe.

S-a băgat în pat, dar i-a fost imposibil să rămână culcată, așa încât și-a luat o pătură ușoară, s-a dus în salon și s-a întins pe canapea, unde și dormise în ultimele trei luni ale vieţii lui Leon. I s-a părut puţin probabil să reușească să adoarmă chiar și acolo – peretele de ferestre nu avea draperii și, după cum arăta cerul, își dădea seama că răsărise luna, chiar dacă n-o vedea.

După aceea, n-a mai fost conștientă de nimic altceva

decât că se afla într-un autocar cine știe unde – poate în Grecia? –, împreună cu o mulţime de oameni pe care nu-i cunoștea, și motorul autocarului scotea un zgomot alarmant, ca un fel de ciocănit. S-a trezit, până la urmă, și a descoperit că de la ușa ei din faţă se auzea, de fapt, ciocănitul cu pricina.

„Carla?”

Carla își ţinuse capul plecat până când autocarul ieșise de-a binelea din oraș. Ferestrele erau fumurii, nimeni n-ar fi putut vedea înăuntru, dar trebuia să se păzească, să nu vadă ea în afară. De teamă să nu-și facă apariţia Clark. Ieșind, poate, dintr-un magazin sau așteptând să traverseze strada, neavând habar că ea îl părăsea, gândindu-se că era o după-amiază ca oricare alta. Ba nu, gândindu-se că era tocmai după-amiaza în care schema lor – schema lui – era pusă în mișcare, nerăbdător să afle cât de departe i-o dusese ea, Carla.

Odată autocarul ieșit, însă, din zona urbană, și-a ridicat și ea privirile, a tras aer adânc în piept și a luat act de câmpurile care se vedeau de o nuanţă ușor violetă prin geamurile fumurii. Prezenţa doamnei Jamieson îi crease o senzaţie de fantastică siguranţă și normalitate și făcuse ca evadarea să i se pară lucrul cel mai raţional pe care și l-ar fi putut imagina, ba chiar singurul gest de respect de sine pe care o persoană în situaţia ei, a Carlei, s-ar fi cuvenit să-l facă. Se simţise capabilă de o siguranţă de sine cu totul neobișnuită, de un simţ al umorului foarte matur, dezvăluindu-i doamnei Jamieson care era viaţa ei într-un

mod parcă menit să-i asigure înţelegere din partea ei, rămânând, totuși, ironic și fidel adevărului. Și adaptat la ceea ce, atâta cât își dădea ea seama, se puteau numi așteptările doamnei Jamieson – ale Sylviei. O bântuia sentimentul că s-ar fi putut s-o dezamăgească pe doamna Jamieson, care o impresionase ca fiind o persoană foarte sensibilă și riguroasă, deși se convingea de una singură că nu era ea în pericol de a face așa ceva.

Dacă nu trebuia să stea prin jurul ei prea mult.

Soarele strălucea, și-ncă nu de-acum, ci de câtva timp. Când se așezaseră la masa de prânz, le sclipiseră paharele de vin. De plouat, nu mai plouase de dimineaţa devreme. Bătea și-un vânt destul de zdravăn, cât să ridice ierburile de pe marginea drumului, buruienile înflorite, din băltoacele în care stătuseră pleoștite. Nori de vară, nu de ploaie, se fugăreau de colo-colo pe cer. Întregul peisaj rustic se transforma, scuturându-se de apăsare, într-o zi de iulie cu adevărat splendidă. Și, pe măsură ce autocarul lua din ce în ce mai multă viteză, Carla nu mai reușea să vadă mare lucru din urmele trecutului recent – nici bălţile mari de pe câmpuri, marcând locurile unde seminţele fuseseră înecate, nici amărâtele de stive de știuleţi de porumb sau grâne îmbibate de apă.

I-a trecut prin minte că trebuia să-i spună lui Clark treaba asta – că poate-și aleseseră un colţ de ţară care, din cine știe ce motiv trăsnit, era mult prea umed, prea jalnic, și că existau alte locuri în care ar fi putut reuși ce-și propuseseră.

Sau ar mai putea reuși?

Pe urmă, și-a dat seama, bineînţeles, că n-avea să-i mai spună lui Clark absolut nimic. Niciodată. N-o mai privea pe ea ce se-ntâmpla cu el, nici cu Grace, nici cu Mike, nici cu Juniper, nici cu Blackberry, nici cu Lizzie Borden. Dacă Flora s-ar fi întors acasă, printr-o minune oarecare, ea, Carla, n-ar mai fi aflat.

Pentru ea, era a doua oară când lăsa totul în urmă şi plecă. Prima dată fusese ca-n vechiul cântec al celor de la Beatles – lăsase biletul pe masă, se strecurase afară din casă la ora cinci dimineaţa și se-ntâlnise cu Clark în parcarea din faţa bisericii, la capătul străzii. Chiar cântecul cu pricina îl fredona ea în timp ce se-ndepărtau în rabla aia de mașină.

„Uite-o cum pleacă de-acasă, pa, pa”. Ţinea minte și-acum soarele care tocmai răsărea din spatele lor, cum se uita ea la mâinile lui Clark de pe volan, la braţele lui puternice și păroase, cum trăgea pe nas mirosul dinăuntrul camionetei, un iz combinat de ulei și metal, de unelte și grajd. Aerul rece al dimineţii de toamnă sufla prin crăpăturile ruginite ale caroseriei. Era genul de vehicul cu care nimeni din familia ei nu s-ar fi deplasat vreodată, care nici nu apărea, de fapt, pe străzile pe care locuiau ei.

Preocuparea lui Clark din acea dimineaţă, legată de trafic (ajunseseră pe Șoseaua 401), îngrijorarea lui în privinţa funcţionării camionetei, răspunsurile lui tăioase, ochii lui strânși, chiar și ușoara lui iritare faţă de încântarea ei flușturatică – toate avuseseră darul s-o incite.

La fel și dezordinea din viaţa lui de pân-atunci, însingurarea pe care i-o mărturisise, felul tandru în care se purta cu câte un cal, dar și cu ea. Îl vedea drept viitorul arhitect al vieţii care-i aștepta, pe ea însăși captiva lui, și supunerea ei faţă de el i se părea deopotrivă cuvenită și minunată.

„Nu știi ce lași în urmă”, îi scrisese mama ei în acea unică scrisoare pe care ea, Carla, o primise, dar la care nu răspunsese nici până acum. În acele momente dătătoare de fiori, însă, ale fugii matinale de-acasă, cu siguranţă știa ce lăsa în urmă, chiar dacă avea o idee foarte vagă despre viitorul spre care se îndrepta. Își dispreţuia părinţii, casa lor, curtea lor din spate, albumele lor de fotografii, vacanţele lor, ustensilele lor de bucătărie Cuisineart, „buda” lor, dulapurile lor în perete, reţeaua lor subterană de stropitori de pajiște. În biletul de rămas-bun pe care-l scrisese, folosise cuvântul „autentic”: *Am simţit nevoia, întotdeauna, să duc o viaţă mai autentică. Știu că nu vă pot cere să înţelegeţi asta.*

Autocarul s-a oprit în primul oraș de pe traseu. Staţia era, de fapt, o benzinărie. Tocmai benzinăria la care veneau, ea și Clark, la începuturile relaţiei lor, să cumpere benzină ieftină. Pe vremea respectivă, lumea lor era compusă din câteva orașe situate în regiunea înconjurătoare, și uneori se comportau ca niște turiști, încercând specialităţile unor baruri de hotel soioase. Piftie de porc, varză acră, turte de cartofi, bere. Și cântau pe tot drumul de întoarcere, ca niște hoinari trăsniţi.

După o vreme, însă, toate ieșirile au început să fie privite ca o risipă de timp și de bani. Lucruri pe care oamenii le făceau înainte să-și dea seama de realităţile din vieţile lor.

Ea plângea de-acum, i se umpluseră ochii de lacrimi, fără ca măcar să realizeze. Începuse deja să se gândească la Toronto, își plănuia primii pași. Taxiul, casa pe care n-o văzuse niciodată, patul străin în care avea să doarmă de una singură. Cum s-ar fi uitat în cartea de telefon, încă de-a doua zi, după adresele unor centre de călărie, cum s-ar fi dus pe urmă, oriunde ar fi fost ele situate, în căutarea unei slujbe.

Nu reușea să-și formeze o imagine. Ea însăși mergând cu metroul sau cu autobuzul, având grijă de alţi cai, vorbind cu alţi oameni, trăind zi de zi printre hoardele de oameni care nu erau Clark.

O viaţă, un loc alese tocmai din acest motiv – că nu-l conţineau pe Clark.

Curios și cumplit, în legătură cu această lume a viitorului – lucru care i se părea din ce în ce mai clar acum, când încerca să şi-o imagineze – era că ea însăși n-ar fi existat în lumea respectivă. Ar fi umblat prin ea, ar fi deschis gura ca să vorbească, ar fi făcut una sau alta. În realitate, însă, n-ar fi fost prezentă. Și ceea ce i se părea curios legat de asta era că făcea tot ce făcea, plecase cu autocarul adică, în speranţa de a se regăsi. Așa cum ar fi spus doamna Jamieson – cum ea însăși ar fi putut spune cu satisfacţie –, „își lua viaţa în propriile mâini”. Să nu se mai

uite nimeni încruntat la ea, să nu mai îngăduie ca dispoziţia celui de lângă ea s-o contamineze cu nefericire.

Dar la ce ar fi putut ţine? De unde ar fi știut că era cu adevărat vie? În timp ce fugea de el – chiar acum –, Clark își păstra locul în viaţa ei. Dar, după ce ar fi terminat de fugit de el, când și-ar fi luat viaţa de la capăt, ce-ar fi pus în locul lui? Ce altceva – sau cine altcineva – mai putea vreodată să reprezinte o provocare atât de intensă?

Reușise de-acum să se oprească din plâns, dar începuse, în schimb, să tremure. Arăta jalnic și trebuia neapărat să se stăpânească, să preia frâiele asupra ei însăși. „Fă bine și stăpânește-te!” îi spusese uneori Clark, trecând prin camera în care ea scrâșnea din dinţi făcând eforturi să nu plângă – și exact asta și trebuia să facă.

Opriseră într-un alt oraș, al treilea deja din locul în care se urcase Carla în autocar, ceea ce însemna că trecuseră prin cel de-al doilea, și de el, fără ca ea să realizeze măcar. Autocarul probabil că se oprise, șoferul probabil că strigase numele orașului respectiv și ea uite că nu auzise și nu văzuse nimic prin pâcla fricii care o cuprinsese. Nu mai era mult și ar fi ajuns la șoseaua principală, de-acolo ar fi apucat-o spre Toronto.

Și ea dusă ar fi fost.

Pierdută ar fi fost. Ce sens avea să se urce într-un taxi și să-i dea șoferului noua ei adresă, ce rost să se trezească dimineaţa, să se spele pe dinţi și să iasă în lume? De ce să-și găsească o slujbă, să-și umple gura cu mâncare, să se lase dusă de transportul public de colo până colo?

Propriile picioare i se păreau în acel moment la o distanţă astronomică de restul corpului. Genunchii, nefamiliarizaţi cu pantalonii scrobiţi, o trăgeau în jos ca niște greutăţi de fier. I se părea că se prăbușea la pământ precum un cal rănit, care nu se mai ridică niciodată.

În autocar fuseseră deja îmbarcaţi cei câţiva călători și pachetele care așteptau în orașul acela. O femeie și bebelușul ei în căruţ făceau cu mâna cuiva şi-şi luau la revedere. Clădirea din spate, cafeneaua care jucase rol de staţie de autocar, se pusese și ea în mișcare. Un val unduitor trecea peste cărămizi și geamuri, de parcă aveau să se dizolve toate în el. De teamă pentru viaţa ei, Carla și-a urnit membrele ca de plumb, trupul masiv, și s-a ridicat de pe scaun. S-a împiedicat, a strigat:

— Daţi-mi drumul să cobor!

Șoferul a frânat și s-a răstit pe un ton arţăgos:

— Credeam că mergeţi la Toronto.

Ceilalţi i-au aruncat priviri pe jumătate curioase, pe jumătate indiferente. Nimeni nu părea să priceapă angoasa care o cuprinsese pe ea.

— Trebuie să cobor aici.

— Aveţi toaletă în spate.

— Nu. Nu. Trebuie neapărat să cobor.

— Nu v-aștept, să știţi. M-aţi înţeles? Aveţi bagaj dedesubt?

— Nu. Ba da. Nu.

— N-aveţi bagaj?

— Claustrofobie, a zis o voce din autocar. Asta-i

problema ei.

— Nu vă simţiţi bine? a vrut să știe șoferul.

— Nu. Nu-i vorba de asta. Vreau să cobor.

— Bine. Asta e. N-am nimic împotrivă.

— *Vino să mă iei! Te rog! Vino să mă iei!*

— *Vin.*

*

Să încuie ușa – Sylvia uitase. Și-a dat seama c-ar fi trebuit s-o încuie măcar acum, în loc s-o deschidă, însă era prea târziu, o deschisese deja.

Nu era nimeni acolo.

Și totuși, era sigură, absolut sigură, că bătaia în ușă fusese reală. A închis ușa la loc și, de astă dată, a și încuiat-o.

Un sunet jucăuș, însă, un sunet ca un răpăit cristalin, venea dinspre peretele de ferestre. A aprins iarăși lumina, dar n-a văzut nimic și a stins-o la loc. Să fi fost vreun animal – poate o veveriţă? Ușile cu glasvand care se deschideau între ferestre și duceau pe verandă nu fuseseră nici ele încuiate. Nici măcar închise ca lumea, fiindcă rămăseseră întredeschise de când își propusese ea s-a aerisească toată casa. A dat să le închidă, și chiar atunci cineva a râs lângă ea, suficient de aproape cât să fi fost înăuntru.

— Eu sunt, a zis o voce de bărbat. Ce, te-am speriat? Stătea lipit de geam, era într-adevăr lângă ea.

— Clark sunt, i-a spus. Clark de mai sus de pe drum.

Nu avea de gând să-l invite înăuntru, dar se și temea

să-i închidă ușa în nas. Ar fi putut s-o împiedice până s-apuce ea s-o închidă cu totul. Nu voia nici să aprindă lumina. Dormea doar într-un tricou lung. Ar fi trebuit să tragă pătura de pe canapea și să se înfășoare cu ea, dar acum era prea târziu pentru așa ceva.

— Voiai să te-mbraci? a vrut el să știe. Ce-am eu aici… poate că sunt chiar lucrurile de care ai nevoie.

Ducea în mână o pungă de cumpărături. I-a întins-o, dar n-a încercat să vină și el după ea.

— Poftim? a zis ea cu o voce agitată.

— Uită-te și vezi! Nu-i nicio bombă. Haide, ia-o!

Ea a băgat mâna în pungă și a pipăit, fără să se uite. Ceva moale. Apoi a recunoscut nasturii jachetei, mătasea bluzei, cureaua pantalonilor.

— Mă gândeam că preferi să le primești înapoi, a zis el. Sunt ale tale, nu?

Ea și-a încordat maxilarele, ca să nu-i clănțăne dinții. Gura și gâtul îi fuseseră cuprinse de o înfricoșătoare uscăciune.

— Am înțeles că erau ale tale, a mai zis el încet.

Limba ei parcă era un ghemotoc de lână când a încercat să şi-o miște. A făcut un efort ca să întrebe:

— Unde-i Carla?

— De Carla, soţia mea, întrebi?

Acum îi vedea chipul ceva mai clar. Vedea câtă plăcere îi făcea.

— Soţia mea Carla este acasă în pat. Doarme în patul ei. Unde-i e locul.

Era genul de bărbat care arăta și foarte bine, și caraghios. Înalt, zvelt, bine făcut, dar umblând cocârjat într-un mod care părea destul de artificial. Cu un aer amenințător căutat, conștient de sine. O șuviță de păr negru îi atârna pe frunte, avea o mustăcioară inutilă, ochi care păreau deopotrivă plini de speranță și de batjocură, plus un zâmbet de băieţoi gata oricând să se îmbufneze.

Sylviei nu-i plăcuse niciodată cum arăta – îi spusese și lui Leon despre cum îi displăcea, dar el zisese că individul era doar cam nesigur pe el, puţin exagerat de prietenos.

Faptul că era nesigur pe el n-o făcea pe ea să se simtă mai sigură în acel moment.

— E destul de obosită, a continuat el. După mica ei aventură. Păcat că nu ţi-ai văzut faţa – merita să vezi ce mutră ai făcut când ai recunoscut boarfele. Ce-ai crezut? Ţi-ai închipuit c-am omorât-o?

— Am fost surprinsă, a explicat Sylvia.

— Cred și eu c-ai fost. După ce te-ai străduit atât s-o ajuţi să fugă de-acasă.

— Am ajutat-o… a dat să zică Sylvia cu mari eforturi… am ajutat-o fiindcă mi s-a părut a fi într-o mare suferinţă.

— Suferinţă, a zis el, ca și cum ar fi analizat cuvântul. Presupun c-a fost. Într-o foarte mare suferinţă a fost când a sărit din autocarul ăla și s-a dus glonţ la telefon, să mă cheme s-o iau de-acolo. Atât de tare plângea, că nici n-am înţeles cine era și ce voia să-mi spună.

— A vrut ea s-a se-ntoarcă?

— Ei bine, da. Cred și eu c-a vrut să se-ntoarcă! Era

isterizată, nu alta, că nu se mai întorcea odată. Este o fată cu multe suișuri și coborâșuri în privinţa emoţiilor. Dar presupun că n-o cunoști la fel de bine ca mine.

— Părea chiar fericită să plece.

— Hai, nu zău?! Mă rog, trebuie să te cred pe cuvânt. N-am venit aici să mă cert cu tine.

Sylvia nu i-a răspuns nimic.

— Am venit aici să-ţi spun, a continuat el, că nu-mi place că te bagi între mine și soţia mea.

— Este o fiinţă umană, i-a replicat Sylvia, deși era conștientă c-ar fi fost mai bine să-și ţină gura. Dincolo de faptul că e soţia ta.

— Doamne, Doamne, chiar așa?! Nevasta mea e-o fiinţă umană? Serios? Mulţumesc pentru informaţie. Dar nu-ncerca s-o faci pe nebuna cu mine, *Sylvia*.

— Nu-ncercam s-o fac pe nebuna.

— Bine. Mă bucur că nu asta făceai. Nu vreau să mă enervez. Am numai câteva lucruri importante să-ţi spun. Unu la mână, că nu vreau să-ţi mai bagi nasul niciodată, nicăieri în viaţa mea și-a nevestei mele. Doi la mână, că n-o s-o mai las, de-acuma-ncolo, să vină pe-aici. Nu-i vorbă, că nici ea n-o să prea mai vrea să vină, sunt aproape sigur de asta. Deocamdată, n-are o părere prea bună despre tine. Și e cazul să te obișnuiești să-ţi faci și singură curat în casă. Așa, deci, a conchis el. Ai băgat la cap?

— Absolut.

— Ei, sper să fi băgat la cap. Zău că sper.

— Bine, a confirmat Sylvia.

— Și știi ce mai cred?

— Ce?

— Cred că-mi datorezi ceva.

— Ce anume?

— Cred că-mi datorezi – știu și eu? –, că-mi datorezi niște scuze.

— Foarte bine, i-a spus ea. Dacă așa crezi, îmi pare rău.

El s-a mișcat, poate doar cât să-ntindă mâna, dar ea, văzându-i mișcarea corpului, a ţipat. El a râs. Și-a pus mâna pe canatul ușii, ca să fie sigur că nu se închidea.

— *Ce-nseamnă asta?*

— Ce-nseamnă ce? i-a întors-o el, de parcă ea ar fi încercat un truc și nu i-ar fi ieșit.

Dar, în acel moment, a zărit ceva ce se reflecta în geam și s-a răsucit pe călcâie să privească.

Nu departe de casă era o porţiune mare de teren mai joasă, care adeseori se umplea de ceaţă nocturnă în acel anotimp al anului. Ceaţa era la locul ei și-n acea seară, fusese acolo tot timpul cât vorbiseră ei. Dar acum, dintr-odată, se petrecea o schimbare. Ceaţa se înteţise, luase o formă aparte, se transformase în ceva ţepos și mișcător. Mai întâi păruse a fi o păpădie mare și vie, care se apropia rostogolindu-se, apoi se condensase într-un soi de animal de pe altă lume, de un alb pur, hotărât, semănând cu cine știe ce unicorn uriaș, care se repezea înspre ei.

— Dumnezeule mare! a zis Clark în șoaptă, evlavios, și a prins-o pe Sylvia cu mâna de umăr.

Atingerea lui n-a speriat-o deloc – i-a îngăduit s-o atingă știind foarte bine că gestul era ori ca s-o protejeze pe ea, ori ca să se liniștească el însuși.

Apoi, însă, arătarea s-a spulberat. Din ghemul de ceaţă și din razele de lumină care cădeau chiar pe ea – dovedindu-se a fi fost farurile unei mașini care trecea pe drumul din spatele casei, probabil căutând un loc unde să parcheze –, din această combinaţie și-a făcut apariţia o capră albă. O căpriţă albă care ţopăia, nu mai mare decât un câine ciobănesc.

Clark și-a luat mâna de pe umărul Sylviei, zicând:

— Tu de unde Dumnezeu ai apărut?!

— E capra voastră, a bănuit Sylvia. Nu-i capra voastră?

— Flora, i-a spus el. Flora.

Capra se oprise cam la un metru de ei, luase o atitudine timidă şi-şi lăsase capul în jos.

— Flora, i-a spus Clark, de unde naiba vii?! Era să ne căcăm pe noi de frică.

„Pe noi”.

Flora s-a mai apropiat puţin, dar nu și-a ridicat privirea din pământ. S-a împins în picioarele lui Clark.

— Al naibii animal prost! a zis el tulburat. De unde vii?

— S-a rătăcit, a intervenit Sylvia.

— Mda… S-o fi rătăcit. Nu ne gândeam, ăsta-i adevărul, s-o mai vedem vreodată.

Flora s-a uitat în sus. Luna i-a sclipit în ochi pentru o clipă.

— Ne-ai speriat de ne-am căcat pe noi, a repetat Clark înspre ea. Unde-ai plecat, să-ţi cauţi vreun iubiţel? De ne-am căcat pe noi, nu alta. Ia zi, acolo ai fost? Ni s-a părut că erai o fantomă.

— A fost doar efectul ceţii, a ţinut Sylvia să precizeze, în timp ce păşea peste pragul uşii, pe verandă.

Era în siguranţă.

— Mda…

— Şi pe urmă, farurile maşinii.

— Ca o arătare, a zis el, revenindu-şi, mulţumit că se gândise la descrierea cu pricina.

— Da.

— Capra din spaţiul cosmic. Asta eşti. O nenorocită de capră din spaţiul cosmic, a mai zis, mângâind-o pe Flora.

Dar, când şi Sylvia şi-a întins mâna ca să facă acelaşi lucru – în cealaltă mână ţinea şi-acum hainele pe care le purtase Carla –, Flora şi-a lăsat capul în jos imediat, de parcă s-ar fi pregătit s-o ia serios în coarne.

— Caprele sunt imprevizibile, a zis Clark. Pot să pară blânde, în schimb să nu fie. Cel puţin până-şi termină creşterea.

— Ea a crescut deja? Pare atât de mică…

— Mai mare de-atât nu se face.

Au rămas amândoi cu privirile coborâte spre capră, de parcă s-ar fi aşteptat ca ea să-i ajute să continue conversaţia. Dar asta, după toate aparenţele, nu avea să se-ntâmple. Din acest moment, nu mai puteau nici merge înainte, nici reveni de unde plecaseră. Sylviei i s-a părut că

zărește pe chipul bărbatului umbra unui regret că lucrurile ajunseseră aici.

Dar el s-a comportat în consecinţă.

— E târziu, a zis.

— Așa cred, a încuviinţat ea, de parcă ar fi fost vorba de o vizită obișnuită.

— Haide, Flora! E momentul să mergem acasă.

— O să găsesc o altă soluţie dacă o să am nevoie de ajutor, a zis ea. Oricum, probabil că n-o să am foarte curând – apoi a adăugat, aproape râzând: N-o să vă mai stau pe cap.

— Foarte bine, a zis el. Mai bine intră-n casă. Ai să răcești.

— Mai demult, oamenii credeau că ceţurile de noapte sunt cu primejdie.

— Asta-i ceva nou pentru mine.

— Așa, deci, noapte bună! Noapte bună, Flora – moment în care a sunat telefonul. Scuză-mă, a mai zis, apoi a ridicat o mână și s-a întors în casă.

— Noapte bună. Ruth era la telefon.

— Da, s-au schimbat planurile, i-a dat vestea Sylvia.

N-a dormit, gândindu-se la căpriţă și la ivirea ei din ceaţă, care i se părea din ce în ce mai mult o apariţie magică. S-a întrebat chiar dacă era cu putinţă ca Leon să fi contribuit în vreun fel la ea. Dac-ar fi fost ea însăși poetă, ar fi scris un poem despre o asemenea întâmplare. Dar, din experienţa proprie, subiectele despre care i se părea ei că ar fi putut scrie un poet nu-i spuneau nimic lui Leon.

Carla nu-l auzise pe Clark ieșind, în schimb s-a trezit când el a intrat înapoi. A informat-o că tocmai fusese în control prin jurul grajdului.

— A trecut o mașină pe drum cu puţin timp în urmă și m-am întrebat ce căuta pe-acolo. Nu puteam să mă culc până nu ieșeam să m-asigur că totul e-n regulă.

— Și este?

— Atâta cât am văzut eu, da. Și pe urmă, a continuat el, dacă tot eram treaz, m-am gândit să fac o vizită pe drum în jos.

Carla s-a ridicat în capul oaselor.

— Doar n-ai trezit-o din somn.

— Era trează. A fost ceva normal. Am stat puţin de vorbă.

— A…

— Absolut normal.

— Sper că nu i-ai pomenit de chestiile-alea, da?

— Nu i-am pomenit.

— Fiindc-a fost invenţie totul. Zău c-a fost! Crede-mă! O minciună de la un cap la altul.

— Bine.

— Trebuie să mă crezi.

— Atunci, te cred.

— Am inventat eu totul.

— Bine.

S-a băgat și el în pat.

— Ai picioarele reci, a zis ea. Parcă ţi le-ai udat.

— E rouă la greu. Vino-ncoace! i-a spus el. Când am

citit biletul de la tine, mi s-a părut că mă goleam pe dinăuntru. Zău. Dacă pleci vreodată de-a binelea, să știi c-o să mă simt ca și cum pe dinăuntru n-aş mai avea nimic.

Vremea bună se prelungise. Pe străzi, în magazine, la oficiul poștal, oamenii se salutau între ei, spunându-și că vara venise, în sfârșit. Iarba de pe pajiști, chiar și bietele recolte năpăstuite își înălţaseră capetele. Bălţile se uscaseră, noroiul se transformase în praf. Bătea un vânt călduţ, și toţi aveau chef să facă iar diverse lucruri. Telefonul suna întruna. Lumea se interesa de plimbările peste câmpuri, de lecţiile de călărie. Taberele de vară se interesau și ele, după ce-și contramandaseră vizitele pe la muzee. Microbuzele își descărcau pe rând grupurile de copii nerăbdători. Caii se fuduleau de-a lungul gardurilor, scăpaţi de pleduri.

Clark reușise, în fine, să pună mâna pe o bucată de material suficient de mare, la un preţ bun. Își petrecuse în întregime prima zi de după Ziua Fugii (așa-i spuneau de-acum escapadei cu autocarul făcute de Carla) instalând acoperitoarea pentru ţarcul de antrenament.

Câteva zile, în timp ce-și vedea fiecare de propriile corvezi, el și Carla își făceau semne cu mâna unul altuia. Dacă se-ntâmpla să treacă pe lângă el și nu era nimeni altcineva prin jur, Carla se aventura și-i săruta umărul prin bumbacul subţire al cămășii de vară.

— Dacă mai încerci vreodată să fugi de lângă mine, îţi pun pielea pe băţ, îi spusese el, iar ea întrebase:

— Ai vrea, nu?

— Ce anume?

— Să-mi pui pielea pe băţ.

— Să știi că da.

Era mai bine dispus acum, irezistibil, ca pe vremea când îl cunoscuse.

Peste tot erau păsări. Mierle cu aripile roșii, măcălendri, o pereche de turturele care cântau în zorii zilei. Stoluri întregi de ciori, pescărușii în misiuni de recunoaştere dinspre lac și ulii mari care stăteau pe crengile unui stejar uscat din liziera pădurii, la o jumătate de milă depărtare. La început, nu făceau decât să stea cocoţaţi acolo, uscându-și aripile voluminoase, înălţându-se din când în când pentru câte un zbor de probă sau numai bătând aerul puţin, apoi liniștindu-se, ca să lase vântul cald și soarele să-și facă treaba. După o zi, două, își reveniseră și zburau tot mai sus, dând roată și coborând în picaj, dispărând undeva dincolo de pădure și întorcându-se apoi să se odihnească pe crengile aceluiași copac dezgolit.

Proprietara iepei Lizzie – Joy Tucker – și-a făcut și ea din nou apariţia, bronzată și prietenoasă. Pur și simplu se săturase de-atâta ploaie şi-şi petrecuse vacanţa hălăduind prin Munţii Stâncoși. Acum se întorsese.

— Perfectă potrivealã în materie de vreme, i-a spus Clark.

El și Joy Tucker au ajuns în scurt timp să glumească, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

— Lizzie pare a fi în formă bună, a zis ea. Dar prietena ei cea mică unde e? Cum o chema… Flora?

— Nu mai e, a zis Clark. Poate c-a luat-o și ea spre Munţii Stâncoși.

— O mulţime de capre sălbatice sunt pe-acolo. Cu niște coarne fantastice.

— Am auzit și eu.

Timp de vreo trei sau patru zile, au fost efectiv mult prea ocupaţi ca să se ducă până la marginea drumului, să se uite în cutia de scrisori. Când a deschis-o, totuși, Carla s-a întors de-acolo cu factura de telefon, cu o promisiune că puteau să câştige un milion de dolari dacă se abonau la o revistă oarecare și cu scrisoarea doamnei Jamieson.

Draga mea Carla,

M-am tot gândit la evenimentele (mai degrabă dramatice) din ultimele zile și mă trezesc vorbind singură, dar de fapt cu tine, atât de des, încât am ajuns la concluzia că trebuie să-ţi vorbesc, deși cel mai bun lucru pe care-l pot face acum este să-ţi scriu o scrisoare. Și nu-ţi face griji – nu-i nevoie să-mi răspunzi.

Doamna Jamieson spunea mai departe că se temea că intervenise prea mult în viaţa ei, a Carlei, și că făcuse greșeala de a considera, cine știe cum, că fericirea și libertatea ei, a Carlei, erau unul și același lucru. N-o interesa nimic altceva decât fericirea Carlei şi-şi dădea seama, după toate cele întâmplate, că ea, Carla, trebuia să şi-o găsească – fericirea – în propria căsnicie. Nu putea spera decât că fuga ei de-acasă și emoţiile turbulente care

o cuprinseseră avuseseră darul să-i scoată la suprafaţă adevăratele sentimente și, poate, o recunoaştere la soţul ei a sentimentelor lui adevărate faţă de ea, de Carla.

Spunea c-ar fi înţeles foarte bine dacă pe viitor Carla și-ar fi dorit se evite și c-ar fi fost oricând recunoscătoare pentru eventuala prezenţă a Carlei în viaţa ei într-o perioadă atât de dificilă.

Cel mai straniu și mai încântător lucru din tot acest șir de întâmplări mi se pare a fi reapariţia Florei. Ba chiar pare a fi mai degrabă un miracol. Unde fusese în tot acel timp și de ce își propusese tocmai în momentul acela să-și facă reapariţia? Sunt convinsă că soţul tău ţi l-a povestit. Stăteam de vorbă în ușa verandei, și eu – fiind cu faţa spre exterior – am fost cea dintâi care a zărit o formă albă pogorându-se asupra noastră parcă din noaptea însăși. Sigur c-a fost vorba de efectul ceţii de la suprafaţa pământului. Dar a fost cu adevărat înspăimântător. Cred c-am ţipat cât am putut de tare. Nu mai avusesem niciodată în viaţă un așa sentiment că asistam la o vrajă, în adevăratul sens al cuvântului. Presupun c-ar trebui să fiu cinstită și să spun că mi-a fost frică. Eram acolo doi adulţi înfriguraţi și dintr-odată, din toiul ceţii, se ivește micuţa Flora.

Trebuie să existe o semnificaţie specială în toată această poveste.

Știu, desigur, că Flora este un animăluţ obișnuit și că și-a petrecut, mai mult ca sigur, timpul cât a fugit de-acasă

încercând să se lase inseminată. Într-un anume sens, întoarcerea ei n-are absolut nimic de-a face cu vieţile noastre, ale oamenilor. Și totuși, reapariţia ei în chiar acel moment și-a lăsat o amprentă adâncă și asupra soţului tău, și asupra mea. Când doi oameni, despărţiţi de ostilitate, se văd amândoi în același timp induși în eroare – ba nu, înfricoșaţi – de una și-aceeași arătare, există o legătură care se formează deodată între ei, și se trezesc, de fapt, uniţi într-un mod neașteptat. Uniţi în umanitatea lor – iată singurul mod în care pot descrie ce s-a întâmplat. Ne-am despărţit aproape prieteni. Așa încât Flora își are locul ei ca înger pozitiv în viaţa mea și, poate, și în viaţa soţului tău și a ta.

Cu cele mai bune gânduri, Sylvia Jamieson

Carla nici n-a terminat bine de citit scrisoarea, c-a și mototolit-o în pumn. Pe urmă i-a dat foc în chiuvetă. Flăcările s-au înălţat amenințător, așa c-a dat drumul la robinet, apoi a cules mâzga neagră dezgustătoare și a aruncat-o în closet, așa cum ar fi trebuit să procedeze din prima clipă.

Tot restul acelei zile, și-a găsit câte ceva de făcut, și-n ziua următoare, și-n cea de după. În tot acest timp, a trebuit să conducă două grupuri peste coclauri, a trebuit să facă lecţii cu copii, când individual, când în echipă. Noaptea, când Clark o lua în braţe – la cât de ocupat era de-acum, nu mai era niciodată prea obosit, niciodată arţăgos –, nu-i venea greu deloc să se arate cooperantă.

Era ca și cum ar fi avut un ghimpe ucigător înfipt în plămâni, dar pe care, dacă respira cu grijă, era perfect capabilă să nu-l simtă. Și totuși, din când în când, îi venea să tragă aer adânc în piept, și ghimpele era tot acolo.

*

Sylvia își închiriase un apartament în orașul colegiului la care preda. Nu-și scosese casa la vânzare – cel puţin, în faţa casei nu era niciun anunţ. Leon Jamieson primise un premiu oarecare postum. Se scrisese despre asta în ziare. De astă dată, însă, nu se pomenea nimic de bani.

Pe măsură ce treceau zilele splendide și uscate ale toamnei – un anotimp încurajator și profitabil –, Carla descoperea că se obișnuise cu gândul acela înţepător înfipt în ea. Nu mai era nici chiar atât de înţepător – de fapt, n-o mai lua prin surprindere. Și era stăpânită acum de o idee aproape seducătoare, o ispită care stătea întruna la pândă.

Nu trebuia decât să ridice ochii, decât să se uite într-o direcţie sau alta, ca să știe încotro ar fi putut pleca. O plimbare de seară, după ce-și terminase treburile pe ziua respectivă. Până la liziera pădurii, la copacul dezgolit pe care-și făceau veacul creţii.

Și mai erau și oscioarele mizere din iarbă. Tigva cu câteva rămășiţe de piele însângerată prinse de ea. O tigvă pe care o putea ţine într-o singură palmă făcută căuș. Toată cunoaşterea într-o mână.

Sau poate nu. Acolo nu era nimic.

Alte lucruri s-ar fi putut întâmpla. Clark ar fi putut s-o gonească pe Flora. Sau s-o urce în bena camionetei, să

meargă o distanţă oarecare și să-i dea drumul cine știe unde. S-o ducă înapoi în locul de unde o luaseră. Ca să n-o aibă în preajmă, să le aducă aminte.

Ar fi putut fi liberă.

Zilele au trecut și, totuși, Carla nu s-a îndreptat spre locul acela. A reușit să reziste ispitei.

OCAZIE

La jumătatea lunii iunie, în 1965, semestrul s-a încheiat la Torrance House. Juliet nu a primit un post permanent – profesoara pe care a înlocuit-o s-a făcut bine – și de-acum poate să pornească spre casă. Dar și-a pus în gând să facă un mic ocol, după cum îl definește ea însăși. Un mic ocol, ca să-și vadă un prieten care locuiește mai sus pe coastă.

Cam cu o lună în urmă, s-a dus împreună cu o altă profesoară – Juanita, singura membră a corpului didactic mai apropiată de vârsta ei și singura ei prietenă –, să vadă o reluare a unui film intitulat *Hiroshima, dragostea mea*[6]. Juanita îi mărturisea după aceea că și ea, precum femeia din film, era îndrăgostită de un bărbat însurat – de tatăl unei eleve. Juliet i-a povestit că trecuse și ea printr-o situaţie oarecum asemănătoare, dar că nu lăsase lucrurile să meargă mai departe, din cauza condiţiei tragice în care se afla soţia bărbatului. Soţia respectivă era cu desăvârșire

[6] Film francez din 1959, în regia lui Alain Resnais (1922 – 2014).

invalidă – mai mult sau mai puţin o legumă. Juanita i-a spus că ea și-ar fi dorit ca nevasta iubitului ei să fie o legumă, dar că nu era – dimpotrivă, era viguroasă, puternică, și-ar fi putut s-o facă pe ea, pe Juanita, să fie dată afară.

Ei, și la scurtă vreme după aceea, de parcă ar fi fost chemată de toate aceste minciuni sau minciunele nedemne, a sosit o scrisoare. Plicul arăta ponosit, ca și cum ar fi fost păstrat câtva timp în cine știe ce buzunar, și avea scris pe el doar atât: „Juliet (profesoară), Torrance House, Strada Mark nr. 1482, Vancouver, C.B.[7]”. Juliet a fost chemată de directoare, care i-a dat scrisoarea, spunându-i:

— Presupun că e pentru dumneata. Curios că nu e trecut numele de familie, dar adresa e corectă. Cine ţi-a scris a căutat-o, probabil.

Dragă Juliet, uitasem la ce școală mi-ai spus că predai, numai că zilele trecute mi-am adus aminte brusc, așa încât mi s-a părut a fi un semn că era cazul să-ţi scriu. Sper că ești și acum tot acolo, pentru c-ar trebui să fie o slujbă al naibii de rea ca să renunţi înainte de sfârșitul semestrului, și, oricum, nu mi-ai lăsat imaginea unei persoane care să renunţe.

Cum îţi place vremea de pe coasta noastră de vest? Dacă ţi se pare cumva că plouă foarte mult la Vancouver, atunci închipuie-ţi de două ori mai mult, fiindcă de asta

[7] Columbia Britanică.

avem noi parte aici.

*De multe ori mă gândesc la tine, cum te uitai în sus la stelele de pe ~~car~~ cer. Vezi și tu c-am scris „*car*” în loc de „*cer*”, e noapte și-ar fi trebuit să fiu deja în pat.*

Ann este cam tot așa cum o știi. Când m-am întors din călătorie, mi s-a părut că starea ei se deteriorase foarte mult, dar asta pentru că am avut ocazia să văd așa, dintr-odată, cât de mult a decăzut în ultimii doi sau trei ani. Nu-mi dădeam seama de regresul ei când o vedeam în fiecare zi.

Nu cred că ţi-am spus, m-am oprit la Regina, să-l văd pe fiul meu, care s-a făcut acum de unsprezece ani. Locuiește acolo cu mama lui. Am observat și la el o mare schimbare.

Mă bucur c-am reușit, în fine, să-mi aduc aminte cum se chema școala, dar mă și tem la fel de mult că nu mai știu care era numele tău de familie. Îţi trimit chiar și așa scrisoarea de faţă și sper să-mi revină în minte și numele.

Adesea mă gândesc la tine. Adesea mă gândesc la tine.

Adesea mă gândesc la tine. Sfooor!

Autocarul o duce pe Juliet din centrul Vancouverului până la Golful Potcoavei – Horseshoe Bay[8] – și de acolo pe un feribot. Pe urmă, peste o peninsulă, apoi pe un alt feribot, după care iar peste o porţiune continentală și tot așa până la orașul unde locuiește bărbatul care i-a scris

[8] Comunitate aflată la periferia părţii de vest a metropolei Vancouver.

acele rânduri. Golful Balenei – Whale Bay. Și cât de repede – nici n-ajunsese bine la Golful Potcoavei – se trece de la zona urbană la sălbăticie! Tot semestrul care s-a încheiat, Juliet a locuit printre pajiștile și grădinile din Kerrisdale, de unde munţii de pe ţărmul dinspre nord se văd ca o imensă cortină de fundal ori de câte ori e vreme senină. Și curţile caselor de-acolo erau la fel. O luxurianţă căutată – rododendron, laur, oleandru, liliac. Dar nici nu ajungi până la Golful Potcoavei, că adevărata pădure, nu pădurea de parc natural, își intră în drepturi. Și de-acolo înainte – apă și stânci, copaci întunecaţi, mușchi întins peste tot. Din când în când, foarte rar, câte un fir de fum care iese din coșul unei cabane umede și dărăpănate, având curtea plină de lemne de foc, stive de cherestea și de pneuri, mașini și piese componente ale altor mașini, biciclete stricate sau chiar utilizabile, jucării – toate obiectele care trebuie să stea sub cerul liber când oamenilor le lipsesc pivniţele sau garajele.

Orașele în care oprește autocarul nu sunt câtuși de puţin localităţi organizate. În unele locuri, câteva case identice – locuinţe de serviciu – sunt construite unele lângă altele, dar cele mai multe sunt precum casele din pădure, fiecare în mijlocul propriei curţi întinse și aglomerate, ca și cum ar fi fost ridicate numai întâmplător în așa fel, încât din pragul uneia să le poţi vedea pe celelalte. Străzile nu sunt nici măcar pavate, în afară de șoseaua care trece pe-acolo, iar trotuare nu există. Nici clădiri mari și solide, care să găzduiască oficii poștale sau birouri municipale,

nici vreun centru comercial multicolor, făcut pentru a ieși în evidenţă. Nu există monumente care să evoce războiul, nici ţâșnitori de la care să bei apă, nici părculeţe plantate cu flori. Uneori mai e câte un hotel, care arată ca o simplă cârciumă. Uneori mai e câte o școală modernă sau vreun spital – decente, dar joase și simple ca niște hambare.

Și, la un moment dat – mai precis, pe al doilea feribot –, Juliet începe să simtă niște îndoieli în privinţa întregii povești, care-i întorc stomacul pe dos.

Adesea mă gândesc la tine. Adesea mă gândesc la tine.

Ăsta-i genul de lucru pe care oamenii îl spun ori ca să te încurajeze, ori dintr-o vagă dorinţă de a te ţine agăţat.

Dar trebuie să existe un hotel, sau măcar o cabană turistică, la Golful Balenei. O să se ducă să stea acolo. Geamantanul cel mare și l-a lăsat la școală, urmând să-l recupereze mai târziu. N-are decât geanta de voiaj atârnată de umăr, așa că n-o s-o bage nimeni în seamă. O să stea o noapte. Să-i dea telefon, eventual.

Și ce să-i spună?

Că din întâmplare a trecut pe-acolo, în drum spre locuinţa unei prietene la care venise în vizită. Prietena ei Juanita, de la școală, a cărei casă de vacanţă este… unde? Juanita, cu cabana ei din pădure, este o femeie neînfricată și aventuroasă (absolut diferită de Juanita cea reală, care aproape niciodată nu coboară de pe tocurile cui). Iar cabana ei s-a dovedit a fi situată nu departe de Golful Balenei, doar ceva mai spre sud. Acum, că vizita la Juanita

și la cabana Juanitei s-a încheiat, ea, Juliet, s-a gândit – chiar s-a gândit – că, dacă tot era prin apropiere de… s-a gândit c-ar putea să… dacă tot…

Stânci, copaci, apă, zăpadă. Toate acestea, continuu redistribuite, erau elementele scenei în urmă cu șase luni, văzute pe fereastra unui tren, în dimineaţa unei zile dintre Crăciun și Anul Nou. Stâncile erau mari, uneori colţuroase, alteori netede ca niște bolovani de râu, de un cenușiu-închis, dacă nu chiar negre. Copacii erau, în cea mai mare parte, dintre cei veșnic verzi: pini, molizi, cedri. Molizii – molizi negri – aveau ceva ca niște copăcei suplimentari, niște ei înșiși în miniatură, cocoţaţi chiar în vârfuri. Copacii, alţii decât din specii veșnic verzi, erau ca niște fuse dezgolite – să fi fost plopi, sau zade, sau arini. Unii aveau trunchiuri pătate. Zăpada stătea sub formă de cușme groase pe vârfurile stâncilor sau ca un strat de tencuială pe partea copacilor care era expusă vânturilor. Pe suprafeţele multor lacuri, mai mari sau mai mici, dar toate îngheţate, se întindea ca un strat fin și neted. Apa se mai vedea lipsită de gheaţă numai din când în când, la câte un torent sumbru și îngust.

Juliet ţinea în poală o carte deschisă, dar nu citea din ea. Nu-și dezlipea ochii de la ceea ce trecea în fugă prin faţa ferestrei vagonului. Era singură pe o canapea dublă, și mai era o canapea dublă goală, faţă-n faţă cu a ei. În spaţiul acela i se făcuse cușeta și dormise peste noapte. Conductorul avea de lucru în vagonul ei de dormit la momentul respectiv, desfăcând cușetele aranjate pentru

noapte. În unele locuri, încă mai atârnau până la podea învelitorile de culoare verde-închis, cu fermoarele trase. Stăruiau mirosul acelui material, ca de foaie de cort și poate un vag miros de ţinute de noapte și de toaletă. O răbufnire de aer proaspăt de iarnă se simţea ori de câte ori cineva deschidea vreuna dintre ușile aflate la fiecare capăt al vagonului. Ultimii pasageri se duceau să ia micul dejun, alţii se întorceau de-acolo.

Se vedeau, în zăpadă, urme – urme de animale mici, ca niște șiraguri de mărgele, care făceau zigzaguri și apoi dispăreau.

Juliet avea douăzeci și unu de ani și era deja posesoarea unei licenţe și a unui masterat în limbi clasice. Lucra la teza de doctorat, dar făcuse o pauză ca să predea latina la o școală privată de fete din Vancouver. Nu avea pregătire didactică, dar faptul că un post rămăsese vacant pe neașteptate, la jumătatea anului școlar, determinase conducerea școlii s-o angajeze pe ea. Probabil că nimeni altcineva nu răspunsese anunţului. Salariul era mai mic decât ar fi fost dispus orice profesor calificat să accepte. Dar Juliet se bucurase că putea câştiga niște bani, indiferent câţi ar fi fost, după toţi acei ani de burse școlare meschine.

Era o fată înaltă, cu pielea deschisă la culoare și oase subţiri, cu părul de un șaten-deschis, care nici măcar dacă și-l dădea cu fixativ nu păstra și el un stil mai înfoiat. Arăta ca o școlăriţă ageră. Își ţinea capul drept în sus, avea o bărbie frumos rotunjită, gura lată și buzele subţiri, nasul

cârn, ochii luminoși, plus o frunte adesea cuprinsă de roșeaţa efortului sau a consideraţiei. Profesorii ei se declarau încântaţi de ea – în zilele acelea, erau recunoscători faţă de oricine s-ar fi îndreptat spre limbile vechi, cu atât mai mult cu cât era și o persoană atât de dăruită – dar în egală măsură erau și îngrijoraţi. Problema era tocmai că aveau de-a face cu o fată. Dacă se mărita – ceea ce s-ar fi putut întâmpla, fiindcă nu era deloc urâtă pentru o fată bursieră –, avea să-și irosească toată munca, și pe-a lor; iar, dacă nu se mărita, probabil c-ar fi devenit deprimată și izolată, ratând orice promovare în favoarea bărbaţilor (care aveau mai mare nevoie să avanseze, fiindcă trebuia să-și întreţină familiile). Iar ea n-ar fi fost capabilă să-și argumenteze opţiunea stranie care erau limbile clasice, să accepte modul în care cei din jur ar fi privit-o ca lucrând într-un domeniu nesemnificativ, searbăd, să respingă toate acestea așa cum ar fi putut un bărbat. Opţiunile curioase erau, pur și simplu, mai ușor de făcut pentru bărbaţi, căci cei mai mulţi își găseau oricum femei doritoare să se mărite cu ei. Varianta inversă nu era, însă, valabilă.

Când i se oferise postul de profesoară, o îndemnaseră cu toţii să pună mâna pe el. Bravo ţie! Să ieși puţin în lume. Să vezi cum este și-n viaţa reală.

Juliet se obișnuise cu genul acesta de sfaturi, deși era dezamăgită când le auzea din partea unor bărbaţi care nici nu arătau, nici nu vorbeau ca și când ei înșiși ar fi ars de nerăbdare să se ia de piept cu lumea reală. În orașul unde

crescuse, inteligenţa de felul celei pe care o dovedea ea nu era mai bine văzută decât ar fi fost, de pildă, un șchiopătat sau chiar un al șaselea deget la mână, iar oamenii se întrecuseră să-i sublinieze neajunsurile pe care cu siguranţă i le-ar fi adus – cum n-ar fi fost ea în stare să folosească o mașină de cusut, sau să împacheteze frumos ceva, sau măcar să observe că i se vedea juponul. Întrebarea era ce avea să se aleagă de ea.

Prin asta trecuseră și mama și tatăl ei, care altfel se mândreau cu ea. Mama voia s-o știe plăcută de toţi ceilalţi, motiv pentru care o îndemnase să înveţe să patineze și să cânte la pian. Ea făcuse și una, și alta, dar nu fiindcă ar fi vrut și nici bine. Tatăl ei voia doar s-o vadă integrându-se. Trebuie să te integrezi, îi spunea, fiindcă altfel cei din jur îţi vor face viaţa un iad. (Fără să ţină seama de faptul că el, și mai ales mama ei, nu se integraseră nici ei prea bine, și nu erau deloc nefericiţi. Poate că se-ndoia numai că ea, Juliet, ar fi putut fi așa de norocoasă ca ei.)

Asta și fac, îi spusese Juliet când venise vremea să plece la colegiu. La Facultatea de Limbi Clasice mă integrez. Și mă simt perfect acolo.

Dar iată că primise același mesaj din partea profesorilor ei, care păruseră c-o preţuiau și că se mândreau cu ea. Jovialitatea nu reușea să le mascheze preocuparea. Ieși în lume, îi spuneau. De parcă locul în care s-ar fi aflat până atunci era niciunde.

Și totuși, era fericită acolo, în tren.

„Taiga”, își spunea în minte. Nu știa dacă acela era

termenul corect pentru ce-i defila prin faţa ochilor. Poate că-și făcea o impresie anume despre sine, c-ar fi fost o tânără dintr-un roman rusesc, pornită în călătorie printr-un peisaj necunoscut, palpitant și terifiant, în care noaptea urlau lupii și unde ea urma să-și înfrunte soarta. Nu-i păsa că respectiva soartă – ca într-un roman rusesc – avea să se dovedească mai mult ca sigur plictisitoare, sau tragică, sau și una, și alta.

Oricum, problema nu era soarta ei personală. Ce-o atrăgea – de fapt, ce-o încânta – era tocmai acea indiferenţă, repetitivitatea, nepăsarea și dispreţul faţă de armonie pe care le dovedea suprafaţa învălmășită a scutului precambrian[9].

Cu colţul ochiului, a zărit mai întâi o umbră. Apoi s-a ivit un crac de pantalon.

— E ocupat locul ăsta?

Bineînţeles că nu era. Ce-ar fi putut răspunde?

Mocasini cu ciucurași, pantaloni largi cafenii, o jachetă în carouri cafenii și maro, cu linii subţiri castanii, cămașă bleumarin, cravată castanie cu pistrui albaștri și aurii. Toate noi-nouţe – cu excepţia încălţărilor – și parcă puţin prea mari, ca și cum trupul dinăuntru intrase cumva la apă de când fuseseră cumpărate.

Era un bărbat probabil trecut de cincizeci de ani, cu șuviţe de păr șaten-auriu lipite de-a latul scalpului. (Nu se

[9] Sau Scut Canadian, sau Platou Laurentin, denumire dată unei vaste zone de roci vulcanice și metamorfice (scut geologic) din era precambriană, care formează miezul geologic străvechi al continentului nord-american.

poate să le fi avut vopsite, nu? Cine și-ar vopsi un păr atât de rar?) Sprâncenele, în schimb, erau mai închise la culoare, bătând în roșcat, ţepoase și stufoase. Pielea de pe faţă era plină de cocoloașe, îngroșată, cum e laptele covăsit la suprafaţă.

Dacă era urât? Sigur că da. Era urât, numai că tot așa erau, în opinia ei, mulţi, foarte mulţi bărbaţi de vârsta lui sau apropiată. N-ar mai fi spus, după aceea, că era peste măsură de urât.

Omul și-a ridicat sprâncenele, a căscat mari ochii apoși, deschiși la culoare, ca și cum ar fi vrut să-și proiecteze asupra ei convivialitatea. S-a instalat faţă-n faţă cu ea și a zis:

— N-aveţi multe de văzut afară.

— Nu, a zis ea, coborându-și privirile spre carte.

— Ei, a continuat el, de parcă lucrurile ar fi avansat în direcţia dorită. Și, mergeţi departe?

— La Vancouver.

— Și eu. De-a latul ţării, de la un cap la altul. Măcar s-o vedeţi pe toată, dacă tot sunteţi aici, nu-i așa?

— Îhî…

Dar el a insistat:

— Și dumneavoastră tot la Toronto v-aţi urcat?

— Da.

— La Toronto e casa mea. Toată viaţa numai acolo am locuit. Și dumneavoastră, tot la Toronto locuiţi?

— Nu, a zis Juliet și și-a coborât iar ochii spre carte, străduindu-se din răsputeri să prelungească pauza de

tăcere.

Dar ceva – din educaţia ei, din stinghereala ei, Dumnezeu știe, poate din mila pe care o resimţea – s-a dovedit prea puternic și a făcut-o să pronunţe numele orașului ei de baștină, apoi să i-l situeze, precizându-i distanţele până la diverse orașe mai mari și poziţia faţă de lacul Huron, Golful Georgian.

— Am o verișoară la Collingwood. Frumoasă parte de ţară, pe-acolo. Am fost în vizită pe la ea și familia ei de mai multe ori. Călătoriţi singură? La fel ca mine?

Își tot muta mâinile una peste alta, una peste alta.

— Da.

„Nu mai vreau”, se gândea ea. „Nu mai vreau”.

— Acum e pentru prima oară când plec într-o călătorie lungă de tot. Drum, nu glumă, să-l faci de unul singur.

Juliet nu i-a răspuns nimic.

— V-am văzut stând cu cartea pe genunchi, singură-singurică, şi m-am gândit: poate că-i singură și are mult de mers, așa că de ce n-am putea schimba o vorbă ca doi vechi amici?

Auzind acele cuvinte, „vechi amici”, pe Juliet a cuprins-o un fel de vârtej rece. A înţeles că omul nu încerca s-o agaţe. Unul dintre lucrurile demoralizatoare care i se întâmplau câteodată era că bărbaţi mai degrabă stângaci, singuri, deloc arătoși îi făceau niște avansuri fruste, presupunând că ea nu putea să se afle decât în aceeași barcă în care se aflau ei. Dar iată unul care nu asta făcea. O prietenă își dorea, nu o iubită. Voia să-și facă o

„amică”.

Juliet știa despre ea însăși că multora putea să le pară excentrică și solitară – așa cum și era, într-un anume sens. Dar, o mare parte din viaţa ei de până atunci, trăise și experienţa de a se simţi înconjurată de oameni care voiau să-i consume în întregime atenţia, și timpul, și sufletul. Iar ea, de obicei, le îngăduia.

Fii disponibilă, fii prietenoasă (mai ales dacă nu ești genul *simpatic*) – asta învăţai, ca fată, într-un oraș mic și într-un internat de fete. Fii îndatoritoare cu oricine vrea să te secătuiască, deși nu știe mai nimic despre cine ești.

S-a uitat drept în ochii bărbatului din faţa ei, fără să-i zâmbească. El a văzut cât de hotărâtă era, și pe faţă i s-a citit, pentru o clipă, o stare de panică.

— Aveţi o carte bun-acolo? Despre ce-i vorba-n ea?

N-avea de gând să-i spună că despre Grecia antică era vorba în carte și despre atașamentul deloc de neglijat al grecilor faţă de iraţional. Nu se ducea să predea limba greacă, dar avea să predea, totuși, un curs intitulat „Gândirea greacă”, așa încât îl recitea pe Dodds[10], ca să culeagă de la el vreo idee. I-a răspuns:

— Chiar aș vrea să citesc. Prefer să mă duc în compartimentul de observaţie[11].

Și s-a ridicat și-a plecat, gândindu-se că n-ar fi trebuit

---

[10] Este vorba de cartea *Grecii și iraţionalul* (*The Greeks and the Irrational*, 1951), a clasicistului irlandez E.R. Dodds (1893 – 1979).

[11] Vagon etajat, cu ferestre mari la compartimentul de sus, care se pot întinde și pe o porţiune din tavan, folosite pentru turiști pe traseele pitorești.

să-i spună unde anume se ducea, fiindcă el ar fi putut să se ţină după ea, cerându-şi scuze și luând-o de la capăt cu toată vorbăria. Plus că era frig în compartimentul de observaţie, și-acum îi părea rău că nu-și luase cu ea și puloverul. Dar nici vorbă să se întoarcă după el.

Vederea panoramică din compartimentul de observaţie, situat în vagonul de la capătul trenului, i s-a părut mai puţin satisfăcătoare decât vederea de la fereastra vagonului-cușetă. Acum era și trenul însuși, pe care-l avea în faţă și care-i obtura o parte din peisaj.

Poate că problema era, de fapt, că i se făcuse frig, așa cum bănuise că avea să se întâmple. Și mai era și tulburată. Rău, însă, nu-i părea. Un moment dacă mai stătea, și el precis i-ar fi întins o mână lipicioasă – în mintea ei, nu putea fi decât ori lipicioasă, ori uscată și cornoasă –, ar fi întrebat-o de nume, și ea s-ar fi trezit prinsă-n colivie. Fusese prima victorie de felul ăsta care-i reușise vreodată, și asta împotriva celui mai demn de milă, mai trist adversar. Parcă-l auzea de-acolo cum scrâșnea între dinţi cuvintele „vechi amici”. Scuză și obrăznicie. Scuza, obiceiul lui. Iar obrăznicia, rezultat al cine știe cărei speranţe sau hotărâri de a sparge gheaţa propriei singurătăţi, al stării de înfometare prin care trecea.

Fusese un lucru necesar, deși nu-i venise ușor, nu-i venise deloc ușor. Ba chiar fusese o victorie și mai mare, da, cu siguranţă, să-i pună piciorul în prag unuia care se afla într-o asemenea stare. Era o victorie și mai mare decât dacă individul ar fi fost genul șmecher și plin de el. Dar o

vreme tot avea să se simtă oarecum nefericită.

Numai două persoane mai erau în compartimentul de observaţie. Două femei mai în vârstă decât ea, fiecare așezată de una singură. Când a văzut un ditamai lupul traversând suprafaţa înzăpezită, neatinsă, a unui mic lac îngheţat, Juliet a fost convinsă că și ele îl văzuseră. Dar niciuna, nici alta n-au rupt tăcerea, iar asta ei i-a făcut mare plăcere. Lupul n-a băgat în seamă trenul, nici n-a șovăit, nici n-a grăbit pasul. Avea blana lungă, argintie, bătând spre alb. O fi crezut că asta-l făcea invizibil?

În timp ce ea se uita după lup, în vagon sosise un alt pasager, un bărbat care s-a instalat pe locul aflat faţă-n faţă cu al ei, peste culoar. Și el avea o carte. A mai venit un cuplu de bătrânei – femeia, măruntă și energică, bărbatul, voluminos și împiedicat, respirând greoi și sacadat.

— Cam frig aici, a zis el, după ce s-au așezat amândoi.

— Vrei să mă duc să-ţi aduc haina?

— Nu te deranja!

— Nu-i niciun deranj.

— Mi-e bine și-așa.

După o clipă de tăcere, femeia a zis:

— Da știu că se vede frumos de-aici, la care el nu i-a răspuns, iar ea, totuși, a insistat: Se vede totul, de jur-împrejur.

— Ce-o fi de văzut?

— Stai să trecem printre munţi. Să vezi aia priveliște! Ţi-a plăcut micul dejun?

— Ouăle erau apoase.

— Știu, a zis femeia, compătimindu-l. Mă gândeam că mai bine mă duceam peste ei la bucătărie și le făceam eu.

— Cambuză. Aici îi zice cambuză.

— Credeam că numai pe bărci îi zice așa.

Juliet și bărbatul de peste culoar și-au ridicat ochii în același moment, fiecare din cartea lui, și privirile li s-au întâlnit cu o calmă reţinere a oricărei expresii. Exact în acea secundă sau două, trenul a încetinit, apoi s-a oprit, și amândoi și le-au îndreptat, privirile, în altă parte.

Ajunseseră la o mică așezare din mijlocul pădurii. De o parte se afla gara, vopsită într-un roșu-închis, iar de cealaltă parte, câteva case zugrăvite în aceeași culoare. Locuinţe sau barăci pentru lucrătorii de la calea ferată. S-a făcut și un anunţ: că trenul staţiona timp de zece minute.

Peronul gării fusese curăţat de zăpadă, iar Juliet, uitându-se în lungul trenului, a văzut câteva persoane care coborâseră ca să-și dezmorţească picioarele. I-ar fi plăcut să facă și ea câţiva pași, dar nu fără o haină groasă.

Bărbatul de peste culoar s-a ridicat de pe scaun și a coborât cele câteva trepte fără să arunce nici măcar o privire în jur. Niște uși s-au deschis undeva mai jos, lăsând să pătrundă înăuntru, pe furiș, un curent de aer îngheţat. Bărbatul mai în vârstă a vrut să știe ce căutau acolo și cum se numea locul respectiv, dacă tot opriseră. Soţia lui s-a dus la capătul vagonului și a încercat să vadă cum se numea gara, dar n-a reușit.

Juliet citea despre menade. Ritualurile se desfășurau noaptea, în miezul iernii, afirma Dodds. Femeile urcau

până în vârful muntelui Parnas și, când fuseseră, la un moment dat, izolate de o furtună de zăpadă, trebuise trimisă după ele o echipă de salvatori. Viitoarele menade fuseseră aduse înapoi de pe munte cu veșmintele ţepene ca niște scânduri, după ce acceptaseră, în toată frenezia lor, să fie salvate. Părea să fie o atitudine mai degrabă contemporană, s-a gândit Juliet, și care prezenta într-o lumină modernă comportamentul exaltat al celebrantelor. Oare și elevele ei aveau să vadă lucrurile în același fel? Puţin probabil. Mai curând aveau să fie pornite împotriva oricărei distracţii posibile, oricărei implicări, așa cum erau elevii în general. Iar cele care n-ar fi fost montate în sensul ăsta, precis că n-ar fi vrut să se dea de gol.

A răsunat apoi chemarea către pasageri să urce în tren, curentul de aer proaspăt a fost întrerupt, vagonul a făcut mișcări șovăitoare de urnire din loc. Juliet și-a ridicat ochii din carte ca să privească și a văzut, la o distanţă oarecare, în faţă, cum locomotiva dispărea după o curbă.

Și, pe urmă, o hurducătură sau o zvâcnitură, care în orice caz a părut să se propage pe toată lungimea trenului. Acolo, sus, a dat impresia că vagonul se legăna. Și a urmat oprirea bruscă.

Toată lumea s-a gândit că trenul avea să pornească din nou, așa că nimeni n-a scos o vorbă. A tăcut chiar și soţul nemulţumit. Minutele au trecut. Ușile s-au deschis și s-au închis. Voci de bărbaţi care strigau și un sentiment de frică și agitaţie care se răspândea. În compartimentul-club, care se afla chiar dedesubt, vorbea o voce autoritară –

poate a conductorului. Însă era imposibil să auzi ce spunea.

Juliet s-a ridicat și s-a dus la capătul dinainte al vagonului, uitându-se pe deasupra tuturor vagoanelor din faţă. A văzut câteva siluete alergând prin zăpadă.

Una dintre femeile singure a venit și s-a oprit lângă ea.

— Simţeam eu că urma să se-ntâmple ceva, i-a spus femeia. Încă de-acolo, de unde am oprit, de-acolo am simţit. Nu voiam să mai plecăm de-acolo, fiindcă mă gândeam eu c-o să se-ntâmple ceva.

Cealaltă femeie singură a venit și s-a oprit în spatele amândurora.

— Nu s-a-ntâmplat nimic, a zis ea. O fi căzut vreo creangă peste șine.

— Au chestia aia care merge înaintea trenului, a zis prima femeie. Într-adins merge în faţă, ca să descopere la timp lucruri de-astea, cum ar fi o creangă prăbușită peste linii.

— Poate că tocmai ce-a căzut.

Ambele femei vorbeau cu același accent de nordul Angliei și fără politeţea unor persoane străine una de alta sau care ar fi fost doar cunoștinţe. Acum, dacă s-a uitat mai atent la ele, Juliet și-a dat seama că erau, probabil, surori, deși una dintre ele avea o faţă mai tânără și mai lată. Așa, deci, călătoreau împreună, dar stăteau separat. Poate că se certaseră.

Conductorul a început să urce treptele către

compartimentul de observaţie. Când mai avea jumătate din ele, s-a întors și a zis:

— Nu s-a-ntâmplat nimic de care să vă faceţi griji, oameni buni, s-ar părea c-am lovit un obstacol aflat pe linie. Ne cerem scuze pentru întârziere și vom pleca din nou de îndată ce se va putea, dar e posibil și să rămânem aici o vreme. Însoţitorul de tren îmi spune că veţi găsi cafea gratuită peste câteva minute, aici, jos.

Juliet a luat-o pe scări după el. De cum se ridicase de pe scaun, realizase că și ea avea o problemă și că trebuia neapărat să se întoarcă la locul ei și la geanta de voiaj, indiferent dacă bărbatul de care fugise mai era sau nu acolo. Pe măsură ce parcurgea vagoanele, dădea peste alte persoane care se mișcau de colo-colo. Unii se lipeau de ferestrele de pe o parte a trenului, alţii se opriseră între vagoane, ca și cum ar fi așteptat ca ușile să se deschidă. Juliet nu avea timp să pună întrebări, dar a aflat de la cei pe lângă care se strecura că era posibil să fi fost vorba de un urs, de un elan sau de o vacă. La care lumea se mira: ce să caute o vacă tocmai acolo, în tufărișuri, sau de ce nu hiberna ursul în toiul iernii, sau te pomenești c-o fi fost vreun beţivan care adormise tocmai peste șine.

În vagonul-restaurant, lumea stătea la mese, de pe care fuseseră strânse toate feţele de masă albe. Cu toţii își beau cafeaua gratuită.

Nu stătea nimeni pe scaunul ei, nici pe celălalt, din faţă. Juliet și-a smuls geanta de voiaj, cu care s-a îndreptat în grabă spre „Doamne”. Sângerarea lunară era năpasta

vieţii pentru ea. Ba chiar i se întâmplase, uneori, s-o împiedice să susţină lucrări scrise importante, cele de câte trei ore, pentru că nu puteai să părăsești sala ca să te primenești.

Chinuită de bufeuri, de crampe, simţindu-se puţin ameţită și îngreţoșată, s-a prăbușit pe colacul vasului de toaletă, și-a scos vata îmbibată, a înfășurat-o în hârtie igienică și a depus-o în containerul furnizat special. Apoi s-a ridicat și și-a pus o alta, pe care a scos-o din geantă. A văzut că apa și urina din vasul de toaletă erau stacojii de sângele ei. A dus mâna către butonul de tras apa, dar a văzut chiar în faţa ochilor ei un avertisment de a nu o trage, dacă trenul nu se află în mișcare. Asta însemna, bineînţeles, dacă trenul era oprit în gară sau în apropierea ei, unde evacuarea toaletei s-ar fi făcut de faţă cu niște oameni care ar fi putut asista la ea – lucru absolut dezagreabil. Unde se aflau ei, însă, putea să-și asume riscul.

Dar nici n-a dus bine mâna iarăși la buton, că s-au făcut auzite niște voci în apropiere, nu în tren, ci în afara ferestrei din geam sablat a toaletei. Să fi fost niște lucrători de la calea ferată, care treceau pe-acolo.

Putea s-aștepte până când trenul s-ar fi pus în mișcare, dar cine putea ști cât mai dura? Și ce-ar fi făcut dacă mai voia cineva cu disperare să intre? A decis că tot ce putea face era să coboare capacul și să iasă.

S-a întors la locul iniţial. În faţa ei, un copil de vreo patru sau cinci ani mâzgălea cu creionul paginile unei cărţi

de colorat. Mama lui a intrat în vorbă cu Juliet în privinţa cafelei gratuite.

— O fi ea gratuită, dar se pare că trebuie să te duci să ţi-o iei singur, a zis ea. Sunteţi amabilă s-aveţi grijă de el până mă duc eu s-o iau?

— Nu vreau să stau cu ea, s-a opus copilul, fără să ridice ochii de la ce făcea.

— Mă duc eu, a zis Juliet.

Dar, în momentul acela, un ospătar a intrat în vagon cu căruciorul de cafea.

— Ia uitaţi! Nu trebuia să mă plâng primul lucru, a zis mama copilului. Aţi auzit că era vorba de un m-o-r-t?

Juliet a dat din cap că nu.

— Nici măcar nu avea palton pe el. Cineva l-a văzut coborând și luând-o înainte pe linie, dar nu și-a dat nimeni seama de ceea ce făcea. Probabil că s-a dus până după curbă, ca să nu-l vadă mecanicul decât atunci când era deja prea târziu.

Cu câteva locuri mai în faţă, pe partea culoarului pe care stătea mama, un bărbat a zis:

— Uite-i că se-ntorc, și câteva persoane s-au ridicat de pe partea pe care stătea Juliet și s-au aplecat să vadă și ele. S-a ridicat și copilul și şi-a lipit faţa de geam. Maică-sa l-a obligat să stea jos.

— Tu coloreaz-acolo! Uite ce mâzgăleală ai făcut, cum ai trecut peste linii! După care s-a întors către Juliet și a zis: Nu pot să mă uit. Nu suport să mă uit la lucruri de-astea.

Juliet, în schimb, s-a ridicat și s-a uitat. A văzut un grup de câţiva bărbaţi care mergeau cu paşi apăsaţi înapoi către gară. Unii își scoseseră paltoanele, stivuite acum peste targa pe care o cărau alţii, tot dintre ei.

— Nu se vede nimic, i-a spus un bărbat de lângă ea unei femei care nu se ridicase. L-au acoperit complet.

Nu toţi bărbaţii care porniseră înapoi spre gară cu capetele plecate erau lucrători de la calea ferată. Juliet l-a recunoscut pe cel care stătuse peste culoar de ea în compartimentul de observaţie.

După vreo alte zece sau cincisprezece minute, în fine, trenul s-a repus în mișcare. Când a trecut de curbă, nu se vedea sânge nici pe o parte, nici pe cealaltă a vagonului. În schimb, era o porţiune în care zăpada era călcată în picioare și un troian fusese ridicat cu lopata. Bărbatul care stătuse lângă Juliet s-a ridicat din nou. A zis:

— Aici s-a-ntâmplat, bănuiesc.

Apoi s-a mai uitat puţin, ca să vadă ce și cum ar mai fi fost de văzut, după care s-a întors și s-a așezat la locul lui. Trenul, însă, în loc să ia viteză, ca să recupereze timpul pierdut, părea să meargă și mai încet decât mersese înainte. Poate din respect, poate cu teamă faţă de ce-ar mai fi putut să-l aștepte în faţă, după următoarea curbă. Ospătarul-șef a trecut prin vagon, anunţând seria întâi a mesei de prânz, iar mama și copilul s-au ridicat de îndată și au luat-o după el. S-a format o procesiune, și Juliet n-a putut să nu audă cum o femeie care trecea pe lângă ea zicea:

— Serios?!

Femeia cu care vorbea îi spunea cu jumătate de glas:

— Asta mi-a spus ea. Apa plină de sânge. Probabil c-a ţâșnit înăuntru când a trecut trenul peste el…

— Taci, nu spune!

Ceva mai târziu, după ce procesiunea se sfârșise și prima serie își lua deja prânzul, bărbatul acela a trecut prin vagon – cel din compartimentul de observaţie, pe care Juliet îl văzuse și afară, mergând prin zăpadă.

S-a ridicat și a luat-o grăbită pe urmele lui. În spaţiul întunecat și rece dintre vagoane, chiar în momentul în care el împingea ușa greoaie din faţă, ea l-a abordat:

— Iertaţi-mă. Trebuie să vă întreb ceva.

Spaţiul a părut a se umple brusc de zgomot, de zdroncănitul roţilor grele pe șine.

— Ce anume?

— Sunteţi doctor? L-aţi văzut pe omul care a…

— Nu sunt doctor. Nu-i niciun doctor în tren. Dar am o anumită experienţă medicală.

— Câţi ani avea?

Bărbatul s-a uitat la ea cu o privire calmă și răbdătoare, plus o anumită neplăcere.

— Greu de spus. Nu era tânăr.

— Purta o cămașă albastră? Avea părul blonziu spre șaten? Bărbatul a scuturat din cap, dar nu ca să-i răspundă ei la întrebare, ci ca s-o refuze, întrebarea.

— Era vreun cunoscut al dumneavoastră? a întrebat-o el. Dacă da, trebuie să-i spuneţi conductorului cine era.

— Nu-l cunoșteam.

— Iertaţi-mă, atunci, a zis el și a deschis ușa, lăsând-o pe Juliet unde era.

Sigur că da. Se gândise că era și ea dezgustător de curioasă, ca mulţi alţii.

„Apa plină de sânge”. *Asta* era dezgustător, dacă preferaţi.

N-ar fi putut să-i povestească nimănui vreodată ce greșeală se făcuse, ce ironie morbidă ieșise de-aici. Lumea s-ar fi gândit că era extraordinar de crudă și de lipsită de inimă dacă vorbea despre asta, indiferent cu cine. Și ceea ce se găsea la unul dintre capetele neînţelegerii – trupul sfârtecat al sinucigașului – n-ar fi părut, dac-ar fi povestit despre el, mai scârbos și mai înfricoșător decât sângele ei menstrual.

Să nu vorbească niciodată cu nimeni despre asta. (De fapt, a vorbit cu cineva după mai mulţi ani – cu o anume Christa, o femeie al cărei nume deocamdată nu-l cunoștea.)

Și totuși, ar fi vrut foarte tare să spună măcar ceva cuiva. Și-a scos carnetul de însemnări și a început să le scrie o scrisoare părinţilor ei, pe una dintre paginile cu liniatură.

N-am ajuns încă la provincia Manitoba, și majoritatea pasagerilor s-au tot plâns că peisajul e mai degrabă monoton, dar nu pot pretinde c-au plecat într-o călătorie lipsită de incidente dramatice. Azi-dimineaţă ne-am oprit într-o biată așezare uitată de Dumnezeu, din pădurile

nordului, unde totul era vopsit în acel Roșu Mohorât al Căilor Ferate. Eu stăteam la coada trenului, în compartimentul de observaţie, și muream de frig, pentru că sus, acolo, se zgârcesc să dea căldură (probabil în ideea că splendoarea peisajului îţi va distrage atenţia de la lipsa de confort), și-mi era mult prea lene să mă târăsc până la locul meu și să-mi iau puloverul. Oprirea aceea a durat vreo zece sau cincisprezece minute, după care am luat-o iarăși din loc și am văzut cum locomotiva dispărea după o curbă aflată mai în faţă, și-apoi, brusc, a urmat un fel de Sinistră Bufnitură…

Și ea, și tatăl ei, și mama ei își făcuseră întotdeauna o datorie de onoare din a veni cu povești antrenante în familie. Asta necesita o subtilă ajustare nu numai a faptelor, ci și a poziţiei fiecăruia dintre ei în lume. Cel puţin așa descoperise Juliet pe vremea când lumea ei era școala. Făcuse din sine însăși un observator cu o privire superioară, invulnerabilă. Iar acum, când era tot timpul plecată de acasă, postura respectivă devenise o problemă de obișnuinţă, aproape o îndatorire.

Dar, după ce a scris cuvintele „Sinistră Bufnitură”, și-a dat seama că nu mai era în stare să continue. Adică era incapabilă, în limbajul ei obișnuit, să meargă mai departe.

A încercat să se uite pe fereastră, dar peisajul, deși compus din aceleași elemente, se schimbase. La mai puţin de o sută de mile de unde opriseră, clima părea să fie ceva mai blândă. Lacurile erau doar tivite cu gheaţă, nu acoperite în întregime. Apa neagră, stâncile negre și ele

sub norii iernatici, umpleau totul de o atmosferă sumbră. Juliet s-a plictisit să tot observe și a pus iarăși mâna pe Dodds, deschizând cartea la întâmplare, fiindcă, la urma urmei, o citise deja. La fiecare câteva pagini, s-ar fi zis că trăise un fel de orgie a subliniatului. Se simţea atrasă de pasajele respective, dar, citindu-le din nou, își dădea seama că lucrurile asupra cărora se năpustise cu atâta zel și satisfacţie la un moment dat i se păreau acum obscure și creatoare de confuzii.

…ceea ce în viziunea parţială a celor vii apare ca fiind actul unui duh rău este perceput de intuiţia mai vastă a celor morţi drept un aspect al justiţiei cosmice…

A dat drumul din mâini cărţii, a închis ochii și s-a văzut pe ea însăși mergând cu câţiva copii (elevi, poate?) pe suprafaţa unui lac. Oriunde ar fi pus piciorul oricare dintre ei, se ivea o crăpătură cu câte cinci laturi, toate armonios de asemănătoare și egale între ele, așa încât gheaţa s-a transformat într-o podea pavată cu dale. Copiii au întrebat-o cum se numeau acele dale de gheaţă, iar ea le-a răspuns foarte convinsă: „Pentametri iambici”. Și-a dat seama de greșeală în același moment și a fost conștientă că numai cuvântul corect ar fi putut-o scăpa din situaţia în care singură se băgase, dar acela nu-i venea în minte.

S-a trezit și l-a văzut pe același bărbat stând faţă-n faţă cu ea – bărbatul după care se ţinuse și pe care-l bătuse la cap între vagoane.

— Eraţi adormită, a zis el, apoi a zâmbit ușor la ce zisese și a adăugat: Bineînţeles.

Adormise cu capul căzut în faţă, ca o babă, și avea un fir de salivă în colţul gurii. Plus că știa că trebuia să se ducă imediat la „Doamne”, sperând că nu i se vedea nimic pe fustă. I-a spus și ea tot așa, „Iertaţi-mă” (cum îi spusese și el ultima oară când se întâlniseră), și-a luat geanta de voiaj, s-a ridicat și-a plecat, încercând, atâta cât îi stătea în puteri, să nu se grăbească prea tare.

Când s-a întors, după ce se spălase, se aranjase și se primenise, bărbatul era tot acolo. A intrat iar în vorbă cu ea, spunându-i că voia să-și ceară iertare.

— M-am gândit c-am fost nepoliticos cu dumneavoastră. Când maţi întrebat…

— Da, i-a spus ea.

— Și-aţi avut dreptate, a zis el. Cu felul în care l-aţi descris.

Asta nu părea să fie vreo iniţiativă din partea lui, ci mai curând o tranzacţie directă și necesară. Dacă ea nu voia să stea de vorbă, atunci el putea foarte bine să se ridice și să plece, fără prea mare dezamăgire, de vreme ce tocmai făcuse ceea ce-și propusese.

Spre marea ei rușine, însă, pe Juliet au podidit-o lacrimile. Atât de neașteptată a fost reacţia și pentru ea, încât n-a mai avut timp să se uite în altă parte.

— Vă rog, a zis el. Vă rog frumos…

Juliet a încuviinţat, dând de câteva ori din cap în sus și-n jos, și-a tras nasul mai mult decât nefericită, apoi și l-a suflat în șerveţelul pe care l-a găsit, în cele din urmă, în geanta de voiaj.

— Mi-a trecut, a zis ea, după care i-a povestit, pe un ton direct, ce se întâmplase.

Cum bărbatul acela se înclinase în faţa ei și o întrebase dacă locul era ocupat, cum se așezase, cum ea se uitase pe fereastră și cum simţise că nu mai putea continua în felul ăsta, și-atunci încercase – ori se prefăcuse măcar – a-și citi cartea, cum el o întrebase de unde se urcase în tren, cum aflase unde locuia, cum tot căuta să prelungească discuţia, până când ea se ridicase și-l abandonase acolo.

Singurul lucru pe care nu l-a dezvăluit a fost expresia „vechi amici”. Avea o senzaţie, așa, că, dacă rostea cele două vorbe, ar fi podidit-o iarăși lacrimile.

— Oamenii se bagă în viaţa femeilor, a comentat el. Într-a bărbaţilor, mai puţin.

— Da. Într-adevăr.

— Li se pare că femeile sunt făcute să fie mai amabile.

— Dar nu voia decât să stea de vorbă cu cineva, i-a spus ea, trecând puţin de cealaltă parte a baricadei. Voia să stea de vorbă cu cineva mai tare *decât un voiam* eu să stau de vorbă cu nimeni. Acum realizez asta. Și poate că nu par crudă. Nu par egoistă. Dar așa am fost.

A făcut o pauză, timp în care și-a luat iar în stăpânire nasul care-i curgea și ochii înlăcrimaţi. El a zis:

— Nu v-aţi dorit niciodată să trataţi pe cineva în felul acesta?

— *Ba da.* Numai că n-am făcut niciodată așa ceva. N-am mers așa departe. Și de ce m-am găsit să fac tocmai

acum? Era și-atât de umil. Avea toate hainele noi pe el, pe care și le cumpărase, probabil, tocmai ca să plece în călătorie. Probabil că era deprimat și s-a gândit să plece într-o călătorie, a crezut că este o metodă bună de a cunoaşte oameni, de a-și face prieteni… Poate dac-ar fi mers mai puţin, a mai zis ea. Dar mi-a spus că mergea la Vancouver, și m-am și văzut pricopsită cu el. Atâtea zile!

— Da.

— Chiar așa riscam.

— Da.

— Deci…

— Mare ghinion! a zis bărbatul, încercând să zâmbească. Prima dată când vă faceţi curaj să trimiteţi pe cineva la plimbare, acel cineva se duce, de fapt, și se aruncă în faţa trenului.

— Poate c-o fi fost picătura care i-a umplut paharul, a zis ea, simţindu-se oarecum atacată. O fi fost, de ce nu?

— Presupun că va trebui să fiţi mai atentă pe viitor. Juliet și-a înălţat capul și s-a uitat ţintă la el.

— Vreţi să spuneţi că exagerez.

Apoi s-a întâmplat ceva la fel de brusc și de neașteptat ca și lacrimile dinainte. A început să-i tremure bărbia. Urma să izbucnească într-un râs necuviincios.

— Presupun că merg cam prea departe.

— Puţin, a zis el.

— Credeţi că dramatizez?

— E ceva firesc.

— Dar credeţi că e și greșit, a zis ea, ţinându-și râsul

în frâu. Credeţi că sentimentul de vinovăţie nu-i decât un răsfăţ?

— Ce cred eu… a zis el. Cred că este ceva minor. Vi se vor întâmpla în viaţă lucruri – probabil că vi se vor întâmpla în viaţă lucruri – care vor face ca toate acestea să pară ceva minor. Alte lucruri, în legătură cu care veţi avea ocazia să vă simţiţi vinovată.

— Și totuși, nu se spune așa de fiecare dată? Unuia care-i mai tânăr? Cum se zice: „Las, că-ntr-o bună zi n-o să mai gândești așa! Stai să vezi!” De parcă n-ai fi îndreptăţit la propriile sentimente profunde. N-ai fi capabil de ele.

— Sentimente… a zis bărbatul. Eu mă gândeam la experienţă.

— Dar am impresia că spuneţi că vinovăţia nu folosește la nimic. Așa se spune, de obicei. Așa să fie?

— Dumneavoastră ce credeţi?

Au tot stat și-au vorbit despre asta vreme îndelungată, fără ca vreunul să ridice vocea, dar atât de concentraţi, încât lumea care mai trecea pe lângă ei părea mirată, ba chiar jignită, cum se simt oamenii uneori când aud fără să vrea dezbateri care li se par inutil de abstracte. Juliet și-a dat seama, după o vreme, că, deși argumenta – și destul de bine, în opinia ei – necesitatea unor sentimente oarecare de vinovăţie deopotrivă în viaţa publică și în cea privată, ea însăși nu se mai simţea câtuși de puţin vinovată, pentru moment. S-ar fi putut spune chiar că se distra foarte bine.

Bărbatul a venit cu propunerea să meargă împreună în vagonul-restaurant, unde ar fi putut să bea o cafea.

Odată ajunși acolo, Juliet a descoperit că-i era foame tare de tot, deși ora când se putea servi masa de prânz trecuse de mult. Covrigei și alune, atât se mai putea procura, și ea s-a înfipt în ele, îndopându-și gura în așa hal, încât conversaţia profundă, ușor competitivă, pe care o purtaseră până atunci n-a mai fost posibilă. Așa c-au vorbit despre ei înșiși. Bărbatul se numea Eric Porteous și locuia undeva la nord de Vancouver, pe coasta de vest, într-un loc numit Golful Balenei. Dar atunci nu se ducea direct acolo, își întrerupea călătoria la Regina, ca să viziteze niște persoane pe care nu le mai văzuse de mult. Era pescar, prindea creveţi. Juliet l-a întrebat la ce se referea mai devreme, când îi spusese că avea experienţă medicală, iar el a zis:

— A, nu-i cine știe ce. Am făcut niște studii medicale. Când ești în sălbăticie sau pe vreun vapor, ţi se poate întâmpla orice. Ţie sau celor cu care lucrezi.

Era căsătorit. Ann o chema pe soţia lui.

În urmă cu opt ani, i-a povestit el, Ann suferise un accident de mașină. Stătuse câteva săptămâni în comă. Ieșise din acea comă, dar era și acum paralizată, neputând să meargă sau măcar să mănânce de una singură. Părea să știe cine era el și cine era femeia care avea grijă de ea – numai cu ajutorul acelei femei reușise el s-o ţină acasă –, dar încercările ei de-a vorbi sau măcar de-a pricepe ce și cum se întâmpla în jurul ei rămăseseră de domeniul trecutului.

Fuseseră la o petrecere. Ea nu mersese cu prea mare

entuziasm, dar el, da, ţinuse neapărat să meargă. Ei, și Ann luase decizia de-a merge pe jos pân-acasă de una singură, nefiind foarte fericită de unele lucruri întâmplate la petrecere.

Un grup de beţivani de la o altă petrecere dăduse cu mașina peste ea și o trântise la pământ. Niște adolescenţi.

Norocul fusese că el și Ann nu aveau copii. Da, mare noroc!

— Le povestești oamenilor despre asta, și ei se simt obligaţi să spună: „Ce cumplit, ce tragedie!” Etcetera.

— Și le găsiţi vreo vină? a întrebat Juliet, care fusese pe punctul de a spune și ea tot cam așa ceva.

Nu, i-a răspuns el. Numai că problema era mult mai complicată decât atât. Oare Ann simţea că fusese vorba de-o tragedie? Probabil că nu. Dar el? Sunt lucruri cu care te obișnuiești, iar acesta era un alt mod de viaţă. Atâta tot.

Tot ce avusese Juliet ca experienţă plăcută în materie de bărbaţi fusese în domeniul fanteziei. Una sau două stele de cinema, tenorul splendid – nu eroul viril și lipsit de suflet – dintr-o anume înregistrare veche cu *Don Giovanni*. Și Henric V, așa cum citise despre el în piesa lui Shakespeare și cum îl interpretase Laurence Olivier în film[12].

Era ceva ridicol, demn de milă – dar cine trebuia să știe? În viaţa reală, avusese parte de umilinţe și dezamăgiri, pe care se străduise de îndată să și le alunge

[12] Este vorba de filmul din 1944, regizat de Sir Laurence Olivier (1907 – 1989) și în care acesta juca și rolul titular.

din minte.

De pildă, experienţa de-a fi fost cu capul și umerii deasupra cârdului de alte fete nedorite de nimeni la petrecerile dansante din liceu, sau plictisită de moarte, dar căutând așa, în pripă, să se arate însufleţită la ieșirile din timpul colegiului cu băieţi despre care nu prea putea spune că-i plăceau, după cum nici ei nu prea puteau spune c-o plăceau pe ea. Sau întâlnirea cu nepotul aflat în vizită al îndrumătorului de licenţă, din ultimul an, care se lăsase cu o deflorare – nu i-ar fi putut spune viol, și ea fusese hotărâtă – noaptea târziu, direct pe jos, în parcul Willis.

Pe drumul înapoi spre casă, nepotul o informase că nu era genul lui. Și ea se simţise mult prea umilită ca să-i răspundă – sau măcar să fie conștientă, în acel moment – că el, de fapt, nu era genul ei.

Nu avusese niciodată fantezii despre un bărbat anume, unul real, și cu atât mai puţin în legătură cu vreunul dintre profesori. Bărbaţii mai în vârstă – din viaţa reală – i se păreau a fi oarecum insipizi.

Bărbatul ăsta, din faţa ei, câţi ani să fi avut? Era căsătorit deja de cel puţin opt ani – și eventual de încă doi sau trei. Ceea ce însemna că avea, probabil, vreo treizeci și cinci sau treizeci și șase. Avea părul negru și cârlionţat, puţin încărunţit pe la tâmple, fruntea înaltă și palidă, umerii puternici, deși puţin lăsaţi. Nu era aproape deloc mai înalt decât ea. Avea ochii depărtaţi, negri și vioi, dar și precauţi. Bărbia rotundă, cu gropiţă, agresivă.

I-a povestit despre viitoarea ei slujbă, i-a spus numele

școlii – Torrance House („Pe cât puneţi pariu că i se spune Casa Torturilor[13]?”) I-a spus și că nu era propriu-zis profesoară, dar că se mulţumiseră, cei de-acolo, să pună mâna pe oricine absolvise greaca și latina la colegiu. Aproape că nu se mai găsea nimeni.

— Și de ce le-aţi făcut, limbile astea două?

— Ei, ca să fiu diferită, bănuiesc.

Pe urmă i-a spus ceea ce știa dintotdeauna că n-ar fi trebuit cu niciun chip să-i spună vreodată unui bărbat sau băiat, dacă nu voia să-l vadă pierzându-și imediat interesul faţă de ea.

— Și fiindcă-mi plac. Iubesc toate lucrurile-astea. Zău că da!

Cina și-au luat-o împreună – fiecare a băut câte un pahar de vin –, apoi s-au dus în compartimentul de observaţie, unde nu era nimeni altcineva, s-au așezat pe întuneric. Juliet își luase și puloverul cu ea de astă dată.

— Oamenii cred, probabil, că noaptea nu e nimic de văzut de aici, a zis el. Dar uitaţi-vă câte stele se pot vedea într-o noapte senină!

Într-adevăr, noaptea era senină. Nu se ivise luna – deocamdată, cel puţin –, și stelele păreau să formeze pâlcuri dense, care mai palide, care mai strălucitoare. Iar el, ca toţi cei care trăiseră și lucraseră pe bărci, cunoștea bine harta cerului. Carul Mare – atât s-a dovedit capabilă să localizeze Juliet.

---

[13] Joc de cuvinte în limba engleză: *Torrance* și *torments* („tortúri”) se pronunţă destul de asemănător.

— Uitaţi cum trebuie să faceţi, i-a spus el. Plecaţi de la cele două stele aflate la celălalt capăt al Carului Mare decât oiștea. Acelea vă sunt indicatoarele. Prelungiţi linia care le unește, prelungiţi-o în sus și veţi găsi Steaua Polară.

Și-așa mai departe. I-a găsit Orionul, despre care i-a spus că era constelaţia principală din emisfera nordică, în timpul iernii. Și Steaua Câinelui, Sirius, în acel moment al anului cea mai strălucitoare de pe tot firmamentul nordic.

Pentru Juliet, era o plăcere să fie instruită, dar o plăcere la fel de mare când îi venea ei rândul să fie cea care instruia. Bărbatul cunoștea numele, dar istoria lor, nu.

Juliet i-a spus că Orion a fost orbit de Enopion, dar și-a recăpătat vederea uitându-se la soare.

— A fost orbit fiindcă era mult prea frumos, dar Hefaistos i-a sărit în ajutor. Pe urmă, a fost oricum ucis de Artemis, dar transformat în constelaţie. Se-ntâmpla de multe ori, când un personaj cu adevărat valoros dădea peste necazuri mari, să fie transformat în constelaţie. Unde-i Casiopeea?

— Se presupune c-ar fi o femeie care stă jos, i-a spus el, îndreptându-i atenţia către un W mare, nu foarte ușor de observat.

— Și-aici, tot din cauza frumuseţii s-a întâmplat, a zis ea.

— Era periculoasă frumuseţea?

— Cred și eu. Casiopeea era soţia regelui Etiopiei și

mama Andromedei. Și ea s-a lăudat cu cât de frumoasă era și, ca pedeapsă, a fost exilată pe cer. Nu există şi-o Andromedă?

— Ba da, o galax le. Ar trebui s-o puteţi vedea în seara asta. E cel mai îndepărtat obiect care se poate vedea cu ochiul liber.

Nici măcar în timp ce-o ghida, spunându-i și arătându-i încotro să se uite pe cer, n-a atins-o. Bineînţeles că nu. Doar era însurat.

— Cine a fost Andromeda? s-a interesat el.

— A fost legată în lanţuri de o stâncă, dar a salvat-o Perseu.

*

Golful Balenei.

Un chei lung, un șir de bărci mari, o staţie de benzină și magazin, totodată, în a cărui vitrină scrie că tot acolo sunt și staţia de autocar, și oficiul poștal.

O mașină parcată lângă acest magazin are în fereastră un semn de taxi făcut de mână. Juliet a rămas nemișcată exact în locul în care a coborât din autocar. Autocarul pleacă mai departe. Șoferul de taxi apasă claxonul, apoi coboară și se apropie de ea.

— Numai dumneavoastră, zice. Unde vreţi s-ajungeţi?

Ea îl întreabă dacă există vreun loc în care trag turiștii. Evident că n-are cum să fie vreun hotel.

— Nu știu dacă mai e cineva care să-nchirieze camere anul ăsta. Numai să-ntreb înăuntru. Nu cunoaşteţi pe nimeni pe-aici?

N-are ce face decât să-i pomenească numele lui Eric.

— A, sigur! zice omul cu un aer de ușurare. Haideţi, urcaţi, vă ducem acolo cât aţi zice pește. Îmi pare rău, dar mă tem că la veghe n-aveţi cum să mai ajungeţi.

La început, i se pare că șoferul a zis „veche”. Sau poate „verghe”? Se gândește, nu știe nici ea de ce, la concursurile de pescuit.

— Tristă poveste, comentează șoferul, așezându-se la volan. Și totuși, mai bine decât era nu se mai făcea ea niciodată.

A, „veghe” – priveghi. Ann. Soţia.

— Dar nu-i nimic, zice el. Precis că mai sunt acolo unii care n-au plecat. Sigur aţi ratat înmormântarea. Ieri a fost. Ceva monstruos! Naţi putut scăpa?

— Nu, zice sec Juliet.

— N-ar trebui să-i spun veghe, nu-i așa? Veghea-i ce se face înainte de înmormântare, nu? Da’ nu știu cum se zice la ce se face după. Și parcă nu-ţi vine să-i spui petrecere, nu, ce ziceţi? Pot să vă reped pân-acolo, să v-arăt câte flori și omagii s-au strâns, bine?

În partea dinspre uscat a șoselei, cam după un sfert de milă de drum de ţară denivelat, se află Cimitirul Unionist din Golful Balenei. Şi-n apropierea gardului se-nalţă o movilă de pământ, practic ea însăși îngropată în flori. Flori naturale ofilite, flori artificiale splendide, o cruce mică de lemn, cu numele și data. Fire de beteală răsucite, pe care le-a dus vântul peste tot prin cimitir. Șoferul îi atrage atenţia la toate făgașele întretăiate, o

amestecătură întreagă de roţi de la nenumăratele mașini venite acolo în ajun.

— Jumătate din ei nici n-au văzut-o vreodată. În schimb, îl cunosc pe el, așa c-au ţinut neapărat să vină. Eric – toată lumea-l cunoaşte.

Se întorc, o iau înapoi cu mașina, dar nu chiar până la șoseaua mare. Juliet ar vrea să-i spună șoferului că s-a răzgândit, că nu vrea să mai vadă pe nimeni, că vrea să aștepte la magazin, să prindă autocarul care trece în direcţia opusă. Ar putea să-i spună că într-adevăr a greșit ziua, iar acum este așa de rușinată c-a ratat înmormântarea, încât nici nu se gândește să se mai arate la faţă.

Dar nu reușește să se mobilizeze. Iar el va bate toba, indiferent de ce i-ar spune ea.

Mașina merge pe drumuri laterale, înguste și întortocheate, pe dinaintea câtorva case. Ori de câte ori trec pe lângă o alee și n-o iau pe ea, Juliet are un sentiment de pedeapsă amânată.

— Ia uite, asta da surpriză! exclamă șoferul, în timp ce cotește şi-o ia pe una dintre alei. Unde au plecat cu toţii? Erau vreo șase mașini când am trecut ultima dată pe-aici, acum vreo oră. Până și camioneta lui a dispărut. Gata cu tot circul – mă iertaţi, n-ar fi trebuit să spun așa ceva.

— Dacă nu e nimeni, zice brusc înviorată Juliet, pot foarte bine să merg înapoi în oraș.

— Ba este, nu vă faceţi griji. Ailo cu siguranţă este. Bicicleta ei, uitaţi-o acolo! Aţi cunoscut-o pe Ailo? Știţi, ea

e cea care le-a ţinut pe toate la un loc.

Șoferul a și coborât și-i deschide ei portiera. De îndată ce pune și Juliet piciorul jos din mașină, un câine mare și gălbui se apropie în salturi mari, lătrând. O femeie strigă de pe veranda casei.

— Așa, zi-i tare, Pet! îl îndeamnă șoferul de taxi pe câine, băgând în buzunar banii de cursă și urcându-se grăbit înapoi în mașină.

— Taci! Taci, Pet! Stai jos, îi strigă femeia. Nu vă face nimic rău. E și ea un pui, acolo.

O fi și ea un pui, Pet asta, se gândește Juliet, dar nu-nseamnă că nu e-n stare să te doboare. Și-acuma, încă un câine, mai mic și roșcat-maroniu, vine și aţâţă și el toată gălăgia. Femeia coboară treptele, zbierând:

— Pet, Corky, potoliţi-vă! Dacă li se pare că vă temeţi de ei, o să se ţină și mai tare scai.

În gura ei, „scai” sună mai degrabă a „zgai”.

— Nu mi-e teamă, strigă Juliet, dar se trage înapoi când botul câinelui cel mare ajunge să se frece de braţul ei.

— Veniţi înăuntru, atunci! Ia mai tăceţi, voi doi, că vă dau la cap! Aţi încurcat ziua înmormântării?

Juliet scutură din cap, vrând să spună că-i pare rău. Se prezintă.

— Ei, asta e, păcat! Eu sunt Ailo. Dau mâna una cu cealaltă.

Ailo este o femeie înaltă, lată-n umeri, cu un corp zdravăn, dar nu flasc, și cu părul gălbui-albicios lăsat liber

peste umeri. Are o voce puternică și apăsată, cu o producţie bogată de sunete în gâtlej. Un accent german, olandez, poate scandinav?

— Mai bine luaţi loc aici, în bucătărie. Totul e dat peste cap. V-aduc niște cafea.

Bucătărie luminoasă – de la tavanul înalt, înclinat, cu un luminator în mijloc. Farfurii, pahare și cratiţe stivuite peste tot. Pet și Corky se ţin sfioși după Ailo până-n bucătărie și se-apucă de lins ce-o mai fi rămas în tava de friptură pe care ea le-a pus-o pe jos.

Dincolo de bucătărie, mai sus cu două trepte late, se întinde un fel de salon umbrit, cu aer cavernos și cu niște perne mari trântite direct pe podea.

Ailo apropie un scaun de masă.

— Staţi jos, vă rog! Staţi jos aici, să vă pun o cafea și ceva de mâncare.

— Mi-e foarte bine și fără, zice Juliet.

— Ba, cum nu? Cafeaua tocmai ce-am făcut-o. Eu mi-o beau pe-a mea în timp ce fac treabă. Și-au rămas atâtea lucruri de mâncat.

O servește pe Juliet, alături de cafea, și cu o bucată de tartă – la mijloc de un verde aprins, acoperită cu niște bezea cam pleoștită.

— Cu jeleu de limetă, zice, renunţând s-o mai laude. Poate că mai e bună… cred. Sau avem și de rubarbă – la care Juliet zice:

— Foarte bună.

— Atâta deranj, ce poate fi aici! Am făcut curăţenie

după priveghi, le-am pus pe toate-n ordine. A urmat înmormântarea. Și-acuma, după-nmormântare, trebuie să iau curăţenia de la început.

În glasul ei se simte o nemulţumire fundamentală. Juliet se simte obligată să spună:

— După ce termin aici, pot să v-ajut.

— Nu. N-are niciun rost, zice Ailo. Știu ce-am de făcut.

Se mișcă de colo-colo nu foarte rapid, însă cu un aer hotărât și eficient. (Asemenea femei n-au niciodată nevoie de ajutorul tău. Își dau seama de ce ești în stare.) Trece la ștersul paharelor, farfuriilor și tacâmurilor și ce a șters așază în dulapuri și sertare. Pe urmă freacă tăvile și cratiţele – inclusiv pe cea recuperată de la câini –, scufundându-le în apă caldă cu spumă, șterge suprafeţele mesei și bufetelor, răsucind cârpele de vase ca pe niște gâturi de găină. Între timp, vorbește cu Juliet, făcând pauze lungi.

— Sunteţi prietenă cu Ann? O știţi de mai înainte?

— Nu.

— Nu. Mă gândeam eu că nu. Sunteţi prea tânără. Și-atunci, de ce să veniţi la înmormântarea ei?

— N-am venit special, zice Juliet. N-am știut. Am venit, pur și simplu, în vizită.

Încearcă să spună lucrul acesta pe tonul c-ar fi fost un capriciu deal ei, de parc-ar avea o mulţime de prieteni și-ar umbla de colo-colo, făcând vizite inopinate.

Cu o energie aparte, minunată și sfidătoare, Ailo freacă o cratiţă, preferând să nu răspundă la așa ceva. O

lasă pe Juliet să mai aștepte vreme de alte câteva cratițe, după care spune:

— Aţi venit în vizită la Eric. Aţi nimerit bine casa. Eric locuiește chiar aici.

— Dumneavoastră nu locuiţi aici, nu-i așa? întreabă Juliet, ca și cum ar putea schimba subiectul în felul ăsta.

— Nu. Nu locuiesc aici. Locuiesc mai la vale, cu soţul meu.

Cuvântul „zoţul” poartă cu sine o întreagă pondere de mândrie și reproș.

Fără s-o mai întrebe, Ailo îi umple ceașca de cafea la loc, pe urmă și pe-a ei. Aduce și pentru ea însăși o bucată de tartă, cu un strat rozuliu în partea de jos și altul cremos deasupra.

— Șarlotă de rubarbă. Trebuie mâncată, că altfel se strică. Eu nu vreau, dar o mănânc oricum. Vreţi să v-aduc și dumneavoastră?

— Nu. Mulţumesc.

— Așa, deci. Eric a plecat. Nu se mai întoarce-n seara asta. Nu cred, cel puţin. S-a dus acasă la Christa. Pe Christa o știţi?

Juliet scutură imperceptibil din cap.

— Noi aici trăim în așa fel, că știm cu toţii care sunt situaţiile celorlalţi. Le știm foarte bine. Nu știu cum este unde locuiţi dumneavoastră. La Vancouver? (Juliet dă din cap că da.) Într-un oraș mare. Nu-i același lucru. Pentru ca Eric să fie atât de bun și să aibă grijă de nevasta lui, avea neapărat nevoie de ajutor, înţelegeţi? Eu sunt una dintre

cei care l-au ajutat.

Juliet pune o întrebare absolut nefericită:

— Dar nu sunteţi plătită?

— Sigur că sunt plătită. Dar e mai mult decât o slujbă. Și de celălalt ajutor din partea unei femei, are nevoie și de așa ceva. Mă-nţelegeţi ce vă spun? Dar nu de la o femeie care are zoţ, eu nu prefer așa ceva, nu-i frumos, așa încep scandalurile. Eric a fost mai întâi cu Sandra, pe urmă ea s-a mutat, și-acum o are pe Christa. O vreme, nu foarte mult, a fost cu amândouă, și cu Christa, și cu Sandra – ele sunt prietene bune și totul a fost în regulă. Dar Sandra are copii, vrea să se mute lângă școli mai mari. Christa-i artistă. Face tot felul de lucruri cu lemne de-alea de se găsesc pe plajă. Cum le spune la lemnele-alea?

— Plutitoare, zice fără să vrea Juliet, pe care deziluzia și rușinea o paralizează.

— Așa, da. Le duce ea știe unde și cei de-acolo i le vând. Lucruri mari. Animale și păsări, dar nu reale. Nu reale?

— Nu realiste?

— Da, da. Ea n-are copii. Nu cred c-are de gând să se mute de-aici. Eric v-a spus asta? Mai vreţi niște cafea? Mai este în crăticioară.

— Nu. Nu, mulţumesc. Nu, nu mi-a spus.

— Așa, bine. V-am spus eu acum. Dac-aţi terminat, o să iau ceașca, s-o spăl.

Face un ocol și-mpunge cu pantoful câinele cel galben care stă pleoștit de partea cealaltă a frigiderului.

— Haide, scoală-te, puturoaso! mai avem puţin și mergem acasă – după care spune către Juliet, în timp ce-și face de lucru la chiuvetă, cu spatele spre bucătăria propriu-zisă: Este un autocar înapoi spre Vancouver, care trece prin oraș la opt și zece. Puteţi veni cu mine până-acasă și, când se face ora, vă duce zoţul meu cu mașina. Puteţi să mâncaţi cu noi. Eu merg pe bicicletă, dar merg încet, să puteţi să ţineţi pasul. Nu-i departe.

Viitorul imediat pare atât de ferm bătut în cuie, că Juliet se ridică fără să se gândească nici măcar o clipă și se uită în jur după geanta ei de voiaj. Dar apoi se așază din nou, de astă dată pe un alt scaun. Această nouă perspectivă asupra bucătăriei pare să-i ofere și o soluţie alternativă.

— Cred c-o să rămân aici, zice ea.

— Aici?

— N-am prea mult bagaj de cărat. Mă duc pe jos până la staţia de autocar.

— Dar cum o să nimeriţi de una singură? E o milă până-acolo.

— Nu-i departe.

Juliet se întreabă, în mintea ei, cum e cu nimeritul, dar se gândește că tot ce trebuie să facă, la urma urmei, este să meargă la vale.

— Nu se-ntoarce, să știţi, îi spune Ailo. Nu în seara asta.

— Nu contează.

Ailo ridică din umerii ei masivi și zice, cu un aer vag

dispreţuitor:

— Haide, Pet, ridică-te! Sus! Iar peste umăr întreabă: Corky rămâne aici. Cum o vreţi, înăuntru sau afară?

— Cred c-afară.

— O s-o leg, atunci, ca să nu se ia după dumneavoastră. Poate că nu vrea nici ea s-a stea cu o străină.

Juliet nu zice nimic.

— Ușa se-ncuie când ieși. Vedeţi? Așa că, dacă vreţi să ieșiţi și pe urmă să intraţi înapoi, trebuie să apăsaţi pe ăsta. În schimb, când plecaţi, nu apăsaţi. Se-ncuie singură. M-aţi înţeles?

— Da.

— Mai demult, nu ne mai oboseam să-ncuiem pe-aici, dar acuma sunt prea mulţi străini.

După ce se uitaseră la stele, trenul oprise o vreme la Winnipeg. Coborâseră și se plimbaseră pe un vânt atât de rece, încât le venea greu să și respire, darămite să vorbească. După ce se urcaseră la loc în tren, se așezaseră în vagonul-restaurant, și el comandase coniac.

— Ne încălzește și v-adoarme, îi spusese.

El, unul, n-avea de gând să doarmă. Voia să rămână treaz până venea vremea să coboare la Regina, cândva spre dimineaţă.

Majoritatea cușetelor fuseseră deja pregătite pentru noapte, și învelitorile de culoare verde-închis îngustau culoarele, când el o condusese până la vagonul ei. Toate vagoanele purtau nume, iar al ei se chema Miramichi.

— Aici este, șoptise ea în spaţiul dintre vagoane, când el întinsese deja mâna să-i deschidă ușa.

— Atunci, să ne luăm rămas-bun aici.

Își trăsese mâna și se postaseră amândoi pe picioare în așa fel, încât să reziste la zdruncinăturile trenului și el s-o poată săruta pe îndelete. Când terminase, nu-i dăduse drumul, ci o ţinuse în braţe și o mângâiase pe spate, apoi o sărutase pe toată faţa.

Dar ea se desprinsese de el și-i spusese grăbită:

— Sunt virgină.

— Da, da – și el râsese, o sărutase pe ceafă, după care îi dăduse drumul și deschisese ușa din faţa ei.

Parcurseseră amândoi culoarul până când ea își localizase cușeta. Se lipise de învelitoare și se întorsese, oarecum sperând ca el s-o mai sărute o dată, s-o atingă măcar, dar el se strecurase pe lângă ea de parcă s-ar fi încrucișat acolo numai din întâmplare.

Ce prostie, ce nenorocire! Se temuse, bineînţeles, că mâna cu care o mângâia s-ar fi dus și mai mult în jos și ar fi ajuns la nodul cu care-și fixase vata de centură. Dac-ar fi fost și ea genul de fată care putea să-și pună tampoane, nu s-ar mai fi întâmplat așa ceva.

Și de ce „virgină”? Când stătuse și suportase toată acea neplăcere, în parcul Willis, tocmai ca să fie sigură că o asemenea condiţie nu avea să mai fie niciodată un impediment? S-o fi gândit la ce avea să-i spună – n-ar fi putut în ruptul capului să-i spună că era la ciclu – în eventualitatea că el ar fi sperat să ducă lucrurile mai

departe. Și, chiar așa, cum ar fi putut să-și facă asemenea planuri? Cum? Unde? În cușeta ei, unde ar fi avut loc atât de puţin, și cu toţi ceilalţi pasageri mai mult ca sigur încă treji în jur? Sau acolo, în picioare, în spaţiul acela precar dintre vagoane, legănându-se dintr-o parte într-alta, rezemaţi de-o ușă pe care oricine ar fi putut veni s-o deschidă?

Așa, de-acum, el putea povesti oricui că stătuse toată seara și ascultase o toantă de fată care se dădea mare cu toate cunoștinţele ei de mitologie greacă, iar la final – când o sărutase și el, la spartul târgului, ca să-i ureze noapte bună și să scape odată –, aia se pusese pe ţipat că era fată mare.

Nu i se păruse că el ar fi fost genul de bărbat care să facă așa ceva, să vorbească într-un asemenea fel, dar nici nu se putea reţine să-și imagineze.

Rămăsese trează până târziu în noapte, dar adormise când trenul oprise la Regina.

Odată lăsată singură, Juliet ar putea cerceta casa în voia ei. Dar nu face câtuși de puţin așa ceva. Trec cel puţin douăzeci de minute până când simte c-a scăpat de prezenţa femeii pe nume Ailo. Nu-i vorba că s-ar teme să nu se întoarcă Ailo ca s-o verifice sau ca să ia ceva ce a uitat, pasămite. Ailo nu e genul de persoană care să uite cine știe ce, nici măcar la finalul unei zile obositoare. Și, dacă s-ar fi temut ca ea, Juliet, să nu fure ceva, pur și simplu ar fi dat-o afară când a plecat.

Și totuși, este genul de femeie care să emită pretenţii

asupra spaţiului, mai ales când e vorba de spaţiul bucătăriei. Tot ce se află în raza ei vizuală vorbește, pentru Juliet, de preocuparea demonstrată de Ailo, plantele (or fi ierburi medicinale?) din ghivecele de la fereastră, tocătorul de lemn, linoleumul care lucește.

Și, când a izbutit și ea s-o dea la o parte pe Ailo – nu s-o scoată cu totul din bucătărie, dar s-o împingă măcar lângă frigiderul cel demodat, Juliet se confruntă cu Christa. Eric are o femeie. Bineînţeles că are. Christa. Juliet parc-o și vede – o Ailo mai tânără, mai seducătoare. Șolduri late, braţe puternice, păr lung – blond peste tot, fără fire albe –, sâni care i se bâţâie vizibil sub cămașa largă. Aceeași lipsă agresivă de șic – la Christa, în plus, și sexy. Aceeași plăcere de a molfăi vorbele în gură și de a le rosti ca și cum le-ar scuipa.

Îi vin în minte alte două femei. Briseis și Chryseis. Cele două partenere de nebunii ale lui Ahile și Agamemnon. Fiecare descrisă ca fiind „cu obrajii delicaţi”. Când profesorul a citit cuvântul de-acolo (Juliet nu și-l mai amintește acum), i s-a îmbujorat fruntea și parcă i-a venit să chicotească puţin, dar s-a abţinut. Ea, Juliet, l-a dispreţuit pentru momentul acela.

Și, dacă se dovedește a fi – Christa – o versiune mai dură, mai nordică, a celor două – Briseis-Chryseis –, ea, Juliet, va fi în stare să-l dispreţuiască și pe Eric?

Dar cum va putea ști vreodată care e răspunsul, dacă iese din casă, o ia la vale spre șosea și se urcă în autocar?

Adevărul este că nicio clipă n-a intenţionat să se urce

în autocar. Așa i se pare acum. Odată scăpată de Ailo, îi vine mai ușor să-și descopere propriile intenţii. În fine, se ridică de pe scaun şi-şi mai face cafea, pe care şi-o toarnă într-o cană, și nu într-o ceașcă, așa cum i-o servise Ailo.

Este prea surescitată ca să-i fie foame, dar tot cercetează sticlele de pe bufet, probabil aduse de participanţii la priveghi. Vișinată, șnaps de piersică, Tia Maria,[14] vermut dulce. Au desfăcut sticlele, dar conţinuturile nu prea le-au plăcut. S-a băut serios din sticlele goale pe care le-a depozitat Ailo lângă ușă. Gin și whisky, bere și vin.

Își toarnă puţin Tia Maria în cafea, după care ia sticla cu ea și urcă treptele către salonul cel mare.

Este una dintre cele mai lungi zile din an. Dar copacii dimprejur, speciile veșnic verzi, mari și stufoase, și arbuștii cu crengi roșii împiedică să pătrundă lumina soarelui, care se îndreaptă oricum spre apus. Luminatorul menţine bucătăria luminoasă, în schimb ferestrele din salon par niște simple creneluri într-un perete, și întunecimea sporește văzând cu ochii. Podeaua e nefinisată – carpete vechi și ponosite aruncate peste pătratele de parchet –, iar camera în ansamblu este mobilată ciudat și parcă la întâmplare. În majoritate cu perne, care stau ici și colo direct pe podea, plus câteva perniţe învelite într-o piele care s-a crăpat. Un fotoliu de piele uriaș, de genul celor care se lasă pe spate și au câte un suport pentru picioare.

[14] Marcă de lichior de cafea jamaican.

O canapea drapată cu o cuvertură din petice, autentică, dar jerpelită, un televizor vechi și niște rafturi simple de cărţi, pe care nu se află cărţi, ci numai teancuri de numere vechi din *National Geographic*, plus câteva reviste de navigaţie și câteva numere din *Popular Mechanics*.

Este limpede că Ailo și curăţenia ei n-au mai ajuns și-n această cameră. Sunt urme de scrum acolo unde scrumierele au fost, probabil, răsturnate pe carpete. Și firimituri peste tot. Juliet se gândește c-ar putea să caute aspiratorul, presupunând că există așa ceva, dar apoi își face socoteala că, și dacă ar izbuti să-l pună în funcţiune, cine știe ce întâmplare nefericită s-ar putea ivi – carpetele subţiri riscă să se răsucească și să fie prinse în mașinărie, de pildă. Așa că nu-i rămâne decât să se tolănească pe fotoliul de piele, turnându-și din sticla de Tia Maria pe măsură ce nivelul cafelei din cană coboară.

Nimic nu e propriu-zis pe placul ei pe această altă coastă. Copacii sunt prea mari și înghesuiţi unii într-alţii și n-au personalitate, luaţi individual – tot ce fac este să formeze o pădure. Munţii sunt prea măreţi și neverosimili, iar insulele care se ivesc din apele Strâmtorii Georgiene sunt prea insistent de pitorești. Casa în care se află, cu spaţiile ei mari și tavanele înclinate, cu lemnăria ei nefinisată, e dezolantă și prea conștientă de sine.

Din când în când, mai latră câinele, dar nu a nerăbdare. Poate că vrea și el în casă, în compania cuiva. Dar Juliet n-a avut niciodată câine – un câine în casă ar fi un martor, nu un companion, și ar face-o să se simtă

nelalocul ei.

Poate că latră la cine știe ce căprioară care a venit în explorare, la vreun urs, la vreo pumă. Parc-a fost ceva în ziarele din Vancouver despre o pumă care a sfâșiat un copil – din câte ţine minte, chiar aici, pe coasta de vest.

Cine ar vrea să trăiască într-un loc unde orice fărâmă de spaţiu exterior trebuie s-o împarţi cu niște animale prădătoare ostile?

Kallipareos. „Cu obrajii delicaţi”. Și-a adus aminte. Cuvântul homeric parcă-i sclipește înaintea ochilor. Și nu numai atât: dintr-odată, e conștientă de tot vocabularul grecesc pe care-l știe, de tot ce pare să fi pus deoparte, ca într-o debara, timp de aproape șase luni. Pentru că n-a predat greaca, de-asta le-a pus deoparte.

Așa se-ntâmplă. Pui lucrurile deoparte o vreme și, la câtva timp o dată, cauţi altceva în debara, și-ţi aduci aminte și te gândești: „curând”. Și pe urmă, lucrurile alea devin ceva ce stă, pur și simplu, acolo, în debara, și alte lucruri se aglomerează în faţa celor din debara, deasupra lor, și, până la urmă, nu te mai gândești deloc la ce e înăuntru.

La cele ce reprezentau comoara ta strălucită. Nu te mai gândești la ele. O pierdere la care nici nu te-ai fi putut gândi la un moment dat, şi acum abia dacă mai ţii minte.

Așa se-ntâmplă.

Și, chiar dacă n-ar fi lucruri puse deoparte, chiar dacă ţi-ai câştiga existenţa de pe urma lor, zi de zi? Juliet se gândește la profesorii mai în vârstă de la școală, la cât de

puţin le pasă, celor mai mulţi dintre ei, de ce și cum predau. Juanita, de pildă, care a optat pentru spaniolă fiindcă se potrivește numelui ei de botez (ea fiind irlandeză) și care vrea s-o vorbească bine, spaniola, ca să-i folosească în călătorii. Nu se poate spune că limba spaniolă ar fi comoara ei.

Puţini oameni, foarte puţini, au câte o comoară, și, dacă ai, fă bine și ţine-te cu dinţii de ea. Nu trebuie să te lași atras în cursă și să îngădui să-ţi fie luată.

Lichiorul a funcţionat într-un fel anume, în combinaţie cu cafeaua. De pe urma lor, Juliet se simte nepăsătoare, dar puternică. O fac să considere că Eric nici nu e chiar atât de important, la urma urmei. Este o persoană cu care ea, Juliet, s-ar putea distra. Ăsta-i cuvântul, să se *distreze*. Cum a făcut Afrodita cu închise. Și-apoi, într-o dimineaţă, o să-și ia tălpășiţa.

Deocamdată se ridică și se duce la baie, pe urmă se întoarce și se întinde pe canapea, trăgând cuvertura peste ea – mult prea obosită ca să remarce părul de Corky de pe ea sau mirosul de Corky.

Când se trezește, dimineaţa e-n toi, deși ceasul din bucătărie nu arată decât șase și douăzeci.

O doare capul. Găsește în baie o cutie de aspirină și ia două pastile. Își dă cu apă pe faţă, se piaptănă, se spală pe dinţi cu periuţa pe care şi-o ia din geanta de voiaj. Pe urmă își face o crăticioară proaspătă de cafea și mănâncă o felie de pâine de casă, fără să-și mai bată capul s-o prăjească ori s-o ungă cu unt. Se așază la masa din bucătărie.

Lumina soarelui se strecoară printre copaci, lăsând urme de culoarea cuprului pe trunchiurile netede ale arbuștilor. Corky începe să latre și o ţine tot într-un lătrat până când camioneta intră în curte şi-o reduce la tăcere.

Juliet îl aude trântind portiera mașinii, îl aude vorbind cu câinele și se simte cuprinsă de groază. Ar vrea să se ascundă pe undeva (mai târziu va spune: „Aș fi fost în stare să mă bag sub masă”, dar sigur că nu se pune problema să facă un gest atât de caraghios). Este ca în momentul acela de la școală când se anunţă câştigătorul premiului. Doar că-i mult mai rău, pentru că aici nu are nicio speranţă rezonabilă de care să se agaţe. Și pentru că nu va mai avea niciodată în viaţă altă ocazie atât de… unică.

Ușa se deschide. Juliet nu se simte în stare să-și ridice privirile. Își ţine pe genunchi amândouă mâinile, cu degetele încrucișate și încleștate.

— Ai venit, zice el.

Râde triumfător și admirativ, ca la cel mai spectaculos exemplu de nerușinare și îndrăzneală. Când își desface larg braţele, e ca și cum o rafală de vânt ar fi pătruns în bucătărie și ar fi făcut-o pe Juliet să se uite-n sus.

Acum șase luni, habar n-avea de existenţa bărbatului din faţa ei. Acum șase luni, celălalt bărbat, cel care a murit sub roţile trenului, încă mai trăia și poate că-și alegea hainele de purtat în călătoria pe care şi-o pregătea.

— Ai venit.

Juliet își dă seama din vocea lui c-o cheamă. Se ridică, absolut amorţită, și vede că e mai în vârstă, mai solid și

mai precipitat decât îl ţinea ea minte. Îl vede apropiindu-se și se simte răscolită din vârful capului până-n picioare, copleșită de sentimentul ușurării, însufleţită de fericire. Cât de uimitor este! Cât de asemănător cu spaima!

Se dovedește că Eric n-a fost chiar atât de luat prin surprindere cum a pretins. Ailo i-a telefonat încă de cu o seară înainte, l-a prevenit în legătură cu o fată ciudată pe nume Juliet și s-a oferit să verifice în locul lui dacă fata s-a urcat în autocar. El s-a gândit că se cuvenea oarecum să-i dea ocazia chiar să se urce în autocar – să pună la încercare soarta, cum ar veni –, dar, când Ailo i-a telefonat iar și i-a spus că fata nu plecase, a rămas și el mirat de bucuria care l-a cuprins. Chiar și așa, nu s-a întors imediat acasă și nici nu i-a spus Christei, cu toate că știa că n-avea cum să nu-i spună, și-ncă foarte curând.

Toate acestea, Juliet le află una câte una, în săptămânile și lunile care urmează. Unele informaţii ajung la ea întâmplător, altele – ca rezultat al verificărilor ei imprudente.

Propria-i dezvăluire (cum că nu e virgină, de fapt) este considerată minoră.

Christa nu seamănă cu Ailo deloc. Nu are șolduri late, nici păr blond. Este o brunetă slabă, isteaţă și uneori bosumflată, care va deveni marea prietenă și principalul sprijin pentru Juliet în anii următori – chiar dacă nu va renunţa niciodată pe deplin la obiceiul dea o tachina parșiv, pâlpâire ironică a unei rivalităţi ascunse.

CURÂND

Stau faţă-n faţă două profiluri. Unul este profilul unei juninci albe, pure, cu o expresie deosebit de blândă și de tandră, celălalt – al unui bărbat cu faţa verde, care nu-i nici tânăr, nici bătrân. Pare a fi un funcţionar mărunt, eventual poștaș – poartă genul respectiv de șapcă. Are buzele palide și albul ochilor lucitor. O mână care este, probabil, a lui oferă, dinspre marginea de jos a tabloului, un copăcel sau poate o ramură exuberantă, cu giuvaiere pe post de fructe.

În registrul de sus al tabloului sunt nori sumbri, iar sub ei, câteva căsuţe șubrede și o bisericuţă ca de jucărie, cu crucea ei ca de jucărie, cocoţate pe suprafaţa curbată a pământului. În interiorul acestei curburi, un bărbat de mici dimensiuni (totuși, desenat la o scară mai mare decât cea a clădirilor) merge preocupat cu o coasă pe umeri, și o femeie, desenată și ea la aceeași scară, pare să-l aștepte. Numai că ea este suspendată cu capul în jos.

Mai sunt și alte lucruri. De exemplu, o fată care mulge o vacă, în interiorul obrazului juncii.

Juliet s-a hotărât dintr-odată să cumpere această reproducere, cadou de Crăciun pentru părinţii ei.

— Pentru că-mi aduce aminte de ei doi, i-a explicat ea Christei, prietena care a însoţit-o, de la Golful Balenei, ca să facă niște cumpărături.

Au intrat amândouă în magazinul de suvenire al Galeriei de Artă din Vancouver.

— Bărbatul verde și vaca? s-a distrat Christa. O să fie încântaţi. Christa nu lua nimic în serios prima oară, trebuia să facă ea vreo glumă despre orice. Pe Juliet n-o deranja. Fiind însărcinată în trei luni cu bebelușul care avea să se numească Penelope, scăpase brusc de greţuri și, din acest motiv sau din cine știe ce altul, era cuprinsă uneori de euforie. Se gândea la mâncare tot timpul și nici nu avusese de gând să intre în magazinul de suvenire, pentru că tocmai ochise o braserie.

Îi plăcea totul în acel tablou, dar mai ales personajele mici și clădirile debile din partea de sus. Bărbatul cu coasa și femeia suspendată cu capul în jos.

S-a uitat să vadă titlul: *Eu și satul*. Avea sens, și-ncă unul splendid.

— Chagall. Îmi place Chagall, a zis Christa. Picasso a fost un ticălos. Atât de fericită era Juliet de ce găsise, încât nu mai putea fi și atentă.

— Știi ce se povestește c-ar fi zis? Că Chagall e pentru vânzătoare, i-a spus Christa. Și? Care-i problema cu vânzătoarele? Chagall ar fi trebuit să spună și el că Picasso e pentru oamenii cu mutre ciudate.

— Adică mă face să mă gândesc la vieţile lor, a zis Juliet. Nu știu de ce, dar așa mă face.

Îi povestise deja Christei câteva lucruri despre părinţii ei – cum trăiau într-o izolare curioasă, dar nu nefericită, cu toate că tatăl ei era un profesor iubit la școala lui. În parte, erau rupţi de restul lumii din cauza bolii de inimă a Sarei, mama ei, dar și prin faptul că erau abonaţi la reviste pe

care nimeni altcineva din jurul lor nu le citea, că ascultau programele de la postul de radio naţional, pe care nimeni altcineva din jurul lor nu le asculta. Prin faptul că Sara își făcea singură hainele – uneori prostește – după modelele din *Vogue*, în loc să și le ia de la Butterick[15]. Chiar și prin felul în care-și păstrau, într-o oarecare măsură, aerul de tinereţe, în loc să se lăbărţeze și să se gârbovească, așa cum se întâmpla cu părinţii colegelor ei de la școală. Juliet i-l descrisese chiar pe Sam, tatăl ei, spunându-i că arăta ca ea – gât lung, bărbie ușor umflată, păr șaten-deschis și drept –, și pe Sara ca fiind o blondă palidă și firavă, o frumuseţe subţirică și neglijentă.

Când Penelope avea un an şi-o lună, Juliet a zburat cu ea la Toronto, pe urmă s-a urcat în tren. Asta era în 1969. A coborât la douăzeci și ceva de mile de orașul în care crescuse și unde locuiau și acum Sam și Sara. După toate aparenţele, trenul nu mai oprea în orașul ei.

A fost dezamăgită când a coborât în acea gară necunoscută și n-a văzut, brusc, reapărând copacii, trotuarele și casele pe care le ţinea ea minte – apoi, foarte curând, propria ei casă, a lui Sam și a Sarei, spaţioasă, dar simplă, fără îndoială cu aceeași vopsea bășicată și scorojită, albă, în spatele arţarului roșu cu coroana lui generoasă.

Sam și Sara – în orașul acesta în care nu-i mai văzuse

---

[15] Ebenezer Butterick (1826 – 1903), croitor, inventator, producător și distribuitor de modă american, care a inventat și produs, începând din 1863, tipare de foiţă pentru croitul și cusutul de haine în casă.

niciodată – îi zâmbeau anxios, parcă intraţi la apă.

Sara chiar a scos un ţipăt scurt, ciudat, de parcă ar fi ciupit-o ceva. Câteva persoane de pe peronul gării au întors capetele.

Se pare că era vorba doar de emoţie.

— Suntem lungă și scurtă, dar tot ne potrivim, a zis ea.

La început, Juliet n-a înţeles ce voia să spună. Apoi și-a dat seama – Sara purta o fustă neagră de in până peste genunchi și o jachetă potrivită ca lungime. Gulerul și manșetele jachetei erau dintr-o pânză lucioasă de culoarea lămâii verzi, cu buline mici negre. Pe cap avea un turban din același material verde. Probabil că-și făcuse ea însăși costumaţia, dacă nu se dusese la vreun croitor să i-o facă. Culorile respective nu-i avantajau deloc pielea, care arăta de parcă s-ar fi așezat pe ea un praf de cretă foarte fin.

Juliet purta o rochie neagră, mini.

— Mă și întrebam ce-o să zici despre mine, așa neagră vara, că parc-aș fi în doliu, a început Sara. Și uite că și tu ești îmbrăcată la fel. Foarte șic arăţi, eu sunt total în favoarea fustelor și rochiilor ăstora scurte.

— Și părul lung, a adăugat Sam. Ești o hipiotă desăvârșită – apoi s-a aplecat și s-a uitat în ochii fetiţei: Bună, Penelope!

— Ce mai păpușică, a zis și Sara.

Și-a întins mâinile s-o ia în braţe – deși braţele care s-au ivit din mânecile ei arătau ca niște beţe mult prea firave ca să poată susţine o asemenea povară. Nici n-a trebuit, de

altfel, fiindcă Penelope, care deja se încordase toată la primele sunete ale vocii bunică-sii, acum a scâncit, și-a întors capul către Juliet și și-a ascuns faţa în căușul gâtului ei.

— Chiar așa o sperietoare sunt? a întrebat râzând Sara.

O dată în plus, vocea ei a părut necontrolată, ba sărind pe culmi stridente, ba căzând înapoi, în tot cazul, întorcând capete în jur. Asta era ceva nou – deși poate că nu întru totul. Juliet rămăsese cu impresia că lumea întorcea mereu capul după mama ei, ori de câte ori o auzea vorbind sau râzând, numai că pe vremuri ar fi remarcat un acces de voioșie, ceva tipic de fetișcană și atrăgător (totuși, nici pe-atunci n-o aprecia chiar toată lumea, unii ar fi zis că întotdeauna căuta să atragă atenţia celor din jur).

— E foarte obosită, a zis Juliet.

Sam i-a prezentat-o pe tânăra care se afla împreună cu ei și care stătuse până atunci la o distanţă anume, ca și cum ar fi avut grijă să nu dea impresia că făcea parte din grupul lor. De altfel, Juliet nici nu se gândise c-ar fi făcut.

— Juliet, ţi-o prezint pe Irene. Irene Avery.

Juliet i-a întins mâna cum a putut și ea, de vreme ce avea de ţinut în același timp și fetiţa, și geanta cu scutece, iar când s-a văzut clar că Irene nu avea de gând să dea mâna cu ea – sau poate că nu-i observase intenţia –, s-a mulţumit să-i zâmbească. Nici zâmbetul nu i l-a întors Irene. A rămas absolut nemișcată, deși lăsa impresia c-ar fi

vrut s-o ia la fugă.

— Bună, a zis Juliet.

— Mă bucur să te cunosc, i-a răspuns Irene cu o voce suficient de tare, dar inexpresivă.

— Irene e zâna noastră cea bună, a intervenit Sara, și-atunci Irene a schiţat o expresie a feţei: s-a încruntat puţin, vizibil stingherită.

Nu era la fel de înaltă ca Juliet – care era înaltă –, în schimb era mai lată în șolduri și umeri, cu braţe mai puternice și o bărbie care sugera duritate. Avea părul negru bogat și flexibil, strâns la spate într-o coadă îndesată, sprâncenele negre stufoase și oarecum ostile și genul de piele care se bronzează ușor. Ochii, în schimb, erau verzi ori albaștri, de o culoare deschisă neașteptată pe fundalul acelei pieli, și greu de privit ţintă, pentru că-i avea înfundaţi în orbite. Dar și pentru că-și ţinea capul ușor coborât și faţa răsucită într-o parte. Această prudenţă părea îndârjită și deliberată.

— Pentru o zână, muncește de se spetește, a opinat Sam, cu zâmbetul său strategic de larg.

Acum, bineînţeles, Juliet și-a reamintit că-n scrisori îi pomeneau de o femeie anume, care se mutase cu ei și-i ajuta, fiindcă pe Sara o părăseau puterile într-un ritm galopant. Dar ea, una, se gândise la cineva mult mai în vârstă. Irene cu siguranţă că n-avea cum să fie mai mare decât ea.

Mașina era unul și același Pontiac pe care Sam îl cumpărase la mâna a doua cu vreo zece ani în urmă.

Vopseaua originală, albastră, se mai vedea ici și colo în fâșii, dar în rest pălise către cenușiu, iar efectele sării cu care se dădea iarna pe șosele se vedeau în franjurii de rugină de pe muchii.

— Bătrâna iapă sură, a comentat Sara, care aproape că rămăsese fără suflu după cei câţiva pași pe care-i făcuse de la peronul gării până la mașină.

— Nu v-a lăsat, a zis Juliet pe un ton admirativ, cum s-ar fi putut crede că așteptau de la ea.

Uitase că așa-i spuneau mașinii și că ea însăși născocise porecla.

— A, niciodată n-o să ne lase, a făgăduit Sara, după ce a fost ajutată de Irene să se instaleze pe bancheta din spate. Și noi n-o să renunţăm niciodată la ea.

Juliet s-a așezat pe locul din faţă, jucându-se cu Penelope, care începuse iar să scâncească.

În mașină era o căldură înspăimântătoare, chiar dacă fusese parcată cu geamurile coborâte și la umbra plopilor, atâta câtă era.

— Adevărul este că mă gândeam… a început să zică Sam, în timp ce ieșea cu spatele din parcare. Mă gândeam s-o dau înapoi la fabrică și să iau la schimb o camionetă.

— Nici el nu crede ce spune, a ţipat Sara.

— Pentru afacere, a continuat Sam. Ar fi mult mai comod. Și-ţi faci cât de cât reclamă de fiecare dată când treci pe stradă în sus și-n jos, numai fiindcă ai numele scris pe portiere.

— Mă tachinează, a insistat Sara. Cum ar fi să merg

de colo-colo într-o mașină pe care scrie „Legume proaspete”? Ce se cheamă că sunt, varză, tărtăcuţă, ce?

— Hai, ciocu’ mai mic, madam, nu s-a lăsat nici Sam. Că altfel n-o să mai poţi nici să respiri pân-ajungem acasă.

După aproape treizeci de ani de predat în școli publice de peste tot din ţară – zece ani la ultima dintre ele –, Sam renunţase brusc și luase hotărârea să înceapă o afacere cu vânzare de legume, de care să se ocupe cu totul. Dintotdeauna cultivase legume într-o grădină mare, plus tufele de zmeură de pe lotul separat din apropierea casei, și surplusul și-l vânduse câtorva persoane din oraș. Dar acum, după toate aparenţele, voia să-și facă din asta sursa principală de venit, vânzând către magazinele alimentare și, poate, în cele din urmă, instalându-și o mică piaţă de desfacere în faţa porţii.

— Tu vorbești serios cu toată treaba asta? l-a întrebat calmă Juliet.

— Bineînţeles că da.

— N-o să-ţi lipsească predatul?

— Nici cât negru sub unghie. Mi-a fost de-ajuns. Până peste cap.

Ce-i drept, după toţi acei ani, la niciuna dintre școli nu i se oferise postul de director. Juliet și-a închipuit că de asta spunea că-i ajunsese. Era un profesor extraordinar, singurul ale cărui glume și energie oricine și le-ar fi amintit, care ţinea o clasă a șasea ca nicio alta din vieţile elevilor lui. Și totuși, fusese trecut cu vederea de atâtea ori, probabil tocmai din acest motiv. Se considera că

metodele lui aveau darul de-a submina orice formă de autoritate. Așa încât și vedeai Autoritatea spunând că nu era genul de persoană care să se afle la conducere, că făcea mai puţin rău de-acolo de unde era.

Lui Sam îi plăcea să muncească afară, se pricepea să le vorbească oamenilor, probabil că s-ar fi descurcat să vândă legume.

Dar Sara era cu totul împotrivă.

Juliet nu s-a bucurat nici ea. Totuși, dacă era vorba să ia partea cuiva, pe-a lui ar fi luat-o. Nu avea de gând să se poarte ca o snoabă.

Deși adevărul este că se vedea pe sine – se vedea pe ea însăși, pe Sam și pe Sara, dar mai ales pe ea și pe Sam, superiori, într-un anume sens, tuturor celor din jur. Așa încât, ce contau amărâtele lui de legume?

Sam a luat-o acum pe un ton scăzut, conspirativ:

— Cum o cheamă?

Se referea la numele fetiţei.

— Penelope. Dar n-o să-i spunem niciodată Penny. Penelope.

— Nu, te-ntrebam… Te-ntrebam de numele de familie.

— A… Ei, Henderson-Porteous, cred… Sau Porteous-Henderson. Dar poate că așa-i prea greu de pronunţat, când o mai cheamă și Penelope, nu? Știam asta, dar am ţinut la Penelope. O să trebuiască să ne hotărâm cumva.

— Așa, deci. I-a dat numele lui, a cugetat Sam. Ei, da, e ceva. E bine, vreau să zic.

Juliet a fost surprinsă în prima clipă, dar i-a trecut.

— Bineînţeles că i-a dat numele lui, a zis ea, prefăcându-se misterioasă și amuzată. Doar c-a lui.

— Ei, da. Da. Numai că-n condiţiile date…

— Nu-mi pasă mie de condiţii, a zis ea. Dacă te referi la faptul că nu suntem căsătoriţi, nu e ceva de luat în seamă. Unde locuim noi, printre oamenii pe care-i cunoaştem, nimeni nu ţine seama de asta.

— Probabil că nu, a fost de acord Sam. Cu prima era însurat?

Juliet le povestise despre soţia lui Eric, de care el avusese grijă în cei opt ani cât mai trăise după accidentul de mașină.

— Cu Ann? Da. În fine, adevăru-i că nu știu. Dar cred că da. Era. Sara le-a strigat de pe bancheta din spate:

— N-ar fi plăcut să ne oprim să mâncăm o îngheţată?

— Avem îngheţată în frigider, acasă, i-a răspuns tot strigat Sam. După care, mult mai încet, a zis numai pentru Juliet ceva surprinzător:

— Du-te cu ea oriunde, s-o tratezi cu ceva, și-ţi face un circ întreg. Geamurile mașinii erau coborâte, și vântul cald bătea de peste tot.

Era vară în toată puterea cuvântului – un anotimp care nu mai sosea niciodată, din câte văzuse Juliet, pe coasta de vest. Arbori de esenţe tari se arcuiau peste marginile îndepărtate ale câmpurilor, făcând un fel de caverne albastre-spre-negre de umbră, iar în faţa lor, sub soarele torid, recoltele și pajiștile se vedeau în auriu și verde. Grâu, orz, porumb și fasole, toate viguroase și

tinere – în culori care-ţi luau ochii.

— În ce scop nobil e conferinţa de-acolo, din faţă? a întrebat Sara. Aici, în spate, n-auzim din cauza vântului.

— Nimic interesant, a liniștit-o Sam. O întrebam pe Juliet dacă prietenul ei se mai ocupă de pescuit.

Eric trăia din pescuitul de creveţi, și-ncă de ceva timp. Mai demult, fusese student la medicină. Renunţase cu totul, pentru că-i provocase un avort unei prietene (care nu-i era și iubită). Mersese totul șnur, dar se aflase, cum-necum. Asta era ceva ce Juliet se gândise că putea să le dezvăluie părinţilor ei deschiși la minte. Voia, probabil, să li-l prezinte pe Eric drept un om școlit, nu doar un simplu pescar. Și totuși, ce importanţă ar mai fi avut, mai ales acum, când Sam nu se mai ocupa decât de legume? Plus că pe deschiderea lor la minte poate că nu se putea baza chiar atât de mult cum își închipuise ea.

De vândut, nu se vindeau numai legume proaspete și fructe de pădure. Gemuri, sucuri îmbuteliate, delicatese – de toate se făceau în bucătăria lor. În prima dimineaţă a vizitei în care venise Juliet, era în pregătire gem de zmeură. Irene era mai-mare peste toate, cu bluza umedă lipită de pielea dintre omoplaţi, ori de la aburi, ori de transpiraţie. Din când în când, își arunca ochii spre televizorul care fusese adus, cu tot cu măsuţa lui pe rotile, pe coridorul din spate, până ușa bucătăriei, de trebuia să te strecori pe lângă el ca să intri. În acel moment, rula un program de dimineaţă pentru copii, un desen animat cu

Bullwinkle[16]. Uneori, Irene râdea zgomotos la caraghioslâcurile din desenul animat, iar Juliet râdea și ea discret, ca să se cheme că-i ţinea companie. Irene, însă, n-o băga în seamă.

Juliet avea nevoie de puţin spaţiu pe tăblia bufetului, ca să poată fierbe și pasa un ou ca mic dejun pentru Penelope și ca să poată face niște cafea și pâine prăjită pentru ea însăși.

— Ajunge atât? a întrebat Irene pe un ton circumspect, ca și cum Juliet ar fi fost un intrus, cu pretenţii pe care nu le puteai anticipa.

Dacă priveai de-aproape, vedeai câte fire subţiri de păr negru avea Irene pe braţe. Avea câteva și pe obraji, imediat lângă urechi.

Cu felul ei de-a privi, pieziș, o urmărea pe Juliet la fiecare gest pe care-l făcea, cum s-a încurcat la butoanele aragazului (fiindcă nu mai ţinea minte care ce arzător acţiona), cum a ridicat oul din crăticioară și l-a curăţat de coajă (care de astă dată s-a dovedit rezistentă și nu s-a lăsat curăţată decât în fărâme, în loc să se desfacă în bucăţi mari), cum și-a ales o farfurioară pe care să-l paseze.

— Vezi să nu ţi-o trântească de podea! Vorbea despre farfurioara de porţelan. N-ai ceva de plastic în care să-i pui să mănânce?

— O să am grijă, i-a spus Juliet.

[16] Bullwinkle J. Moose, un elan cam prost, personaj din mai multe serii de desene animate realizate în anii 1959 – 1964.

S-a dovedit apoi că Irene avea și ea copii, un băieţel de trei ani pe nume Trevor și o fetiţă, Tracy, care nu împlinise încă doi. Tatăl copiilor murise în vara dinainte, într-un accident petrecut la ferma de pui la care lucra. Ea, Irene, era cu trei ani mai mică decât Juliet – avea douăzeci și doi. Informaţiile despre copii și soţ le-a dat ca răspunsuri la întrebările puse de Juliet, iar vârsta i-a reieșit în discuţia care a urmat.

Când Juliet a zis „Vai, îmi pare rău”, referindu-se la accident, cu sentimentul că fusese urât din partea ei să-și bage nasul și că de-acum ar fi fost o ipocrizie să se arate compătimitoare, Irene i-a răspuns:

— Da… Pe post de cadou pentru ziua mea de douăş’unu de ani.

De parcă nenorocirile aveau darul de a se acumula, precum amuletele atârnate de-o brăţară.

După ce Penelope a terminat de mâncat oul, atâta cât a vrut să primească din el, Juliet și-a pus-o pe un șold și a plecat cu ea pe scări în sus.

La jumătatea drumului, și-a dat seama că nu spălase farfurioara.

Nu avea unde să lase copilul, care încă nu mergea, dar de-a bușilea se târa foarte repede. Cu siguranţă Penelope nu putea fi lăsată nici măcar cinci minute în bucătărie, cu apa care fierbea în sterilizator, cu gemul fierbinte și cu toate cuţitele de tocat – ar fi fost prea mult s-o roage pe Irene să se uite și după ea. Și dis-de-dimineaţă, copila iarăși refuzase obstinat să se apropie de

Sara. Așa încât Juliet s-a dus cu ea sus, pe scările închise care duceau către pod – neuitând să tragă ușa în urma ei –, și a lăsat-o acolo să se joace pe trepte, în timp ce ea își căuta vechiul ţarc de joacă. Norocul ei că Penelope era expertă în materie de trepte.

Casa era cu două, dacă nu trei niveluri. Avea camere înalte, dar cu aerul unor cutii suprapuse – acum, cel puţin, Juliet așa le vedea.

Acoperișul era înclinat și foarte înalt, așa că puteai merge în picioare prin mijlocul podului. Juliet chiar asta și făcea, în copilărie. Se fâţâia pe-acolo, spunându-și de una singură vreo poveste pe care o citise, cu anumite adăugiri și modificări, evident. Dansa – da, și asta – în faţa unui public imaginar. Publicul real consta din mobile stricate sau, pur și simplu, exilate acolo, cufere vechi, o piele de bivol oribil de grea, căsuţa pentru lăstuni violeţi (cadoul unor elevi de demult ai lui Sam, care însă nu atrăsese nici măcar un lăstun violet), casca germană cu care, cică, s-ar fi întors tatăl lui Sam din Primul Război Mondial și o pictură amatoristică, neintenţionat de comică, reprezentând naufragiul vasului *Empress of Ireland*[17] în golful St. Lawrence, cu niște figurine ca beţele de chibrituri, care-și luau zborul în toate direcţiile.

Ei, și-acolo, rezemat de perete, se afla tabloul *Eu și*

[17] Pachebotul *Empress of Ireland* s-a ciocnit în mai 1914 cu o navă care transporta cărbuni, sub pavilion norvegian, și s-a scufundat în apele fluviului St. Lawrence, provocând moartea a peste 1.000 de oameni din cei 1.477 aflaţi la bord.

satul. Nu era întors cu spatele – nu încercase nimeni să-l ascundă. Și nici nu era praf pe el, deci nu stătea de mult acolo.

A găsit ţarcul după o căutare de câteva momente. Era o mobilă grea și elegantă, cu podeaua de lemn și laturile cu tije. Și landoul ei de bebeluș. Părinţii păstraseră totul, speraseră să le mai vină și un al doilea copil. Pierduseră cel puţin o sarcină. Râsetele care se-auzeau duminica dimineaţa din patul lor o făceau pe Juliet să se simtă de parcă în casă ar fi pătruns o tulburare ascunsă, rușinoasă chiar, nefavorabilă pentru ea.

Landoul era genul care se plia într-un fel anume și devenea căruţ de plimbare. Asta era ceva ce ea, Juliet, uitase – ori poate nici nu știuse. Transpirată de-acum și plină de praf, s-a pus pe treabă ca să realizeze transformarea cu pricina. Asemenea lucruri nu erau niciodată simple pentru ea, niciodată nu-și dădea seama din prima clipă de cum erau asamblate obiectele și ar fi fost în stare, mai degrabă, să care toată drăcăria pe scări în jos și de-acolo s-o scoată în grădină, ca să-l roage pe Sam s-o ajute – dacă nu s-ar fi gândit la Irene. La ochii ei deschiși la culoare și la cum clipea din ei, la privirile piezișe cu care o măsura, la mâinile ei pricepute. La circumspecţia cu care o privea Irene și care avea ceva, un ingredient căruia nu-i venea, totuși, să-i spună dispreţ. Juliet nu știa prea bine cum să numească acel ceva. Era o atitudine indiferentă, dar intransigentă, ca de mâţă.

A reușit, până la urmă, să transforme landoul în căruţ.

Era greoi, o dată și jumătate cât cel cu care se obișnuise ea. Și murdar, bineînţeles. Așa cum era și ea de-acum, iar Penelope încă și mai și, după ce frecase bine treptele. Și, exact lângă mâna fetiţei, era ceva ce Juliet nici nu remarcase. Un cui. Genul de lucru căruia nu-i dai nicio atenţie până când nu ai un copil în faza în care duce la gură orice, când trebuie să fii cu ochii-n patru tot timpul.

Iar ea nu fusese. Totul aici avea darul să-i distragă atenţia. Căldura, Irene, obiectele cunoscute și cele necunoscute.

Eu și satul.

Sara i-a spus:

— Ei, speram și eu că nu observi. Nu pune și tu la inimă!

Camera cu soare era de-acum dormitorul Sarei. La toate ferestrele fuseseră montate storuri de bambus, care umpleau cămăruţa – mai demult, parte a verandei – cu o lumină gălbui-maronie și o căldură uniformă. Și totuși, Sara purta o pijama roz de lână. În ajun, la gară, cu sprâncenele ei trase cu creionul și buzele rujate în culoarea zmeurii, cu turbanul și costumul ei, o făcuse pe Juliet să se gândească la o bătrânică franţuzoaică (nu că Juliet ar fi văzut prea multe bătrânici franţuzoaice la viaţa ei), dar acum, cu părul ei alb răsfirat în smocuri, cu ochii ei luminoși, dar și anxioşi, cu sprâncenele aproape inexistente, arăta mai degrabă ca un copil ciudat de îmbătrânit. Stătea în capul oaselor, cu pătura trasă până la piept, rezemată de perne. Când intrase în camera ei, ceva

mai devreme, Juliet descoperise că stătea în pat nu numai cu ciorapi în picioare, dar și cu papuci, în ciuda căldurii.

Lângă pat i se pusese un scaun cu spătarul drept, fiindcă la tăblia lui ajungea mai ușor decât la o masă. Acolo își ţinea pilulele și alte medicamente, pudra de talc, loţiunea de hidratare, o ceașcă de ceai lăptos băută pe jumătate, un pahar pe care rămăseseră urmele unui întăritor oarecare închis la culoare, probabil fier. La capul patului, avea reviste – numere vechi din *Vogue* și din *Ladies Home Journal*[18].

— Nu pun, i-a răspuns Juliet.

— Să știi că l-am atârnat pe perete. L-am pus pe coridorul din spate, lângă intrarea în sufragerie. Pe urmă, tati l-a dat jos.

— De ce?

— Nu mi-a spus nicio vorbă mie. Nu mi-a spus că avea de gând să-l dea jos. Într-o bună zi a dispărut, și cu asta, basta.

— Dar de ce să vrea să-l dea jos?

— Ei… şi-o fi făcut el vreo socoteală, știi cum e.

— Ce socoteală?

— Ei, cred că… știi și tu, cred că s-a gândit cumva la Irene. C-ar putea s-o deranjeze pe Irene.

— Nu avea pe nimeni dezbrăcat. Cum era la celălalt, la Boticelli.

Într-adevăr, Sam și Sara mai avuseseră o reproducere,

[18] „Revista de casă a doamnelor”, apărută pentru prima dată în 1883, cea dintâi revistă americană care, în 1907, a ajuns la un milion de abonamente.

după *Nașterea Venerei*, atârnată în salon. Tabloul acela făcuse obiectul unor glume nervoase cu ani în urmă, când îi avuseseră musafiri la cină pe ceilalţi profesori.

— N-avea, dar era ceva *modern*. Cred că-l stânjenea pe tati. Sau poate să se uite la el în timp ce Irene se uita la el – poate că asta-l stânjenea. S-a temut, probabil, să nu-i stârnească o… în fine, un fel de silă faţă de noi. Știi cum e – că suntem niște ciudaţi. Nu i-ar plăcea s-o știe pe Irene că ne consideră oameni de felul ăsta.

— Adică oameni care să-și atârne-n casă genul ăsta de tablou? Ce vrei să spui, că-i pasă atât de mult de ce-ar putea crede Irene despre *tablourile* noastre?

— Îl știi și tu pe tati.

— Știu că nu se teme să fie de altă părere decât restul lumii. Nu asta i-a fost întotdeauna problema la serviciu?

— Cum? a întrebat Sara. Ei, ba da. E-n stare să se opună. Dar uneori e prudent. Și cu Irene. Irene este… Se poartă atent cu ea. E foarte importantă pentru noi, Irene.

— Ce credea, c-o să plece fiindcă i se părea că ţinem tablouri ciudate?

— Eu l-aș fi lăsat unde era, dragă. Iubesc orice vine de la tine. Dar tati…

Juliet n-a mai zis nimic. De pe vremea când avea nouă ani, poate zece, până când împlinise probabil paisprezece, între ea și Sara existase o înţelegere legată de Sam. „Îl știi pe tati”.

Pe vremea respectivă, erau femei împreună. Permanentele de casă erau încercate mai întâi pe Juliet, pe

părul ei încăpăţânat și fragil, sesiunile de croitorie produceau niște costumaţii cum nimeni altcineva nu avea, cinele însemnau sandvişuri cu unt de arahide, maioneză și roșii, în serile în care Sam întârzia mai mult la câte o ședinţă școlară. Își spuneau și repetau povești despre foștii iubiţi și iubite ale Sarei, și ce glume mai făceau și cât se mai distrau pe vremea când Sara mai era încă profesoară și ea, înainte să se îmbolnăvească prea tare de inimă. Povești de pe vremea dinainte și de asta, când era ţintuită la pat cu febră reumatică și avea doi prieteni închipuiţi, Rollo și Max ine, care descurcau iţele misterelor, chiar și ale crimelor, la fel ca personajele din anumite cărţi pentru copii. Priviri fugare către curtea prostească pe care i-o făcuse demult Sam, necazurile cu mașina de împrumut sau când apăruse la ușa ei deghizat în vagabond.

Sara și Juliet făcând ciocolată de casă și trecându-și panglici prin ochiurile tivurilor de la jupoane, ajungând să fie întreţesute. Și pe urmă, brusc, Juliet se săturase de tot și toate, vrând, în schimb, să stea de vorbă cu Sam în bucătărie până noaptea târziu, punându-i întrebări despre găurile negre, despre era glaciară, despre Dumnezeu. Nu putea suferi modul în care Sara le submina discuţiile, căscând ochii mari și punându-le întrebări candide, modul în care Sara se străduia întruna, cum-necum, să aducă discuţia înapoi la ea însăși. De aceea trebuia să-şi ţină discuţiile târziu în noapte și trebuia să existe înţelegerea comună despre care nici ea, nici Sam nu suflaseră nicio vorbă niciodată. „Ai răbdare până scăpăm de Sara”. Numai

pe moment, bineînţeles.

Mai exista și un memento care mergea mână-n mână cu acea înţelegere. „Poartă-te frumos cu Sara. Și-a riscat viaţa ca să te nască, merită să ţii minte asta”.

— Pe tati nu-l deranjează deloc să li se opună celor care-i sunt *superiori*, a zis, după ce a tras aer adânc în piept, Sara. Dar știi și tu cum se poartă cu cei care-i sunt *inferiori*. E-n stare să facă orice ca să fie sigur că nu-l consideră cu nimic diferit de ei înșiși, simte nevoia să se coboare la nivelul lor…

Juliet știa, într-adevăr. Știa cum vorbea Sam cu băiatul de la pompa de benzină, cum făcea glume la magazinul de scule și materiale. Dar n-a zis nimic.

— *Simte nevoia să-i pupe-n fund*, a schimbat Sara brusc tonul, introducând o nuanţă de maliţiozitate, un chicotit firav.

Juliet a curăţat căruciorul, și pe fetiţa ei Penelope, și pe ea însăși, apoi au pornit la plimbare prin oraș. A invocat scuza că avea nevoie de o anumită marcă de săpun dezinfectant moale cu care să spele scutecele – dacă le spăla cu săpun obișnuit, fetiţa putea să facă vreo spuzeală. Dar avea și alte motive, pe cât de irezistibile, pe atât de stânjenitoare.

Acela era drumul pe care mersese la școală ani de zile din viaţă.

Chiar și când era la colegiu și venea doar în vizită acasă, era aceeași – o fată care mergea la școală. Oare nu mai termina odată cu mersul la școală? Asta-l întrebase

cineva pe Sam, când ea tocmai câştigase Premiul Intercolegii de Traducere Latină, iar el răspunsese: „Mă tem că nu”. El însuși povestea istorioara asta de atunci. Ferească Dumnezeu ca el să fi pomenit de premiile ei! Las-o pe Sara să se ocupe de asta – cu toate că Sara putea să fi uitat pentru ce anume fusese premiul.

Iar acum, iat-o mântuită. Era ca oricare altă femeie de vârsta ei, împingând căruciorul copilului. Preocupată de săpunul pentru scutece. Și nu era numai copilul ei. Copilul ei din flori. Câteodată vorbea despre Penelope în felul ăsta – numai cu Eric. Ea vorbea în glumă, el o lua tot în glumă, pentru că, bineînţeles, trăiau împreună, și-anume trăiau împreună de ceva timp și aveau intenţia s-o ţină tot așa. Faptul că nu erau căsătoriţi nu însemna pentru el nimic, din câte știa Juliet, și chiar și ea de multe ori uita. Dar, din când în când, și mai ales acum, când revenise acasă, tocmai faptul că trăia cu el necăsătorită îi provoca satisfacţia împlinirii – un acces caraghios de beatitudine.

— Așa, deci – te-ai dus pe centru? a întrebat-o Sam. (Oare întotdeauna spusese așa, „pe centru”? Sara și Juliet spuneau „în centru”.) Te-ai întâlnit cu cineva cunoscut?

— Am avut de mers la drogherie, a zis Juliet. Așa c-am vorbit cu Charles Little.

Conversaţia se desfășura în bucătărie, după ora unsprezece seara. Juliet hotărâse că era ora cea mai bună, ca să-i pregătească Penelopei biberoanele pentru a doua zi.

— Cu Little Charlie? s-a mirat Sam, care avusese

dintotdeauna și acest alt obicei de care ea, una, nu-și mai amintea, obiceiul de a continua să le spună oamenilor pe nume așa cum li se spunea la școală. Și, ţi-a lăudat progenitura?

— Bineînţeles.

— M-aș fi și mirat să nu.

Sam stătea la masă, bând whisky și fumând o ţigară. Băutul de whisky era ceva nou la el. Pentru că tatăl Sarei fusese beţiv – nu vreun beţiv iremediabil, își făcea mai departe munca de veterinar, numai că răspândea suficientă oroare prin casă cât s-o facă pe fata lui să fie oripilată de băutură –, Sam nu băuse niciodată nici măcar o bere acasă, cel puţin atâta cât știa Juliet.

Juliet intrase la drogherie pentru că era singurul magazin din care putea cumpăra săpunul pentru scutece. Nu se așteptase deloc să-l întâlnească pe Charlie, cu toate că era magazinul de familie al părinţilor săi. Ultima dată când auzise vorbindu-se despre el, se pregătea să devină inginer. Ea îi pomenise despre asta azi, poate cam lipsită de tact, dar el îi spusese, direct și jovial, că nu-i ieșise figura chiar așa cum ar fi vrut. Pusese ceva grăsime pe talie și părul i se rărise, își mai pierduse din onduleu și din luciu. O întâmpinase pe Juliet cu entuziasm, complimentându-i și pe ea, și copilul, ceea ce pe ea o cam derutase și o făcuse, tot timpul cât stătuse de vorbă cu el, să-şi simtă faţa și gâtul fierbinţi și să transpire ușor. În liceu, nu avusese el timp de ea – doar pentru câte un salut politicos, fiindcă avea întotdeauna maniere cordiale,

democratice. Le scotea în oraș pe cele mai de dorit fete din școală, iar acum era însurat, așa-i spusese, cu Janey Peel, una dintre ele. Aveau doi copii, unul cam de vârsta lui Penelope, celălalt mai mare. Ăsta era motivul, îi spusese – cu o candoare despre care ai fi zis că avea ceva în comun cu situaţia în care se afla și ea, Juliet –, ăsta era motivul pentru care nu mersese mai departe și nu se făcuse inginer.

Așa încât Charlie știuse cum să câştige un zâmbet și un gângurit din partea lui Penelope și stătuse la taclale cu ea, cu Juliet, de pe poziţia de părinte, adică la unul și-același nivel de-acum. Ea se simţise flatată și bucuroasă la modul prostesc. Dar atenţia pe care i-o dăduse el nu se rezumase la asta – mai fuseseră și privirea fugară la mâna ei stângă fără verighetă, și gluma legată de propriul mariaj. Și încă ceva. O evaluase – fără să se-arate –, poate că văzuse în ea, de-acum, o femeie care-și etala roadele unei vieţi incitant-sexuale. Și cine? – auzi!

— Juliet. Tocilara, savanta.

— Seamănă cu tine? o întrebase, lăsându-se pe vine, ca să se uite la Penelope.

— Mai degrabă cu taică-său, zisese Juliet într-o doară, dar simţindu-se copleșită de mândrie și cu năduşeala făcându-i perluţe deasupra buzei de sus.

— Chiar așa? zisese Charlie și, ridicându-se, îi vorbise confidenţial: Să-ţi spun ceva, totuși. După mine, a fost o mare porcărie că…

Juliet îi povestea lui Sam:

— Mi-a spus că i s-a părut o mare porcărie ce ţi s-a întâmplat.

— Nu zău, așa ţi-a spus? Și tu ce i-ai răspuns?

— N-am știut ce să zic. N-am știut la ce se referea. Dar nici n-am vrut să știe că nu știam.

— Da.

Juliet s-a așezat la masă.

— Aș vrea să beau ceva, dar nu-mi place whisky.

— Adică mai și bei acum?

— Vin. Ne facem singuri vinul. Ca toată lumea din Golf.

La care el i-a spus o glumă, genul de glumă pe care nu i l-ar fi spus nici în ruptul capului mai demult. Era vorba despre un cuplu care se duce la un motel, și poanta era:

— Uite, vezi, așa le spun mereu fetelor de la școala de duminică – nu-i nevoie să bei și să fumezi ca să se cheme că te-ai distrat.

Juliet a râs, dar a simţit că i se-ncingea faţa, la fel cum simţise și cu Charlie.

— De ce ţi-ai dat demisia? l-a întrebat. Ori te-au dat ei afară din cauza mea?

— Haide, zău așa, i-a zâmbit Sam. Nu te crede chiar așa importantă. Nu m-au dat afară. Nu m-au făcut să plec.

— Foarte bine, atunci. Ţi-ai dat tu demisia.

— Mi-am dat demisia.

— Ai făcut asta dintr-un motiv sau altul legat de mine?

— Mi-am dat demisia fiindcă eram al naibii de sătul să tot stau cu gâtul în laţul ăla. De ani de zile mă tot gândeam

să renunţ.

— Și n-a avut nimic de-a face cu mine?

— Bine, a cedat Sam, hai să-ţi spun. Am avut o ceartă. S-au spus anumite lucruri.

— Ce lucruri?

— Nu-ţi folosește la nimic să știi. Și nu-ţi face griji, a mai zis el după câteva clipe. Nu m-au dat afară. N-ar fi putut să mă dea afară. Există reguli. Așa cum ţi-am spus – eram eu pregătit să plec oricum.

— Dar tu nu-nţelegi, a zis Juliet. Pur și simplu, *nu înţelegi*. Nu-nţelegi cât de *stupid* e totul și ce loc dezgustător e ăsta în care trăiești, unde oamenii spun asemenea lucruri, și că eu, dacă le-aș spune așa ceva oamenilor pe care-i cunosc, nici nu m-ar crede. Ar părea totul o glumă.

— Ei, din păcate, maică-ta și cu mine nu trăim unde locuiești tu. Noi locuim aici. Tipul tău, ăla, și el crede că-i o glumă? Nu vreau să mai vorbesc despre așa ceva în seara asta. Mă duc să mă culc. Mă duc să văd ce face maică-ta și după aceea mă culc.

— Trenul cu care am venit… a zis Juliet și mai apăsat, dacă nu chiar dispreţuitor. Oprește și-acum aici. Nu-i așa? N-ai vrut să cobor din el aici. *Este?*

Tatăl ei nu i-a mai răspuns, a părăsit încăperea și gata.

Lumina ultimului felinar din oraș cădea peste patul în care dormea Juliet. Uriașul arţar roșu fusese tăiat și înlocuit cu o tufă de rubarbă de-a lui Sam. Noaptea

dinainte, lăsase perdelele trase ca să-și țină patul în umbră, dar în această noapte simţea nevoia de aer de afară. Așa că se văzuse nevoită să-și mute perna la picioarele patului, împreună cu Penelope care dormise ca un îngeraș pân-atunci, cu toată lumina căzând peste ea.

Îi părea rău că nu băuse măcar puţin whisky. Stătea pe spate ţeapănă, frustrată și mânioasă, alcătuind în minte o scrisoare adresată lui Eric. *Nu știu ce caut aici, n-ar fi trebuit să vin, abia aștept s-ajung înapoi acasă.*

Acasă.

Când abia se crăpase de ziuă, se trezise de zgomotul unui aspirator. Pe urmă, o voce – a lui Sam – întrerupsese acel zgomot, și ea probabil că adormise la loc. Când s-a trezit de-a binelea, mai târziu, i s-a părut că visase. Altfel, Penelope s-ar fi trezit și ea, ori ea nu se trezise.

Bucătăria părea mai răcoroasă în dimineaţa aceea, nemaifiind plină de aburii fructelor puse la fiert. Irene punea la toate borcanele niște căciuliţe mici de pânză în picăţele și etichete.

— Mi s-a părut că te-am auzit dând cu aspiratorul, i-a spus Juliet, smulgându-și cu forţa puţină voioșie. Probabil c-am visat. Să fi fost pe la cinci azi-dimineaţă.

Irene nu i-a răspuns imediat. Tocmai scria o etichetă – scria cu multă concentrare, cu buzele strânse între dinţi. Când a terminat, a zis:

— Aia era ea. L-a trezit pe tatăl tău, și el s-a dus și i-a spus să-nceteze.

Părea neverosimil. Cu o zi înainte, Sara se dăduse jos

din pat numai ca să ducă până la baie.

— El mi-a spus, a zis Irene. Se trezește-n toiul nopţii și crede că e-n stare să facă nu știu ce, iar el trebuie să se dea jos din pat și să-i spună să-nceteze.

— Înseamnă c-o fi având câte un acces de energie, nu? a zis Juliet.

— Mda – și Irene s-a pus pe lucru la următoarea etichetă. Când a terminat-o și pe aceea, s-a întors cu faţa către Juliet:

— Într-adins îl trezește pe tatăl tău, ca să-i atragă atenţia, de-asta. El e mort de oboseală, și-l face să se dea jos din pat, ca să se ocupe de ea.

Juliet s-a întors cu spatele. Nevrând să pună copilul pe jos – ca și cum Penelope n-ar fi fost în siguranţă acolo –, a săltat-o puţin pe un șold, în timp ce culegea oul cu lingura din apă, îl spărgea, îl curăţa și-l pasa cu o singură mână.

Cât și-a hrănit fetiţa, i-a fost și frică să vorbească, de teamă ca tonul vocii ei să n-o sperie și s-o facă să plângă. Totuși, ceva s-a transmis către Irene. I-a spus cu jumătate de glas, dar cu o nuanţă de sfidare:

— Așa se-ntâmplă cu toţi. Când sunt atât de bolnavi, nu se mai pot abţine. Se gândesc la ei înșiși, la nimeni altcineva.

Sara își ţinea ochii închiși, dar și i-a deschis imediat.

— Ah, dragile mele! a zis ea, de parcă ar fi râs de sine. Draga mea Juliet! Draga mea Penelope!

S-ar fi zis că Penelope se obișnuia cu ea. În această dimineaţă, nici n-a mai plâns, nici nu și-a întors capul în

altă parte.

— Uite-aici! a întins mâna Sara către o revistă de-a ei. Pune-o jos și dă-i să se ocupe de asta!

Penelope s-a uitat șovăielnic în prima clipă, dar apoi a luat cu mâna prima pagină și-a smuls-o viguros.

— Dă-i drumul, a îndemnat-o Sara. Toţi copiii mici adoră să rupă reviste. Ţin minte.

Pe scaunul de lângă pat era un castronel cu pastă de cereale, practic neatins.

— Nu ţi-ai mâncat micul dejun? a întrebat Juliet. Nu asta voiai?

Sara s-a uitat la castron, ca și cum ar fi fost necesară o analiză serioasă a situaţiei, dar care nu putea fi realizată.

— Nu ţin minte. Nu, cred că n-am avut chef de el – și-a fost cuprinsă de un ușor acces de hlizeală și gâfâială. Cine știe? Mi-a trecut prin minte – ar putea să mă otrăvească. Dar, după ce și-a revenit, a zis: Glumesc. Dar e foarte aprigă, Irene. Nu trebuie s-o subestimăm – pe Irene. Ai văzut ce păr are pe mâini?

— Ca blana de pisică, a zis Juliet.

— Ca sconcşii.

— Să sperăm că nu-i ajunge vreun fir din el în gem.

— Nu mă mai… face să râd…

Penelope devenise atât de absorbită de sfâșiatul revistelor, încât Juliet, după o vreme, a putut-o lăsa în cameră cu Sara, iar ea s-a ducă pasta de cereale înapoi la bucătărie. Fără să scoată o vorbă, s-a pus pe făcut lapte de pasăre. Irene când intra, când ieșea, fiind ocupată să care

borcanele de gem la mașină. Pe treptele din spate, Sam spăla cu furtunul pământul de pe cartofii proaspăt recoltaţi. Începuse să cânte – mai întâi prea încet ca să-i poată fi auzite cuvintele. Apoi, când Irene a urcat acele trepte, ceva mai tare:

Noapte bună, Irene, Noapte bună, Ireeeneee.

Somn ușor, Irene, somn ușor, Ireeeneee, O să te visez la noapteee!

Irene, de-acum în bucătărie, s-a răsucit pe călcâie și a zbierat la el:

— Nu mai cânta cântecul ăla despre mine!

— Ce cântec despre tine? s-a prefăcut mirat Sam. Cine cântă despre tine?

— Tu cânţi. Ce cântai acum?

— A… cântecul ăla. Cântecul ăla despre Irene? Fata din cântec? Al naibii – am uitat că tot așa te cheamă și pe tine!

Și a început iar, numai că fredonând, pe furiș. Irene a stat puţin, a ascultat, s-a înroșit, ridicându-și pieptul și coborându-l, așteptând să se năpustească la el dac-ar fi auzit măcar un cuvânt.

— Să nu cânţi despre mine! Dacă e și numele meu în el, e despre mine.

Dintr-odată, Sam a izbucnit în forţă:

Sâmbăt-ailaltă m-am însuraaat.

Eu și nevastă-mea ne-am așezaaat…

— Încetează! Încetează imediat! a strigat Irene, cu ochii căscaţi, turbată. Dacă nu-ncetezi, vin afară și pun

furtunul pe tine!

Sam livra borcane de gem, în după-amiaza aceea, diferitelor magazine alimentare și câtorva de cadouri care-i făcuseră comenzi. A invitat-o pe Juliet să-l însoţească. Se dusese la magazinul de scule și materiale și cumpărase pentru Penelope un scaun de copil nou-nouţ, pentru mașină.

— Ăsta-i un obiect pe care nu-l avem în pod, a zis el. Când erai tu mică, nici nu știu dacă exista așa ceva. Oricum, n-ar fi contat. Nu aveam nici mașină.

— E foarte dichisit, a zis Juliet. Sper că nu te-a costat o avere.

— Un fleac, atâta tot, i-a spus el, ajutând-o să se urce în mașină. Irene era pe câmp, adunând zmeură în continuare, de astă dată pentru tarte. Sam a claxonat de două ori și i-a făcut semn cu mâna când au pornit-o din loc, iar ea, Irene, s-a hotărât să-i răspundă, ridicând un braţ, de parcă ar fi gonit o muscă. Sam a zis:

— E grozavă, fata asta! Nu știu cum am fi supravieţuit fără ea. Dar îmi închipui că ţie ţi se pare destul de dură.

— Nici n-o cunosc.

— Da. E speriată ca naiba de tine.

— Nu pot să cred – și, încercând să se gândească la ceva laudativ sau măcar neutru, ce-ar fi putut spune despre Irene, Juliet a întrebat cum fusese ucis bărbatul ei la ferma de pui.

— Nu știu dacă era genul de infractor sau, pur și simplu, imatur. Oricum, s-a înhăitat cu câţiva nătărăi care

puseseră la cale să dea lovitura furând pui, și bineînţeles c-au reușit să declanșeze alarma, și proprietarul a ieșit la ei cu pușca. Nu știu dac-a vrut într-adevăr să-l împuște sau nu, dar l-a omorât…

— Dumnezeule!

— Așa încât Irene și socrii ei l-au dat în judecată, dar individul a scăpat. Mă rog, n-avea cum să nu. Trebuie să fi fost destul de greu pentru ea, mă gândesc. Deși se pare că bărbatu-său nu era cine știe ce noroc la casa omului.

Juliet a comentat că precis îi fusese greu și l-a întrebat dacă Irene îi fusese elevă la școală.

— Nu, nu, nu. Nici n-a prea făcut școală, din câte am înţeles.

I-a spus că familia ei locuise mai spre nord, undeva pe lângă Huntsville. Da. Nu departe de-acolo. Într-o bună zi, merseseră cu toţii la oraș, tata, mama, copiii. Și tatăl le spusese că avea niște lucruri de făcut și le dăduse întâlnire după câtva timp. Le spusese unde. Când. Și ei, ceilalţi, se fâţâiseră de colo-colo fără niciun ban de cheltuială, până se făcuse ora care trebuia. Iar el nu mai apăruse.

— Nici n-avea de gând să se mai întoarcă. Îi părăsise. Așa c-a trebuit să trăiască din ajutor social. Au locuit într-o baracă, undeva la ţară, unde era ieftin. Irene avea o soră mai mare, cea care era sprijinul ei mai mult decât mama, din câte am înţeles – dar sora i-a murit de-un apendice perforat. N-au avut cum s-o aducă în oraș din cauza unei furtuni de zăpadă, și n-aveau telefon. De-aia n-a mai vrut Irene să meargă la școală, pentru că sora ei o protejase,

într-un fel, de cum se purtau ceilalţi copii faţă de ele. O fi părând ea cu obrazul gros acum, dar nu cred c-a fost așa dintotdeauna. Poate că-i vorba doar de-o mască.

Iar acum, i-a spus, mama ei avea grijă de băieţel și de fetiţă, și să vezi ce chestie: după toţi acești ani, tatăl reapăruse din senin și avea pretenţii ca mama să se întoarcă la el, iar dacă așa ceva se-ntâmpla, ea, Irene, chiar nu știa ce-ar fi putut face, pentru că nu voia să-și vadă copiii că se-apropie de el.

— Și sunt așa niște copii drăguţi! Fetiţa nu știu ce are, ceva cu cerul gurii despicat, și o dată a fost deja operată, dar o să trebuiască să se opereze din nou mai târziu. O să se facă bine. Doar că mai e și asta încă o problemă.

Încă o problemă.

Ce se-ntâmpla cu ea, cu Juliet? Nu simţea, pur și simplu, niciun fel de compasiune. Simţea cum se revolta, în sinea ei cea mai profundă, împotriva nenorocitei de litanii pe care o auzea. Era prea mult. Când mai venise vorba și de cerul gurii despicat, chiar că-i stătuse pe limbă să protesteze. „Prea mult”.

Știa că nu era frumos din partea ei, dar sentimentul nu-i dădea pace. Se temea să mai spună ceva, ca nu cumva să-și trădeze pe gură inima nesimţitoare. Se temea că i-ar fi putut spune lui Sam: „Și ce este, mă rog, atât de minunat la toată această nefericire, face din ea vreo sfântă?” Sau c-ar fi putut spune cel mai nepermis lucru: „Sper că nu te gândești să ne amesteci pe noi cu asemenea oameni!”

— Îţi spun eu, a continuat Sam, pe vremea când a

venit să ne ajute, eu, cel puţin, ajunsesem la capătul răbdării. Toamna trecută, mama ta era o catastrofă, nu altceva. Și nu-i vorba că nu lăsa lucrurile în pace. Nu. Ar fi fost mai bine dacă le lăsa în pace. Mai bine dacă nu mai făcea nimic. Pentru că, ce făcea: începea o treabă și pe urmă nu putea s-o ducă mai departe. De fiecare dată. Nu-i vorba nici c-ar fi fost ceva nou pentru mine. Adică, mereu a trebuit să strâng după ea, să am grijă de ea, s-o ajut să-și facă treburile prin casă. Și eu, și tu – ţii minte? Mereu a fost o dulceaţă de fată simpatică, bolnavă de inimă și obișnuită să stea cineva după ea. La câtva timp o dată, de-a lungul anilor, m-am gândit și eu c-ar fi putut să se străduiască mai tare.

Apoi a zis:

— Numai că lucrurile ajunseseră rău de tot. Veneam acasă și găseam în mijlocul bucătăriei mașina de spălat pusă în funcţiune și haine ude trântite peste tot. Sau nu știu ce nebunie pe care voia s-o coacă și de care uitase, deja făcută scrum în cuptor. Mă temeam să nu se ardă. Să nu dea foc la casă. Îi spuneam și iar îi spuneam: „Stai în pat!” Dar ea, nu și nu, după care o găseam cu toate vraiște, plângând. Am încercat cu mai multe fete, să vină să ne-ajute, dar ele, pur și simplu, n-au rezistat. Și-atunci – Irene. Irene, a repetat Sam, cu un oftat profund. Slăvită fie acea zi! Ascultă-mă pe mine! Slăvită fie ziua!

Dar, ca toate lucrurile bune, a zis el, și asta era pe cale să se-ncheie. Irene urma să se mărite. Cu un văduv de patruzeci-cincizeci de ani. Fermier. Cică era un tip cu bani

și, de dragul ei, Sam spera să fie adevărat. Pentru că, altfel, tipul nu avea mare lucru care să-l recomande.

— Dumnezeu e martor că n-are. Așa cum l-am văzut eu, n-are decât un dinte în gură. Semn rău, după mine. E prea mândru sau prea scârţar ca să-și pună proteză. Stai și te gândești – o fată ca ea, care arată atât de bine.

— Și când e vorba să se-ntâmple?

— În toamnă, cândva. În toamnă.

Penelope dormise dusă în tot acest timp – adormise în scaunul ei de mașină, aproape din momentul în care porniseră de pe loc. Geamurile din faţă erau coborâte, și Juliet simţea mirosul de fân, care era proaspăt cosit și balotat – nimeni nu-l mai făcea rulouri. Câţiva ulmi rămăseseră în picioare, niște minuni de-acum, așa izolaţi cum erau.

Prima oprire au făcut-o într-un sat construit în întregime de-a lungul unei singure străzi, pe o vale îngustă, Bedrock se chema și parcă ieșea din pereţii văii – numai acolo, pe o rază de multe mile de jur-împrejur, vedeai stânci atât de masive. Juliet își amintea că veniseră acolo pe vremea când avea statut de parc special, unde plăteai ca să intri. În parc erau o fântână și o ceainărie unde puteai să mănânci tartă cu căpșune și îngheţată – și alte lucruri, cu siguranţă, dar nu mai ţinea ea minte. Peșterile din stânci erau numite după fiecare dintre cei șapte pitici. Sam și Sara se așezaseră direct pe jos, lângă fântână, fiecare cu îngheţata lui, iar ea fugise înainte să cerceteze peșterile (care nu erau cine știe ce, ăsta-i

adevărul, erau foarte puţin adânci). Ar fi vrut să vină și părinţii cu ea, dar Sam îi spusese:

— Știi că mama nu se poate cățăra.

— Du-te tu! îi spusese și Sara. Și pe urmă vino înapoi și povestește-ne și nouă!

Era îmbrăcată elegant. Cu o fustă de tafta neagră, care desena un cerc în jurul ei pe iarbă. Fuste de balerină, așa se chemau.

Trebuie să fi fost o zi foarte specială.

Juliet l-a întrebat pe Sam, când el a ieșit din magazin, despre acea zi. În primul moment, nu și-a adus aminte. Apoi și-a amintit. O șarlatanie. Nici nu știa când se-nchisese, i-a spus.

Juliet nu vedea nici urmă de fântână sau de ceainărie de-a lungul acelei străzi.

— Știe s-aducă liniștea și ordinea, a zis el, iar ea numai după câteva momente a realizat că vorbea în continuare despre Irene. Pune mâna la orice. Cosește iarba, sapă-n grădină. În orice face, pune suflet și se comportă ca și cum ar fi pentru ea un privilegiu. Asta mă uimește fără încetare.

Care o fi fost ocazia respectivă, atât de lipsită de griji? Vreo zi de naștere, vreo aniversare a căsătoriei lor?

Sam vorbea insistent, chiar solemn, căutând să acopere zgomotul mașinii care se lupta să meargă la deal.

— Mi-a redat credinţa în femei.

*

Sam se repezea în fiecare magazin, după ce o asigura

pe Juliet că nu stătea mai mult de un minut, și se întorcea la mașină după câtva timp, explicându-i că nu reușise nicicum să scape mai repede. Oamenii voiau să stea de vorbă, oamenii ţinuseră minte bancuri pe care voiau neapărat să i le spună. Câţiva chiar îl urmau afară, ca să-i vadă pe fiica lui și pe copilașul ei.

— Deci, asta-i fata care vorbește latină, a zis o femeie.

— A cam început s-o uite, a glumit Sam. În ziua de azi este ocupată cu altceva.

— Cred și eu, a zis femeia, întinzându-și gâtul ca să vadă fetiţa. Dar nu-i așa că sunt o binecuvântare? Ah, mititeii!

Juliet să gândise c-ar fi putut sta de vorbă cu Sam despre teza la care plănuia să revină – cu toate că nu era decât un vis, deocamdată. Asemenea subiecte le abordau firesc între ei. Nu și cu Sara. Sara i-ar fi spus: „Aha, dar trebuie să-mi spui ce faci tu acolo, în studiile tale”, ea, Juliet, i-ar fi făcut un rezumat, iar Sara era în stare s-o întrebe cum de reţinea ea toate numele-alea grecești corect. Sam ar fi știut despre ce vorbea. Povestise, la colegiu, cum o lămurise tatăl ei ce înseamnă „taumaturg”, când ea dăduse peste cuvântul respectiv, pe la vârsta de doisprezece sau treisprezece ani. O întrebaseră dacă tatăl ei era vreun savant.

— Sigur că da, zisese ea. Predă la clasa a șasea.

Acum, avea senzaţia că el ar fi încercat în mod subtil să-i submineze hotărârea. Sau poate nu chiar atât de subtil. Ar fi putut folosi termenul „himeră”. Sau să pretindă

că uitase lucruri despre care ea nu putea crede că le uitase.

Și totuși, poate că uitase. Încăperile din mintea lui se închideau, ferestrele se întunecau – ce avea el acolo considera că devenise prea nefolositor, prea compromiţător ca să mai fie scos la lumina zilei.

Juliet i-a vorbit mai tăios decât avusese intenţia.

— Și ea vrea să se mărite? Irene?

Întrebarea ei l-a contrariat pe Sam prin tonul pe care-i fusese pusă, și-ncă după o tăcere prelungită.

— Nu știu, i-a răspuns el, apoi, după un moment de tăcere: Nu văd cum ar putea să vrea.

— Întreab-o, a zis Juliet. Nu cred că nu vrei s-o întrebi, la sentimentele pe care le ai pentru ea.

Au mai mers o milă sau două până ca el să mai scoată vreo vorbă. Era clar că se simţea ofensat.

— Nu știu despre ce vorbești, i-a spus.

— Bucurosu, Morocănosu, Mutulică, Somnorosu, Hapciu, a numărat Sara.

— Înţeleptu, a zis Juliet.

— Înţeleptu. Da*, înţeleptu*. Bucurosu, Hapciu*, înţeleptu*, Morocănosu, *Rușinosu*, Hapciu – nu: Hapciu, Rușinosu, înţeleptu, Morocănosu… *Somnorosu*, Bucurosu, înţeleptu, Rușinosu… Nu erau opt? a întrebat Sara, după ce numărase pe degete. Am fost acolo nu numai o dată, a mai zis ea. Îi spuneam Altarul Tartei cu Căpșune – vai, ce mi-ar plăcea să mai merg o dată acolo!

— Ei bine, *acolo* nu mai e nimic, a zis Juliet. Nici nu

mi-am dat seama unde anume era.

— Sunt convinsă că eu mi-aș fi dat seama. De ce n-oi fi mers și eu cu voi? O plimbare de vară cu mașina. Câtă forţă-ţi trebuie ca să mergi cu o mașină? Tati mereu zice că n-am destulă forţă.

— Ai venit să mă-ntâmpini pe mine.

— Am venit, da, i-a spus mama ei. Dar el nu voia să vin și eu. A trebuit să-i fac o criză.

A întins mâna la spate, ca să-și tragă mai sus pernele de sub cap, dar n-a reușit, așa încât i le-a ridicat Juliet.

— La dracu'! a exclamat Sara. Ce marfă stricată mai sunt și eu! Totuși, cred că nu mi-ar strica o baie. Dacă vin musafiri?

Juliet a întrebat-o dacă aștepta pe cineva.

— Nu. Dar mai știi?

Așa că Juliet a dus-o în baie, și Penelope a venit de-a bușilea după ele. Apoi, după ce a fost pregătită apa și bunica urcată în cadă, Penelope a decis că baia trebuia să fie și pentru ea. Juliet a dezbrăcat-o, și astfel copila și bătrâna s-au îmbăiat împreună. Deși Sara, dezbrăcată, nu arăta propriu-zis ca o bătrână, ci mai curând ca o fată îmbătrânită – o fată, să zicem, care ar fi suferit de cine știe ce boală exotică, răvășitoare, degenerativă.

Penelope i-a acceptat prezenţa fără să fie alarmată, dar n-a dat drumul nicio clipă din mânuţă săpunului ei galben în formă de raţă.

Acolo, în baie, Sara și-a făcut, în sfârșit, curaj să întrebe, vag circumspectă, ce și cum cu Eric.

— Sunt convinsă că-i un om bun, a zis ea.

— Uneori, i-a spus Juliet nonșalantă.

— A fost atât de bun cu prima lui soţie!

— Singura soţie, a corectat-o Juliet. Pân-acum.

— Dar sunt sigură că, de-acum, dacă ai copilul ăsta… ești fericită, vreau să zic. Sunt sigură că ești fericită.

— Atât de fericită cât poţi fi dacă trăiești în păcat, a zis Juliet, surprinzându-și mama cu buretele pe care i l-a stors deasupra capului dat cu șampon.

— Asta spun și eu, a chiţăit Sara bucuroasă, făcându-se mică și acoperindu-și faţa. Pe urmă, a zis: Auzi, Juliet?

— Da?

— Știi că nu vorbesc serios când spun răutăţi despre tati. Sunt conștientă că mă iubește. Numai că e și el nefericit.

Juliet visa că era copil din nou, și-n casa aceea, cu toate că felul în care erau aranjate camerele diferea oarecum. Se uita pe fereastra uneia dintre camerele cu care nu era familiarizată și vedea o trombă de apă care sclipea în aer. Apa respectivă provenea de la furtun. Tatăl ei, cu spatele întors către ea, stropea grădina. O siluetă intra și ieșea dintre tufele de zmeură și, după o vreme, s-a dovedit a fi Irene – deși o Irene mai copiliţă, suplă și veselă. Se ferea de apa care ţâșnea din furtun. Se ascundea, iarăși se ivea, în cea mai mare parte a timpului reușea să se ferească, dar întotdeauna era prinsă câte o clipă, chiar înainte să fugă din nou. Jocul ar fi trebuit să fie distractiv, dar Juliet îl privea cu dezgust din spatele

ferestrei. Tatăl ei stătea întruna cu spatele spre ea și, totuși, Juliet avea impresia – cumva, *vedea* – că el ţinea furtunul jos, în faţa propriului corp, și mușțiucul era singurul pe care-l îndrepta încolo și-ncoace.

Visul se scălda într-un sentiment de groază lipicioasă. Genul de groază nu care face să-ţi apară tot felul de forme pe piele, ci care se insinuează prin cele mai înguste locuri de trecere ale sângelui care-ţi curge prin vene.

Când s-a trezit, senzaţia n-a părăsit-o imediat. I s-a părut de toată rușinea visul acela. Evident, banal. Ceva murdar ce-și îngăduise ei înseși.

*

La ușa din faţă a bătut cineva în toiul după-amiezii. Nimeni nu folosea ușa din faţă – Juliet a găsit-o cam ţeapănă, greu de deschis.

Bărbatul de la ușă purta o cămașă galbenă cu mâneci scurte, perfect călcată, și pantaloni cafenii. Să fi fost cu vreo câţiva ani mai mare decât ea, înalt și, totuși, cu o constituţie cam firavă, cu pieptul oarecum înfundat; dar saluta viguros și zâmbea neobosit.

— Am venit la stăpâna casei, a zis el.

Juliet l-a lăsat s-aștepte acolo și a venit în camera maică-sii.

— E un bărbat la ușă, a zis ea. S-ar putea să vândă ceva. Să-i spun să plece?

Sara tocmai se ridica în capul oaselor.

— Nu, nu, a zis ea gâfâind. Aranjează-mă puţin, te rog! I-am auzit vocea. E Don. Prietenul meu Don.

Don intrase deja în casă și venise tocmai până la ușa camerei cu soare.

— Nu te agita, Sara! Eu sunt. Ești îmbrăcată cuviincios?

Cu un aer sălbatic și fericit, Sara și-a dus mâna la peria de păr cu care n-a fost capabilă să facă nimic, apoi a renunţat și și-a trecut degetele făcute pieptăn prin păr. Cu o voce care i-a răsunat voioasă, a zis:

— Mai cuviincioasă de-atât mă tem că n-o să mai fiu niciodată. Intră!

Bărbatul s-a ivit în cadrul ușii, s-a repezit către ea, și ea și-a ridicat braţele către el.

— Miroși a vară, i-a spus. De la ce? – și i-a pipăit cămașa. De la călcat. Bumbac bine călcat. Vai de mine, ce frumos!

— Eu mi-am călcat-o, a zis el. Sally e dusă la biserică, să facă nu știu ce cu florile. Nu e rău călcată, nu?

— Minunat! l-a lăudat Sara. Dar ai fost cât pe-aci să nu poţi intra. Juliet a crezut că erai vreun vânzător ambulant. Juliet e fata mea. Fata mea iubită. Ţi-am povestit, nu? Ţi-am povestit că urma să vină. Don e preotul meu, Juliet. Prietenul și preotul meu.

Don s-a îndreptat de spate și a dat mâna cu Juliet.

— Bine că ești aici – mă bucur foarte mult să te cunosc. Și nu greșeai chiar atât de tare. Chiar sunt un fel de vânzător ambulant.

Juliet a zâmbit politicos la gluma lui preoţească.

— Preot la ce biserică? a vrut ea să ştie. Întrebarea ei

a făcut-o pe Sara să râdă.

— Ei, dragă – așa ne dai de gol, nu?

— Sunt de la Sfânta Treime, a zis Don, cu același zâmbet imperturbabil. Cât despre datul de gol, nu e o noutate pentru mine că Sara și Sam n-au frecventat niciuna dintre bisericile din comunitate. Dar eu tot am început să trec pe-aici, de vreme ce mama ta este o doamnă atât de fermecătoare.

Juliet nu reușea să-și aducă aminte dacă biserica anglicană sau cea unită se numea Sfânta Treime.

— Vrei tu să-i aduci lui Don un scaun mai ca lumea, draga mea? a rugat-o Sara. Uite-l cum stă aplecat peste mine ca un bărzoi. Şi-o gustare, ceva, Don? Vrei niște lapte de pasăre? Juliet îmi face câte un lapte de pasăre absolut delicios. Nu. Nu, probabil că ţi-ar cădea prea greu. Abia ce-ai intrat din căldura de-afară. Ceai? Ăla-i fierbinte. Bere de ghimbir? Vreun suc oarecare? Ce sucuri avem, Juliet? – la care Don a zis:

— Nu vreau decât un pahar cu apă. Acela chiar mi-ar prinde bine.

— Nu vrei ceai? Serios? a zis aproape gâtuită Sara. Dar eu cred c-aș bea puţin. Nu-i așa, Juliet, că bei și tu o jumătate de ceașcă?

*

În bucătărie, singură – o vedea pe Irene în grădină, astăzi dădea cu sapa în jurul răsadurilor de fasole –, Juliet și-a pus întrebarea dacă povestea cu ceaiul nu fusese decât o stratagemă din partea Sarei, ca s-o facă pe ea să plece

din cameră și să poată schimba câteva cuvinte în secret. Câteva cuvinte în secret – poate chiar o rugăciune scurtă? Simpla idee îi provoca silă.

Sam și Sara nu fuseseră niciodată afiliaţi vreunei biserici, cu toate că Sam spusese cuiva, la începutul vieţuirii lor acolo, că erau druizi. Li se dusese vestea că ţineau de o biserică nereprezentată în acel oraș, iar informaţia respectivă îi urcase cu o treaptă mai sus de statutul unor oameni fără religie. Ea, Juliet, frecventase, o vreme, școala de duminică a Bisericii Anglicane, dar asta mai mult fiindcă avea o prietenă anglicană. Sam, la școala unde preda, nu se revoltase niciodată împotriva obligaţiei de a citi din Biblie și de a spune *Tatăl nostru* în fiecare dimineaţă, cum nu opusese rezistenţă nici faţă de *Dumnezeu s-o ţină pe Regină*[19].

— Sunt momente în care să pui piciorul în prag și momente în care să nu, zicea el. În felul ăsta, le dai satisfacţie și poate reușești să scapi și să le spui copiilor câte ceva despre evoluţie.

Sara se arătase cândva interesată de credinţa Baha i, dar Juliet era de părere că interesul i se risipise.

A făcut ceai suficient pentru toţi trei și a găsit și niște biscuiţi digestivi în dulap – plus tava de alamă pe care Sara o scotea de obicei la ocazii speciale.

Don a fost și el de acord să primească o ceașcă de ceai

---

[19] *God Save the Queen*, imnul naţional al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord și imnul oficial al tuturor ţărilor membre ale Commonwealth-ului, inclusiv al Canadei, în virtutea statutului de monarhie constituţională.

și a băut pe nerăsuflate paharul de apă cu gheaţă pe care Juliet își adusese aminte să i-l aducă, dar a dat din cap că nu la biscuiţi.

— Eu nu, mulţumesc.

A părut să refuze subliniind acest lucru în mod special. De parcă evlavia l-ar fi oprit.

A întrebat-o pe Juliet unde locuia, cum se prezenta vremea pe coasta de vest, cu ce se ocupa soţul ei.

— Cu pescuitul de creveţi, dar propriu-zis nu este soţul meu, i-a spus Juliet într-o manieră agreabilă.

Don a dat din cap. Aha, da.

— Furtuni pe mare, pe-acolo?

— Uneori.

— Golful Balenei. N-am auzit de el niciodată, dar îl voi ţine minte de-acum încolo. Și la ce biserică mergeţi, în Golful Balenei?

— Nu mergem. Nu mergem la biserică.

— Nu este nicio biserică la îndemână care să vă convină?

— Nu *există* nicio biserică să ne convină. Nu credem în Dumnezeu.

Ceașca de ceai a lui Don s-a cam lovit de farfurioară când a vrut s-o pună jos. A zis că-i părea foarte rău de ce auzea.

— Îmi pare foarte rău s-aud asta. Și de când ai aceste opinii?

— Nu știu. De când m-am gândit cât de cât serios la lucrurile-astea.

— Și mama ta îmi spune că ai un copil. Ai o fetiţă, nu-i așa? Juliet a zis că da, avea.

— Și fetiţa n-a fost creștinată pân-acum? Îţi propui s-o crești păgână?

Juliet i-a răspuns că se aștepta ca Penelope să se hotărască singură în această privinţă, într-o bună zi.

— Dar noi avem de gând s-o creștem fără religie. Da.

— Asta-i ceva trist, a zis Don cu glasul calm. Pentru voi doi e un lucru trist. Tu și – indiferent cum îi spui – al tău v-aţi hotărât să refuzaţi graţia lui Dumnezeu. Bine. Sunteţi adulţi. Dar să i-o refuzaţi și copilului vostru – e ca și cum i-aţi refuza hrana.

Juliet a simţit că-și pierdea răbdarea.

— Dar noi nu *credem*, a zis ea. Nu credem în graţia lui Dumnezeu. Nu-i ca și cum i-am refuza mâncarea, tot ce refuzăm este s-o creștem în minciună.

— Minciună. Ceea ce cred milioane de oameni din toată lumea voi spuneţi că e minciună. Nu crezi că este o îngâmfare din partea ta, să-l faci pe Dumnezeu minciună?

— Milioane de oameni nu cred, se duc la biserică și-atât, a zis Juliet, pe un ton înfierbântat. Pur și simplu, nu gândesc. Dacă există Dumnezeu, atunci Dumnezeu mi-a dat o minte, și nu-i așa că se-așteaptă să mi-o pun la treabă? Plus că, a mai zis ea, încercând să-și păstreze calmul, plus că milioane de oameni cred în altceva. De exemplu, cred în Buddha. Și ce, dacă milioane de oameni cred în ceva, înseamnă că-i și adevărat?

— Cristos e viu, a zis Don prompt. Buddha nu este.

— Asta-i doar o vorbă în vânt. Înseamnă ceva? Nu văd nicio dovadă că unul sau altul dintre ei ar fi cu adevărat viu, dacă-i vorba s-o luăm așa.

— *Tu* nu vezi. Dar alţii văd. Știi că Henry Ford – Henry Ford al doilea[20], care are tot ce și-ar putea dori în viaţa lui un om –, chiar și așa, în fiecare noapte a vieţii lui se pune în genunchi și se roagă lui Dumnezeu?

— Henry Ford? a strigat Juliet. Henry Ford? Ce importanţă are pentru mine orice ar face *Henry Ford*?

Discuţia o lua într-o direcţie în care discuţiile de acest fel o iau în mod inevitabil. Vocea preotului, care la început fusese mai degrabă întristată decât mânioasă – deși sugerând în orice moment o convingere de fier –, trecuse la un ton ridicat și dojenitor, pe când Juliet, care pornise, așa credea ea, de la o rezistenţă raţională – calmă, perspicace, mai curând enervant de politicoasă –, acum era stăpânită de o furie acidă și mușcătoare. Și unul și altul căutau cu febrilitate argumente și refuzuri care ar fi fost mai degrabă insultătoare decât utile.

Între timp, Sara molfăia un biscuit digestiv, stând cu privirile coborâte. Din când în când, simţea câte un fior, de parcă vorbele spuse de ei o izbeau, dar cei doi erau incapabili s-o observe.

Ceea ce le-a pus capăt disputei a fost protestul zgomotos al lui Penelope, care se trezise udă și se smiorcăise ușor o vreme, după care plânsese cu mai multă

[20] Henry Ford II (1917 – 1987), nepotul fondatorului companiei Ford, a fost președintele acesteia din 1945 până în 1960, apoi președinte-director general, din 1960 până în 1979.

vigoare, iar acum era de-a dreptul înnebunită. Cea dintâi a auzit-o Sara, care a încercat să le atragă și celor doi atenţia.

— Penelope, a zis ea sfârșită, apoi, făcând un efort: Juliet… Penelope.

Juliet și Don s-au întors amândoi către ea neatenţi, după care preotul a zis, coborându-și brusc tonul vocii:

— Copilul…

Juliet a ieșit glonţ din cameră. Când a luat fetiţa în braţe, tremura toată și a fost cât pe-aci s-o înţepe când i-a schimbat scutecul și-a trebuit să i-l fixeze cu acul. Penelope s-a oprit din plâns, nu pentru că s-ar fi simţit curată, ci pentru că era speriată de atenţia brutală care i se dădea. Ochii ei umezi, larg deschiși, privirea uimită au reușit s-o smulgă pe Juliet din preocuparea de până atunci, așa c-a încercat să se liniștească, să-i vorbească fetiţei cât de blând a reușit, după care a luat-o în braţe și a început să se plimbe cu ea în sus și-n jos pe coridorul de la etaj. Penelope nu s-a lăsat consolată imediat, dar, după câteva minute, trupușorul ei a început să scape de tensiune.

Juliet a simţit că același lucru i se întâmpla și ei. Când i s-a părut că și una, și cealaltă își regăsiseră, într-o anumită măsură, controlul și liniștea, s-a hotărât să coboare din nou, cu tot cu Penelope.

Preotul ieșise din camera Sarei și o aștepta chiar pe ea. Pe un ton care putea fi considerat chinuit de remușcări, dar era, de fapt, înfricoșat, a zis:

— Ce copil frumos…

— Mulţumesc, i-a spus Juliet.

Ea, una, s-a gândit că de-acum își puteau lua la revedere cum se cuvenea, dar pe el ceva îl reţinea. Se uita mai departe la ea, nu se mișca din loc. A întins mâna, ca și cum ar fi avut intenţia să i-o pună ei pe umăr, apoi a lăsat-o să-i cadă.

— Știi cumva dacă mai este… a zis, apoi a scuturat ușor din cap. Cuvântul „este” a sunat mai degrabă a „iese”.

— *Zuv*, a reușit să îngaime și s-a plesnit cu palma peste gât, apoi a făcut semn în direcţia bucătăriei.

În prima clipă, Juliet s-a gândit că era beat, probabil. I se legăna ușor capul înainte și înapoi și părea să aibă un fel de peliculă pe ochi. Adică venise deja beat sau își adusese ceva de băut în buzunar? apoi și-a reamintit. O fată, elevă la școala unde predase ea, mai demult, o jumătate de an – fata respectivă, diabetică, trecea din când în când printr-un fel de criză, i se încleșta limba în gură, nu se mai putea controla, se clătina pe picioare, dacă i se întâmpla să stea prea mult nemâncată.

Mutându-și fetiţa pe un șold, l-a luat de braţ pe Don și l-a sprijinit să meargă până în bucătărie. Suc. Asta îi dăduseră lui Penelope și despre suc încercase și el să-i vorbească.

— Numai o clipă, numai o clipă, că-ţi revii, i-a spus ea.

Preotul se ţinea, totuși, drept, sprijinit cu mâinile de bufet, cu capul plecat.

Suc de portocale nu mai avea – îi dăduse lui Penelope

de dimineaţă cât mai rămăsese, gândindu-se că trebuia să mai procure. Dar avea o sticlă de sirop de struguri, din care beau de obicei Sam și Irene, când reveneau în casă, după ce munceau în grădină.

— Uite-aici, a zis Juliet, reușind cu o singură mână, cum se obișnuise deja, să umple un pahar. Uite – și, în timp ce el bea, i-a spus: Îmi pare rău că nu mai e suc. Dar e vorba de zahăr, nu? Trebuie să-nghiţi niște zahăr?

Don a băut până la fund, apoi a zis:

— Da. Za ar. Mul mesc.

Își recăpăta deja vorbirea. Și asta ţinea minte Juliet despre fata de la școală – cât de rapid și miraculos, după toate aparenţele, își venea în simţiri. Dar Don, înainte să se fi regăsit cu totul, să fi redevenit el însuși, în timp ce-și mai ţinea capul într-o parte, i-a prins privirea. Nu într-adins, probabil, ci din întâmplare. Privirea din ochii lui nu era de recunoștinţă sau iertătoare – nu era nimic personal în ea, doar privirea frustă a unui animal uimit, care se agăţa de orice găsea în jurul său.

După numai câteva secunde, ochii lui, faţa lui a fost iarăși chipul bărbatului, al preotului, care a depus paharul pe masă și, fără să mai scoată o vorbă, a părăsit casa în mare grabă.

Sara fie dormea, fie se prefăcea că dormea, când Juliet a intrat să ia tava de ceai. Între starea ei de când dormea, starea ei de când moţăia și starea ei de când era trează, graniţele erau de-acum atât de firave și de mișcătoare, încât îţi venea greu să faci diferenţa între una

și alta. În tot cazul, i-a vorbit, a zis aproape imperceptibil:

— Juliet?

Juliet s-a oprit în cadrul ușii.

— Tu crezi, probabil, că Don e… cam nătărău, a șoptit Sara. Dar nu e bine deloc. E diabetic. Formă gravă.

— Da, a zis Juliet.

— Are nevoie de credinţă.

— Argumentul struţului cu capul în nisip, a zis Juliet, dar foarte încet, și poate că Sara nici n-a auzit-o, pentru c-a continuat cu ce avea ea de spus:

— Credinţa mea nu-i atât de simplă, a zis ea cu o voce care-i tremura (și care pentru Juliet părea, în acel moment, de un patetism strategic). Nu pot să ţi-o descriu. Dar este – atâta pot spune – că e *ceva*. Este *ceva*… minunat. Când mă simt rău cu adevărat… când ajung în așa hal de rău… știi la ce mă gândesc atunci? Mă gândesc: „Foarte bine”. Mă gândesc așa: „Curând. *Curând o s-o văd pe Juliet*”.

*

Înfiorătorul meu (de drag) Eric.

De unde să încep? Eu sunt bine, și Penelope e bine. În condiţiile date. Merge sigură pe ea de-acum de jur-împrejurul patului Sarei, dar încă nu se aventurează în restul lumii fără sprijin. Căldura verii este uimitoare în comparaţie cu cea de pe coasta de vest. Chiar și când plouă. E bine că nu plouă, pentru că Sam are toate motoarele turate în afacerea lui cu grădina devenită piaţă. Zilele trecute, am fost cu el, cu mașina lui străveche, să livrăm zmeură proaspătă și gem de zmeură (făcut de un fel

de Ilse Koch[21] *mai tânără, care populează bucătăria noastră) și tocmai am scos din pământ primii cartofi noi din acest sezon. Cel puţin el este absolut entuziasmat. Sara stă în pat și moţăie sau răsfoiește reviste de modă demodate. Un preot a venit în vizită la ea și ne-am lansat, el și cu mine, într-o mare ceartă prostească despre existenţa lui Dumnezeu – un subiect de genul ăsta primejdios. Vizita mea, totuși, merge foarte bine…*

Această scrisoare, Juliet a descoperit-o după mulţi ani. Probabil că Eric o păstrase întâmplător – nu avea cine știe ce mare importanţă în vieţile lor.

Juliet se mai dusese o dată acasă la părinţii ei, pentru înmormântarea Sarei, la câteva luni după ce scrisese acea scrisoare. No mai găsise acolo pe Irene și nici nu ţinea minte dacă întrebase ori i se spusese de soarta ei. Cel mai sigur era că se măritase. La fel ca Sam, de altfel, după un număr de ani. Se însurase cu o colegă profesoară, o femeie bună la suflet, arătoasă, pricepută. Locuiau în casa ei – Sam demolase casa în care locuiseră el și Sara, ca să-și extindă grădina. Când soţia lui se pensionase, își cumpăraseră o rulotă și începuseră să facă lungi excursii de iarnă. O vizitaseră de două ori pe Juliet la Golful Balenei. Eric îi plimbase cu barca lui. El și Sam se înţelegeau bine. Vorba lui Sam, se aveau ca fraţii.

Când și-a citit scrisoarea, Juliet s-a înfiorat, așa cum

[21] Ilse Koch (1906 – 1967), soţia lui Karl-Otto Koch (1897 – 1945), comandant al lagărelor de concentrare de la Buchenwald și Majdanek (în Polonia), a fost una dintre primele fig un proeminente ale nazismului judecate pentru crime de război.

reacţionează oricine dă peste vocea păstrată și deconcertantă a unui eu propriu născocit, din trecut. S-a mirat de tonul sprinţar, în contrast cu durerea din amintirile ei. Apoi s-a gândit că vreo mutaţie va fi avut loc, pe vremea respectivă, de care ea nu-și amintea. Vreo mutaţie legată de locul pe care-l considera drept *acasă*. Nu la Golful Balenei, cu el, cu Eric, ci acolo unde fusese înainte, în toată viaţa ei dinainte.

Pentru că lucrul pe care încerci să-l aperi cât poţi de bine, cât mai mult timp este ceea ce se întâmplă acasă.

Dar ea n-o apărase pe Sara. Când Sara îi spusese: „Curând o s-o văd pe Juliet”, ea, Juliet, nu găsise niciun răspuns pe care să i-l dea. Chiar nu fusese în stare să găsească vreunul? Și de ce ar fi fost atât de dificil? Să-i spună, pur și simplu, „da”. Atât de mult ar fi însemnat pentru Sara și atât de puţin, mai mult ca sigur, pentru ea însăși. Dar ea, Juliet, îi întorsese spatele, plecase cu tava la bucătărie, iar acolo spălase și șterse cești le și paharul în care turnase mai înainte sirop de struguri. Le pusese pe toate la locul lor.

TĂCERE

În timpul scurtei călătorii cu feribotul de la golful Buckley până la insula Denman, Juliet a coborât din mașină și s-a dus la prova navei, în bătaia brizei de vară. O femeie care stătea și ea tot acolo a recunoscut-o, și au intrat în vorbă. Nu era ceva neobișnuit ca oamenii să se uite mai bine la Juliet și să se întrebe de unde o cunosc, iar uneori să-și amintească. Juliet apărea în mod regulat la postul Televiziunea Provinciei, unde le lua interviuri unor persoane care-și duceau vieţile în moduri singulare sau notabile și modera cu abilitate mese rotunde în cadrul unui program intitulat „Chestiunile zilei”. Acum avea părul tuns foarte scurt, cât mai scurt cu putinţă, și vopsit într-o culoare roșcat foarte închis, care i se potrivea cu ramele ochelarilor. Adesea purta pantaloni negri – așa cum purta și-n ziua aceea – și o bluză de mătase de culoarea fildeșului, uneori și o jachetă neagră. Era ceea ce mama ei ar fi numit o înfăţișare izbitoare.

— Iertaţi-mă! Probabil că lumea vă deranjează tot timpul.

— Nu-i nimic, a zis Juliet. Doar dacă nu mă-ntorc de la dentist sau așa ceva.

Femeia era cam de aceeași vârstă cu Juliet. Părul negru lung, înspicat cu cenușiu, nefardată, cu o fustă lungă de dril. Cum locuia pe insula Denman, Juliet a întrebat-o ce știa despre Centrul de Echilibru Spiritual.

— Pentru că fiica mea e-acolo, a zis ea. Nu știu cum se

cheamă ce face acolo, retragere, urmează vreun curs… De șase luni. Acum e prima dată când reușesc s-o văd – în ultimele șase luni.

— Sunt câteva locuri de felul ăsta, i-a răspuns femeia. Unii vin, alţii pleacă. Nu spun c-ar fi ceva suspect în legătură cu ei. Numai că, de obicei, stau refugiaţi în păduri, știţi, și n-au prea multe legături cu comunitatea. Mă rog, ce rost ar mai avea retragerea, dac-ar sta în legătură cu comunitatea?

Era de părere că Juliet se bucura că-și revedea fata, iar Juliet i-a spus că da, chiar foarte mult. A zis:

— Sunt răsfăţată. Are douăzeci de ani, fiica mea – de fapt, împlinește douăzeci și unu chiar în această lună –, și n-am fost niciodată despărţite prea mult.

Femeia, în schimb, i-a spus că avea un fiu de douăzeci de ani, o fiică de optsprezece și alta de cincisprezece și că erau zile în care i-ar fi *plătit* ea să se ducă într-un asemenea loc, fiecare în parte sau laolaltă.

Juliet a râs.

— Mă rog, eu n-o am decât pe ea. Sigur, nu garantez că n-o s-o trimit chiar eu înapoi, cu arme și bagaje, după câteva săptămâni.

Era genul de discurs al mamei iubitoare, dar exasperate, la care-i venea cel mai ușor să recurgă (Juliet era specialistă la dat răspunsuri liniștitoare), dar adevărul era că Penelope nu-i dăduse, propriu-zis, niciodată motive să se plângă și, dac-ar fi vrut să fie totalmente sinceră, în acel moment ar fi spus că fie și o singură zi fără să ia

contact cu fiica ei într-un fel sau altul i se părea greu de suportat, darămite șase luni. Penelope lucrase la Banff[22], cameristă pe timp de vară, și făcuse excursii cu autocarul în Mex ic, plus o excursie cu autostopul în Newfoundland. Dar nu trăise niciodată fără Juliet, și nu mai existase o despărţire de șase luni între ele.

„Îmi produce bucurie”, ar fi putut spune Juliet. *„Nu c-ar fi genul de persoană care prin cântec și dans îţi aduce lumina soarelui, și voioșia, și capacitatea de a vedea partea bună a lucrurilor. Sper c-am crescut-o mai bine de-atât. Are graţie, compasiune și atâta înţelepciune, de parcă ar fi trăit deja optzeci de ani pe acest pământ. Firea ei e reflexivă, nu împrăștiată, cum este a mea. Oarecum reticentă, ca la taică-său. Este și angelic de drăguţă, e ca mama mea, blondă ca mama, dar nu la fel de fragilă. Puternică și nobilă. Modelată ca o cariatidă, aș zice eu. Și, contrar credinţelor celor mai răspândite, nu sunt câtuși de puţin geloasă. Tot acest timp fără ea – și fără o vorbă de la ea, fiindcă Echilibrul Spiritual nu permite scrisori sau telefoane –, în tot acest timp, eu parcă am rătăcit printr-un deșert, iar când am primit mesajul de la ea, m-am simţit ca o palmă de pământ calcinat peste care se revarsă o ploaie zdravănă”.*

Sper să ne vedem duminică după-amiază. A sosit momentul.

Momentul să vină acasă, asta spera Juliet că însemna,

[22] Oraș în Parcul Naţional Banff din provincia canadiană Alberta.

dar bineînţeles că totul depindea de Penelope.

Penelope îi desenase o hartă rudimentară, și Juliet s-a trezit curând cu mașina parcată în faţa unei biserici vechi – adică o construcţie bisericească veche de vreo șaptezeci și cinci sau optzeci de ani, acoperită cu stuc, nici pe departe atât de veche sau câtuși de puţin la fel de impresionantă cum erau, de obicei, bisericile prin părţile Canadei pe unde crescuse ea, Juliet. În spatele acelei biserici se afla o clădire mai recentă, cu acoperișul înclinat și faţada plină de ferestre, plus o scenă simplă și câteva bănci de șezut și ceva ce părea să fie un teren de volei, cu fileul pleoștit. În paragină erau toate, și bucata de teren odinioară curăţată era de-acum reluată în stăpânire de ienuperi și plopi.

Câteva persoane – ori bărbaţi, ori femei, n-ar fi putut spune precis ce erau – lucrau la ceva ce ţinea de tâmplărie pe scenă, iar altele stăteau pe bănci în mici grupuri separate. Toată lumea era îmbrăcată în haine obișnuite, nu în cămeșoaie galbene sau ceva de felul ăsta. Câteva minute, nimeni n-a observat mașina cu care venise Juliet. Pe urmă, una dintre persoanele de pe bănci s-a ridicat și a pornit agale înspre ea. Un bărbat mic de statură, de vârstă medie, cu ochelari.

Juliet a coborât din mașină, l-a salutat și a întrebat de Penelope. Bărbatul n-a scos o vorbă – or fi avut vreo regulă a tăcerii –, dar a dat din cap, s-a întors și a intrat în biserică. De unde în scurtă vreme și-a făcut apariţia nu Penelope, ci o femeie greoaie cu părul alb, care se mișca încet, îmbrăcată cu blugi și cu un pulover șleampăt.

— Ce onoare să vă cunosc, a zis ea. Poftiţi înăuntru! L-am rugat pe Donny să ne facă nişte ceai.

Avea o faţă lată şi luminoasă, un zâmbet deopotrivă strengăresc şi tandru şi ceea ce Juliet s-a gândit că se numeau, probabil, ochi sclipitori.

— Mă numesc Joan, a zis ea.

Juliet se aşteptase la vreun pseudonim de genul Serenity – Seninătate, sau la ceva cu iz oriental, dar în orice caz nu la un nume atât de banal şi de familiar ca Joan. Bineînţeles că mai târziu s-a gândit la Papesa Ioana[23].

— Am ajuns unde trebuie, nu-i aşa? N-am mai fost niciodată pe insula Denman, a zis ea pe un ton dezarmant. Ştiţi c-am venit s-o văd pe fiica mea, Penelope?

— Sigur că da. Penelopeee, a zis Joan, prelungind numele, pe un ton ca de celebrare.

Interiorul bisericii era special făcut mai întunecat de pânzele violete care acopereau ferestrele înalte. Stranele şi tot restul mobilierului bisericesc fuseseră îndepărtate, şi nişte perdele simple, albe, atârnau în aşa fel, încât să formeze nişte compartimente separate, ca într-un salon de spital. Compartimentul spre care a fost îndreptată Juliet nu avea, însă, vreun pat, ci doar o măsuţă, câteva scaune de plastic şi nişte rafturi fără spate, pe care erau stivuite cum se nimerise o mulţime de hârtii.

---

[23] Figură legendară, o femeie care ar fi fost aleasă papă şi ar fi domnit chiar pe tronul Sfântului Petru, timp de câţiva ani, în Evul Mediu. Prima dată este menţionată într-o cronică din secolul al XIII-lea.

— Mă tem, Juliet, că suntem și-acum în plin proces de aranjat lucrurile pe-aici, a zis Joan. Pot să vă spun Juliet?

— Da, sigur că da.

— Nu sunt obișnuită să discut cu o celebritate. Și Joan și-a unit palmele sub bărbie, într-o postură de rugăciune. Adică nu știu dacă să vorbesc fără formalităţi sau cum.

— Nu sunt eu cine știe ce mare celebritate.

— A, ba da, ești. Nu spune așa ceva! Și mai bine să-ţi spun chiar acum, ca să scap de-o piatră de pe suflet. Cât de mult admir treaba pe care o faci. E ca o rază de lumină în beznă. Singurul program de televiziune la care merită să te uiţi.

— Mulţumesc, a zis Juliet. Am primit un bilet de la Penelope…

— Știu. Dar îmi pare rău că trebuie să-ţi spun, Juliet, îmi pare foarte rău și nu vreau să rămâi prea dezamăgită… Penelope nu-i aici.

Vorbele acestea – „Penelope nu-i aici” –, femeia le-a spus pe tonul cel mai sprinţar cu putinţă. Ai fi putut crede că absenţa lui Penelope putea fi transformată într-un subiect de contemplare amuzată, pentru plăcerea discuţiei dintre ele.

Juliet a simţit nevoia să respire adânc. În prima clipă, nici n-a putut vorbi. Teama se revărsa prin ea. Presimţirea. Pe urmă, s-a stăpânit și a trecut la o analiză raţională a faptului respectiv. A scormonit prin poșetă.

— Mi-a spus că speră…

— Știu. Știu, a zis Joan. Așa intenţiona, să fie aici, dar

adevărul este că n-a putut…

— Unde este? Unde s-a dus?

— Asta nu pot să-ţi spun.

— Nu poţi sau nu vrei?

— Nu pot. Nu știu. Dar un lucru pot să ţi-l spun, care poate că te va ajuta să te liniștești. Oriunde s-a dus, orice a hotărât, acela va fi lucrul cel mai potrivit pentru ea. Va fi lucrul *potrivit* pentru spiritualitatea și pentru creșterea ei.

Juliet a hotărât să înghită și-asta. Îi rămăsese în gât cuvântul „spiritualitate”, în care i se părea că încape totul – așa zicea de obicei –, de la rugăciunile tibetane până la mesa catolică. Nici prin minte nu-i trecuse că Penelope, cu inteligenţa ei, s-ar fi putut băga în așa ceva.

— Aș fi vrut să știu, a zis ea, în cazul în care ar vrea să-i trimit din lucruri.

— Din posesiuni? a părut Joan a nu-și putea reţine un zâmbet larg, deși l-a înlocuit repede cu o mină tandră. Penelope nu este preocupată prea tare, în acest moment, de ceea ce ţine de *posesiuni*.

Juliet mai avusese uneori, în toiul unui interviu, senzaţia că persoana din faţa ei avea rezerve de ostilitate care nu ieșiseră la suprafaţă înainte să înceapă filmarea propriu-zisă. Câte o persoană pe care ea, Juliet, o subestimase, pe care o crezuse cam proastă, se dovedea capabilă de o asemenea forţă. O ostilitate cordială, dar ucigătoare. Într-o situaţie de felul acesta, ideea era ca sub nicio formă să nu te arăţi uimit, niciodată să nu arăţi o contraostilitate.

— Când spun creștere, a zis Joan, mă refer la creșterea noastră interioară, bineînţeles.

— Înţeleg, a zis Juliet, privind-o ţintă în ochi.

— Penelope s-a întâlnit cu așa o minunată ocazie în viaţa ei de a cunoaşte oameni interesanţi – nu-i vorba, Doamne! c-ar fi avut *nevoie* să cunoască oameni interesanţi, doar *a crescut* cu o persoană interesantă, nu? – cu *mama* ei –, dar știi, uneori există câte o dimensiune care lipsește, copiii ajunși mari simt că le-a *lipsit* ceva…

— Da, sigur, a zis Juliet. Știu foarte bine cum vin copiii mari cu tot felul de plângeri – la care Joan a decis că era momentul s-o ia tare:

— Dimensiunea spirituală – nu pot să nu spun asta –, nu-i așa c-a lipsit cu desăvârșire din viaţa lui Penelope? Din câte am înţeles, n-a crescut într-un cămin construit pe credinţă.

— Religia n-a fost un subiect interzis. Puteam să discutăm despre ea.

— Dar poate că modul în care vorbeaţi despre ea conta. Felul vostru intelectual de a fi? Dacă-nţelegi ce vreau să spun. La cât ești de inteligentă, a completat ea, cu amabilitate.

— Asta zici tu.

Juliet era conștientă că tot ce însemna controlul asupra interviului, și asupra ei însăși, îi scăpa din mână și putea fi pierdut.

— Nu zic *eu*, Juliet. *Penelope* zice. Penelope este o fată bună și scumpă, dar a venit la noi de-a dreptul

înfometată. Înfometată de lucrurile care nu i-au fost la îndemână în propriul ei cămin. Sigur, erai lângă ea, cu viaţa ta minunată, ocupată și plină de succes – dar trebuie să-ţi spun, Juliet, că fiica ta chiar a cunoscut singurătatea. A cunoscut nefericirea.

— Nu resimt cei mai mulţi oameni, mai devreme sau mai târziu, lucrurile-astea? Singurătatea și nefericirea?

— Nu eu sunt cea care poate să dea un răspuns. Ah, Juliet! Ești o femeie cu intuiţii splendide. Te-am urmărit la televizor de atâtea ori și m-am gândit: „Cum reușește să ajungă așa, direct, la miezul lucrurilor și, în tot acest timp, să fie atât de amabilă și de politicoasă cu oamenii?” Și nici nu mi-a trecut prin minte c-am să ajung să stau așa, faţă-n faţă cu tine. Ba mai mult, c-aș putea să fiu în postura de a te *ajuta*…

— Cred că-n această privinţă greșești.

— Te simţi lezată. E firesc să te simţi lezată.

— Și asta e tot problema mea.

— Ei, bine, atunci. Poate c-o să ia legătura cu tine. Până la urmă.

*

Penelope a luat legătura cu Juliet – după câteva săptămâni. A sosit o felicitare chiar de ziua ei de naștere – a lui Penelope –, 19 iunie. Împlinea douăzeci și unu de ani. Era genul de felicitare pe care o trimiţi unei cunoștinţe ale cărei gusturi nici măcar nu le bănuiești. Nu vreo felicitare glumeaţă la modul frust, nici vreuna cu adevărat isteaţă, nici sentimentală. Pe faţă era un bucheţel de panseluţe

legate cu o panglică subţire violet, pe capătul căreia scria „La mulţi ani!” – cuvinte repetate și înăuntru, numai că acolo mai scria, deasupra lor, cu litere aurii, și „Îţi urez un sincer”…

Și era nesemnată. Juliet a crezut, în prima clipă, că i-o trimisese cineva lui Penelope și uitase de semnătură, iar ea, Juliet, o deschisese din greșeală. Cineva care-i știa lui Penelope numele și data nașterii. Dentistul ei, poate, sau instructorul de șoferie. Dar, când s-a uitat mai atent la plic, a constatat că nu era nicio greșeală – adresantul era chiar ea, Juliet, și numele îi fusese scris de Penelope.

Ștampilele poștale nu-ţi mai dădeau nicio indicaţie. Pe toate scria doar „Poșta canadiană”. Juliet știa, în principiu, că existau moduri în care puteai să afli măcar din ce provincie primiseși o scrisoare, dar pentru asta trebuia să te adresezi oficiului poștal, să te duci acolo cu scrisoarea, și mai mult ca sigur c-ai fi fost nevoit să dai explicaţii, să dovedești că aveai dreptul să capeţi informaţiile respective. Și precis c-ar fi recunoscut-o cineva…

S-a dus, în schimb, în vizită la vechea ei prietenă Christa, care locuia în Golful Balenei pe vremea când ea însăși, Juliet, locuise acolo, înainte să se fi născut Penelope. Acum, Christa era la Kitsilano, într-un centru de îngrijire și asistenţă. Suferea de scleroză multiplă. Camera ei era la parter, cu o curticică unde ea singură avea acces, și acolo au stat amândouă, Christa și Juliet, uitându-se la o mică pajiște însorită și la tufele de glicină în floare, care ascundeau gardul de metal ce masca tomberoanele de

gunoi.

Juliet i-a spus Christei toată povestea cu excursia ei pe insula Denman. Altcuiva nu mai spusese și sperase că poate n-avea să trebuiască să spună nimănui. În fiecare zi, pe drumul spre casă de la serviciu, se întreba dacă nu cumva Penelope o aștepta înăuntru. Sau măcar să fi primit vreo scrisoare. Și pe urmă sosise… acea felicitare neprietenoasă, și ea o deschisese, cu amândouă mâinile tremurându-i.

— Ceva tot înseamnă, a zis Christa. Îţi comunică despre ea că e bine. O să mai urmeze și altceva. Precis o să urmeze. Ai răbdare!

Juliet i-a vorbit plină de ciudă, o vreme, despre Maica Shipton[24]. Așa se hotărâse, până la urmă, să-i spună, după ce cochetase – dar nu se mulţumise – cu porecla Papesa Ioana. Ce nenorocită de șicaneală, zicea. Câtă mizerie, câtă meschinărie în spatele făcăturii care e dulcegăria de faţadă religioasă! Pentru ea, era imposibil să şi-o imagineze pe fiica ei, Penelope, cucerită de acea femeie.

Christa i-a sugerat că Penelope mersese acolo în vizită, eventual, în ideea c-ar fi putut scrie ceva despre locul cu pricina. Un fel de jurnalism de investigaţie. Muncă de teren. Perspectiva personală – toate chestiile-astea personale în sus și-n jos, care erau atât de gustate în ziua de astăzi.

— Investigaţie care să dureze șase luni? a zis Juliet.

[24] Pe numele ei adevărat Ursula Southeil sau Soothtell (1488 – 1561), ar fi fost o ghicitoare și prezicătoare din Anglia, înfăţișată ca o femeie de o teribilă urâţenie.

Penelope ar fi descifrat-o pe Maica Shipton în zece minute.

— E ciudat, i-a conces Christa.

— Poate știi tu ceva mai mult decât lași să se înţeleagă? a zis Juliet. Nu-mi place deloc să te-ntreb așa ceva. Dar mă simt ca pierdută pe mare. Ca o proastă. Femeia aia chiar asta și-a propus, bineînţeles, ca eu să mă simt o proastă. Ca personajul ăla care trântește câte o replică într-o piesă, și toţi ceilalţi îi întorc spatele, pentru că ei știu ceva ce el nu știe…

— Acum nu se mai fac piese de-alea, a întrerupt-o Christa. Nimeni nu mai știe nimic azi. Nu, Penelope nu mi s-a confesat mie mai mult decât ţie. Și de ce-ar face treaba asta? Știe că, până la urmă, tot îţi spun.

Juliet a tăcut o vreme, apoi a bombănit ursuză:

— Au mai fost lucruri pe care nu mi le-ai spus.

— Ah, pentru Dumnezeu! a exclamat Christa, chiar dacă fără animozitate. Nu-ncepe din nou!

— Nu-ncep din nou, i-a dat asigurări Juliet. Numai că sunt într-o dispoziţie proastă.

— Ai și tu răbdare! Este una dintre încercările din viaţa de părinte. Nu ţi-a creat prea multe, la urma urmei. Într-un an, toată povestea o să ţină de trecutul îndepărtat.

Juliet nu i-a spus că, până la urmă, nu fusese în stare să plece de-acolo demnă. Se întorsese cu spatele și plânsese deopotrivă a implorare și a furie.

— Ce ţi-a spus?

Iar Maica Shipton stătuse pe loc și se uitase la ea, de parcă s-ar fi așteptat la o asemenea reacţie. I se lăţise

gura, cu buzele strânse, într-un zâmbet larg și compătimitor, în timp ce scutura din cap.

Tot anul următor, Juliet a primit o mulţime de telefoane, la câtva timp o dată, de la oameni care fuseseră în relaţii amicale cu Penelope. Răspunsul ei la întrebările lor a fost mereu același: Penelope luase hotărârea să se ţină deoparte un an. Călătorea. Cum agenda călătoriilor ei nu era câtuși de puţin fix a, ea, Juliet, n-avea nicio posibilitate să ia legătura cu fiica ei și nici nu le putea indica vreo adresă la care s-o găsească.

Nu a primit, în schimb, niciun semn din partea cuiva care să-i fi fost prieten apropiat lui Penelope. Asta putea însemna că oamenii care-i fuseseră apropiaţi lui Penelope știau prea bine unde se afla. Sau poate că și aceia plecaseră în călătorii în ţări străine, își găsiseră slujbe în alte provincii, porniseră în aventuri de viaţă noi, prea ocupate sau riscante în momentul respectiv ca să le îngăduie să se intereseze de prieteni vechi. (Prieteni vechi însemnând, în acea etapă a vieţii, cineva pe care nu-l mai văzuseși de o jumătate de an.)

Ori de câte ori intra în casă, primul lucru pe care Juliet îl făcea era să se uite la beculeţul care-i pâlpâia la robotul telefonic – adică tocmai lucrul pe care altfel îl evita, gândindu-se că precis era cineva care ar fi bătut-o la cap în legătură cu afirmaţiile ei publice. Utiliza o mulţime de trucuri prostești, de pildă câţi pași făcea până la telefon, cum ridica din furcă receptorul, cum respira. „Dă numai să fie ea!”

Nimic nu-i reușea. După o vreme, lumea i s-a părut golită de oamenii pe care-i cunoscuse Penelope, de băieţii pe care-i lăsase cu buza umflată și de cei care o lăsaseră ei pe ea cu buza umflată, de fetele cu care bârfise și cărora probabil că li se confesase. Penelope urmaşe o școală particulară de fete, cu internat – Torrance House –, și nu vreun liceu public, iar asta însemna că majoritatea colegelor ei de mai demult – chiar și cele care merseseră la același colegiu ca ea – proveneau din locuri de departe. Unele din Alaska, de la Prince George[25] sau din Perú.

Niciun mesaj la Crăciun. Dar în iunie, o altă carte poștală, cam în același stil ca prima, fără o vorbă scrisă la interior. Juliet a băut niște vin înainte s-o deschidă, apoi de îndată a și aruncat-o. Mai avea crize de plâns, din când în când și tremuriciuri pe care nu și le putea stăpâni, dar ieșea din toate acestea prin accese iuţi de furie, mergând prin casă de colo până colo și lovindu-și palma unei mâini cu mâna cealaltă strânsă pumn. Furia i se îndrepta spre Maica Shipton, dar chipul acelei femei pălise în amintirea ei și, până la urmă, Juliet s-a văzut nevoită să recunoască: nu mai era decât un pretext.

Toate pozele cu Penelope au fost exilate în dormitorul fiicei, laolaltă cu teancuri de picturi și desene pe care fata le făcuse înainte să se mute amândouă din Golful Balenei, cu cărţile ei și cu cafetiera europeană de-o singură cană, cu plonjor, pe care Penelope o cumpărase ca dar pentru ea, pentru Juliet, din primii bani pe care-i câştigase din

[25] Oraș din provincia canadiană Columbia Britanică (n. red.).

slujba ei sezonieră de vară de la McDonald’s. Și împreună cu tot felul de daruri trăsnite pentru apartament, cum ar fi un mic ventilator de plastic de lipit pe frigider, un tractor de jucărie cu cheiţă, o draperie din mărgele de sticlă, de atârnat în fereastra băii. Ușa dormitorului respectiv a fost închisă și, cu timpul, s-a putut trece prin faţa ei fără urmă de tulburare.

Juliet s-a gândit mult să se mute din acel apartament, să-și ofere avantajul unui nou mediu de viaţă. Dar i-a spus Christei că nu putea face așa ceva, pentru că altă adresă Penelope nu avea și corespondenţa nu putea fi retransmisă mai mult de trei luni, după care fiica ei n-ar mai fi avut cum să dea de ea.

— Ar putea foarte bine să dea de tine la serviciu, i-a spus Christa.

— Cine știe cât o să mai stau și-acolo, a zis Juliet. Probabil că e-n cine știe ce comună, de unde nu li se dă voie să ia legătura cu exteriorul. Cu vreun guru care se culcă pe rând cu toate femeile, după care le trimite pe străzi la cerșit. Dac-o trimiteam la școala de duminică și o învăţam să-și spună rugăciunile, probabil că nu s-ar mai fi întâmplat nimic din toate astea. Așa trebuia să fac. Așa trebuia. Ca o injecţie, așa ar fi fost. I-am neglijat *spiritualitatea*. Așa mi-a spus Maica Shipton.

Când abia împlinise treisprezece ani, Penelope mersese într-o excursie cu cortul în munţii Kootenay din Columbia Britanică, împreună cu o colegă de la Torrance House și cu familia acesteia. Juliet fusese de acord cu asta.

Penelope învăţa la Torrance House de numai un an (fusese acceptată în condiţii financiare favorabile, pentru că mama ei predase mai demult acolo), iar Juliet se bucura că-și făcuse deja o prietenă atât de bună și fusese imediat acceptată de părinţii acelei prietene. Dar și că mergea în excursie cu cortul – ceva ce copiii obișnuiţi făceau și ce ea însăși, Juliet, nu avusese niciodată ocazia să facă în propria copilărie. Nu că și-ar fi dorit propriu-zis, la cât de îngropată în cărţi fusese ea, dar se bucura văzând semne că Penelope avea să crească mai normal, ca fată, decât fusese ea însăși la aceeași vârstă.

Eric avusese reţineri în legătură cu toată povestea. El considera că Penelope era prea mică. Nu-i plăcea s-o știe plecată în vacanţă cu niște oameni care nu însemnau mai nimic pentru ei. Și-acum, când mergea și la școală cu internat, oricum o vedeau prea puţin – de ce să mai scurteze și puţinul timp pe care-l petreceau cu ea?

Juliet mai avea un motiv – pur și simplu, voia să știe că Penelope nu-i stătea în cale în primele câteva săptămâni ale vacanţei de vară, pentru că lucrurile nu erau clare deloc între ea și Eric. Voia să le știe rezolvate, iar ele nu erau rezolvate. Nu voia să trebuiască să pretindă că toate erau bune și frumoase doar de dragul copilului.

Lui Eric, pe de altă parte, nimic nu i-ar fi plăcut mai mult decât să vadă aplanate și trecute sub tăcere frecușurile dintre ei. După felul lui de-a gândi, un comportament civilizat ar fi readus bunele sentimente, mimarea iubirii le-ar fi fost suficientă ca să se descurce

până când ar fi redescoperit, eventual, iubirea însăși. Ei, și, dacă totuși n-ar fi rămas, până la urmă, decât cu aparenţele – asta e, trebuia să le ajungă și atât. Eric se mulţumea și cu asta.

Chiar că se mulţumea și cu asta, se gândea Juliet nefericită.

Să fi fost și Penelope acasă – iată un motiv pentru care amândoi s-ar fi purtat ca lumea. De fapt, Juliet s-ar fi purtat ca lumea, de vreme ce ea fusese, în opinia lui, cea care stârnise toate ranchiunele. Asta îi convenea foarte bine lui Eric.

Și, deci, Juliet îi spusese – și crease un nou motiv de supărare și de acuzaţii, pentru că lui Eric îi era foarte tare dor de Penelope.

Motivul pentru care se certaseră era unul vechi de când lumea și obișnuit. În primăvară, printr-o dezvăluire măruntă – și prin francheţea sau, poate, reaua-voinţă a vecinei lor dintotdeauna, Ailo, care păstra un fel de loialitate faţă de fosta soţie moartă a lui Eric și anumite rezerve faţă de ea, de Juliet –, în tot cazul, Juliet aflase că Eric se culcase cu Christa. Christa era de mult timp cea mai bună prietenă a ei, dar fusese, înainte de asta, prietena lui Eric, *amanta* lui (deși nimeni nu mai vorbea despre asta). El renunţase la Christa când îi propusese ei să trăiască alături de el. Juliet aflase tot ce era de aflat despre Christa încă de atunci și n-ar fi putut ridica obiecţii rezonabile faţă de ceva ce se întâmplase înainte ca ea și Eric să formeze un cuplu. Nici nu avusese nimic de

obiectat. Ceea ce nu-i convenise, totuși – și care, pretindea ea, îi frânsese inima –, se petrecuse după. (Dar tot cu foarte mult timp în urmă, zicea Eric.) Se petrecuse când Penelope avea un an și Juliet plecase cu ea înapoi în Ontario. Când se dusese cu fetiţa după ea să-și viziteze părinţii. S-o viziteze – cum de fiecare dată sublinia, de-acum – pe mama ei muribundă. Câtă vreme ea fusese plecată, și-ndrăgostită de el, ducându-i dorul cu fiecare fibră a propriei fiinţe (acum credea ferm acest lucru), Eric, pur și simplu, se întorsese la vechile lui obișnuinţe.

La început, îi mărturisise că numai o dată (când era beat), dar, după alte investigaţii, plus niște băutură consumată în prezent, îi spusese că poate o fi fost de mai multe ori.

Poate? Nici nu mai ţinea minte? Adică de-atâtea ori, că nu le mai știa socoteala? Ba le ţinea minte foarte bine.

Christa venise în vizită la Juliet, ca s-o asigure că nu fusese vorba de nimic serios. (Același refren i-l cânta și Eric.) Juliet o trimisese la plimbare și-i spusese să nu se mai arate la faţă niciodată. Christa hotărâse că acela era momentul potrivit să se ducă să-și vadă fratele, în California.

Resentimentele lui Juliet faţă de Christa erau mai mult o formalitate. Înţelegea și ea că niște tăvăleli în fân, acolo, cu o prietenă veche (așa sunase descrierea scandaloasă a lui Eric, încercarea lui deplasată de a minimaliza lucrurile) nu erau nici pe departe atât de ameninţătoare ca îmbrăţișarea fierbinte a vreunei femei pe care ar fi

cunoscut-o de curând. În plus, la cât de aprig și de iremediabil se simţea furioasă pe Eric, nu prea mai avea resurse să dea vina pe altcineva.

Ideile pe care le tot repeta erau că el n-o iubea, că n-o iubise niciodată, că-și bătuse joc de ea, cu Christa, pe la spatele ei. C-o făcuse de tot râsul în faţa unor oameni precum Ailo (care o urâse de la bun început). Că o trata cu dispreţ, că se gândea cu dispreţ la iubirea pe care ea o simţea faţă de el (sau pe care o simţise), că trăia o minciună alături de ea. Că sexul nu însemna pentru el nimic sau, în orice caz, nu însemna ce însemna (sau însemnase) pentru ea, că era în stare să şi-o pună cu oricine se afla prin preajmă.

Numai această din urmă acuzaţie avea, cât de cât, un sâmbure de adevăr în ea, și, în momentele ei mai calme, Juliet știa foarte bine asta. Dar fie și numai acest mic adevăr, și tot era suficient ca să dărâme totul în jurul ei. N-ar fi trebuit, dar așa se întâmpla. Iar Eric nu era capabil – ăsta-i adevărul, nu era capabil – să priceapă de ce trebuia să se întâmple așa. Nu se mira când o vedea făcându-i reproșuri, făcând un circ întreg, ba chiar plângând (cu toate că o femeie precum Christa n-ar fi făcut nici în ruptul capului toate astea), dar ca s-o vadă efectiv dărâmată, s-o vadă considerându-se privată de tot ce-o susţinuse până atunci – și pentru ce? pentru ceva ce se-ntâmplase *cu doisprezece ani mai înainte* –, el, unul, nu pricepea așa ceva.

Uneori îi venea să creadă că se prefăcea, că încerca

să tragă spuza pe turta ei, în schimb, alteori era cuprins și el de o amărăciune autentică pentru c-o făcuse într-adevăr să sufere. Suferinţa, și a unuia, și a celuilalt, avea darul să-i excite, așa că făceau împreună un amor magnific. De fiecare dată, el credea că trecuseră peste toată povestea, că necazurile se sfârșiseră între ei. Și de fiecare dată greșea.

Cât erau în pat, Juliet râdea și-i povestea despre Pepys și doamna Pepys[26], inflamaţi de pasiune în circumstanţe similare. (De când renunţase, mai mult sau mai puţin, la studiile ei de clasicistă, Juliet citea de zor și, în zilele acelea, tot ce citea părea să aibă de-a face cu adulterul.) Niciodată atât de des și niciodată atât de înflăcărat, scrisese Pepys, dar tot el își notase cum soţiei lui îi trecuse prin minte să-l omoare în somn. Juliet râsese la toate astea, dar, după numai o jumătate de oră, când Eric venise la ea să-i spună la revedere, fiindcă ieșea cu barca sa verifice plasele de prins creveţi, ea îl privise cu un chip împietrit și-l sărutase cu un aer de resemnare, de parcă ar fi știut că se ducea la întâlnire cu o femeie în mijlocul golfului, sub cerul înnorat.

Nu fusese numai ploaia. Apa nici măcar nu se încreţise când Eric ieșise cu barca, dar ceva mai târziu, în aceeași după-amiază, dintr-odată se iscase o vântoasă

[26] Trimitere la Samuel Pepys (1633 – 1703), un parlamentar englez care și-a ţinut un jurnal timp de aproape zece ani, notându-și tot ce ţinea de viaţa publică și de viaţa sa intimă, de relaţiile cu femeile și cu soţia sa, Elizabeth de St. Michel (1640 – 1669).

dinspre sud-est, care învolburase apele din braţul de mare Desolation Sound și din strâmtoarea Malaspina. Continuase până aproape de căderea întunericului – ceea ce nu se întâmplase de-a binelea decât în jurul orei unsprezece, în acea ultimă săptămână din iunie. Până atunci, un velier de pe râul Campbell era deja dat lipsă, având la bord trei adulţi și doi copii. Plus două vase de pescuit, unul cu doi bărbaţi la bord și celălalt cu unul singur – Eric.

A doua zi fusese calmă și însorită – munţii, apele, ţărmurile, toate erau liniștite și sclipeau.

Bineînţeles, era posibil ca niciunul dintre acei oameni să nu se fi pierdut pe mare, ca toţi să-și fi găsit un refugiu și să fi petrecut noaptea într-unul dintre nenumăratele golfuleţe. Acest lucru s-ar fi putut să fie mai adevărat în cazul pescarilor decât pentru familia de pe velier – aceia nu erau localnici, erau niște vilegiaturiști de la Seattle. Bărcile ieșiseră pe mare dintr-odată, în dimineaţa aceea, ca să-i caute pe ţărmurile părţii continentale și ale insulelor și pe apă.

Copiii înecaţi fuseseră găsiţi primii, cu vestele de salvare pe ei, și până la sfârșitul zilei fuseseră localizate și cadavrele părinţilor lor. Unul dintre bunici, care-i însoţise, nu fusese găsit decât în ziua următoare. Corpurile celor doi bărbaţi care ieșiseră împreună la pescuit rămăseseră de negăsit, cu toate că rămășiţele ambarcaţiunii lor fuseseră aduse la ţărm de valuri în apropiere de Golful Refugiului.

Cadavrul lui Eric fusese recuperat și el a treia zi. Juliet nu fusese lăsată să-l vadă. Se spunea că l-ar fi găsit altceva mai întâi (adică vreun animal oarecare), după ce fusese adus la ţărm și el tot de valuri.

Poate că din această cauză – că nu se pusese problema recunoaşterii cadavrului și nici nu fusese nevoie de gropar – printre vechii prieteni ai lui Eric și printre colegii săi pescari se răspândise ideea ca trupul să-i fie ars chiar acolo, pe plaja unde fusese găsit. Juliet nu ridicase obiecţii. Trebuia încheiat un certificat de deces, așa încât doctorul care venea o dată pe săptămână la Golful Balenei fusese căutat la cabinetul său din Powell River, iar el o împuternicise pe Ailo, care era asistenta lui săptămânală și asistentă medicală cu patalama, să facă ea oficiile necesare.

Era plin de lemn plutitor în zonă, plin de scoarţă de copac îmbibată cu sare de mare – ingredientul unui foc de calitate. În doar câteva ore, totul fusese pregătit. Vestea se răspândise – cum-necum, deși timpul fusese atât de scurt –, femeile începuseră să vină cu mâncare. Ailo preluase conducerea – sângele ei scandinav, statura impunătoare și părul cărunt care-i flutura păreau s-o impună firesc în rolul de Văduvă a Mării. Copiii se fugăreau printre buşteni și fuseseră goniţi din preajma rugului care se făcea din ce în ce mai mare și peste care trona învelită în giulgiu mogâldeaţa surprinzător de firavă care fusese odată Eric. Femeile de la una dintre biserici contribuiseră la ceremonia pe jumătate păgână cu un termos de cafea, iar

baxurile de bere și sticlele cu sucuri de toate felurile fuseseră lăsate cu discreţie, la început, în portbagajurile mașinilor și în cabinele camionetelor.

Se pusese problema cine să vorbească și cine să aprindă rugul. Fusese întrebată Juliet – voia să-l aprindă ea? La care Juliet, iritată și ocupată, fiindcă distribuia căni de cafea, le spusese că n-o nimeriseră cu propunerea, că ea, ca văduvă, s-ar fi cuvenit să se arunce în flăcări. Ba chiar dăduse acest răspuns râzând, iar cei care o întrebaseră iniţial renunţaseră, de teamă să n-o vadă cuprinsă de istericale. Bărbatul care ieșise de cele mai multe ori pe mare împreună cu Eric fusese de acord să aprindă el focul, în schimb refuzase să și vorbească. Unora le trecuse prin minte că oricum n-ar fi fost o alegere bună, fiindcă nevasta respectivului era evanghelică anglicană și poate că el s-ar fi simţit obligat să spună lucruri care l-ar fi nemulţumit pe Eric, dacă le-ar fi putut auzi. Pe urmă se oferise soţul lui Ailo – un individ mărunt de statură, care fusese desfigurat într-un incendiu de pe o barcă, în urmă cu mulţi ani, și care era un socialist și ateu veșnic nemulţumit, așa că, în tot ce spusese, îl cam pierduse pe drum pe Eric, reușind să-l numească, totuși, Frate în Luptă. Surprinzător de mult vorbise, ceea ce ulterior fusese pus pe seama vieţii reprimate pe care o ducea sub regimul Ailo. Se cam iscase, poate, și ceva neliniște prin rândurile ascultătorilor, înainte ca recitalul de revendicări să fie stopat, căci unii avuseseră impresia că evenimentul se dovedea parcă nu chiar atât de splendid, sau de solemn,

sau de sfâșietor de inimi cum ar fi fost de așteptat. Dar, când izbucnise focul, această senzaţie se risipise, ba chiar se instalase o mare concentrare, printre copii mai ales, până când unul dintre bărbaţi strigase: „Luaţi copiii de-aici!” Asta se întâmplase când flăcările ajunseseră la cadavrul propriu-zis și lumea conștientizase, chiar dacă mai târziu, că arderea de grăsime, de inimă, rinichi și ficat era de natură să producă zgomote șuierate sau explozive, destul de tulburătoare pentru auz. Așa încât o bună parte dintre copii fuseseră duși de-acolo în mare grabă de mamele lor – unii de bunăvoie, alţii de-a dreptul îngroziţi. Iar partea finală a cremării devenise astfel o ceremonie aproape exclusiv masculină și ușor scandaloasă, chiar dacă nu ilegală în cazul dat.

Juliet rămăsese pe vine, cu ochii larg deschiși, cu faţa întoarsă către pălălaie. Nu era propriu-zis acolo. Se gândea la cine o fi fost – Trelawny[27]? – cel care smulsese inima lui Shelley din flăcări. Inima, cu istoria ei îndelungată în materie de semnificaţie. Curios, dacă te gândeai că, până și pe-atunci, nu cu foarte mult în urmă, un organ al trupului era considerat atât de preţios, ca sediu al curajului și-al iubirii. Nu era decât niște carne arsă. N-avea nimic de-a face cu Eric.

Penelope nu știuse nimic din tot ce se întâmplase. Apăruse un articolaș în ziarul din Vancouver – nu despre arderea pe rug de pe plajă, bineînţeles, numai despre înec

[27] Edward John Trelawny (1792 – 1881), biograf și aventurier, bun prieten al poetului Percy Bysshe Shelley și al lordului Byron.

–, dar acolo unde era ea, pe undeva prin munţii Kootenay, nu ajungeau nici ziare, nici emisiunile de ştiri de la radio. Când se întorsese la Vancouver, îi telefonase maică-sii de acasă de la colega ei Heather. Îi răspunsese Christa, care se întorsese prea târziu pentru ceremonie, dar acum stătea cu Juliet, că se ajute cum putea. Christa îi spusese că Juliet nu era acasă – o minţise – în schimb i-o ceruse la telefon pe mama lui Heather. Îi explicase femeii ce se întâmplase şi-i spusese c-o aducea pe Juliet cu maşina la Vancouver – chiar atunci plecau – şi că Juliet avea să-i spună ea însăşi lui Penelope când ajungeau în oraş.

Juliet fusese lăsată de Christa în faţa casei în care se afla Penelope şi intrase singură. Mama lui Heather o condusese în camera cu soare, unde o aştepta fiica ei. Penelope primise vestea cu o mină înfricoşată pe chip, după care – când Juliet o cuprinsese cu braţele într-un gest oarecum formal – cu o atitudine care aducea a stingherealã. Poate că la Heather acasă, în acea cameră cu soare vopsită în alb, verde şi oranj, cu fraţii lui Heather bătând mingea de baschet în curtea din spate, asemenea veşti oribile nu reuşeau să pătrundă. Despre ardere nu se spusese o vorbă – în acea casă şi în acel cartier, cu siguranţă ar fi părut ceva necivilizat, grotesc. Tot în acea casă, Juliet dăduse dovadă de o atitudine mult mai sprinţară decât s-ar fi cuvenit – se purtase ca şi cum ar fi fost cea mai *bună companie* posibilă.

Mama lui Heather intrase după ce bătuse uşor în uşă, cu pahare de ceai cu gheaţă. Penelope îl dăduse pe-al ei

peste cap și plecase apoi s-o caute pe colega ei, care se aţinuse pân-atunci pe coridor.

Pe urmă, Juliet și mama lui Heather stătuseră de vorbă. Gazda își ceruse scuze că intervenea cu lucruri practice, dar timpul era foarte scurt. Ea și tatăl lui Heather plecau cu mașina înspre est în câteva zile, ca să-și viziteze rudele. Urmau să fie plecaţi timp de o lună și plănuiseră s-o ia și pe Heather cu ei. (Băieţii mergeau în tabără.) Numai că Heather hotărâse acum că ea nu mai voia să plece și o implorase pe mama ei s-o lase acasă împreună cu Penelope. Cum o fată de paisprezece ani și una de treisprezece nu puteau fi, pur și simplu, lăsate singure, ea, una, se gândise că Juliet poate s-ar fi bucurat să lipsească de acasă o vreme, să-și ia un respiro, mai ales după ce trecuse prin ce trecuse. După toată pierderea și tragedia.

Așa că Juliet se trezise aproape imediat locuind într-o altă lume, într-o casă mare și fără cusur, decorată în culori vii și cu mult bun gust, cu ceea ce se numea comodităţi – dar care pentru ea erau obiecte de lux – oriunde își îndrepta ochii. Și asta pe o stradă în formă de semilună, pe care se aflau aliniate case asemănătoare, în spatele unor tufișuri bine tunse și al unor straturi de flori spectaculoase. Chiar și vremea, în luna aceea, fusese fără cusur – caldă, luminoasă, cu adieri de vânt. Heather și Penelope înotaseră, jucaseră badminton în curtea din spate, merseseră la filme, își copseseră fursecuri, se îndopaseră, ţinuseră diete, își desăvârșiseră bronzul, făcuseră să răsune casa de muzică ale cărei versuri păreau prostești și

enervante pentru Juliet, uneori își invitaseră alte prietene pe la ele, nu invitaseră propriu-zis și băieţi, dar stătuseră de lungi, inutile și sâcâitoare conversaţii cu câţiva care treceau prin faţa casei ori se adunaseră în casa de alături. Din întâmplare, Juliet auzise cum Penelope îi spunea uneia dintre fetele venite în vizită:

— Știi, eu abia dacă l-am cunoscut, zău așa. Vorbea despre taică-său.

Foarte ciudat.

Ea nu se temuse niciodată să iasă cu barca – Juliet, în schimb, da – când apele erau agitate. Îl bătea la cap pe taică-său s-o ia cu el, și, de cele mai multe ori, Eric o și lua. Când mergea pe urmele lui, purtându-şi vesta de salvare portocalie ca pe ceva normal pentru ea și cărând atâta cât putea din ustensilele de pescuit, mereu arbora o expresie de seriozitate și devotament cu totul aparte. Observase cum se așezau plasele și devenise pricepută, iute și nemiloasă când venea vorba să decapiteze și să bage în recipiente prada. Într-o anumită fază a copilăriei – să zicem de la opt la unsprezece ani –, insistase că avea de gând să meargă la pescuit și când avea să se facă mare, iar el, Eric, îi spusese că, în ziua de azi, erau fete care făceau așa ceva. Juliet crezuse și ea că nu era deloc imposibil, de vreme ce Penelope era o fată deșteaptă, fără să fie și studioasă, și-i plăcea la nebunie tot ce era fizic, și era și neînfricată. În schimb, când Penelope nu-l auzea, Eric zicea că el, unul, spera să-i treacă ideea respectivă și că era o viaţă pe care n-o putea dori nimănui. Întotdeauna

vorbea la fel despre cât de grea și de nesigură era munca pe care şi-o alesese, dar se mândrea chiar cu acest lucru – cel puţin, Juliet așa credea.

Iar acum era dat la o parte. Și de cine, de Penelope, care-și vopsise recent unghiile de la picioare în violet şi-şi aplicase un tatuaj fals pe abdomen. Pe el, care fusese centrul vieţii ei. Îl dădea la o parte.

Dar Juliet avea senzaţia că și ea făcea exact același lucru. Sigur, era preocupată să-și găsească o slujbă și o casă în care să locuiască. Deja scosese la vânzare casa din Golful Balenei – doar nu putea să rămână acolo. Vânduse camioneta și dăduse pe degeaba ustensilele de pescuit – şi plasele, atâtea câte mai fuseseră recuperate, și șalupa. Fiul cel mare al lui Eric venise din Saskatchewan și luase câinele.

Depusese cerere pentru o slujbă la secţia de referinţe a bibliotecii colegiului și pentru o altă slujbă la biblioteca publică și trăia cu impresia că avea toate șansele s-o primească ori pe una, ori pe cealaltă. Își căuta un apartament ori în zona Kitsilano, ori în Dunbar, ori în Point Grey. Curăţenia, organizarea și flexibilitatea vieţii de la oraș erau întruna motive de surprindere pentru ea. Deci așa trăia lumea undeva unde munca omului nu se desfășura neapărat sub cerul liber și unde o serie de operaţii care aveau legătură cu ea nu ajungeau neapărat sub acoperișul casei. Și unde vremea putea constitui un factor al stării tale de spirit, dar niciodată al vieţii tale, unde chestiuni oribile precum schimbarea obiceiurilor și

abundenţa sau nu de creveţi și somoni erau cel mult interesante sau nebăgate în seamă deloc. Viaţa pe care o dusese la Golful Balenei până atât de curând i se părea deja întâmplătoare, dezordonată, epuizantă prin comparaţie. Și chiar ea însăși scăpase de toanele din ultimele luni – era vioaie și precisă, și arăta și mai bine.

S-o fi văzut acum Eric!

Așa se gândea la el mai tot timpul. Nu era vorba că nu și-ar fi dat seama de faptul că Eric murise – nicio clipă nu fusese cazul. Și totuși, insista să se refere la el, în mintea ei, de parcă ar fi fost în continuare persoana pentru care existenţa ei conta mai mult decât ar fi putut conta pentru oricine altcineva. Ca și cum el ar fi fost în continuare persoana căreia spera să-i sticlească ochii uitându-se la ea. Și persoana la care venea și acum cu argumente, informaţii, surprize. Era o asemenea obișnuinţă pentru ea și se petrecea în așa măsură de automat, încât realitatea morţii lui nu părea s-o afecteze în vreun fel.

Și nici ultima lor ceartă nu se stinsese pe de-a întregul. Încă-i mai ţinea socoteala, și acum, pentru felul în care o trădase. Dacă i se mai întâmpla să se împăuneze puţin, în ultima vreme, ăsta era motivul.

Furtuna, recuperarea cadavrului, arderea lui pe rug pe plajă – toate nu fuseseră decât un fel de concurs cu public la care ea fusese obligată să asiste și în care fusese obligată să creadă, chiar dacă nu aveau nimic de-a face propriu-zis cu Eric și cu ea însăși.

Juliet căpătase slujba de la biblioteca de referinţe și

găsise un apartament cu trei camere, pe care abia-abia și-l putea permite. Penelope se întorsese la Torrance House, dar fără program de internat. Treburile lor de la Golful Balenei fuseseră lichidate, viaţa lor acolo se sfârșise. Până și Christa se muta de-acolo și urma să vină la Vancouver în primăvară.

Dar, înainte de asta, într-o bună zi – o zi din februarie –, Juliet se afla sub copertina staţiei de autobuz din campus, la sfârșitul orelor de program. Ploaia din acea zi se oprise, către apus era o fâșie de cer senin, mai roșu în partea unde asfinţise soarele, în direcţia Strâmtorii Georgiene. Acest semn al zilelor care se lungeau, promisiunea schimbării anotimpului avuseseră asupra ei un efect deopotrivă neașteptat și copleșitor.

Realizase că Eric murise.

Ca și cum, în tot acest timp, de când ea locuia la Vancouver, el ar fi așteptat pe cine știe unde, ar fi așteptat să vadă ce făcea, dacă avea de gând să-și reia viaţa cu el. Ca și cum traiul cu el ar mai fi fost încă o alegere posibilă. Viaţa ei, de când venise acolo, fusese trăită în continuare în funcţie de el, de Eric, fără ca ea s-a priceapă foarte bine că el nu mai exista. Nimic nu mai exista din el. Amintirea lui era tot mai estompată în lumea cotidiană și obișnuită.

Deci asta era suferinţa. Se simţea de parcă un sac de ciment ar fi fost deșertat în corpul ei și s-ar fi întărit pe loc. Abia se putea mișca. Urcatul în autobuz, coborâtul din autobuz, mersul o jumătate de cvartal până la blocul în care locuia (de ce locuia în el?) se dovediseră ca urcatul pe

un deal. Iar acum trebuia să mai și țină ascunse toate astea, să nu-și dea seama Penelope.

La masa de seară, începuse să tremure, dar nu-și putuse desface degetele, ca să lase jos cuțitul și furculița. Penelope se ridicase și venise lângă ea, îi descleștase mâinile cu greu și-i spusese:

— Te gândești la tati, nu-i așa?

Pe urmă, Juliet le spusese câtorva persoane – de pildă, Christei – că i se păruseră cele mai eliberatoare, cele mai tandre vorbe auzite vreodată de ea din partea oricui.

Penelope își trecuse mâinile reci pe sub ax ilele mamei sale, în sus și-n jos. Telefonase la bibliotecă în ziua următoare și anunțase că mama ei era bolnavă, avusese grijă de ea timp de câteva zile, rămânând ea însăși acasă, până când Juliet își revenise. Ori, dacă nu, până când partea cea mai rea trecuse.

În acele câteva zile, Juliet îi povestise totul lui Penelope. Cu Christa, cu cearta, cu arderea pe rug de pe plajă (pe care până atunci reușise, miraculos aproape, să i-o ascundă). Totul.

— N-ar trebui să te împovărez cu toate astea, îi spusese.

— Mda, bine, poate că n-ar trebui, îi răspunsese Penelope, după care adăugase pe un ton ferm: Te iert. Presupun că nu mai sunt copil.

Juliet revenise printre oameni. Genul de criză pe care o suferise în stația de autobuz se repetase, dar niciodată cu aceeași forță.

Datorită muncii ei de cercetare de la bibliotecă, făcuse cunoștinţă cu câteva persoane de la canalul Televiziunea Provinciei și acceptase slujba care i se oferise. Lucrase acolo preţ de un an, după care trecuse la luat interviuri. Toate lecturile pe care le făcuse fără discernământ de-a lungul anilor (și cu care Ailo nu fusese nicio clipă de acord, pe vremea cât locuise la Golful Balenei), toate frânturile de informaţii pe care le culesese, apetitul ei variat și puterea de asimilare atât de rapidă iată că-i veneau acum la îndemână. Şi-şi cultivase un comportament autodepreciativ, oarecum tachinant, care părea să meargă, de obicei, foarte bine. În faţa camerei, puţine lucruri o scoteau din ritmul ei. Deși, în realitate, când ajungea înapoi acasă, mergea de colo până colo și se smiorcăia sau înjura când își amintea de vreo ezitare percepută, sau de vreo confuzie, sau, încă și mai rău, de vreo pronunţie greșită.

După cinci ani, cărţile poștale de aniversare au încetat să mai sosească.

— Nu-nseamnă nimic, i-a spus Christa. Nu aveau decât rolul de-a te anunţa că e în viaţă pe cine știe unde. Acum şi-o fi închipuind c-ai priceput mesajul. Are încredere în tine că n-ai să trimiţi pe nimeni pe urmele ei. Atâta tot.

— Oi fi făcut prea multe presiuni asupra ei?

— Ah, Jul!

— Nu vorbesc numai de moartea lui Eric. Și cu alţi bărbaţi, mai târziu. Am lăsat-o să vadă prea multă mizerie.

Mizeria mea nenorocită.

Pentru că Juliet avusese două povești amoroase în perioada cuprinsă între vârsta de paisprezece și de douăzeci și unu de ani a lui Penelope și în amândouă situaţiile reușise să se îndrăgostească nebunește, pentru ca după aceea să se simtă rușinată. Unul dintre bărbaţi era cu mult mai în vârstă decât ea și avea un mariaj solid. Celălalt era substanţial mai tânăr și alarmat de emoţiile ei năvalnice. Mai târziu, se mirase și ea de propriile emoţii. De fapt, nu simţise nimic pentru el, a spus.

— Nici nu mă gândeam c-ai simţit, i-a zis Christa, care era obosită. Nu știu.

— Ah, Christa! Cât de proastă am putut să fiu! Dar nu mai fac la fel cu bărbaţii, nu-i așa?

Christa nu i-a mai spus că poate asta se datora faptului că-i lipseau candidaţii.

— Nu, Jul. Nu mai faci.

— De fapt, n-am făcut nimic așa grav, a zis Juliet apoi, luminându-se la faţă. De ce mă tot lamentez că eu sunt de vină? Fata mea este o enigmă, atâta tot. E un gând cu care trebuie să mă-mpac. O enigmă și o fiinţă rece, a adăugat ea, mimând o hotărâre de doi bani.

— Ba nu, a zis Christa.

— Ba nu, a repetat Juliet. Nu – nu-i adevărat.

După ce a doua lună iunie a trecut fără să mai primească nicio vorbă, Juliet a hotărât să se mute. În primii cinci ani, i-a povestit Christei, așteptase luna iunie, întrebându-se ce și cum avea să se întâmple. După cum

arătau lucrurile atunci, trebuia să se întrebe în fiecare zi. Și să fie dezamăgită în fiecare zi.

S-a mutat într-un zgârie-nori din Cartierul de Vest. Avusese intenţia să arunce tot ce se aflase în fosta cameră a lui Penelope, dar, până la urmă, le-a îndesat pe toate în saci de gunoi, pe care i-a luat după ea. Nu mai avea decât două camere, în schimb avea spaţiu de depozitare la subsol.

Și-a luat obiceiul de a face alergări în parcul Stanley. Abia dacă mai vorbea despre Penelope, chiar și cu Christa. Avea un prieten – mai nou, așa li se spunea – care nici nu auzise vorbindu-se de fiica ei.

Christa s-a făcut din ce în ce mai slabă și mai capricioasă. Dintr-odată, într-o zi de ianuarie, a murit.

Nu poţi s-o ţii la infinit cu apariţiile la televizor. Oricât de agreabilă ar găsi telespectatorii prezenţa ta, vine o vreme în care preferă să mai vadă și pe altcineva. Juliet a primit oferte pentru alte însărcinări – cercetare, scriere de comentarii la documentare despre natură –, dar le-a refuzat cu voioșie, spunând că simţea nevoia unei schimbări totale. S-a întors la Limbile Clasice – o secţie și mai mică decât fusese –, cu gândul de a-și relua scrierea tezei de doctorat. A renunţat la apartamentul din zgârie-nori și s-a mutat într-o garsonieră dublă, ca să economisească bani.

Prietenul ei obţinuse un post de profesor în China.

Garsoniera dublă se găsea la subsolul unei case, dar ușile glisante din spate se deschideau la nivelul solului. Iar

acolo avea o curticică pavată cu cărămidă, un spalier cu tufe de gura-leului și iederă, cu ierburi și flori în ghivece. Pentru prima dată în viaţă, și într-un sens foarte restrâns, era și ea grădinărească, așa cum fusese și tatăl ei.

Uneori, lumea îi mai spunea – prin magazine sau în autobuzul care o aducea din campus – „Iertaţi-mă, dar chipul dumneavoastră mi-e foarte cunoscut” sau „Nu sunteţi doamna care apărea la televizor?” Dar, după vreun an și ceva, și lucrurile-astea s-au încheiat. Juliet își petrecea o mulţime de timp stând și citind, bând cafele pe măsuţe aliniate pe trotuar, și nimeni n-o mai băga în seamă. Și-a lăsat părul să-i crească. În toţi acei ani cât și-l vopsise roșcat, părul ei își pierduse din vigoarea șatenului natural – de-acum era de un șaten argintat, subţire și ondulat. Îi amintea de mama ei, Sara. De părul moale, deschis la culoare al Sarei, care flutura în vânt, care încărunţise și apoi albise.

Acum, nu mai avea loc să invite lume la masă şi-şi pierduse orice interes pentru reţete. Mânca lucruri care erau suficient de hrănitoare pentru ea, dar cam aceleași mereu. Fără să-și propună în mod special, pierduse și legătura cu cele mai multe prietene.

Nici nu era de mirare. Acum ducea o viaţă cât mai diferită cu putinţă de viaţa de personalitate publică, de femeie plină de vivacitate, preocupată, mereu bine informată, așa cum fusese mai demult. Trăia printre cărţi, citea mai tot timpul cât nu dormea și se simţea obligată să aprofundeze, să modifice orice premisă de la care plecase.

De multe ori, ignora știrile din lumea largă și câte o săptămână întreagă.

Renunţase și la teza de doctorat și devenise interesată de niște scriitori numiţi romancierii greci, ale căror scrieri datau dintr-o perioadă relativ târzie a literaturii antice grecești (începând cam de prin secolul I înaintea erei creștine, după cum se obișnuise de la o vreme să-i spună, și mergând până spre începuturile Evului Mediu). Aristide din Milet, Longos, Heliodor, Achilleos Tatios. Cea mai mare parte a scrierilor acestora se pierduseră sau se păstraseră fragmentar, și se spunea c-ar fi fost indecente. Dar exista un roman de dragoste scris de Heliodor și denumit *Etiopicele* (iniţial aflat într-o bibliotecă particulară recuperat în timpul asediului Budei), cunoscut în Europa de când fusese tipărit la Basel, în 1534.

În acea poveste, regina Etiopiei dă naștere unui copil alb și se teme să nu fie acuzată de adulter. Drept care, lasă copilul – o fetiţă – în grija gimnosofiștilor, adică a filosofilor goi, care sunt ermiţi și mistici. Fetiţa, pe nume Haricleea, este dusă până la urmă la Delfi, unde ajunge una dintre multele preotese ale zeiţei Artemis. Acolo face cunoștinţă cu un bărbat de rang nobil din Tesalia, un anume Theagenes, care se îndrăgostește de ea și, cu ajutorul unui egiptean isteţ, o ia cu el. Regina egipteană, după cum se dovedește, n-a încetat nicio clipă să-i ducă dorul fiicei pierdute și l-a tocmit exact pe acel egiptean să i-o caute. Nenorocul și aventurile continuă până când toate personajele se întâlnesc la Meroe și Haricleea este salvată

– iarăși – exact în momentul în care propriul ei tată se pregătește s-o sacrifice.

Temele interesante colcăiau în text și povestea exercita asupra lui Juliet o continuă și firească fascinaţie. Mai ales partea cu gimnosofiștii. A încercat să afle cât mai multe lucruri despre oamenii aceia, numiţi îndeobște filosofi indieni. Adică, se presupunea, în cazul de faţă, că India și Etiopia se învecinau? Nu – Heliodor trăise într-o epocă destul de târzie ca să cunoască mai bine de-atât geografia. Gimnosofiștii ar fi fost, aşadar, niște rătăcitori, niște răspândiţi care-ncotro, atrăgându-i și respingându-i pe cei printre care trăiau cu devotamentul lor de fier faţă de puritatea vieţii și a gândirii, cu dispreţul pe care-l arătau posesiunilor, până și faţă de îmbrăcăminte și hrană. O fecioară frumoasă crescută printre ei putea foarte bine să rămână cu vreo năzuinţă perversă după o viaţă de austeritate și extaz.

Juliet își făcuse un alt prieten, pe nume Larry, care preda greaca și o lăsase să-și depoziteze sacii de gunoi cu lucrurile lui Penelope în subsolul casei lui. Își făcea tot felul de planuri despre cum ar fi putut ei să facă din *Etiopice* un musical. Juliet a marșat la fantezia lui, mergând până acolo, încât a colaborat la cântecele uimitor de stupide și la efectele de scenă caraghioase. Dar, în sinea ei, cocheta cu ideea născocirii unui final diferit, în care să fie vorba de o lepădare de sine și o căutare în sens invers, în care fata să aibă cu siguranţă de-a face cu șarlatani și prefăcuţi, cu impostori, cu imitaţii nefericite a

ceea ce căuta cu adevărat. Ar fi constituit o reconciliere, în cele din urmă, cu esenţialmente inimoasa regină a Etiopiei, care greșise și se căia.

Juliet era cvasiconvinsă c-o văzuse pe Maica Shipton acolo, în Vancouver. Se dusese cu câteva haine pe care nu le-ar mai fi purtat niciodată (garderoba ei se făcea din ce în ce mai utilitaristă) la un magazin second hand al Armatei Salvării și, când să pună geanta jos în camera de recepţie, văzuse o femeie grasă, cu o cămeșoaie lungă Hawaiiană, care punea etichete la pantaloni. Stătea de taclale cu ceilalţi lucrători și avea aerul unui supervizor, al unui supraveghetor vesel, dar altminteri vigilent – sau poate aerul unei femei care și-ar fi asumat un asemenea rol indiferent că se afla sau nu într-o postură de superioritate oficială.

Dacă era, într-adevăr, Maica Shipton, decăzuse rău de tot. Dar nu foarte mult, în realitate. Pentru că, presupunând că era Maica Shipton, oare n-ar fi avut suficiente rezerve de optimism și satisfacţie de sine, încât să facă imposibilă o decădere autentică?

Și rezerve de sfătoșenie, de sfaturi dăunătoare.

„A venit la noi de-a dreptul înfometată”.

Juliet îl informase pe Larry despre Penelope. Trebuia să aibă și ea pe cineva care să știe.

— Ar fi trebuit să stau de vorbă cu ea despre o viaţă nobilă? îi spusese. Despre sacrificiu? Despre cum să-ţi deschizi viaţa către nevoile străinilor? Nu m-am gândit niciodată. Probabil că m-am comportat faţă de ea de parcă

ar fi fost foarte bine dacă se făcea la fel ca mine. Asta s-o fi îndepărtat?

Larry nu era omul care să vrea de la Juliet și altceva decât prietenia și buna ei dispoziţie. Era ceea ce s-ar fi numit un celibatar de modă veche, după toate aparenţele asexuat (dar poate că ea nu cunoștea chiar toate aparenţele), căruia-i repugna orice dezvăluire personală și care nu făcea decât să glumească.

Doi alţi bărbaţi apăruseră în viaţa ei care și-ar fi dorit-o parteneră pe Juliet. Pe unul dintre ei îl cunoscuse când se așezase la măsuţa ei de pe trotuar. De puţin timp rămăsese văduv. Îi plăcuse de el, dar starea lui de singurătate i se păruse atât de frustă și dorinţa faţă de ea, de Juliet, atât de disperată, încât intrase la idee.

Celălalt bărbat era fratele Christei, pe care-l întâlnise de câteva ori cât încă mai trăia Christa. Găsea potrivită compania lui – în multe privinţe, era la fel ca și Christa. I se destrămase căsnicia deja de mult, nu era disperat – Juliet știa de la Christa că fuseseră femei gata să se mărite cu el pe care el le ocolise. Dar era peste măsură de raţional, faptul c-o alesese pe ea părea de-a dreptul o socoteală bine făcută, avea ceva ce-o făcea să se simtă vag umilită.

Dar de ce umilită? Doar nu se punea problema să-l iubească. Atunci, pe vremea când încă se mai întâlnea cu fratele Christei – Gary Lamb îl chema –, Juliet dăduse nas în nas cu Heather, pe o stradă centrală din Vancouver. Juliet și Gary ieșiseră chiar atunci dintr-un cinematograf

unde văzuseră un film de seară și discutau despre unde ar fi putut merge să ia cina. Era o seară caldă, în plină vară, și pe cer mai era ceva lumină.

O femeie se desprinsese dintr-un grup de pe trotuar. Venise ţintă către Juliet. O femeie subţirică, de vreo treizeci spre patruzeci de ani. Elegantă, cu șuviţe de culoarea caramelului în părul negru.

— Doamnă Porteous! Doamnă Porteous!

Juliet recunoscuse vocea, deși faţa nu i-ar fi recunoscut-o pentru nimic în lume. Heather.

— Nu-mi vine să cred, îi spusese Heather. Sunt aici de trei zile și plec mâine. Soţul meu e-n oraș la o conferinţă. Mă și gândeam că nu mai știu pe nimeni aici, când mă-ntorc și pe cine văd? Pe dumneavoastră.

Juliet o întrebase unde locuia, și ea îi spusese că în Connecticut.

— Și numai acum vreo trei săptămâni, eram în vizită la fratele meu Josh – îl ţineţi minte pe fratele meu Josh? –, eram în vizită la fratele meu Josh la Edmonton, unde stă el cu familia lui, și m-am întâlnit cu Penelope. Exact așa, ca acum, pe stradă. Ba nu, de fapt era în mall, în mallul ăla uriaș pe care-l au acolo. Era cu câţiva dintre copiii ei, și-i adusese acolo să le cumpere uniforme pentru școala aia la care merg. Băieţii. Am rămas amândouă cu gura căscată. Eu n-am recunoscut-o din prima clipă, dar ea, da, m-a recunoscut pe mine. Veniseră cu avionul, bineînţeles. Coborâseră din locul ăla de hăt-departe, dinspre nord. Zicea că, de fapt, e foarte civilizat și-acolo. Și ea mi-a spus

că locuiţi tot aici. Dar sunt cu oamenii ăștia – prietenii soţului meu –, și zău că n-am avut timp să vă sun…

Juliet făcuse câteva gesturi prin care voia să spună că bineînţeles că n-ar fi avut timp și că nu se așteptase la vreun telefon.

O întrebase pe Heather câţi copii avea.

— Trei. Niște monștri, cu toţii. Sper să crească-n ritm accelerat. Dar viaţa mea e parfum faţă de a lui Penelope. *Cinci.*

— Da.

— Trebuie să fug, de-acum, ne duceam să vedem un film. Habar n-am despre ce-i vorba-n el și nici nu-mi plac filmele franţuzești. Dar să știţi că mă bucur tare mult că v-am întâlnit, fie și-așa. Mama și tatăl meu s-au mutat la White Rock. Tot timpul se uitau la dumneavoastră la televizor. Se lăudau la prietenii lor c-aţi locuit în casa noastră. De la ei știu că nu mai aveţi emisiune, v-aţi plictisit de ea?

— Cam așa ceva.

— Hai, că vin, vin! – și Heather o îmbrăţișase și o sărutase pe Juliet, cum făcea toată lumea mai nou, și fugise înapoi la prietenii ei.

Așa, deci. Penelope nu locuia la Edmonton – *coborâse* la Edmonton. Zburase până acolo. Asta însemna că locuia,

probabil, la Whitehorse[28] sau la Yellowknife[29]. Ce alt loc de pe-acolo ar fi putut fi descris ca fiind „foarte civilizat”? Poate că fusese ironică şi-o luase puţin pe Heather peste picior când îi spusese treaba asta.

Avea cinci copii și cel puţin doi dintre ei erau băieţi. Aveau nevoie de uniforme școlare. Asta însemna o școală particulară. Însemna să ai bani.

Heather n-o recunoscuse de la prima vedere. Asta însemna că îmbătrânise? Că se îngrășase după cinci sarcini, că nu mai *avusese grijă de ea*? Așa cum avusese Heather. Așa cum avusese și ea, Juliet, într-o anumită măsură. Că se număra și ea printre femeile care considerau că întreaga luptă pentru așa ceva era caraghioasă, care-și mărturiseau sentimentul de nesiguranţă renunţând la ea? Sau poate că era doar ceva pentru care nu mai avea timp – ceva la care nici nu se mai gândea?

Juliet se gândise că Penelope ar fi putut avea de-a face cumva cu transcendentaliștii, că devenise vreo mistică, petrecându-și viaţa în contemplare. Sau, dacă nu – mai degrabă dimpotrivă, dar tot radical de simplu și spartan –, câștigându-și existenţa în cine știe ce mod riscant și dur, eventual pescuind alături de soţul ei, eventual și alături de

---

[28] Textual, „Cal alb”, orașul-reședinţă și cea mai mare așezare urbană a teritoriului federal canadian Yukon. Cu o populaţie de circa 28.000 de locuitori, este cel mai mare oraș din părţile de nord ale Canadei.

[29] Textual, „Cuţit galben”, orașul-reședinţă și cea mai mare așezare urbană din Teritoriile de Nord-Vest ale Canadei, cu o populaţie de circa 19.000 de locuitori.

niște copii mici, dar zdraveni, undeva prin apele reci ale Pasajului Interior, în largul coastelor Columbiei Britanice.

Uite că nici vorbă. Ducea o viaţă de matroană prosperă și pragmatică. Măritată, poate, cu vreun doctor sau cu vreun funcţionar public dintre cei care administrau părţile de nord ale ţării în perioada în care controlul asupra teritoriilor cu pricina era transferat ușor-ușor, cu grijă, dar și cu un oarecare tam-tam, către populaţiile indigene. Dacă se mai întâlnea vreodată cu Penelope, ar fi putut râde copios amândouă despre ce idei greșite își făcuse ea, Juliet. Când și-ar fi povestit una celeilalte întâlnirile separate cu Heather, cât de stranii fuseseră pentru fiecare dintre ele, ce-ar mai fi râs!

Ba nu. Nu. Era clar că ea, una, râsese deja prea mult în relaţia cu Penelope. Prea multe lucruri fuseseră tratate în glumă. La fel cum prea multe lucruri – lucruri personale, iubiri care poate că nu fuseseră decât automulţumiri – deveniseră tragedii. Juliet fusese lipsită de inhibiţii materne, de cuviinţă și de auto-control.

Penelope zisese că ea, Juliet, locuia mai departe la Vancouver. Nu pomenise nimic, în discuţia cu Heather, despre cum dispăruse de-acasă. Categoric, nu. Dacă i s-ar fi spus așa ceva, Heather n-ar fi vorbit cu atâta dezinvoltură.

De unde știa Penelope că ea, Juliet, încă mai locuia la Vancouver, dacă nu căuta periodic în cartea de telefoane? Și, dacă se interesa, ce voia să însemne asta?

Nimic. Nu te mai gândi c-ar însemna ceva.

Făcuse cei câţiva paşi până la marginea trotuarului, unde o aștepta Gary, care se retrăsese plin de tact din scena regăsirii.

Whitehorse, Yellowknife. Chiar că era dureros pentru ea să ştie numele acestor locuri – doar putea să zboare până acolo. Și, odată ajunsă, putea să umble haihui pe străzi, să-și facă planuri despre cum ar fi putut zări pe cineva.

Dar nu era chiar atât de nebună. N-avea voie să fie chiar atât de nebună.

În timpul cinei, se gândise că veștile pe care tocmai le aflase o puneau într-o postură mai favorabilă de a se mărita cu Gary sau de a se cupla cu el – oricum ar fi preferat el. Nu mai avea de ce să se teamă, nu mai avea ce să aștepte, referitor la Penelope. Nu mai era o fantomă, Penelope, era în siguranţă, atâta cât se poate spune despre oricine că e în siguranţă, și probabil că era fericită, atâta cât poate fi oricine de fericit. Se detașase de ea, de Juliet, și foarte probabil de orice îi mai amintea de mama ei, iar ea, Juliet, ar fi făcut bine să se detașeze la rândul ei.

Dar îi spusese lui Heather că Juliet locuia la Vancouver. Aşa-zisese, „Juliet”? Poate „Mama”, „Maică-mea”.

Juliet îi povestise lui Gary că Heather era fiica unor vechi prieteni de-ai ei. Nu-i pomenise niciodată de Penelope, iar el nu dăduse vreun semn c-ar fi știut de existenţa ei. Era posibil să-i fi spus Christa, iar el să fi păstrat tăcerea, considerând că nu era treaba lui să se

amestece. Sau Christa îi povestise, iar el uitase. Sau Christa nu-i pomenise niciodată nimic despre Penelope, nici măcar numele nu i-l spusese.

Dacă Juliet ar fi trăit cu el, realitatea numită Penelope n-ar fi ieșit niciodată la suprafaţă. Penelope n-ar fi existat.

Penelope nici nu mai exista. Acea Penelope așteptată de Juliet dispăruse. Femeia peste care dăduse Heather la Edmonton, acea mamă care-și adusese băieţii la Edmonton ca să le cumpere uniforme școlare, care se schimbase atât de tare la chip și la trup, încât Heather n-o mai recunoscuse, nu era o persoană pe care Juliet s-o fi știut.

Dar credea Juliet așa ceva?

Dacă o observase cumva că era tulburată, Gary se prefăcuse a nu fi conștient de nimic. Dar probabil că-n acea seară își dăduseră amândoi seama că n-ar fi putut fi niciodată împreună. Dacă ar fi existat vreo asemenea posibilitate, Juliet i-ar fi spus, eventual: „Fiica mea s-a făcut nevăzută fără să-și ia rămas-bun de la mine” și adevărul este că peatunci probabil că nu știa că mă părăsea. Nu știa că pleca definitiv. Pe urmă, treptat, eu așa cred, i-a trecut prin minte cât de mult își dorea să stea departe. A fost modul găsit de ea de a-și lua propria viaţă în mâini. Poate că nu-și imaginează ce explicaţie ar putea să-mi dea. Sau poate că, pur și simplu, n-are timp. Știi, ne facem întotdeauna socoteala că avem cutare sau cutare motiv și tot încercăm să le găsim, acele motive. Și ţi-aș putea povesti o mulţime de lucruri pe care le-am făcut eu greșit. Dar mă gândesc tot eu că motivul adevărat ar putea

fi ceva mult mai greu de scos la lumină. Ceva de genul purităţii din fiinţa ei. Da. Un rafinament, o stricteţe şi-o puritate, o francheţe tare ca piatra din fiinţa ei. Tatăl meu spunea, când nu-i plăcea câte cineva, că persoana respectivă nu-i folosește la nimic. Dar dacă vorbele-alea chiar asta voiau să spună? Eu nu-i folosesc la nimic lui Penelope. Poate că nu mă poate suferi. E posibil”.

Juliet are prieteni. Acum, nu chiar atât de mulţi, dar prieteni. Larry îi face în continuare vizite – și glume. Ea își continuă studiile. Cuvântul „studii” parcă nu descrie foarte bine ce face ea – mai corect ar fi „investigaţii”.

Și, cum nu prea îi ajung banii, lucrează câteva ore pe săptămână la cafeneaua în care și-a petrecut atâta timp la măsuţele de pe trotuar. Această muncă i se pare o bună contrapondere la preocuparea ei faţă de vechii greci – atât de mult, încât se gândește că n-ar mai renunţa la ea nici dacă și-ar putea permite.

Speră și-acum să primească vreun semn de viaţă de la Penelope, dar fără înverșunare. Speră și ea la fel cum speră oamenii îndeajuns de înţelepţi la binecuvântări nemeritate, iertări spontane, lucruri de felul ăsta.

PASIUNE

Nu demult, Grace a plecat în căutarea casei de vară a familiei Travers din Valea Ottawa[30]. Nu mai fusese de mulţi ani prin acea parte de ţară, și bineînţeles că se petrecuseră schimbări. Autostrada 7 ocolea acum orașe pe care altă dată le traversa și mergea în linie dreaptă prin locuri unde – ea, cel puţin, așa ţinea minte – cândva făcea curbe. Iar această regiune a Scutului Canadian[31] are o mulţime de lacuri mici de tot, pe care hărţile obișnuite n-au suficient loc să le menţioneze. Chiar și după ce a localizat lacul Sabotul Mic – sau a crezut ea că-l descoperise –, parcă tot erau prea multe drumuri care duceau către el din șoseaua departamentală și-apoi, după ce a optat pentru unul dintre ele, prea multe alei pietruite îl traversau, toate cu denumiri de care ea, una, nu-și amintea. De fapt, străzile nu se chemau nicicum când mai fusese pe-acolo, cu mai bine de patruzeci de ani în urmă. Și nici toate drumurile astea pietruite nu erau. Era un singur drum de pământ, care ducea către lac, apoi un singur drum de pământ care urma oarecum la întâmplare malurile apei.

Acum, exista un sat. Ori o suburbie – poate mai curând îi spuneai așa, pentru că nu se vedea vreun oficiu poștal și nici măcar cel mai nepretenţios magazin.

---

[30] Este vorba de valea fluviului Ottawa, care formează graniţa dintre provinciile Ontario Est și Québec-Vest.

[31] Vezi nota 1, p. 73.

Așezarea se întindea pe vreo patru-cinci străzi de-a lungul lacului, cu case mărunte, înghesuite unele într-altele pe loturi mici. Unele erau case de vacanţă, fără îndoială – cu ferestrele deja bătute în scânduri, așa cum se proceda întotdeauna pentru lunile de iarnă. Dar multe altele dădeau semne că erau locuite în tot timpul anului – locuite, în multe cazuri, de oameni care-și umpleau curţile cu aparate de gimnastică din plastic, grătare pentru afară, biciclete statice, motociclete și mese de picnic, la care unii dintre ei stăteau să-și ia prânzul sau să bea o bere în acea zi încă destul de călduroasă de septembrie. Mai erau locuite și de alţi oameni, nu atât de vizibili – poate studenţi, poate hipioţi bătrâni care trăiau singuri –, care-și puneau drapele sau folii de staniol pe post de perdele. Case mici, majoritatea modeste și ieftine, unele pregătite să suporte iarna, altele, nu.

Grace ar fi luat hotărârea să se întoarcă dacă n-ar fi văzut casa octogonală, cu modele ca de traforaj de jur-împrejurul acoperișului și ușile din doi în doi pereţi. Casa familiei Woods. De când se știa, o ţinea minte cu opt uși, dar se pare că n-avea decât patru. Înăuntru nu fusese niciodată, ca să vadă cu ochii ei în ce fel – sau dacă – spaţiul era împărţit în camere. Nici despre vreun membru al familiei Travers Grace nu credea că intrase vreodată în casa aceea. Care casă era înconjurată, pe vremuri, de garduri vii înalte și de plopii fremătători pe care întotdeauna îi făcea să foșnească vântul de pe malul lacului. Domnul și doamna Woods erau bătrâni – cum era

și Grace, de la o vreme – și nu păreau să fie vizitaţi de prieteni sau de copii. Casa lor, straniu de originală, avea de-acum un aer părăginit, nelalocul lui. Vecinii, cu chefurile lor de ghetou și cu vehiculele lor dezmembrate uneori, cu jucăriile și spălăturile lor, se îngrămădeau și de-o parte, și de cealaltă a ei.

La fel s-a întâmplat și cu casa familiei Travers, când a găsit-o, la vreun sfert de milă în josul aceluiași drum. Care drum trecea prin faţa casei acum, nu se mai sfârșea la ea, iar casele aflate și de-o parte, și de cealaltă a ei se aflau la numai câteva braţe depărtare de veranda lată care-i dădea ocol.

Fusese prima casă construită în felul acesta pe care ea, Grace, o văzuse vreodată. Adică, pe un singur nivel și cu acoperișul principal însoţind practic fără întrerupere veranda, pe toate părţile casei. Mai târziu, văzuse multe case la fel, în Australia. Un stil care te făcea să te gândești la veri fierbinţi.

Pe vremuri, puteai să fugi de pe verandă peste capătul prăfos al drumului, peste o porţiune bătătorită cu picioarele și nisipoasă de teren, cu buruieni și tufișuri de fructe sălbatice, tot proprietatea familiei Travers, și apoi să faci un salt – ba nu, de fapt, să te lași să aluneci – în lac. În schimb, acum abia dacă mai vedeai lacul, din cauza ditamai casei – una dintre puţinele case normale, de suburbie, de prin partea locului, cu un garaj pentru două mașini – care fusese ridicată peste ruta de mai demult.

Ce căuta, de fapt, Grace când pornise într-o asemenea

expediţie? Poate că lucrul cel mai rău ar fi fost să aibă parte chiar de ceea ce-și imagina că voia să găsească. Un acoperiș sub care să-și afle refugiul, niște ferestre acoperite, lacul în faţă, crângul de arţari, cedri și plopi în spate. Lucruri păstrate perfect, imaginea trecutului intactă, când nimic de felul acesta nu s-ar fi putut spune despre ea însăși. Să descopere ceva în așa măsură de împuţinat, care să mai existe, dar să fi devenit nesemnificativ – așa cum i se părea casa familiei Travers acum, cu lucarnele ei adăugate, cu vopseaua ei albastră surprinzătoare –, i-ar fi putut provoca mai puţină suferinţă pe termen lung.

Dar dacă descopereai că lucrurile acelea dispăruseră cu desăvârșire? Ai fi făcut un circ întreg. Dac-ai fi găsit pe cineva care să te asculte, ai fi deplâns pierderea. Și totuși, nu cumva te-ar fi cuprins un sentiment de ușurare, de vechi încurcături și obligaţii șterse cu buretele?

Domnul Travers construise casa – mai precis, pusese să fie construită – ca dar de nuntă pentru doamna Travers. Când o văzuse ea, Grace, pentru prima dată, casa să fi avut pesemne vreo treizeci de ani deja. Între copiii doamnei Travers erau diferenţe mari de vârstă – Gretchen avea în jur de douăzeci și opt sau douăzeci și nouă de ani, era deja măritată și avea propriul copil, iar băiatul, Maury, avea douăzeci și unu și era în ultimul an la colegiu. Și mai era Neil, care avea vreo treizeci și cinci. Dar Neil nu era din familia Travers. Îl chema Neil Borrow. Doamna Travers mai fusese căsătorită o dată, cu un bărbat care-i murise.

Ea se întreţinuse de una singură – şi-şi crescuse copilul – predând engleza de afaceri la o școală de secretare. Domnul Travers, când vorbea despre această perioadă anume din viaţa ei, dinainte să-l cunoască pe el, o descria ca pe o epocă de greutăţi, aproape comparabilă cu o condamnare la închisoare, ceva ce nu putea fi răscumpărat nici de o viaţă întreagă de trai confortabil, pe care el, unul, era fericit să i-l ofere.

Doamna Travers, în schimb, nu vorbea deloc în același fel despre acea perioadă. Locuise cu Neil într-o casă mare și veche, împărţită în apartamente, nu departe de liniile de cale ferată din orașul Pembroke, și multe dintre poveștile pe care le spunea la masa de seară se refereau la evenimente care se petrecuseră acolo, la ceilalţi chiriași din casă, la proprietarul franco-canadian, cu franceza lui frustă și engleza încâlcită, pe care ea i le imita. Poveștile acelea aveau și titluri, precum povestirile lui Thurber pe care Grace le citise în *Antologia umorului american*, găsită întâmplător pe raftul de bibliotecă din clasa ei a zecea. (Pe același raft se mai găseau și *Ultimul dintre baroni*[32], și *Doi ani la catarg*[33].)

De pildă: „Noaptea în care bătrâna doamnă Cromarty a ieșit pe acoperiș”, „Cum îi făcea curte poștașul domnișoarei Flowers” sau „Câinele care mânca sardele”.

Domnul Travers niciodată nu spunea povești și, de

[32] *The Last of the Barons* (1843), roman istoric al autorului englez Edward Bulwer-Lytton (1803 – 1873).

[33] *Two Years before the Mast* (1840), roman de călătorie al autorului american Richard Henry Dana, Jr. (1815 – 1882).

fapt, nici nu prea vorbea la masa de seară, dar, dacă te prindea uitându-te, să zicem, la șemineul din piatră cioplită, putea să spună ceva de genul:

„Te interesează pietrele?”, după care îţi enumera de unde provenea fiecare piatră și cum căutase el și căutase cutare nuanţă de granit rozaliu, pentru că doamna Travers odată se mirase văzând o asemenea piatră pe undeva, într-un podeţ de pe drum. Sau îţi arăta particularităţile, nu foarte neobișnuite, altminteri, pe care le adăugase chiar el proiectului de casă – rafturile ca de dulap de colţ din bucătărie, care se puteau da la o parte, spaţiul de depozitare de sub pervazurile ferestrelor. Era un bărbat înalt și adus de spate, cu vocea blândă și părul rar lipit de scalp. Purta încălţări de baie când intra în apă și, cu toate că nu arăta gras în hainele lui obișnuite, burta i se revărsa peste chiloţii de baie ca o turtă mare de carne albă.

Grace lucra, în vara aceea, la hanul din Bailey’s Falls, la nord de lacul Sabotul Mic. La începutul sezonului de vacanţe, familia Travers venise acolo să mănânce. Ea nu-i remarcase – nu stăteau la vreuna dintre mesele ei, și mai era și o seară aglomerată. Abia în timp ce aranja o masă pentru clienţii următori observase că era cineva care aștepta să-i vorbească. Maury.

— Mă-ntrebam, îi spusese el, dacă n-aţi vrea să ieșiţi cu mine cândva.

Grace nici măcar nu-și ridicase privirile de la tacâmurile pe care le distribuia pe masă. Îl întrebase:

— Asta ce-i, vreo provocare?

Pentru că-l auzise vorbindu-i cu o voce ascuţită, și dădea semne de nervozitate, și stătea lângă ea băţos, de parcă ar fi fost o corvoadă pentru el. Și se știa foarte bine că, uneori, câte un grup de tineri de prin cabane își lansau provocări unii altora, să vadă care invita în oraș câte o chelneriţă. Nu era pe de-a întregul în glumă – chiar veneau, dacă acceptai, deși câteodată nu te duceau decât în parc, nu la vreun film, nici măcar la o cafea. Era, deci, considerat oarecum rușinos, un semn de disperare, cum ar veni, dacă o fată accepta.

— Cum adică? zisese el chinuit, și abia atunci Grace chiar se oprise și se uitase la el.

I se păruse că-n momentul acela îl văzuse în întregime, îl văzuse pe adevăratul Maury. Speriat, aprig, inocent, hotărât.

— Foarte bine, îi spusese ea grăbită.

Ar fi putut să-i comunice prin asta: foarte bine, calmează-te, știu că nu-i o provocare, știu că n-ai face așa ceva. Sau: foarte bine, ies cu tine.

Dar nici ea nu știa care era varianta corectă. El o luase ca pe o acceptare și se-apucase imediat să facă aranjamente, fără să-și coboare vocea, fără să remarce privirile pe care i le aruncau clienţii din jur – că venea s-o ia de la serviciu, după ce ieșea din tură, în seara următoare.

Merseseră, într-adevăr, la film. Văzuseră *Tatăl miresei*[34]. Lui Grace nu-i plăcuse deloc. Nu putea să sufere

[34] Este vorba despre filmul din 1950 cu acest titlu, în regia lui

fetele precum cea jucată de Liz Taylor în acel film, detesta fetele bogate și răsfăţate, de la care nu se aștepta niciodată nimic, doar să se dea bine pe lângă unul și altul și să pretindă. Maury îi spusese că nu era decât o comedie, dar ea zisese că nu asta era problema. Nu putuse, totuși, să explice care era problema. Oricine s-ar fi gândit că motivul ei adevărat era sărăcia, că nu-și putea permite să meargă la colegiu și că ea, una, dacă și-ar fi dorit ceva cât de cât asemănător cu nunta din film, ar fi trebuit să-și petreacă ani în șir făcând economii, ca să şi-o plătească singură. (Maury chiar așa gândise și fusese copleșit de respect faţă de ea, dacă nu chiar de adoraţie.)

Nu-și putea explica pe-atunci, sau măcar înţelege, că nu era cuprinsă de gelozie propriu-zis, ci de furie. Și nu pentru că ea n-ar fi putut să meargă la cumpărături și n-ar fi putut să se îmbrace ca în film, ci pentru că despre fete așa se considera că trebuia să se poarte. Așa gândeau bărbaţii – lumea în general, oricine – că se cuvine să fie fetele. Frumoase, venerate, răsfăţate, egoiste, cu mintea de găină. Așa trebuia să fie o fată, ca să se îndrăgostească și de ea cineva. Pe urmă devenea mamă și nu mai era niciodată altfel decât devotată lacrimogen copiilor. Nu mai era egoistă, doar că mintea o avea tot ca de găină. Pentru vecie.

Tuna și fulgera pe subiectul ăsta, în timp ce stătea lângă un băiat care se îndrăgostise de ea pentru că

Vincente Minnelli, avându-i în rolurile principale pe Spencer Tracy, Liz Taylor și Joan Bennett.

instantaneu crezuse în integritatea și unicitatea minţii și ale sufletului ei și văzuse în sărăcia ei o poleială romantică aplicată peste ele. (Ar fi trebuit să știe că era săracă nu numai din cauza meseriei pe care o avea, ci din cauza puternicului accent de pe Valea Ottawa, de care ea, una, deocamdată nici nu era conștientă.)

Îi respectase părerea despre film. Ba chiar, acum, după ce-o ascultase chinuindu-se plină de furie să explice, se chinuise și el să-i spună ceva în replică. Îi spusese că de-acum realiza că nu era vorba de ceva atât de simplu, atât de *feminin*, precum gelozia. Înţelegea lucrul ăsta. Era vorba de faptul că ea nu putea să sufere frivolitatea, nu se mulţumea să fie ca majoritatea fetelor. Era specială.

Grace încă mai ţinea minte cu ce era îmbrăcată în acea seară. Cu o fustă bleumarin ca de balerină, o bluză albă care-i lăsa la vedere părţile de sus ale sânilor prin ochiurile dantelei și o centură elastică, lată, de culoare trandafirie. Fără îndoială că exista o discrepanţă între felul cum arăta și cum voia să fie percepută. Dar nimic din toată prezenţa ei nu era elegant, pitoresc, spilcuit – după moda vremii. Era chiar puţin roasă pe la margini, ceea ce-i dădea un aer gitan, cu cele mai ieftine brăţări de culoare argintie și cu părul negru cârlionţat, pe care trebuia să și-l strângă într-un fileu când servea la mese, răvășit sălbatic.

Specială.

Maury îi povestise maică-sii despre ea, și doamna Travers îi spusese:

— Neapărat s-o aduci la masă, într-o seară, pe-această

Grace a ta.

Pentru ea fusese ceva cu totul nou, cu totul încântător, și asta imediat. Ba chiar se îndrăgostise de doamna Travers cam la fel cum se îndrăgostise Maury de ea. Cu siguranţă, însă, că nu-i stătea în fire să se arate la fel de stupefiată, de plină de veneraţie ca el.

Grace fusese crescută de unchiul și mătușa ei – de fapt, unchi-mare și mătușă-mare. Mama ei murise când Grace avea trei ani, iar tatăl ei se mutase la Saskatchewan, unde-și făcuse altă familie. Părinţii ei adoptivi fuseseră buni, ba chiar se mândriseră cu ea, deși se simţeau derutaţi și nu erau dedaţi conversaţiei. Unchiul își câștiga existenţa împletind funduri de scaune din rafie și o învăţase și pe ea cum să împletească rafia, și ca să-l ajute, și ca să ducă ea mai departe afacerea, fiindcă pe el vederea îl cam lăsa. Dar Grace căpătase acea slujbă la Bailey’s Falls pe timpul verii și, cu toate că unchiului nu-i venise deloc ușor – nici mătușii – s-o lase să plece, amândoi se gândiseră că avea și ea nevoie să simtă puţin gustul vieţii, înainte să se așeze la casa ei.

Grace avea douăzeci de ani și abia terminase liceul. Ar fi trebuit să-i termine cu un an mai devreme, dar ea făcuse o alegere curioasă. În orășelul foarte mic unde locuia – nu departe de Pembroke-ul doamnei Travers –, exista un liceu, totuși, cu cinci ani de studii, care te pregătea pentru examenele organizate de minister și pentru ceea ce pe atunci se numea înmatriculare superioară. Nu era obligatoriu să studiezi toate materiile școlarizate acolo și,

la sfârșitul primului ei an – care ar fi trebuit să fie anul ei terminal, clasa a 13-a –, Grace dăduse examene la istorie, botanică, zoologie, engleză, latină și franceză, obţinând niște note inutil de mari. Dar iată că, în luna septembrie următoare, se înscrisese la loc, propunându-și să studieze fizica și chimia, trigonometria, geometria și algebra, chiar dacă aceste materii erau considerate mult prea grele pentru fete. Când ar fi terminat și acel an, s-ar fi chemat că urmaşe toate materiile de clasa a 13-a, mai puţin greaca, italiana, spaniola și germana, pentru care în școala ei nu existau profesori care să le predea. Se descurcase onorabil la toate cele trei părţi ale matematicii, plus ştiinţele exacte, cu toate că rezultatele ei de acum nu fuseseră nici pe departe la fel de spectaculoase precum cele din anul anterior. Ba chiar îi trecuse prin cap să înveţe singură greacă, spaniolă, italiană și germană, ca să se poată înscrie la examenele respective în anul care urma. Dar directorul școlii avusese o discuţie cu ea și-i spusese că nu ajungea nicăieri în felul ăsta, fiindcă tot n-ar fi putut merge la colegiu și, oricum, niciun colegiu nu cerea un asemenea meniu complet. De ce insista? îşi făcuse ceva planuri?

Nu, îi spusese Grace. Tot ce voia era să înveţe tot ce se putea învăţa pe gratis. Înainte să-și înceapă cariera de împletitoare de rafie.

Directorul fusese cel care-l cunoștea pe administratorul hanului şi-i spusese ei că putea să-i pună o vorbă bună, dacă o tenta să capete o slujbă de chelneriţă peste vară. Și el îi vorbise despre gustul vieţii.

Așa că nici măcar omul care era mai-mare peste tot ce însemna învăţătură prin locurile acelea nu credea că învăţătura mergea mână-n mână cu viaţa. Și, cu oricine ar fi vorbit Grace despre ce făcuse – oricui, adică, i-ar fi explicat de ce părăsea școala cu întârziere –, i se spunea cam unul și același lucru: „n-ai fost în toate minţile”.

În afară de doamna Travers, care fusese trimisă la un colegiu economic, și nu la un colegiu autentic, pentru că i se spusese că trebuia să se facă utilă, iar acum regreta din plin, zicea ea, toate inutilităţile cu care-și burdușise mintea în loc – sau mai întâi.

— Deși trebuie să-ţi câștigi viaţa cumva, îi spusese. Împletitul de scaune din rafie pare să fie oricum genul de ocupaţie utilă. O să trebuiască să vedem.

Ce să fi văzut? Grace nu voia deloc să-și facă planuri pe termen lung. Voia ca viaţa ei să continue așa cum era în momentul acela. Negociase cu altă fată un schimb de ture şi-şi eliberase duminicile de la micul dejun încolo. Asta însemna că lucra întotdeauna sâmbăta până târziu. De fapt, însemna că dăduse timpul petrecut cu Maury pentru timpul petrecut cu familia lui. De-acum, ea și Maury nu mai puteau să meargă la niciun film, nu mai aveau nicio întâlnire propriu-zisă. Dar el tot venea s-o ia de la serviciu, când i se termina ei tura, pe la unsprezece noaptea, și se plimbau cu mașina, se opreau să mănânce o îngheţată sau un hamburger – Maury avea mare grijă să n-o ducă la vreun bar, pentru că ea nu împlinise încă douăzeci și unu de ani –, după care se opreau pe undeva, printr-o parcare.

Amintirile pe care Grace le păstrase despre aceste opriri prin diverse parcări – puteau să dureze chiar și până la ora unu sau două noaptea – se dovediseră mult mai tulburi decât amintirile ei din momentele în care stătea la masa rotundă a familiei Travers, la cină, sau când stătea – după ce toţi se ridicau, în cele din urmă, şi-şi luau cu ei cafelele sau răcoritoarele – pe canapeaua de piele maro-roșcată, pe vreun balansoar ori pe scaunele de nuiele cu pernuţe de la celălalt capăt al încăperii. (Nu se obosea nimeni să spele vasele și să facă ordine în bucătărie – de asta urma să aibă grijă a doua zi dimineaţă o femeie căreia doamna Travers îi spunea „prietena mea cea vrednică, doamna Abel”.)

Maury își punea întotdeauna perne pe covor și stătea pe ele. Gretchen, care niciodată nu se îmbrăca pentru cină decât în blugi sau în pantaloni militari, stătea de obicei cu picioarele încrucișate sub ea, pe un scaun larg. Și ea, și Maury erau solizi și laţi în umeri și luaseră ceva din frumuseţea mamei lor – părul ei ondulat, de culoarea zahărului caramelizat, ochii ei căprui, calzi. Plus, la Maury, o gropiţă în obraz. „Drăguţ” – așa li se părea celorlalte chelneriţe. Fluierau numai pentru ele: „Maaamă, mamă!” Doamna Travers, în schimb, nu avea niciun metru șaizeci și, cu cămeșoaiele ei lungi, viu colorate, părea nu grasă, ci voinică și îndesată, ca un copil care nu începuse încă să se înalţe. Iar strălucirea, intensitatea din ochii ei, voioșia gata oricând să izbucnească nu fuseseră – sau nu puteau fi – moștenite sau imitate. La fel ca roșeaţa extremă, aproape

ca o iritaţie, din obrajii ei. Aceasta era, probabil, rezultatul ieșitului afară pe orice vreme, fără să aibă grijă câtuși de puţin de tenul ei, și-i dădea măsura independenţei tot atât de mult ca felul în care arăta și ca ţinutele lungi și multicolore.

Uneori mai veneau și musafiri alături de membrii familiei, la serile acestea de duminică. Câte o pereche, poate chiar și câte o persoană singură, de obicei cam de vârsta domnului și a doamnei Travers și semănând cu ei, în sensul că femeile erau isteţe și aprige, iar bărbaţii, mai liniștiţi, mai lenţi, mai toleranţi. Toţi aceștia spuneau povești amuzante, în care poanta se referea, de obicei, la ei înșiși. (Grace a fost atâta timp o vorbitoare incitantă, încât acum i se-ntâmpla să fie sătulă de propria-i persoană și-i venea greu să-și amintească de aceste conversaţii de la cină, de cât de inedite i se păreau pe-atunci. În locul de unde venea ea, cea mai mare parte a unei conversaţii antrenante lua forma unor bancuri porcoase, la care, bineînţeles, unchiul și mătușa ei nu participau. În rarele cazuri în care aveau musafiri, se lăuda și se scuza mâncarea, se discuta despre vreme, și cu toţii își doreau din suflet ca masa de seară să ia sfârșit cât mai repede cu putinţă.)

După cinele de la familia Travers, dacă era o seară mai răcoroasă, domnul Travers făcea un foc. Jucau ceea ce doamna Travers numea „jocuri stupide cu vorbe”, la care trebuia să fii destul de inteligent, ăsta-i adevărul, chiar dacă veneai cu definiţii prostești. Ei, și aici toţi cei care

fuseseră mai degrabă tăcuţi la masă puteau începe să strălucească. Puteai construi argumentaţii băşcălioase în jurul unor afirmaţii de cea mai mare absurditate. Asta făcea Wat, soţul lui Gretchen, și asta începuse, la un moment dat, să facă și Grace, întru marea bucurie a doamnei Travers și a lui Maury (care striga în gura mare, spre amuzamentul fiecăruia, în afară de Grace însăși: „Vedeţi? V-am spus eu că-i deșteaptă!”) Și doamna Travers era cea care dădea tonul în această născocire de cuvinte cu definiţii scandaloase, având grijă ca jocul să nu devină prea serios și ca niciunul dintre jucători să nu-și piardă simţul umorului.

Singura ocazie în care se întâmpla ca vreunul dintre cei prezenţi să fie nemulţumit de un joc era când venea la cină și Mavis, care era măritată cu fiul cel mare al doamnei Travers, cu Neil. Mavis și cei doi copii ai ei locuiau nu departe, în casa părinţilor ei de lângă lac. În seara cu pricina, erau de faţă numai membrii familiei și Grace, iar Mavis și Neil urmau să-și aducă și copiii mici. Numai că Mavis venise de una singură – Neil era doctor și rezultase că avea niște treburi la Ottawa la acel sfârșit de săptămână. Doamna Travers fusese dezamăgită, dar se înflăcărase și exclamase pe un ton de uimire voioasă:

— Dar copiii sper că nu sunt la Ottawa, nu?

— Din păcate, nu, îi răspunsese Mavis. Dar nu sunt cine știe ce companie plăcută. Sunt convinsă c-ar zbiera cât e cina de lungă. Cel mic are o febră nărăvașă, iar Mikey – Dumnezeu știe ce mai are și el.

Mavis era o femeie subţire, bronzată, cu o rochie mov la care-și potrivise o bandană lată, mov și ea, care să-i ţină strâns părul negru. Arăta bine, dar avea colţurile gurii lăsate în jos a plictiseală sau a dezaprobare. Își lăsase neatinsă pe farfurie aproape toată cina, explicând că avea alergie la curry.

— Vai, Mavis! Ce păcat! zisese doamna Travers. Asta-i ceva nou?

— A, nu. O am de când mă știu, dar o ţineam numai pentru mine, ca să fiu politicoasă. Numai că m-am săturat să vomit până spre dimineaţă.

— De ce nu mi-ai spus? Ce putem să-ţi dăm, altceva?

— Nu vă faceţi griji! Mi-e foarte bine așa. Oricum, nu-mi vine să mănânc nimic, din cauza căldurii și-a bucuriilor maternităţii.

Şi-şi aprinsese o ţigară.

Pe urmă, în timpul jocului, intrase într-o controversă cu Wat pe marginea unei definiţii pe care o folosise el și, după ce consultase dicţionarul și aflase că era o definiţie acceptabilă, zisese:

— Ei, îmi pare rău. Cu toţii îmi daţi clasă, bănuiesc.

Iar la runda următoare, când venise momentul ca fiecare să-și noteze pe o hârtiuţă câte un cuvânt, ea zâmbise și scuturase din cap:

— Eu n-am niciunul.

— Vai, Mavis, îi spusese doamna Travers, iar domnul Travers zisese:

— Haide, Mavis! Orice cuvânt mai vechi merge.

— Dar eu n-am nici măcar un cuvânt mai vechi. Îmi pare foarte rău. Mă simt proastă în seara asta, ce să fac? Voi, ceilalţi, vedeţi-vă de joc fără mine!

Ceea ce ei și făcuseră, cu toţii pretinzând că nu sentâmplase nimic, în timp ce Mavis fumase și zâmbise mai departe cum zâmbea ea de obicei, cu un aer hotărât, suavlezat, nefericit. După o vreme, se ridicase și zisese că era îngrozitor de obosită și că nu-și putea lăsa copiii prea mult în grija bunicilor, că vizita fusese minunată, instructivă și că de-acum trebuia să plece acasă.

— Trebuie să v-aduc un dicţionar Ox ford la Crăciunul viitor, zisese apoi cu un rictus amar, în timp ce ieșea pe ușă, fără să se adreseze cuiva în mod special.

Dicţionarul familiei Travers, pe care-l folosise Wat, era american. După ce plecase ea, niciunul dintre cei rămași nu se uitase la ceilalţi. Doamna Travers rupsese tăcerea:

— Gretchen, crezi că te simţi în stare să ne faci tuturor o stacană de cafea?

Iar Gretchen plecase în direcţia bucătăriei, bombănind:

— Foarte amuzant! Și a lăcrimat Iisus.[35]

— În fine. Are o viaţă încărcată, zisese doamna Travers. Cu cei mici.

În timpul săptămânii, Grace avea o pauză, într-una din zile, între curăţatul meselor de la micul dejun și pregătirea lor pentru cină, iar doamna Travers, aflând acest lucru,

---

[35] Pasaj considerat a fi cel mai scurt verset al întregii Biblii, din *Evanghelia după Ioan*, 11:35.

începuse să vină cu mașina la Bailey’s Falls, ca s-o ducă până la malul lacului în acele câteva ore libere. Maury era la lucru în acele momente – lucra peste vară în echipa de reparaţii de pe Autostrada 7 –, Wat era la birou în Ottawa, iar Gretchen înota cu copiii sau se plimba cu ei cu barca pe lac. Doamna Travers anunţa, de obicei, că avea cumpărături de făcut, sau pregătiri pentru cină, sau de scris corespondenţă și o lăsa pe Grace de una singură în ditamai salonul-sufragerie umbrit și răcoros, cu canapeaua de piele definitiv crăpată și rafturile burdușite de cărţi.

— Citește orice-ţi surâde, îi spunea doamna Travers. Dacă nu, și vrei să te culci, fă-te covrig și dormi. E grea munca pe care o faci, precis ești obosită. Am eu grijă s-ajungi înapoi la timp.

Grace nu dormea niciodată. Citea. Nici nu se mișca practic, și, mai jos de pantalonii scurţi, picioarele dezgolite îi nădușeau și i se lipeau de pielea canapelei. Poate că din cauza intensei plăceri a cititului. De multe ori, se întâmpla să nici n-o vadă pe doamna Travers până când nu se făcea ora să fie dusă înapoi cu mașina la serviciu.

Doamna Travers nu declanșa niciun fel de conversaţie decât după ce gândurile lui Grace avuseseră timp suficient să se elibereze de cartea în care fuseseră cufundate. După care menţiona, de pildă, că și ea citise cartea respectivă și spunea ce impresie îi lăsase – dar întotdeauna într-o manieră deopotrivă gânditoare și voioasă. De exemplu, spunea despre *Anna Karenina*:

— Nu știu de câte ori am citit-o, dar știu că mai întâi

m-am identificat cu Kitty, și apoi cu Anna – ah, oribil a fost! Cu Anna, și-acum, știi, ultima dată, m-am trezit că eram trup și suflet alături de Dolly. Când merge la ţară, știi, cu toţi copiii ăia și trebuie să găsească un mod în care să-i spele, are problema căzilor de baie – presupun că așa ţi se schimbă simpatiile, pe măsură ce îmbătrânești. Pasiunea se trezește înghesuită în spatele căzilor de baie. Dar tu să nu-mi dai mare atenţie, că n-ai de ce. Nu-mi dai, nu-i așa?

— Mă tem că nu dau prea mare atenţie nimănui, zisese Grace și rămăsese ea însăși surprinsă, întrebându-se dacă nu păruse încrezută sau copilăroasă. Dar îmi place să v-ascult vorbind.

— Și mie-mi place să m-ascult vorbind, râsese doamna Travers.

Cumva, în acea perioadă, Maury începuse să aducă vorba despre căsătoria dintre el și Grace. Nu c-ar fi vrut ca ea să se petreacă prea curând – nu înainte ca el să fi avut o calificare și să fi lucrat ca inginer – însă vorbea despre căsătorie ca despre un lucru pe care și unul, și altul trebuia să-l considere de la sine înţeles. „Când o să fim căsătoriţi”, așa zicea, iar Grace, în loc să-i pună întrebări, să-l contrazică, îl asculta curioasă.

Când ar fi fost căsătoriţi, ar fi avut și ei o locuinţă la malul lacului Sabotul Mic. Nu foarte aproape de-a părinţilor lui, nici prea departe. Ar fi fost doar o casă de vacanţă, bineînţeles. În restul timpului, ar fi locuit oriunde-i ducea munca lui de inginer. Asta putea însemna oriunde – în Perú, în Irak, în Teritoriile de Nord-Vest. Pe Grace o

încânta perspectiva unor asemenea călătorii – chiar mai mult decât o încânta ideea despre care Maury vorbea cu o mândrie sobră, c-ar fi avut propria lor casă. Nimic din toate acestea nu i se părea câtuși de puţin concretizabil, dar adevărul este că nici ideea că și-ar fi ajutat unchiul, c-ar fi preluat ea viaţa lui de împletitor de scaune, în același oraș, ba chiar în aceeași casă în care crescuse, nu i se păruse niciodată întru totul fezabilă.

Maury o tot întreba ce le spusese unchiului și mătușii ei despre el, când anume intenţiona să-l ducă și să-l prezinte rudelor ei de acasă. Până și uşurinţa cu care folosea cuvântul – „acasă” – parcă era cam nelalocul ei, deși cu siguranţă că și ea îl folosise uneori. Mai potrivit i se părea să spună „casa unchiului și-a mătușii mele”.

De fapt, nu le spusese mai nimic în scurtele scrisori săptămânale, doar pomenise în treacăt că ieșea „cu un băiat care lucrează și el pe-aici, pe timpul verii”. Le-ar fi putut lăsa impresia că Maury lucra tot la han.

Nu era vorba că ea, Grace, nu s-ar fi gândit niciodată să se mărite. Această posibilitate – pe jumătate o certitudine – îi trecuse prin minte, în aceeași măsură ca și viaţa de împletit scaune. Cu toate că nu-i făcuse nimeni curte până atunci, ea se gândise că avea să se întâmple și asta odată şi-odată, și-anume exact așa: bărbatul respectiv avea să se hotărască din prima clipă. Ar fi văzut-o – eventual i-ar fi adus un scaun la reparat – și, văzând-o, s-ar fi și îndrăgostit de ea. Precis ar fi fost un arătos, ca Maury. Un pasional, ca Maury. Iar intimităţile fizice plăcute ar fi

urmat firesc.

Acest ultim lucru nu se petrecuse încă. În mașina lui Maury sau când stăteau pe iarbă, sub cerul liber, ea, una, și-ar fi dorit. Iar Maury era pregătit, dar nu-și dorea. I se părea că ţinea de responsabilitatea lui s-o protejeze. Iar ușurinţa cu care ea i se oferea îl făcea să dea înapoi. Simţea, probabil, că era ceva făcut la rece. O propunere deliberată, pe care el, unul, n-o putea înţelege și care nu se potrivea deloc felului în care se gândea el la Grace. Ea, în schimb, nu înţelegea cât de rece se purta – credea că disponibilitatea pe care i-o arăta lui Maury ar fi trebuit să conducă la plăcerile despre care știa, în singurătatea și-n imaginaţia ei, și simţea că numai de el depindea să şi-o facă a lui. Ceea ce el nu voia să facă.

Târcoalele acestea pe care și le dădeau îi lăsau pe amândoi tulburaţi și destul de furioși, de rușinaţi, drept care nu se mai opreau din sărutat, din strâns în braţe, din spus cuvinte dulci, ca să se împace unul cu altul, când își spuneau, în sfârșit, noapte bună. Grace avea un sentiment de ușurare când rămânea singură, când se băga în pat, în dormitorul comun, și reușea să-și alunge din minte ultimele câteva ore. Și credea că și Maury trebuia să se simtă la fel, ușurat, în timp ce conducea de unul singur pe autostradă, regândindu-și în minte impresiile despre Grace a lui, în așa fel, încât să poată rămâne din tot sufletul îndrăgostit de ea.

Majoritatea chelneriţelor plecau după Ziua Muncii[36],

[36] În Canada, Ziua Muncii se sărbătorește, încă din anii 1880, în

se întorceau la școlile și colegiile lor. Hanul, însă, rămânea deschis până la Ziua Recunoștinţei[37], cu personalul redus, din care făcea parte și Grace. În anul respectiv, se vorbea despre o eventuală redeschidere la începutul lui decembrie, pentru un sezon de iarnă, sau măcar cu ocazia Crăciunului, dar nimeni din personalul bucătăriei sau al sălii de mese nu părea să știe dacă așa ceva s-ar fi putut întâmpla de-adevăratelea. Grace le scrisese unchiului și mătușii ca și cum sezonul de Crăciun reprezenta o certitudine. Ba chiar nici nu le pomenise de vreo închidere, decât poate după Anul Nou. Așa că nu trebuia s-o aștepte să se întoarcă.

De ce procedase astfel? Nu era vorba c-ar fi avut alte planuri. Lui Maury îi spusese că se gândise că s-ar fi cuvenit să-și petreacă anul respectiv ajutându-și unchiul, poate încercând să găsească pe altcineva care să înveţe meseria de împletitor de scaune, în timp ce el, Maury, şi ar fi urmat anul terminal de la colegiu. Ba chiar îi promisese că urma să-l invite de Crăciun, ca să-i cunoască și el familia. Iar el îi spusese că de Crăciun era momentul cel mai potrivit în care să-și anunţe logodna. Începuse deja să pună bani deoparte din salariul sezonier de vară, ca să-i cumpere un inel cu diamant.

Și ea pusese deoparte din salariu. Ca să se poată duce cu autocarul până la Kingston, să-i facă lui o vizită în

---

prima zi de luni din septembrie.

[37] Ziua canadiană a Recunoștinţei se sărbătorește în a doua zi de luni din octombrie.

timpul semestrului.

Așa de ușor vorbea despre asta, făcea promisiuni. Dar credea, oare, sau măcar își dorea să se întâmple cu adevărat?

— Maury este un caracter veritabil, îi spusese doamna Travers. Mă rog, asta vezi tu și singură. Ca soţ, o să fie un scump, un bărbat necomplicat, la fel ca taică-său. Spre deosebire, însă, de frate-său. Fratele lui, Neil, este un tip strălucit. Asta nu înseamnă că Maury n-ar fi, doar nu reușești să te faci inginer dacă n-ai nimic, sau mai nimic, în cap, dar Neil este… adânc – și râsese chiar ea de ce-i trecuse prin cap:

„Peșterile adânci, insondabile, ale ursului alb” – ce-o fi în mintea mea? Multă vreme, eu și Neil nu ne-am avut decât unul pe celălalt. De-aia mi se și pare că e special. Asta nu înseamnă că nu poate fi amuzant. Dar uneori, oamenii care sunt cei mai amuzanţi sunt și melancolici, nu crezi? Te și miri, când te uiţi la ei. Dar ce rost are să-ţi faci griji despre copii, după ce ţi s-au făcut oameni în toată firea? De Neil sunt puţin îngrijorată; de Maury, numai foarte puţin. De Gretchen chiar că nu-mi fac nicio grijă. Pentru că femeile au întotdeauna un ce ai lor – nu-i așa? – care le ajută să răzbească. Un ce pe care bărbaţii nu-l au.

Casa de pe marginea lacului nu se-nchidea niciodată până la Ziua Recunoștinţei. Gretchen și copiii se duceau înapoi la Ottawa, bineînţeles, pentru că aveau școala. Iar Maury, a cărui slujbă se încheia, trebuia să se întoarcă la Kingston. Domnul Travers mai venea numai la sfârșit de

săptămână. Dar ea, doamna Travers, așa cum aflase Grace, rămânea – uneori cu musafiri, alteori de una singură.

Atunci, însă, planurile ei se schimbaseră. Se întorsese la Ottawa cu domnul Travers încă din septembrie. Asta se întâmplase pe nepusă masă – ba chiar cina de la sfârșit de săptămână fusese anulată.

Maury o lămurise pe Grace că mama lui, din când în când, avea necazuri cu nervii.

— Trebuie neapărat să se odihnească, îi spusese. Timp de câteva săptămâni, se internează în spital şi-o stabilizează cei de-acolo. Întotdeauna iese perfect sănătoasă.

Grace îi răspunsese că mama lui era ultima persoană de la care s-ar fi așteptat să aibă asemenea probleme.

— Ce anume i le provoacă?

— Nu cred să știe cineva, îi spusese Maury, dar imediat după aceea tot el adăugase: În fine, s-ar putea să aibă o legătură cu soţul ei. Cu primul ei soţ, vreau să spun. Tatăl lui Neil. Cu tot ce s-a-ntâmplat cu el etcetera.

Ce se-ntâmplase cu tatăl lui Neil era simplu: se omorâse.

— Nu era întreg la minte, bănuiesc. Dar poate că nu despre asta-i vorba, zisese Maury. S-ar putea să fie și alte cauze. Probleme de-ale femeilor ajunse la vârsta ei. Deși e-n regulă – reușesc s-o aducă pe calea cea dreaptă destul de ușor acum, cu medicamente. Au niște medicamente fabuloase. N-avem de ce să ne facem griji.

Până la Ziua Recunoștinţei, așa cum prezisese Maury,

doamna Travers era deja ieșită din spital și se simţea bine. Masa de Ziua Recunoștinţei urma să aibă loc la malul lacului, ca de obicei. Și se ţinea duminică – tot ca de obicei, ca să aibă timp cu toţii să-și facă bagajele și să închidă casa luni. Și pentru Grace era numai bine, pentru că duminica rămăsese ziua ei liberă.

Toată familia urma să fie de faţă. Fără musafiri – doar dacă n-o puneai la socoteală pe Grace. Neil și Mavis, cu copiii lor, stăteau la părinţii lui Mavis și luau masa la ei în ziua de luni, dar duminica şi-o petreceau la familia Travers.

La ora la care Maury o adusese pe Gracy la casa de pe malul lacului, duminică dimineaţa, curcanul era deja băgat la cuptor. Dată fiind prezenţa copiilor, cina urma să se ţină mai devreme, pe la ora cinci. Plăcintele erau pe tejgheaua din bucătărie – de dovleac, de măr, de afine. Gretchen era mai-mare peste bucătărie – la fel de organizată ca bucătăreasă pe cât era de bună atletă. Doamna Travers se așezase la masa din bucătărie, cu o cafea dinainte, și lucra la un puzzle cu Dana, fetiţa cea mică a lui Gretchen.

— A, Grace! exclamase ea și ţâșnise de pe scaun s-o îmbrăţișeze – era prima dată când făcea un asemenea gest –, numai că dăduse neatent cu mâna și risipise piesele de puzzle.

— Bunico! strigase Dana, iar sora ei mai mare, Janey, care le urmărise până atunci cu o privire critică, adunase piesele de pe jos.

— Lasă, că le putem pune la loc, zisese ea. Bunica n-a

vrut.

— Unde ţii sosul de merișoare? întrebase Gretchen.

— În dulap, îi spusese doamna Travers, ţinând-o mai departe pe Grace de mână și nebăgând în seamă jocul distrus.

— *Unde* anume în dulap?

— A, sosul de merișoare, zisese doamna Travers. Păi… îl fac. Mai întâi, pun merișoarele în puţină apă. Le ţin așa la foc mic – ba nu, parcă mai întâi le scurg…

— Da, bine, dar n-am timp acum de toate astea, zisese Gretchen. Vrei să zici că n-ai niște sos la cutie?

— Presupun că nu. Precis că n-am, de vreme ce mi-l fac eu.

— Atunci trebuie să trimit pe cineva să cumpere.

— Ai putea, eventual, s-o întrebi pe doamna Woods.

— Nu. Nici n-am vorbit cu ea. Și n-am răbdare. Careva trebuie să se ducă până la magazin.

— Draga mea, este Ziua Recunoștinţei, zisese doamna Travers cu blândeţe. Nu e deschis pe nicăieri.

— În locul ăla de pe autostradă e deschis permanent, ridicase tonul Gretchen. Unde-i Wat?

— A ieșit cu barca, strigase Mavis din dormitorul din spate, pe un ton ca de avertisment, pentru că ea, una, se străduia să-și adoarmă copilul cel mic. L-a scos cu barca pe Mikey.

Mavis venise cu mașina ei și-i adusese pe Mikey și pe cel mic. Neil urma să vină ceva mai târziu – avea de dat niște telefoane.

Iar domnul Travers era plecat să joace golf.

— Problema este că am nevoie să se ducă unul dintre voi până la magazin, repetase Gretchen.

Așteptase ea ce așteptase, dar nimeni dintre cei din casă nu se oferise. Își întorsese privirile, cu sprâncenele ridicate, către Grace:

— Tu n-ai carnet de șofer, nu-i așa? Grace îi răspunsese că nu.

Doamna Travers își făcuse ochii roată, ca să vadă unde era scaunul ei, și se așezase cu un oftat recunoscător.

— Bine, zisese Gretchen. Are Maury și pentru tine. Unde-i Maury? Maury era în dormitorul din faţă şi-şi căuta chiloţii de baie, deși toată lumea îi spusese că apa era, mai mult ca sigur, prea rece ca să mai facă baie în ea. Răspunsese că magazinul nu era deschis.

— Ba este, i-o întorsese Gretchen. Se vinde și benzină acolo. Și, dacă totuși nu e deschis, mai este și ăla de la intrarea în Perth, cu îngheţata la cornet…

Maury ar fi vrut s-o ia și pe Grace cu el, dar cele două fetiţe, Janey și Dana, trăgeau de ea s-a vină cu ele să vadă leagănul pe care-l instalase bunicul sub arţarul norvegian de pe latura casei.

Când să coboare treptele, Grace simţise că i se rupsese bareta de la una dintre sandale. Și le scosese pe-amândouă și călcase fără probleme desculţă pe solul nisipos, pe ierburile culcate la pământ și pe nenumăratele frunze uscate care căzuseră deja.

Mai întâi, le dăduse ea pe fetiţe în leagăn, pe urmă o

dăduseră ele pe ea. Dar, când sărise de-acolo, așa desculţă cum era, simţise o durere sfredelitoare în picior și scosese un strigăt ascuţit, neștiind ce anume i se întâmplase.

Din talpă-i venea, nu de la gleznă. Aterizase cu talpa desculţă a piciorului stâng pe colţul ascuţit al unei cochilii de scoică.

— Dana le-a adus pe scoicile-alea, zisese Janey. Voia să facă o casă pentru melcul ei.

— A dispărut, zisese și Dana.

Gretchen și doamna Travers, ba chiar și Mavis, ieșiseră valvârtej din casă, crezând că una dintre copile strigase.

— Are sânge la picior, zisese Dana. A stropit cu sânge peste tot.

— S-a tăiat într-o scoică, zisese și Janey. Dana le-a lăsat acolo, scoicile-alea, cu care voia să facă o casă pentru Ivan. Ivan – melcul ei.

Pe urmă fusese adus un lighean cu apă, ca să-i fie spălată rana, un prosop, și toată lumea o întrebase cât de tare o durea.

— Nu cine știe ce, zisese Grace, care șchiopătase înapoi până la trepte, în timp ce amândouă fetiţele se întrecuseră s-o ajute să meargă și, în general, îi stătuseră în cale.

— Aoleu, nu-i bine deloc, zisese Gretchen. Dar de ce n-aveai pantofii în picioare?

— I s-a rupt bareta, ziseseră la unison Janey și Dana, chiar în momentul în care o mașină decapotabilă de

culoarea vinului roșu, foarte silenţioasă, făcuse o răsucire bruscă și se oprise perfect în locul de parcare.

— Uite, asta se cheamă s-apari la momentul oportun, zisese doamna Travers. Tocmai omul de care aveam nevoie. Doctorul.

Era Neil, pe care Grace atunci îl vedea pentru prima oară. Un bărbat înalt, slab, cu mișcări iuţi.

— Ia-ţi și trusa! îi strigase doamna Travers. Ţi-am și pregătit o pacientă.

— Frumoasă fierătania, îl întâmpinase Gretchen. E nouă?

— E-o nebunie, zisese Neil.

— Uite că s-a trezit copilul, oftase Mavis pe un ton acuzator, deși neîndreptat către o persoană anume, și se întorsese în casă, la care Janey comentase cu asprime:

— Nimic nu mai poţi face, că se trezește copilul ăla.

— *Tu* mai bine taci! i-o tăiase Gretchen.

— Nu-mi spune că n-ai luat-o cu tine, zisese doamna Travers, dar Neil se întinsese și apucase o trusă de doctor de pe bancheta din spate, așa că mama lui adăugase: A, deci ai adus-o cu tine, bine c-ai luat-o, nu se știe niciodată.

— Tu ești pacienta? o întrebase Neil pe Dana. Ce-ai păţit? Ai înghiţit o broască?

— Ea e pacienta, zisese Dana pe un ton demn. *Grace* o cheamă.

— Am înţeles. Ea a înghiţit broasca.

— S-a *tăiat la picior*. Și-i curge sânge, mult sânge.

— Într-o cochilie de scoică, adăugase Janey.

— Daţi-vă la o parte, le spusese Neil celor două nepoate ale sale, se așezase pe treapta de sub cea pe care stătea Grace și-i ridicase piciorul, să vadă mai bine. Zisese: Daţi-mi cârpa de colo sau alta ca ea – după care șterse cu grijă sângele, ca să ajungă la tăietură.

Acum, când era practic lângă ea, Grace remarcase un miros pe care învăţase să-l identifice în vara aceea, lucrând la han – mirosul alcoolului mascat cu mentă.

— Așa e, cu siguranţă, zisese Neil. Adică, da, curge sânge, și-ncă mult. Asta-i bine, că-i curăţă rana. Te doare?

— Oarecum, îi spusese Grace.

El se uitase cercetător, chiar dacă foarte scurt, în ochii ei. Poate voia să verifice dacă-i simţise mirosul și ce părere avea despre asta.

— Mă gândeam eu. Vezi copertina de colo? Trebuie s-ajungem sub ea și să facem în așa fel, încât să-ţi curăţăm rana, după care o să-ţi pun o copcă, două. Am și ceva cu care pot să-ţi dau, ca să nu doară chiar atât de rău cât ţi se pare – și se uitase în sus la Gretchen: Auzi, hai să ducem publicul de-aici!

Nu-i spusese deocamdată nicio vorbă maică-sii, care, în schimb, repetase că era foarte bine că fiul îșI făcuse apariţia la momentul oportun.

— Cercetaș, îi răspunsese el. Întotdeauna pregătit să intervină. Mâinile lui nu păreau să fie ale unui beţiv, și nici privirea. Dar nu arăta nici a unchi simpatic, așa cum se prefăcuse a fi când le vorbise copilelor, nici a purtător de mesaje liniștitoare, așa cum vorbise cu Grace. Avea o

frunte înaltă și palidă, o creastă de păr ondulat negru, înspicat cu sur, ochi cenușii, dar luminoși, plus o gură lată, cu buze subţiri, care părea să i se lupte cu un sentiment de profundă nerăbdare, sau de poftă, sau de durere.

După ce tăietura fusese bandajată – acolo, afară, pe verandă –, după ce Gretchen se întorsese la ea în bucătărie și pusese copilele s-o urmeze, iar doamna Travers rămăsese și se uitase cu mare atenţie și cu buzele strânse, ca și cum ar fi vrut să-și arate hotărârea de a nu interveni cu nimic, Neil zisese că, după el, ar fi fost o idee bună s-o ducă pe Grace la spital, în oraș.

— Pentru o injecţie antitetanos.

— Nu mă doare chiar atât de tare, zisese Grace.

— Nu-i asta problema, îi răspunsese Neil.

— Eu sunt de acord, zisese doamna Travers. Tetanosul e groaznic.

— Nu durează mult, zisese Neil. Haide! Vii, Grace? Te-ajut eu s-ajungi la mașină.

O luase cu braţul pe după talie. Ea își pusese o sanda, iar în cealaltă își vârâse numai degetele, cât s-o poată împinge când mergea. Bandajul era foarte bine fix ai şi strâns.

— Mă duc și mă-ntorc, zisese el, după ce o așezase pe Grace în mașină. Roag-o să mă ierte, îi spusese doamnei Travers.

Pe cine, pe Gretchen? Pe Mavis.

Mama lui coborâse de pe verandă cu acel aer de entuziasm confuz care părea să i se potrivească atât de

bine, ba chiar să nu și-l poată reprima în acea zi anume. Pusese o mână pe portiera mașinii.

— E foarte bine, zisese. Foarte bine, Grace, parcă te-a trimis Dumnezeu. Să-ncerci să-l ţii la distanţă de băutură astăzi, te rog, da?

Vezi tu cum faci!

Grace auzise vorbele ei, dar le dăduse prea puţină atenţie. Era uimită de schimbarea pe care o suferise doamna Travers, de ceea ce i se părea ei a fi o creștere în volum, o înţepeneală în toate mișcările, un aer de bunăvoinţă fortuită și oarecum frenetică, o bucurie lacrimogenă care i se scurgea din ochi. Și o crustă vagă, formată în colţurile gurii, ca o pojghiţă de zahăr.

*

Spitalul era în piaţa Carleton, la o distanţă de trei mile. Autostrada trecea peste căile ferate, și ei o luaseră pe-acolo cu o asemenea viteză, încât Grace rămăsese cu impresia că, la mijlocul podului, mașina se înălţase practic de la pământ, că zburaseră. Nu erau alte mașini, așa că nu se speriase și, oricum, n-ar fi avut ce face.

Neil o cunoștea pe asistenta de serviciu de la Urgenţe și, după ce completase un formular și o lăsase să se uite în trecere la rana de la piciorul lui Grace („Bine lucrat”, zisese ea pe un ton absent), trecuse la treabă și făcuse el însuși injecţia împotriva tetanosului („Acum nu te doare, dar mai târziu s-ar putea”). Chiar când terminase, asistenta revenise în separeu și zisese:

— E un tip în sala de așteptare care a venit s-o ducă

înapoi acasă. Apoi se întorsese către Grace: Zice că ţi-e logodnic.

— Spune-i că nu e gata încă, zisese Neil. Ba nu, spune-i c-am plecat deja.

— I-am spus că sunteţi aici.

— Dar, când te-ai întors, ai văzut că plecaserăm, replicase Neil.

— Zicea că e fratele tău. N-o să-ţi vadă mașina în parcare?

— Am parcat în spate. În secţiunea doctorilor.

— Cam compli-caa-aat, zisese asistenta peste umăr, iar Neil se întorsese înspre Grace:

— Nu voiai să pleci acasă deocamdată, nu-i așa?

— Nu, îi răspunsese Grace, ca și cum ar fi văzut cuvântul scris în faţa ei, pe perete, ca și cum ar fi făcut un test de vedere.

O dată în plus, fusese ajutată să ajungă până la mașină, cu bareta sandalei atârnându-i, și așezată pe scaunul de piele crem. O luaseră pe o stradă lăturalnică la ieșirea din parcare și ieșiseră din oraș pe o cale mai puţin obișnuită. Grace știa că nu avea să-l vadă pe Maury. Nu mai trebuia să se gândească la el. Și cu atât mai puţin la Mavis.

Descriind mai târziu această trecere, această schimbare din viaţa ei, Grace ar fi putut spune – ba chiar spusese – că fusese ca și cum o poartă s-ar fi trântit cu zgomot în urma ei. La momentul respectiv, însă, nu fusese niciun zdronc – acceptarea îi trecuse, pur și simplu, prin

tot corpul, iar drepturile celor lăsaţi în urmă fuseseră foarte ușor anulate.

Amintirile ei despre acea zi rămăseseră limpezi și detaliate, chiar dacă existaseră variaţiuni în acele părţi care-i fuseseră cele mai vii în minte.

Și chiar și unele dintre acele detalii probabil că și le amintea greșit.

Mai întâi o luaseră pe Șoseaua 7. Din câte își amintea Grace, nu era nicio altă mașină pe șosea, iar ei mergeau cu o asemenea viteză, încât aproape că-și luaseră zborul când să treacă pe podul de peste drum. Așa ceva n-avea cum să fie adevărat – precis mai fuseseră și alţii în afară de ei pe șosea, oameni care se îndreptau spre case în acea dimineaţă de duminică sau care mergeau să-și petreacă Ziua Recunoștinţei în familie. Care mergeau la biserică ori se întorceau de la biserică. Precis că Neil o lăsase mai încet la trecerea prin sate, sau pe la marginile orașelor, sau când avea de luat câte o curbă dintre multele pe care le făcea drumul acela vechi. Ea, Grace, nu era obișnuită să meargă într-o mașină decapotabilă cu acoperitoarea coborâtă, cu vântul în ochi, vântul care-i răvășea părul. De-aici rămăsese cu iluzia vitezei constante, a zborului perfect pe șosea – nu nebunesc, dar miraculos și senin.

Și, cu toate că din mintea ei se șterseseră și Maury, și Mavis, și toţi ceilalţi din familie, o vagă reminiscenţă legată de doamna Travers tot mai avea, rămăsese cumva suspendată și-i repeta în șoaptă și parcă hlizindu-se, curios de rușinată, ultimul ei mesaj: „Vezi tu cum faci!”

Bineînţeles că nu-și vorbiseră, ea și Neil. Din câte ţinea minte, ar fi trebuit să urle ca să se facă auzită. Iar ceea ce-și amintea nu se distingea mai deloc, ăsta-i adevărul, de ideile pe care și le făcuse, de fanteziile ei de pe-atunci, despre cum avea să fie când ar fi făcut sex. Întâlnirea fortuită, semnalele mute, dar puternice, fuga împreună, pe tăcute, în care ea însăși se considera mai mult sau mai puţin captivă. Un abandon eteric de sine, în care trupescul nu mai era decât un șuvoi de dorinţă.

Opriseră, în cele din urmă, la Kaladar și merseseră la hotel – vechiul hotel, care mai era și astăzi. Neil o luase de mână, își împletise degetele cu ale ei, își potrivise pasul cu călcătura ei șchiopătată. O condusese la bar. Adică ea recunoscuse locul acela drept bar, deși nu mai fusese niciodată într-unul asemănător. (Hanul de la Bailey’s Falls încă nu avea licenţă pentru vânzarea de băuturi alcoolice – oamenii beau în camerele lor sau într-un așa-numit club de noapte, mai curând improvizat, de peste drum.) Era exact cum și-l închipuise, barul acela – o încăpere mare, întunecoasă și neaerisită, cu scaunele și mesele trântite la întâmplare, după o curăţenie făcută în grabă, cu mirosul de dezinfectant care nu reușea să acopere mirosul de bere, de whisky, de trabucuri, de pipe, de bărbaţi.

Nu era nimeni acolo – poate că nici nu era deschis până după-masă. Dar nu cumva se făcuse deja după-masă? Grace nu părea să aibă o noţiune fermă legată de trecerea timpului.

La un moment dat, dintr-o altă cameră intrase un

bărbat care i se adresase lui Neil în timp ce-și lua locul în spatele tejghelei:

— Hai să trăiești, doctore!

Grace își închipuise atunci că așa urmau să se desfășoare lucrurile: oriunde s-ar fi dus împreună, ar fi dat peste cineva care-l cunoștea deja pe Neil.

— Știi foarte bine că-i duminică, zisese bărbatul acela pe un ton ridicat, aspru, aproape strigând, ca și cum ar fi vrut să se facă auzit până-n parcarea de afară. Nu-ţi pot vinde nimic aici într-o zi de duminică. Iar ei nu-i pot vinde nimic, indiferent de ce zi este. Nici n-ar trebui să intre aici. Nu știu dacă mă-nţelegi.

— Ba da, domnule. Înţeleg foarte bine, domnule, zisese Neil. Și sunt absolut de acord cu dumneavoastră, domnule.

În timp ce-și vorbeau, bărbatul din spatele tejghelei scosese o sticlă de whisky de pe un raft ascuns, turnase din ea într-un pahar și făcuse vânt paharului către Neil, de cealaltă parte a tejghelei.

— Ţi-e sete și ţie? zisese el, uitându-se la Grace și destupând o sticlă de Coca-Cola, pe care i-o întinsese fără să-i dea și pahar.

Neil pusese o bancnotă pe tejghea, dar celălalt o refuzase.

— Ţi-am spus: n-am voie să vând nimic, zisese.

— Și cutia de Cola? întrebase Neil.

— N-am voie să vând.

Apoi bărbatul ascunsese la loc sticla de whisky, iar

Neil dăduse peste cap conţinutul paharului.

— Eşti un om bun, îi spusese celuilalt. Respecţi legea în spiritul ei.

— Luaţi-vă sticla de Cola cu voi! Cu cât o văd pe fată mai repede ieșită de aici, cu atât o să fiu mai fericit.

— Cred și eu, zisese Neil. E-o fată bună. Cumnata mea. Viitoarea cumnată, dac-am înţeles bine.

— Chiar așa?

Nu se întorseseră pe Șoseaua 7. În schimb, o luaseră pe un drum care ducea spre nord, nepavat, dar suficient de larg și destul de onorabil nivelat. Băutura părea să fi avut efectul opus faţă de ce se crede în general despre băuturi, asupra felului în care șofa Neil. Încetinise până la nivelul potrivit, s-ar fi zis chiar precaut, pe care-l presupunea drumul respectiv.

— Nu te superi, nu? zisese el.

— De ce să mă supăr? se mirase Grace.

— Că te car după mine într-o casă veche.

— Nu.

— Simt nevoia să-mi ţii companie. Ce-ţi mai face piciorul?

— Foarte bine.

— Nu se poate să nu te doară, măcar puţin.

— Nu cine știe ce. Chiar mi-e bine.

El îi luase mâna care nu ţinea sticla de Coca-Cola, i-o ridicase până la buzele lui, își trecuse limba peste palma ei desfăcută, după care i-o lăsase înapoi jos.

— Ai crezut cumva că te răpeam în scopuri

abominabile?

— Nu, îl minţise Grace, gândindu-se cât de bine i s-ar fi potrivit mamei lui acel cuvânt: „abominabil”.

— A existat o vreme în care ai fi avut dreptate, îi spusese el, de parcă răspunsul ei la întrebare ar fi fost „da”. Nu și astăzi, însă. Nici vorbă. Azi ești mai în siguranţă decât la biserică.

Tonul schimbat al vocii lui, care devenise intim, onest și liniștit, plus amintirea buzelor lui apăsate pe pielea ei, apoi a vârfului limbii, care o gâdilase, o afectaseră atât de mult pe Grace, încât îi auzea vorbele, dar nu le pricepea sensul, știa doar că-i spunea ceva. Simţise o sută, ba nu, sute de gâdilături ale limbii lui, care parcă pornise într-un dans al implorării de-a lungul și de-a latul pielii de pe trupul ei. Și totuși, se trezise răspunzându-i:

— Nu-ntotdeauna ești în siguranţă la biserică.

— Ce-i drept e drept.

— Și nu-ţi sunt cumnată.

— Viitoare. N-am zis „viitoare”?

— Nici aia nu sunt.

— A, bine. Cred că nu mă surprinde. Nu. Deloc nu mă surprinde. După care, vocea lui se schimbase iar, devenise pragmatică.

— Știi ce caut? O ieșire cam pe-aici, înspre dreapta. Un drum pe care s-ar cuveni să-l recunosc, dacă-l văd. Știi, cât de cât, părţile-astea de ţară?

— Nu, pe-aici nu cunosc.

— Nu știi Flower Station? Compan, Poland? Snow

Road? Nu auzise de niciuna.

— Vreau să mă văd cu cineva.

La un moment dat, o luase, într-adevăr, la dreapta, bombănind întruna niște dubioșenii. Semne sau indicatoare nu erau. Drumul respectiv era mai îngust și mai denivelat și trecea peste o podișcă de scânduri, lată cât de-o singură mașină. Copacii cu lemn de esenţă tare își încrucișau crengile pe deasupra capetelor lor. Frunzele nu se îngălbeniseră încă în anul acela, din cauza vremii de-a dreptul straniu de călduroase, așa că treceau pe sub niște crengi încă verzi, cu excepţia câte uneia stinghere, ici și colo, care ieșea în evidenţă ca o flamură. Sentimentul pe care-l creau era de sanctuar. Câteva mile bune, și Neil, și Grace tăcuseră mâlc, iar copacii păreau să nu se mai termine, parc-ar fi fost o pădure fără capăt. Apoi, într-un târziu, Neil rupsese tăcerea, zicând:

— Știi să conduci? iar cum ea, Grace, îi spusese că nu, adăugase: Cred că e cazul să-nveţi.

Mai exact, chiar acolo și-atunci. Oprise mașina, se dăduse jos și venise la portiera de pe partea ei, căreia nu-i rămăsese altceva de făcut decât să se mute la volan.

— Nicăieri nu-i mai bine ca aici.

— Dacă vine ceva?

— Nu vine nimic. Dacă vine, vedem noi ce facem. De-asta m-am și gândit la o porţiune dreaptă. Și nu-ţi face griji, toată treaba o faci cu piciorul drept.

Erau chiar la începutul unui lung tunel pe sub copaci, iar pe jos erau pete de lumină. Neil nu-și bătuse capul să-i

explice câtuși de puţin despre cum funcţionau mașinile – pur și simplu, îi arătase unde s-apese cu piciorul, o pusese puţin să exerseze schimbatul vitezelor, după care îi spusese:

— Acuma, dă-i drumul și fă cum îţi spun eu.

Prima zvâcnire a mașinii o îngrozise. Îi huruise cutia de viteze ca naiba, și ea se temuse că lecţia nici nu începuse bine, că se și sfârșise, dar el izbucnise într-un hohot de râs și-i spusese:

— Ho, ho! Ușor! Ușor. Mergi înainte! iar ea chiar asta făcuse.

El nu-i comentase felul în care ţinea volanul, sau că, de-atâta concentrare pe volan, uita să mai accelereze, îi spunea doar:

— Mergi înainte, mergi înainte, ţine drumul drept, nu lăsa motorul să-ţi moară!

— Când pot să opresc? întrebase ea.

— Nu oprești până când nu-ţi spun eu cum oprești.

Şi-o făcuse, așa, să șofeze tot înainte, până ieșiseră din tunel, și abia atunci o instruise cum să frâneze. De îndată ce oprise, Grace deschisese portiera, ca să poată schimba locurile iarăși între ei, dar el îi spusese:

— Nu. Îţi tragi sufletul și-atât. În curând o să-nceapă să-ţi și placă.

Și, când o luaseră de la capăt, îi trecuse și ei prin minte că s-ar fi putut ca Neil să aibă dreptate. Bufeul de încredere în sine care o cuprinsese brusc fusese cât pe-aci să-i bage pe-amândoi în șanţ. Totuși, el râsese cu poftă,

chiar și când fusese nevoit să apuce volanul – iar lecţia continuase.

Nu-i dăduse voie să oprească până nu șofase mai multe mile, ba chiar luase – încet – câteva curbe. Abia pe urmă îi spusese că mai bine făceau iarăși schimb de locuri, pentru că nu reușea să menţină un simţ al direcţiei dacă nu șofa el însuși.

O întrebase cum se simţea după experienţă, iar ea, cu toate că tremura din tot corpul, îi răspunsese:

— Foarte bine.

El îi frecase braţul de la umăr până la cot și-i spusese:

— Ce mincinoasă!

Dar mai mult de-atât n-o atinsese, nu-și pusese gura pe vreo altă parte a corpului ei.

Probabil că simţul direcţiei și-l recăpătase după alte câteva mile, când ajunseseră la o întretăiere de drumuri, pentru că o luase la stânga, și copacii se mai răriseră, și mașina urcase pe un drum desfundat, care tot suia o colină lungă, și, după câteva mile în plus, ajunseseră la un cătun sau, dacă nu, la o aglomerare de clădiri pe marginea drumului respectiv. O biserică și un magazin, amândouă închise și neservindu-și scopurile inițiale, dar mai mult ca sigur locuite, după cum stăteau mărturie vehiculele adunate în faţa lor și amărâtele de perdele de la ferestre. Erau și o mână de case în aceeași stare, iar în spatele uneia dintre ele, un hambar cu acoperișul prăbușit, din care se vedeau stive sumbre de fân vechi scoţându-și capetele dintre bârnele plesnite, ca niște măruntaie

umflate peste măsură.

Neil scosese o exclamaţie ca și cum ar fi vrut să celebreze vederea locului cu pricina, dar nu se oprise acolo.

— Ce ușurare, zisese. Ce u-șu-rare! Acum știu. Îţi mulţumesc.

— Mie?

— Că m-ai lăsat să te-nvăţ să șofezi. M-a liniștit.

— Te-a liniștit? zisese Grace. Chiar așa?

— Să mor eu dacă nu.

Și Neil zâmbise, dar nu se uitase la Grace. Era ocupat să se uite de-o parte și de alta peste câmpurile care mărgineau drumul după ce trecuseră de sat. Vorbea mai degrabă pentru sine.

— Asta e. Trebuie să fie. De-acuma, știm.

Și tot așa, până când cotise iarăși pe un drumeag care nu mergea drept, ci șerpuia de-a latul unui câmp, evitând pietrele și tufele de ienupăr. La capătul acelui drumeag se înălţa o casă care nu arăta câtuși de puţin mai brează decât cele din satul de mai înainte.

— Uite,-n casa asta, îi spusese Neil, aici n-am de gând să te iau cu mine-năuntru. Nu durează mai mult de cinci minute.

Durase mai mult de-atât.

Ea stătuse în mașină, la umbra casei. Ușa propriu-zisă de la intrare era deschisă, numai cea de plasă fusese închisă. Unele porţiuni ale plasei fuseseră cârpite, cu împletitură nouă prinsă de cea veche. Nu venise nimeni să

se uite la ea, nici măcar vreun câine. Și-acum, că mașina se oprise, parcă toată ziua se umpluse de-o tăcere nefirească. Nefirească, pentru că te-ai fi așteptat ca, într-o după-amiază atât de fierbinte, să se audă bâzâitul, și ţârâitul, și zumzăitul insectelor în ierburi și-n tufele de ienupăr. Chiar dacă nu le vedeai pe nicăieri, zgomotul făcut de ele tot ar fi părut că se înălţa de pe orice plantă care creștea pe faţa pământului, până la linia orizontului. Dar anul era prea înaintat, poate că era prea târziu să mai auzi și gâștele gâgâind în zborul lor către sud. În tot cazul, ea, una, nu auzise nimic.

I se păruse, în schimb, că ajunseseră pe acoperișul lumii – sau măcar pe unul dintre ele. Câmpul se lăsa în jos în toate direcţiile, iar copacii nu se vedeau decât pe jumătate, fiindcă aveau rădăcinile înfipte într-un teren mai coborât.

Pe cine cunoștea el acolo, cine locuia în acea casă? Vreo femeie? Nu părea cu putinţă ca genul de femeie pe care și-ar fi dorit-o Neil să trăiască într-un asemenea loc, dar ciudăţeniile de care se lovise Grace în acea zi erau practic fără număr. Le pierduse șirul.

Casa fusese cândva de cărămidă, iar cineva se apucase și dăduse jos partea de cărămidă propriu-zisă a pereţilor. Ieșiseră la iveală pereţii de lemn brut din spate, și cărămizile care-i acoperiseră stăteau făcute grămadă în curte, așteptând, eventual, să fie vândute. Cele rămase pe peretele de pe partea casei în faţa căreia se afla Grace formau o diagonală, ca o scară cu trepte, așa că ea,

neavând nimic de făcut, se lăsase pe spate, își înclinase scaunul și se pusese pe numărat. Făcuse treaba asta pe jumătate prostește, pe jumătate în serios, așa cum smulgi petalele câte unei flori, dar nu cu vorbe atât de ostentative ca „mă iubește, nu mă iubește”.

„Norocoasă. Nu. Norocoasă. Nu” – mai departe de-atât nu se aventurase.

Descoperise că era greu să ţină socoteala cărămizilor dispuse într-un asemenea zigzag, mai ales pentru că linia lor oblică se aplatiza deasupra ușii.

Știa. Ce altceva putea să fie? Casa unui traficant de băuturi.[38] Se gândise la traficantul de băuturi de la ea de acasă – un bătrânel uscăţiv și mereu cherchelit, suspicios și posac. Stătea în pridvor, în noaptea de Halloween, cu pușca încărcată. Şi-şi vopsea numere pe bucăţile de lemn de foc stivuite lângă ușă, ca să știe dacă i se fura din ele. Se gândise la el – sau la cel de-aici –, moţăind în căldura sufocantă a singurei lui camere, murdare, deși ordonate (știa că numai așa putea să fie după bucăţile de plasă cârpită de la ușă). Ridicându-se de pe divanul sau canapeaua care trosnea din toate arcurile, pe care avea o cuvertură pătată, făcută cu mult timp în urmă de cine știe ce femeie, rudă cu el, o femeie care murise.

Nu-i vorbă, că nu văzuse niciodată pe dinăuntru casa unui traficant de băuturi, însă, prin locurile de unde se trăgea ea, linia ce despărţea modurile banale de a trăi care

[38] În Canada, băuturile alcoolice se vând numai în anumite localuri și în magazine specializate.

erau respectabile de cele care nu erau – pe-aceea o ştia că fiind foarte subţire. Știa cum stăteau lucrurile.

Ce curios că se gândise măcar să se mărite cu Maury! Ar fi fost un soi de trădare. O trădare a ei de către ea însăși. Dar nu era o trădare să meargă, uite-așa, cu mașina cu Neil, pentru că el știa unele dintre aceleași lucruri pe care le știa și ea. Iar ea știa din ce în ce mai multe, pe măsură ce trecea timpul, despre el.

Acum, însă, în cadrul ușii, parcă-l vedea pe unchiul ei, adus de spate și nedumerit, uitându-se la ea ca și cum ar fi fost plecată ani și ani. Ca și cum i-ar fi promis că avea să se întoarcă și ar fi uitat cu desăvârșire, iar el, în tot acel timp, ar fi trebuit să moară, dar nu murise.

Se străduise să-i vorbească, însă arătarea lui se risipise. Se trezise din somn, și-anume în mers. Era în mașină, cu Neil alături, și ajunseseră iarăși pe drum. Adormise cu gura deschisă și-i era sete. El se întorsese o clipă către ea, și Grace mirosise, chiar și cu vântul care bătea de jur-împrejurul mașinii, un iz proaspăt de whisky.

Chiar așa era.

— Ai făcut ochi? Dormeai buștean când am ieșit eu din casă, zisese el. Îmi pare rău – a trebuit să socializez puţin. Ce-ţi mai face vezica?

Era o problemă la care se gândise, de fapt, încă de când îl aștepta pe el în mașină, în faţa casei. Văzuse o toaletă pe după casă, dar nu îndrăznise să coboare și să se ducă până acolo.

— Uite, aici pare a fi un loc potrivit, zisese Neil și

oprise.

Ea coborâse din mașină și se băgase printre niște tufe de sânziene proaspăt înflorite, de cinstea-muierilor și de ochiul-boului, unde se lăsase pe vine. El rămăsese în picioare printre tufe asemănătoare, de partea cealaltă a drumului, cu spatele întors către ea. Când se întorsese la mașină, Grace văzuse sticla, culcată lângă picioarele ei. Mai mult de o treime din conţinut părea să lipsească deja.

Neil îi urmărise privirile.

— A, nu-ţi face griji, îi spusese. Mi-am turnat puţin aici – și-i arătase o sticluţă de metal, plată. Îmi vine mai simplu când șofez.

Tot pe podeaua mașinii era o altă sticlă de Coca-Cola. El îi arătase cu degetul să caute în torpedou după desfăcătorul de sticle.

— E rece! zisese ea, surprinsă.

— Congelator. Se taie gheaţa din lac iarna și se depozitează în talaș de lemn. El o păstrează în beciul casei.

— Mi s-a părut că-l văd pe unchiu-meu în pragul ușii acelei case, zisese ea. Dar visam.

— Ai putea să-mi povestești și mie despre unchiul tău. Să-mi spui unde locuiești. Ce slujbă ai. Orice. Îmi place să te-aud vorbind.

Avea o forţă nouă în glas, și faţa i se schimbase, dar nu era vorba de lucirea nebunească din ochi pe care ţi-o dă beţia. Părea doar că i se făcuse rău – nu excesiv de rău, doar așa, cât să nu-i priască –, iar acum voia să fie sigur că-și revenise. Pusese capacul sticluţei, o lăsase jos și o

luase pe Grace de mână, ţinând-o uşor, cu o atingere camaraderească.

— E bătrân rău de tot, zisese ea. De fapt, îmi vine unchi-mare. Şi este împletitor – adică împleteşte funduri de scaune din rafie. Nu ştiu cum să-ţi explic asta, dar aş putea să-ţi arăt, dacă am avea un scaun care să poată fi împletit…

— Nu văd niciunul – la care ea râsese şi-i spusese:

— Adevărul este că-i plictisitor.

— Spune-mi, atunci, despre ce te interesează pe tine. A, ce te interesează?

— Tu mă interesezi, îi spusese ea.

— O-hoo! Şi ce te interesează, legat de mine? zisese el şi-şi retrăsese mâna.

— Ce faci în momentul ăsta, zisese Grace. Şi de ce.

— Te referi la băutură? De ce beau? – şi desfăcuse iar capacul sticluţei. De ce nu mă-ntrebi?

— Pentru că ştiu ce mi-ai spune.

— Ce anume? Ce-aş spune?

— Ai spune: „Păi, ce altceva să fac?” Sau ceva de genul ăsta.

— Asta-i adevărat, zisese el. Cam aşa ceva ţi-aş spune. Bine, şi-atunci, tu mi-ai spune de ce greşesc.

— Nu, zisese Grace. Nu ţi-aş spune.

Când îi spusese asta, o şi luase cu frig. I se păruse până atunci că vorbea serios, dar acum îşi dădea seama că nu încercase decât să-l impresioneze cu nişte răspunsuri, să i se arate la fel de pricepută în cele lumeşti cum era şi

el, și, când colo, se trezise brusc izbită de acel adevăr ca de-o lovitură după ceafă. De acea lipsă de speranţă – autentică, rezonabilă, veșnică.

— Nu mi-ai spune așa? zisese Neil. Nu. Sigur că nu mi-ai spune. Ce ușurare! Tu ești o ușurare, Grace.

Apoi, după o vreme, zisese tot el:

— Știi ce? Mi-e cam somn. De îndată ce găsim un loc potrivit, trag pe dreapta și mă culc. Nu mult, cât s-apuc să dorm puţin. Nu te superi, nu?

— Nu. Cred că e și cazul.

— Mă păzești tu?

— Da.

— Bine.

Locul potrivit îl găsise într-un orășel numit Fortune. Era un parc la marginea localităţii, lângă un râu, care avea și un spaţiu cu pietriș – parcare pentru mașini. Își lăsase pe spate scaunul și adormise una-două. Înserarea se răspândise cum făcea de la o vreme, cam pe la ora cinei, dovedind că nu mai era, totuși, o zi de vară. Nu trecuse mult de când niște oameni își luaseră masa de Ziua Recunoștinţei chiar acolo, la un picnic – pentru că ieșea încă fum din vatra de sub cerul liber și în aer plutea un miros de hamburgeri. Mirosul n-o trimisese pe Grace cu gândul la mâncare – îi adusese aminte că i se făcuse foame în alte privinţe.

Neil, aşadar, adormise de îndată, iar ea coborâse din mașină. Se pusese praf pe ea, de la toate opririle și pornirile din timpul lecţiei de șofat. Se spălase acum pe

braţe, pe mâini și pe faţă, atâta cât putuse, la o cișmea din locul de parcare. Apoi, ca să-și miște piciorul rănit, mersese agale până la malul râului și văzuse cât de puţin adâncă era apa, după trestiile care-i străpungeau luciul. O pancartă avertiza că obscenitatea și comportamentul sau limbajul vulgare erau strict interzise în locul acela și urmau să fie pedepsite aspru.

Încercase leagănele, care erau îndreptate spre apus. Tot împingându-se cât mai sus, privea cerul senin – cu o muchie de un verde pal, auriu pierdut și roz mai degrabă sângeriu la orizont. Aerul începuse deja să se răcească.

Și ea care crezuse că era vorba de atingere! Guri, limbi, porţiuni de piele, trupuri, oase ciocnindu-se unele de altele. Înflăcărare. Pasiune. Dar nu asta le fusese menit – nicidecum asta. Toate erau joacă de copii în comparaţie cu felul în care-l cunoscuse pe Neil, cu cât de adânc privise de-acum înăuntrul său.

Ceea ce văzuse era foarte concludent. Ca și cum ar fi fost la ţărmul unei întinderi calme și sumbre de apă, care se lungea și se lăţea în toate direcţiile. O apă rece, perfect netedă. Privise în largul unei asemenea întinderi de apă sumbră, rece și plată, și iată – știa clar că nu mai era nimic altceva.

Nu băutura era de vină. Unul și-același lucru stătea la pândă, indiferent de ce-ar fi făcut el, și asta fără încetare. Băutura, nevoia de a bea – asta nu era decât un soi de distragere a atenţiei, ca orice altceva.

Se întorsese la mașină și încercase să-l trezească. El

se scuturase, dar nu se trezise. Așa că ea pornise iar să facă mișcare, să se fâţâie de jur-împrejur, ca să se încălzească și să-și exerseze piciorul în modul cel mai simplu cu putinţă. De-acum, înţelesese că urma să lucreze din nou, să servească micul dejun de dimineaţă.

Mai încercase o dată, vorbindu-i pe un ton apăsat. El îi răspunsese cu diverse promisiuni și bombăneli și adormise imediat la loc. Până se întunecase de-a binelea, renunţase și ea de tot. Acum, odată instalat frigul nopţii, alte câteva lucruri îi deveniseră clare. Că nu puteau rămâne acolo, că erau încă în public, la urma urmei. Că trebuia să se întoarcă la Bailey’s Falls.

Nu-i fusese deloc ușor, dar tot îl mutase pe Neil pe scaunul pasagerului. Dacă nici asta nu-l trezea, era clar că nimic altceva n-ar fi reușit. Îi luase ceva timp să-și dea seama de cum se porneau farurile, după care urnise mașina din loc, la început cu hopuri, și revenise cu ea pe drum.

Habar n-avea încotro să se îndrepte și nu era ţipenie de om, cât vedea cu ochii, pe care să-l întrebe de direcţie. O ţinuse și ea tot înainte până în partea cealaltă a orășelului, unde, slavă Domnului! era un indicator care-i arăta drumul către Bailey’s Falls, printre altele. Nouă mile și-atât.

Condusese pe șoseaua cu două benzi, fără să depășească niciodată viteza de treizeci de mile pe oră. Circulaţia era foarte slabă. O dată sau de două ori o depășise câte o mașină, claxonând, iar cele câteva care-i

veniseră din sens opus o claxonaseră și alea. În primul caz, probabil pentru că mergea foarte încet, iar în celălalt, pentru că nu știa cum să dea farurile mai slabe. Nu conta. Doar nu putea să se oprească și să-și facă iarăși curaj în mijlocul drumului. Putea doar să meargă înainte, cum îi spusese el. Mergi înainte.

La început, nici nu recunoscuse locurile de la Bailey's Falls, de vreme ce ajungea la ele într-un mod atât de neobișnuit. Când realizase unde era, o cuprinsese o frică mai mare decât resimţise de-a lungul tuturor celor nouă mile. Una era să șofeze pe un teritoriu necunoscut pentru ea, și altceva să se ivească la porţile hanului.

Neil era deja treaz când oprise ea în parcare. Nu se arătase câtuși de puţin surprins de locul unde se aflau, nici de ce făcuse Grace. Ba chiar îi spusese că-l treziseră claxoanele, cu multe mile în urmă, dar se prefăcuse că dormea încă, pentru că important era să n-o sperie pe ea. Totuși, nu fusese deloc îngrijorat. Știa că avea să se descurce.

Ea îl întrebase dacă era suficient de treaz acum, ca să se mute la volan.

— Treaz-brici. Cu mintea limpede ca dimineaţa.

Îi ceruse să-și extragă piciorul din sanda, i-l pipăise, i-l apăsase ici și colo, după care zisese:

— Frumos. Nu fierbinţeală. Nici umflătură. Te doare braţul? Poate că n-o să te doară.

O condusese până la ușa de la intrare și-i mulţumise pentru companie. Dar ea era încă uimită că ajunseseră

înapoi cu bine. Abia dacă realiza că era momentul să-și ia rămas-bun de la el.

Acum, adevărul este că nici până-n ziua de astăzi nu știa dacă lucrurile-astea chiar fuseseră spuse în cuvinte sau dacă numai o întorsese cu faţa spre el, o luase în braţe, o ţinuse atât de strâns, apăsând-o când într-un loc, când într-altul, dar întruna, de-ai fi zis că nu-i ajungeau numai două braţe: se simţise înconjurată de el, îi simţise trupul deopotrivă puternic și blând, dorind-o și renunţând la ea în același timp, de parcă i-ar fi spus că nu făcea bine să renunţe la el, că orice era cu putinţă, dar apoi că, de fapt, nu greșea – parc-ar fi vrut să-i lase ei o impresie despre el și să plece.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, șeful bătuse la ușa dormitorului comun și o chemase afară pe ea, pe Grace.

— Te căuta cineva la telefon, îi spusese. Nu te mai obosi, nu voia decât să știe dacă ești aici. Am zis că merg eu să verific. E-n regulă, gata.

Maury trebuia să fie, se gândise ea. Unul dintre ei, în orice caz. Dar cel mai sigur era că fusese Maury. Acum trebuia să discute cu Maury.

Când coborâse în sala de mese, ca să servească micul dejun – încălţată cu niște balerini de pânză –, atunci auzise despre accident. O mașină intrase într-un cap de pod, la jumătatea drumului către lacul Sabotul Mic. Intrase în el de-a dreptul, se făcuse praf și luase foc. Nu fusese implicată nicio altă mașină și, după toate aparenţele, nici vreun pasager. Șoferul urma să fie identificat după

registrele dentare. Sau poate că fusese deja identificat, de-acum.

— Ce mod al dracului de-a muri! zisese șeful. Mai bine pui mâna şi-ţi tai gâtul.

— O fi fost un accident și-atât, zisese bucătarul, care era un optimist de felul său. O fi adormit la volan.

— Mda. Sigur că da.

Braţul o duruse brusc, de parcă ar fi primit o lovitură brutală peste el. Nu-și mai putea căra tava cu o singură mână, așa că se văzuse nevoită s-o ducă în faţă, folosindu-se de ambele mâini.

*

Nu mai avusese de-a face cu Maury faţă-n faţă. Primise de la el o scrisoare.

Spune doar că te-a obligat el. Spune doar că tu n-ai vrut să pleci.

Ea îi răspunsese în patru cuvinte: *Am vrut să plec.* Fusese cât pe-aci să mai scrie trei – *Îmi pare rău* –, dar se abţinuse.

Domnul Travers venise la han, ca s-o întâlnească. Fusese politicos și pragmatic, ferm, distant, dar nu ostil. Era pentru prima oară când ea îl vedea în circumstanţe care-i îngăduiau să fie el însuși. Un bărbat care era în stare să ia frâiele în mâini, care era în stare să pună ordine în lucruri. Îi spusese că se întâmplase ceva foarte trist, că erau cu toţii foarte amărâţi, dar că alcoolismul era ceva cumplit. Când s-ar mai fi refăcut – doamna Travers, adică –, el avea s-o ducă într-o călătorie, o vacanţă, undeva mai

călduros.

Pe urmă, îi spusese că trebuia să plece, că erau atâtea lucruri pe care le avea de făcut. Când îi dăduse mâna, în semn de rămas-bun, îi pusese în palmă un plic.

— Amândoi sperăm să te folosești așa cum trebuie de ce-i aici, îi spusese.

Era un cec de o mie de dolari. Ea se gândise imediat să-l trimită înapoi sau să-l rupă, și chiar și acum se mai gândește uneori c-ar fi fost un gest grandios. Dar, bineînţeles, până la urmă nu fusese în stare să-l facă. Pe vremea aceea, erau suficienţi bani cât să-i asigure un punct de pornire în viaţă.

GREŞELI

Au ieșit cu mașina din oraș pe la miezul nopţii – Harry și Delphine în faţă, Eileen și Lauren pe bancheta din spate. Cerul era senin, și zăpada se scuturase de pe crengile copacilor, dar nu se topise nici la rădăcinile lor, nici pe stâncile de pe marginea drumului. Harry a oprit mașina lângă un pod.

— E bine aici.

— Să nu ne vadă cineva opriţi aici, a zis Eileen. Ar putea vrea să afle ce punem la cale.

Harry a pornit mai departe. Au cotit-o pe primul drum de ţară, unde s-au dat jos din mașină cu toţii și au pornit-o pe mal în jos, făcând cu mare atenţie cei câţiva pași printre cedrii negri dantelaţi. Zăpada scotea un vag scârţâit sub picioarele lor, cu toate că pământul de sub ea era moale și noroios. Lauren își luase paltonul direct peste pijama, dar o pusese Eileen să-și tragă cizmele.

— Aici e bine? a întrebat Eileen, la care Harry a zis:

— Nu-i cine știe ce departe de drum.

— E destul de departe.

Asta se întâmpla în anul de după ce Harry își abandonase slujba de la revistă fiindcă se simţea epuizat. Cumpărase gazeta săptămânală din orășelul acela, pe care și-l amintea din copilărie. Familia lui avea o casă de vară pe-atunci, la malul unuia dintre lacurile mici din zonă, și el ţinea minte că prima bere şi-o băuse la hotelul de pe strada principală. Mersese acolo cu Eileen și Lauren, să ia

cina în prima lor seară de duminică petrecută în oraș.

Numai că barul era închis. Harry și Eileen băuseră apă, ce altceva?

— Păi, de ce? întrebase Eileen.

Harry înălţase din sprâncene către patronul hotelului, care era și ospătar.

— Fiindcă-i duminică? îl întrebase.

— N-am autorizaţie, îi răspunsese patronul, care vorbea cu un accent zdravăn și, după toate aparenţele, dispreţuitor.

Purta o cămașă cu cravată, o jachetă și niște pantaloni care arătau de parcă ar fi crescut direct pe el – toate erau moi, șifonate, scămoșate, ca o piele de pe dinafară care i se jupuia și se ofilea, cum probabil că se întâmpla și cu pielea lui adevărată de pe dedesubt.

— Nu mai e ca pe vremuri, zisese Harry, după care, văzând că patronul nu-i răspundea, comandase fripturi de vită pentru toată lumea.

— Prietenos, comentase Eileen.

— European, zisese Harry. Ţine de cultură. Nu se simt obligaţi să zâmbească tot timpul – și-i arătase lucruri din sala de mese care erau exact aceleași ca mai demult: tavanul înalt, ventilatorul care abia se rotea, chiar și o pictură sumbră în ulei, reprezentând un câine de vânătoare care ţinea între colţi o pasăre cu pene ruginii.

Intraseră mai mulţi clienţi. O familie întreagă. Niște fetiţe cu pantofiori de lac și volănașe scrobite, un copilaș care abia mergea, un adolescent în costum, care părea pe

jumătate mort de stingherealã, diverși părinţi și părinţi ai părinţilor – un bătrân uscăţiv și distrat și o bătrână trântită într-o rână pe un fotoliu rulant, care purta corset. Oricare dintre acele femei în rochii înflorate era de patru ori cât Eileen.

— Aniversarea căsătoriei, șoptise Harry.

Pe drumul spre ieșire, se oprise ca să facă prezentările – el și familia lui –, să le spună că era tipul cel nou de la ziar și să-i felicite. Spera să nu se supere dacă le nota numele. Harry era un bărbat cu aer de băietan, cu faţa latã, pielea bronzată și părul șaten-deschis și lucios. Aura lui de bunăstare și în general de bună dispoziţie se răspândise de jur-împrejurul mesei – deși poate că nu și la tânărul adolescent sau la cei doi bătrâni. Îi întrebase de câţi ani erau căsătoriţi și aflase că de șaizeci și cinci de ani.

— De șai’ș-cinci de ani! exclamase Harry, luându-l ameţeala numai la gândul că…

Întrebase apoi dacă putea să pupe mireasa și chiar asta făcuse, atingându-i cu buzele ţuguiate lobul prelung al urechii, pe care ea i-l oferise răsucindu-și capul într-o parte.

— Acuma trebuie să pupi și tu mirele, zisese el către Eileen, care-i zâmbise acru și-l ţocăise pe bătrân pe creștetul capului.

Harry le ceruse celor doi reţeta unui mariaj fericit.

— Mami nu vorbește, zisese una dintre femeile acelea voinice. Dar să-l întreb pe tati – și zbierase în urechea

tatălui: Ce sfat îi dai ca să aibă un mariaj fericit?

Bătrânului i se lăţise faţa într-un zâmbet șmecheresc:

— To' timpu' s-o ţii din scurt.

Adulţii râseseră cu toţii, iar Harry le spusese:

— Așa… O să scriu în ziar că-ntotdeauna v-aţi asigurat c-aveţi acordul soţiei dumneavoastră.

Odată ieșiţi, Eileen întrebase:

— Cum reușesc să se facă atât de grase? Zău dacă-nţeleg! Ar trebui să mănânci zi și noapte ca să te faci în halul ăla de grasă.

— Ciudat, îi răspunsese Harry.

— Și aia era fasole verde în conservă, continuase ea. În august – nu-i așa c-atunci se coace fasolea verde? Și unde? Aici, la ţară, unde se cheamă că oamenii cultivă diverse lucruri.

— Din ce în ce mai ciudat, zisese el cu un aer fericit.

Aproape imediat, hotelul suferise schimbări. În sala de mese din faţă fusese instalat un tavan fals – niște pătrate de carton sprijinite pe o reţea de benzi metalice. Mesele rotunde și mari fuseseră înlocuite cu altele pătrate și mai mici, iar scaunele greoaie de lemn, cu altele metalice, ușoare, cu șezuturi acoperite cu folii de plastic maronii. Din cauza tavanului coborât, fusese obligatoriu ca ferestrele să fie reduse la dimensiunile unor dreptunghiuri teșite. Într-una din ele, o inscripţie din tub de neon anunţa: BUN-VENIT – CAFENEA.

Patronul – domnul Palagian, pe numele său – nu zâmbea niciodată și nu scotea nicio vorbă către nimeni,

dacă putea să se abţină, în ciuda mesajului din fereastră.

Chiar și așa, cafeneaua gemea de clienţi la ora prânzului sau la orele după-amiezii. Clienţii erau elevi de liceu, majoritatea din clasele nouă-unsprezece, plus unii dintre elevii mai mari de la școala gimnazială. Atracţia numărul unu a localului era că oricine putea fuma înăuntru. Nu-i vorbă, că nu puteai cumpăra ţigări dacă arătai ca și cum n-ai fi avut încă șaisprezece ani. În această privinţă, domnul Palagian era foarte strict. „Tu nu” – zicea, cu vocea lui groasă, posacă.

„Tu nu”.

La vremea respectivă, își angajase deja o femeie care să-l ajute și care, dacă venea cineva prea tânăr și încerca să cumpere ţigări de la ea, îi râdea în faţă:

— Pe cine crezi că păcălești, măi ţâcă?

Însă, dacă venea câte unul mai mare de șaisprezece ani și aduna banii de la cei mai mici, putea să cumpere și câte o duzină de pachete.

Litera legii, zicea Harry, care încetase a-și mai lua prânzul acolo – prea era mare gălăgia –, în schimb la micul dejun venea. Spera ca, într-o bună zi, domnul Palagian să se înmoaie și să-i povestească viaţa lui.

Harry avea un dosar plin de idei pentru cărţi și era mereu în căutare de povești de viaţă. Cineva ca domnul Palagian – sau chiar și grăsana de chelneriţă, zicea el – putea să ascundă o tragedie, o aventură contemporană, care ar fi putut face subiectul unui roman de succes.

Treaba cu viaţa, o lămurise Harry pe Lauren, era să

trăiești în lume interesat. Să ţii ochii deschiși larg și să vezi oportunităţile – să vezi umanitatea – în orice persoană pe care o întâlneai. Să fii conștient. Dacă era ceva ce-ar fi avut el s-o înveţe, asta era: „fii conștientă”.

Lauren își făcea singură micul dejun, de obicei niște cereale cu sirop de arţar în loc de lapte. Eileen își lua cafeaua cu ea și se băga înapoi în pat, unde şi-o bea încet. Nu voia să vorbească. Trebuia să se pună în stare de funcţionare, pentru a face faţă unei noi zile de lucru la redacţia gazetei. Când reușea să se pună suficient în stare de funcţionare – uneori, după ce pleca Lauren la școală –, se dădea jos din pat, făcea duș, apoi se îmbrăca într-una dintre ţinutele ei nonșalant-provocatoare. Asta însemna, pe măsură ce avansa toamna, un pulover amplu și o fustă scurtă de piele peste o pereche de colanţi viu coloraţi. La fel ca domnul Palagian, și Eileen reușea cu mare ușurinţă să arate altfel decât oricine altcineva din orășel, doar că ea, spre deosebire de el, era frumoasă, cu părul negru tuns scurt, și cerceii de aur subţiri, ca niște semne de exclamare, și pleoapele de un mov pal. În redacţia ziarului, se purta de o manieră pragmatică și avea o mină distantă, pe care şi-o contrazicea singură prin zâmbete largi, strategice.

Închiriaseră o casă la marginea orașului. Chiar de dincolo de curtea lor din spate, începea o sălbăticie ca de parc de agrement, cu bolovani cu aer de stânci, povârnișuri de granit, pâlcuri de cedri, mici lacuri și niște crânguri de plopi, arţari moi, zade și molizi. Lui Harry îi

plăcea la nebunie. Zicea că poate se trezeau, într-o bună dimineaţă, cu vreun elan în curtea lor din spate. Lauren se întorcea de la școală când soarele deja scăpăta pe cer și căldura nici prea-prea, nici foarte-foarte, a zilei de toamnă se dovedea ceea ce și era – o păcăleală. Casa era friguroasă și înăuntru mirosea a cina din ajun, a zaţ de cafea stătut și a gunoi, pe care-i revenea ei sarcina să-l scoată afară. Harry pregătea compost – în anul următor, intenţiona să-și amenajeze o grădină de legume. Lauren se ducea cu găleata plină de coji, miezuri de măr, zaţ de cafea, resturi menajere, până la liziera pădurii, de unde s-ar fi putut ivi în orice clipă vreun elan sau vreun urs. Frunzele plopilor se îngălbeniseră, zadele ridicau ţepi portocalii și păroși pe fundalul coniferelor de un verde veșnic întunecat. Lauren răsturna gunoiul acolo, după care împrăștia cu lopata pământ și iarbă tăiată pe deasupra lui, așa cum o învăţase Harry.

Viaţa ei de-acum era cu totul diferită de cum fusese cu doar câteva săptămâni mai devreme, când mergea cu mașina, împreună cu Harry și Eileen, la unul dintre lacuri, să facă baie în acele după-amiezi fierbinţi. Ceva mai târziu, serile, ea și Harry mergeau prin oraș în căutare de aventuri, în timp ce Eileen gletuia și vopsea pereţii casei, pe urmă îi acoperea cu tapet, pretinzând că se descurca mai repede și mai bine de una singură. Un lucru îl rugase pe Harry să facă și el: să-și ducă toate cutiile lui cu hârţoage, fișetul de documente și biroul într-o amărâtă de cămăruţă de la subsol, ca să nu-i stea în cale. Iar ea,

Lauren, îl ajutase.

O cutie de carton pe care o ridicase era ciudat de ușoară și părea să conţină ceva moale, nu ca hârtia, ci, mai degrabă, ca ţesătura sau împletitura. Chiar în timp ce ea întreba: „Ce-i aici?” Harry o văzuse ţinând cutia și exclamase:

— Ei! – după care adăugase: Vai, Doamne!

Îi luase cutia din mâini, o pusese pe un raft al fișetului metalic pentru dosare și trântise cu zgomot ușa de fier. Apoi repetase:

— Vai, Doamne!

Nu-i mai vorbise practic niciodată pe un ton atât de brutal și de exasperat. Se uitase în jur, de parcă ar fi putut fi cineva care să supravegheze ce făceau, şi-şi frecase mâinile de pantaloni.

— Îmi pare rău, îi spusese. Nu m-așteptam să ridici tu cutia aia.

Își proptise coatele pe tăblia fișetului metalic şi-şi culcase fruntea pe mâinile împreunate.

— Uite ce este, zisese. Uite, Lauren, aș putea să inventez o minciună oarecare și să ţi-o spun, dar am de gând să-ţi spun adevărul. Pentru că așa cred: copiilor trebuie să li se spună adevărul. Cel puţin, când ajung la vârsta pe care o ai tu acum, ar trebui să li se spună. Dar, în cazul de faţă, va trebui să fie un secret. De acord?

— De acord, zisese Lauren, dar ceva îi spusese, totodată, c-ar fi preferat ca el să nu facă așa ceva.

— În cutia aia-i cenușă, zisese Harry, coborându-și

vocea într-un mod curios când rostise cuvântul „cenușă”. Nu-i o cenușă oarecare. Este cenușa rămasă de la cremarea unui bebeluș. Bebelușul ăsta a murit înainte să te naști tu. Ai priceput? Stai jos!

Ea se așezase pe un teanc de caiete cu coperţile cartonate și foile acoperite cu scrisul lui Harry. El își ridicase capul și se uitase la ea.

— Știi… ceea ce-ţi spun are darul s-o tulbure foarte tare pe Eileen, și de-aia trebuie să rămână secret. De-aia nu ţi s-a spus nimic pân-acum – pentru că Eileen nu suportă să i se amintească. Acum înţelegi?

Ea îi spusese ce se cuvenea să spună. Că da.

— Bun, acuma… uite ce s-a-ntâmplat. Am avut acest copil înainte să te-avem pe tine. O fetiţă. Și, când copilul ăsta era foarte mic, Eileen a rămas iar însărcinată. Și ăsta a fost un șoc teribil pentru ea, care tocmai descoperise cât de multe avea de făcut pentru un singur copil mic, și-acuma, iată, nu mai reușea să doarmă și vomita întruna, pentru că avea greţuri de dimineaţă. Dar nu numai de dimineaţă, avea greţuri de dimineaţă, de prânz și de *noapte*, așa că nici nu mai știa cum să se descurce. Cu sarcina, vreau să zic. Așa că, într-o noapte, când nu mai era ea însăși, cum-necum i-a venit ideea că trebuie să iasă cumva. Și să urcat în mașină, luându-și cu ea și copilul în coș, și era deja noapte, și ploua, și ea conducea mult prea repede, și-a ratat o curbă. Asta a fost. Copilul nu era fix al cum ar fi trebuit și-a fost azvârlit din coș. Iar Eileen a avut coastele rupte și s-a lovit rău, și o vreme a fost ca și cum ar

fi urmat să pierdem amândoi copiii.

Aici, Harry trăsese aer adânc în piept.

— Vreau să spun că pe unul deja îl pierduserăm. Murise când fusese azvârlit din coș. Dar pe cel cu care era însărcinată Eileen – adică tu – nu l-am pierdut. Pentru că… Înţelegi? Tu erai.

Lauren dăduse imperceptibil din cap că da.

— Ei, și motivul pentru care nu ţi-am spus asta – lăsând la o parte nivelul emoţional la care se află Eileen – a fost ca să nu te facem cumva să te simţi, eventual, nedorită. Date fiind circumstanţele iniţiale. Dar trebuie să mă crezi c-ai fost. Ah, Lauren! Ai fost dorită. Și ești.

Și Harry își urnise cotul de pe fișetul metalic, venise la ea şi-o luase în braţe. Mirosea a transpiraţie și a vinul pe care-l băuseră la cină el și Eileen, iar ea, Lauren, se simţise foarte stingherită și jenată. Nu povestea în sine o tulburase, cu toate că ideea cenușii păstrate într-o cutie de carton i se păruse destul de macabră. Dar îl crezuse pe cuvânt pe Harry, că era ceva ce-o tulbura pe Eileen.

— De-asta vă tot certaţi? întrebase ea spontan, la care el îi dăduse drumul.

— Ne certăm, zisese el abătut. Presupun c-o fi și ceva legat de asta în subtext. Ceva ce motivează istericalele ei. Știi că-mi pare rău de toate certurile alea. Zău că-mi pare!

Când mergeau la plimbările lor obișnuite, el o mai întreba uneori dacă era îngrijorată sau tristă, poate, în legătură cu ce-i povestise, la care ea îi răspundea:

— Nu – pe un ton ferm, destul de iritat, la care el

zicea:

— Bine.

Fiecare stradă avea câte o curiozitate – conacul victorian (devenit acum azil de bătrâni), turnul de cărămidă, care era tot ce mai rămăsese dintr-o fabrică de mături, cimitirul care data din 1842. Timp de câteva zile, avusese loc un târg de toamnă. Urmăriseră camioanele cum lăsau rând pe rând șleauri în colbul drumului, trăgând o platformă încărcată cu blocuri de ciment, care aluneca înainte, făcând camioanele să dea parcă din cozi ca niște pești, după care se opreau și se măsura distanţa pe care trăseseră greutăţile. Harry și Lauren își aleseseră fiecare câte un camion pentru care ovaţionaseră.

Acum, Lauren avea impresia că toată acea perioadă crea o falsă impresie, un soi prostesc și nesăbuit de entuziasm, care nu ţinea câtuși de puţin cont de povara vieţii de zi cu zi, adică a realităţii, pe care ea o avea de suportat odată ce școala începuse, și ziarul începuse și el să apară, și vremea se schimbase. Un eventual urs, un elan ar fi fost un animal sălbatic autentic, preocupat de propriile-i necesităţi – n-ar fi fost nicio plăcere. Iar ea nu mai sărea acum în sus și-n jos, nu mai zbiera ca la târgul acela de toamnă, ovaţionându-și camionul. Cineva de la școală, care ar fi văzut-o, ar fi putut crede că era vreo ciudată.

Asta oricum era foarte aproape de felul în care o priveau.

Izolarea ei de la școală se baza pe cunoaştere și

experienţă, ceea ce, așa cum știa și ea pe jumătate, putea foarte bine să treacă drept inocenţă și îngâmfare. Lucrurile care pentru alţii erau niște mistere afurisite nu erau și pentru ea, și nu știa cum să se prefacă în legătură cu ele. Și asta o deosebea de ceilalţi la fel de mult ca faptul că știa cum să pronunţe L'Anse aux Meadows[39] și că deja citise *Stăpânul inelelor*. Băuse jumătate de sticlă de bere când avea cinci ani și pufăise dintr-o ţigară cu marijuana când avea șase, cu toate că niciuna, nici alta nu-i plăcuseră. Uneori, mai gusta câte un strop de vin la cină, și ăla era numai bun. Știa despre sexul oral, și toate metodele de contracepţie, și ce făceau homosexualii. Îi văzuse în mod regulat goi pe Harry și Eileen, după cum asistase la o petrecere a lor și a câtorva prieteni de-ai lor, goi-pușcă toţi, în jurul unui foc de tabără în pădure. În cursul aceleiași vacanţe, se fofilase împreună cu alţi copii și-i urmărise pe taţi strecurându-se printr-o înţelegere tacită în corturile mamelor care nu erau și soţiile lor. Unul dintre băieţi venise cu ideea să facă și ei sex, iar ea, Lauren, acceptase, dar băiatul nu fusese în stare să-i facă nimic, şi-atunci se certaseră și, mai târziu, ea nu mai suportase nici măcar să-l vadă.

Toate astea erau pentru ea o povară acolo – îi dădeau

[39] Pronunţie de fapt stâlcită a cuvintelor franţuzești *L'Anse aux Méduses* („Golful cu meduze"), sit arheologic aflat în punctul cel mai nordic al insulei Newfoundland din provincia canadiană Newfoundland și Labrador și descoperit în 1960. Aici se află cele mai importante rămășiţe ale unei așezări a vikingilor norvegieni, datată în jurul anului 1.000, adică anterioară cu aproape cinci secole descoperirii Americii de către Columb.

o senzaţie de stingherealã și o tristeţe cu totul aparte, ba chiar sentimentul cã-i lipsea ceva. Și nici nu prea avea ce face, poate doar sã-și aducã aminte, la școalã, sã spunã „tata” și „mama” când vorbea despre Harry și Eileen. În felul ãsta, parcã erau ceva mai mari, dar nu și mai bine conturaţi. Siluetele precise li se cam estompau când îi pomenea sub forma asta, personalitãţile parcã le deveneau mai șterse. Faţã-n faţã cu ei, n-avea nicio tehnicã la îndemânã prin care sã obţinã același efect. Nici mãcar nu putea recunoaşte c-ar fi fost pentru ea o consolare.

Câteva dintre fetele cu care era colegã Lauren gãseau irezistibilã vecinãtatea cafenelei, dar, cum nu aveau suficient curaj sã intre înãuntru, se duceau în holul hotelului și, de acolo, la toaletã femeilor, unde petreceau câte un sfert, dacã nu chiar jumãtate de orã aranjându-și propriul pãr și câte una pãrul alteia în diferite coafuri, dându-și cu câte un ruj de buze pe care poate îl șterpeliserã de la Stedmans[40], mirosindu-și una alteia gâturile și încheieturile mâinilor, dupã ce și le stropiserã cu toate mostrele gratuite de parfum din magazinul de cosmetice.

Când o întrebaserã dacã nu voia sã meargã și ea cu ele, Lauren bãnuise cine știe ce soi de capcanã, dar zisese oricum cã da, fie și pentru cã îi displãcea foarte tare sã meargã de una singurã pânã acasã, la liziera pãdurii, în dupã-amiezile acelea care se scurtau vãzând cu ochii.

De îndatã ce intraserã în holul hotelului, douã dintre

[40] Lanţ de magazine universale ieftine din Canada (n. red.)

acele fete o apucaseră de braţe şi-o împinseseră până la recepţie, unde stătea cocoţată pe un scaun înalt femeia de la restaurant și făcea niște socoteli la un calculator.

Pe femeia respectivă o chema Delphine, după cum Lauren știa deja de la Harry. Avea un păr lung și fin, care ar fi putut fi de un blond albicios, dacă nu chiar alb de-a dreptul, fiindcă nu mai era tânără. Probabil că de multe ori își scuturase părul de pe faţă către ceafă, cum făcuse și atunci. În spatele ochelarilor cu rame negre, avea pleoapele date cu mov. Faţa lată – ca tot corpul, de altfel –, netedă și albă. Dar nu era nimic, legat de ea, despre care ai fi putut spune că denota indolenţă. Își ridicase privirile – avea ochii de un albastru-deschis și cam spălăcit – și se uitase de la o fată la alta, ca și cum nu s-ar fi mirat de niciun comportament reprobabil din partea lor.

— Asta e, ziseseră fetele.

Femeia pe nume Delphine își mutase privirile către Lauren, zicând:

— Lauren? Sigur?

Lauren, uimită, zisese că da.

— Știi, le-am întrebat dacă era cineva Lauren la ele în școală, zisese Delphine, referindu-se la celelalte două fete ca și cum ele ar fi fost deja la o distanţă oarecare și n-ar fi participat la discuţie. Și le-am întrebat pentru că s-a găsit ceva pe-aici. Probabil că i-a căzut cuiva în cafenea.

În timp ce vorbea, deschisese un sertar și scosese din el un lănţișor de aur. De lănţișor atârnau niște litere care formau cuvântul L-A-U-R-E-N.

Ea, Lauren, scuturase din cap.

— Nu-i al tău? zisese Delphine. Păcat! I-am întrebat deja pe copiii de la liceu. Înseamnă c-o să trebuiască să-l mai ţin aici o vreme. Poate vine cineva, cândva, să și-l caute.

— Aţi putea pune un anunţ în ziarul lui tata, zisese Lauren.

Dar nu realizase decât a doua zi c-ar fi trebuit să spună „în ziar” – după ce trecuse pe lângă niște fete, pe coridorul școlii, și auzise o voce afectată zicând: „Ziaru' lu’ tata”.

— Aș putea, zisese Delphine. Dar, pe urmă, parcă și văd venind o mulţime de fete, care să spună că-i al lor. Care să și mintă că le cheamă așa. Doar e de aur.

— Numai că n-ar putea să-l poarte, opinase Lauren, dacă n-ar fi numele lor adevărat.

— Poate că nu. Dar tot ar fi în stare să pretindă că le aparţine. Celelalte fete porniseră deja spre toaleta femeilor.

— Ei, voi două! strigase Delphine după ele. N-aveţi ce să căutaţi acolo!

Cele două se întorseseră, mirate.

— Da de ce?

— Pentru că n-aveţi ce căuta, de-aia. Puteţi să vă duceţi în altă parte să vă prostiţi.

— Pân-acuma, nu ne-ai mai oprit niciodată.

— Pân-acuma, ca pân-acuma, și de-acum încolo-i altfel.

— Dar e toaletă publică.

— Ba nu e, zisese Delphine. Publică-i aia de la primărie. Haide, valea! Nu și tu, se întorsese ea către Lauren, care dădea să plece după celelalte. Îmi pare rău că nu e lănţișorul tău. Mai treci peste vreo zi, două. Dacă nu apare nimeni pân-atunci care să-ntrebe de el, o să zic: Ei, asta e, la urma urmei, are numele tău pe el.

Lauren revenise chiar a doua zi. Nu pentru c-ar fi vrut lănţișorul – nici prin gând nu-i trecea să meargă, așa, cu numele atârnându-i de gât. Voia doar să aibă ceva de făcut, să aibă unde să se ducă. Ar fi putut merge la redacţia gazetei, dar, după ce auzise pe ce ton i se spusese „Ziaru' lu' tata", nu mai avea ce să caute acolo.

Hotărâse că nu avea să intre dacă la recepţie se afla domnul Palagian, și nu Delphine. Dar iată că Delphine era chiar acolo, udând o plantă urâtă, în vitrina din faţă.

— A, bună! îi spusese ea. Nimeni n-a trecut să întrebe de el. Mai stai până la sfârșitul săptămânii, dar am eu, așa, sentimentul că tot la tine ajunge. Poţi să vii în orice zi, uite, la ora asta. Nu lucrez la cafenea după-masa. Dacă nu sunt în hol, dă și tu o sonerie, că sunt eu pe undeva pe-aici.

— Bine, zisese Lauren și dăduse să plece.

— Nu vrei să stai jos o clipă? Eu mă gândeam să-mi iau o ceașcă de ceai. Tu bei vreodată ceai? Adică… ţi se dă voie? Sau preferi un suc, ceva?

— Lămâie-limetă, zisese Lauren. Vă rog.

— La pahar? Vrei și-un pahar? Cu gheaţă?

— Cum o fi, e foarte bine, zisese Lauren. Mulţumesc.

Delphine îi adusese oricum un pahar, și cu gheaţă.

— Nu mi s-a părut că se răcise destul, zisese ea.

După care o întrebase pe Lauren unde prefera să stea – într-unul dintre fotoliile alea de piele, vechi și uzate, din faţa vitrinei, sau pe unul dintre scaunele înalte din spatele recepţiei. Lauren alesese scaunul, iar ea, Delphine, se așezase pe celălalt.

— Ei, și-acuma, vrei să-mi spui ce-ai învăţat azi la școală?

— Ăăă… începuse Lauren, la care Delphine îi răspunsese cu un zâmbet larg, pe toată faţa.

— Te-am întrebat numai așa, în glumă. Nici eu nu puteam suferi când mi se punea o asemenea întrebare. Mai întâi, că niciodată nu-mi aminteam ce învăţasem la școală chiar în ziua respectivă. Al doilea, caș fi preferat să nu vorbesc de școală, dacă tot nu mai eram la ore. Așa că, să trecem peste asta.

Pe Lauren n-o surprinsese dorinţa evidentă a femeii din faţa ei de a fi prietenoasă. Fusese crescută în convingerea că adulţii și copiii puteau discuta de la egal la egal, deși observase că mulţi dintre oamenii mari nu vedeau lucrurile în sensul ăsta și că nu era bine să încerci să-i convingi. Observase că Delphine era cam nervoasă. De-aia și vorbea întruna, fără pauză, și râdea când nici nu te așteptai, și tot de aia recursese la tertipul de a vârî mâna în sertar și de a scoate din el o ciocolată.

— Uite-aici o mică trataţie, care să meargă la ce bei tu acolo. Asta, așa, ca să merite să mai treci pe-aici să mă

vezi, nu?

Lauren se simţise ea jenată în locul celeilalte, dar acceptase ciocolata cu bucurie. Acasă nu primea niciodată dulciuri.

— Nu-i nevoie să fiu mituită ca să mai vin pe-aici să ne vedem, zisese ea. Îmi face plăcere.

— A-haa! Deci nu-i nevoie, nu? I-auzi, ce mai copil! Foarte bine, dă-mi-o-napoi, atunci!

Și întinsese mâna după ciocolată, numai că Lauren se răsucise, ca să şi-o apere. Acum ea izbucnise în râs.

— Data viitoare, voiam să zic. *Data viitoare* nu-i nevoie de mită.

— Dar o singură mită e-n regulă. Nu-i așa?

— Îmi place să am ceva de făcut, zisese Lauren. Nu să mă duc direct acasă.

— Nu mergi să te-ntâlneşti cu prietenele?

— Nu pot să spun că am prietene. Abia m-am mutat, în septembrie, la școala de-aici.

— Mă rog. Dacă numai dintre pupezele-astea, care veneau aici, ai de ales, atunci crede-mă că ţi-e mai bine așa. Cum îţi place orașul ăsta?

— E mic. Unele lucruri sunt frumoase.

— E-o cloacă. Toate-s niște cloace. Am avut de-a face, la viaţa mea, cu-atâtea cloace, că pân-acum ar fi fost cazul să nu mai am nas deloc, să mi-l roadă șobolanii de tot – şi-şi pipăise cu mai multe degete nasul, arătându-și unghiile potrivite la culoare cu pleoapele. Na, că-i la locul lui! adăugase apoi, cu un aer mirat.

*

„E-o cloacă”. Delphine spunea lucruri de-astea. Vorbea vehement, nu stătea la discuţii, ci afirma, iar judecăţile ei erau severe și capricioase. Vorbea despre ea însăși – de gusturile ei, de necazurile ei fizice – ca despre un mister monumental, despre ceva unic și final.

Era, de pildă, alergică la sfeclă. Dacă fie și un strop de sirop de sfeclă îi ajungea pe limbă, i se umflau toate ţesuturile și trebuia să meargă la spital, avea nevoie să fie operată urgent, ca să poată respira.

— La tine cum e? Ai vreo alergie? Nu? Foarte bine.

Credea că femeia trebuie să-și păstreze mâinile frumoase, indiferent de munca pe care o avea de făcut. Îi plăcea să-și dea unghiile de la mâini cu ojă de culoarea prunei sau de un albastru ca de cerneală. Și-i plăcea să poarte la urechi cercei dintr-aceia mari și cu multe zdrăngănele, chiar și la serviciu. Nici nu se gândea să poarte din cei mici, ca niște năsturași.

Nu se temea de șerpi, dar pisicile îi creau o senzaţie ciudată. Credea că precis venise o pisică, atrasă de mirosul laptelui, și se culcase peste ea, când era foarte mică.

— Dar tu? o întrebase pe Lauren. De ce ţi-e frică? Ai vreo culoare preferată? Ai mers vreodată în somn? Cum faci, te bronzezi ori te arzi? Cum îţi crește părul, mai încet sau mai repede?

Nu s-ar fi putut spune, despre Lauren, că nu era obișnuită să se intereseze cineva de ea. Pe Harry și Eileen îi interesa – dar mai ales pe Harry – care erau gândurile și

opiniile ei, ce păreri avea despre lucruri. Uneori, acest interes al lor pe ea o călca pe nervi. Dar nu realizase niciodată că puteau să existe toate aceste alte lucruri, aceste fapte arbitrare, care puteau să pară atât de încântător de importante. Și nu avea niciodată senzaţia – cum avea, în schimb, acasă – că vreo altă întrebare ar fi pândit dincolo de întrebările pe care i le punea Delphine, senzaţia că, dacă nu era mereu în gardă, ar fi putut fi cercetată ca o carte deschisă.

Delphine o învăţase bancuri. Zicea că știa sute de bancuri, dar de faţă cu ea, cu Lauren, le spunea doar pe cele potrivite. Harry n-ar fi fost de acord că bancurile despre oamenii din Newfoundland – cărora Delphine le spunea „newfioţi” – erau potrivite, dar Lauren râdea politicos.

Îi anunţase pe Harry și Eileen că se ducea la o prietenă acasă, după școală. Asta nu era, propriu-zis, o minciună. Păruseră plăcut impresionaţi. Dar din cauza lor nu luase lănţișorul de aur cu numele ei, când Delphine îi spusese că putea să-l ia. Se prefăcuse îngrijorată de faptul că persoana căreia îi aparţinea poate că și-l căuta în continuare.

Delphine îl cunoștea pe Harry, fiindcă-i servea micul dejun la cafenea, și i-ar fi putut pomeni de vizitele pe care i le făcea Lauren, dar se părea că nu-i spusese.

Câteodată, punea câte o pancartă – „Apăsaţi butonul soneriei pentru a fi serviţi” – și o lua pe Lauren cu ea în alte părţi ale hotelului. Din când în când, mai rămâneau

clienţi la hotel peste noapte și trebuia să li se facă paturile, să li se frece chiuvetele și closetele, să li se dea cu aspiratorul pe mochete. Lauren nu era lăsată să dea o mână de ajutor.

— Tu stai acolo și vorbește-mi, îi spunea Delphine. Genul ăsta de muncă te face să te simţi destul de singur.

Numai că ea era cea care vorbea. Vorbea despre viaţa ei, fără să ia lucrurile într-o ordine oarecare. Personajele apăreau și dispăreau, iar Lauren s-ar fi cuvenit să știe cine erau toţi acei oameni, fără să întrebe. Cei numiţi „domnul” și „doamna” erau șefii buni. Alţi șefi erau Burtă-de-Scroafă-Bătrână, Cur-de-Cal-Bătrân („Să nu vorbești ca mine!”) și fuseseră îngrozitori. Delphine lucrase prin spitale („Soră medicală?! Îţi baţi joc de mine?”), pe câmpuri de tutun, prin restaurante acceptabile, prin spelunci, la un depozit de cherestea, unde se ocupa cu gătitul, la un depou de autobuze, unde făcea curăţenie și unde văzuse lucruri mult prea ordinare ca să vorbească despre ele, și într-un magazin de cartier cu program non-stop, de unde-și dăduse demisia după ce fusese jefuită.

Câteodată se mai întovărășea cu Lorraine, și câteodată, cu Phyl. Această Phyl avea un fel de-a fi – îţi împrumuta lucrurile fără să te-ntrebe. De pildă, împrumutase de la Delphine o bluză, ca s-o poarte la o serată dansantă, și transpirase atât de abundent, încât i-o făcuse praf pe la subsuori. Lorraine absolvise liceul, dar făcuse o mare greșeală măritându-se cu tăntălăul ei de soţ, iar acum, evident, regreta.

Delphine ar fi putut să se mărite. Unii dintre bărbaţii cu care ieșise la vremea ei se descurcaseră bine în viaţă, unii ajunseseră niște neica nimeni, iar despre alţii, habar n-avea ce se alesese de ei. Ţinuse mult la un băiat pe nume Tommy Kilbride, numai că el era catolic.

— Probabil că nu știi ce-nseamnă asta pentru o femeie.

— Înseamnă că nu poţi folosi anticoncepţionale, zisese Lauren. Eileen a fost catolică, dar a renunţat, pentru că nu era de acord cu asta. Eileen, adică maică-mea.

— Maică-ta n-ar trebui să-și facă prea multe griji, după cum s-au brodit lucrurile.

Lauren nu pricepuse. Pe urmă se gândise că Delphine probabil se referea la faptul că ea, Lauren, era unicul copil la părinţi. Precis avea impresia că Harry și Eileen ar fi vrut să aibă mai mulţi copii după ce o avuseseră pe ea, dar uite că Eileen nu fusese în stare să-i facă. Din câte știa Lauren, nu asta era problema lor. Zisese:

— Ar mai fi putut avea și alţii, dac-ar fi vrut. După ce m-au avut pe mine.

— Așa crezi tu, a? îi râsese-n nas Delphine. Poate că nici nu puteau să aibă. Poate că te-au adoptat.

— Nu. Nu m-au adoptat. Asta știu sigur că n-au făcut.

Lauren fusese cât pe-aci să-i spună ce se petrecuse când Eileen fusese însărcinată cu ea, dar se abţinuse, pentru că Harry îi spusese atât de răspicat că voia să rămână un secret. Plus că era superstiţioasă când venea vorba să încalce o promisiune, chiar dacă remarcase că, de

multe ori, adulţii nu-și făceau mari probleme dacă și le încălcau pe-ale lor.

— Nu face o mutră așa serioasă! îi spusese Delphine, după care o luase pe Lauren cu amândouă mâinile de faţă şi-o bătuse ușor peste obraji cu unghiile ei în culoare de afine: Glumeam și eu, atât.

Uscătoria din spălătoria hotelului nu funcţiona. Delphine avea de uscat cearșafurile și prosoapele ude și, fiindcă afară ploua, locul cel mai bun în care le putea pune la uscat era vechiul grajd în care se ţineau caii de închiriat. Lauren o ajuta să care coșurile pline cu albituri peste curticica pavată cu pietriș din spatele hotelului, până-n grajdul pustiu. Pe jos fusese turnat ciment, dar tot reușea să se strecoare mirosul din pământul de sub el – sau poate din pereţii făcuţi din piatră și prundiș. Pământ muced, piele de cal, izuri puternice de pișat și de piele tăbăcită. În tot spaţiul acela, nu era nimic altceva decât sârmele de uscat rufe și câteva dulapuri și scaune desfundate. Pașii lor stârneau ecouri.

— Încearcă și strigă-ţi numele, îi spusese Delphine.

— Del-phee-een! strigase Lauren.

— Numele *tău*. Ce pui la cale?

— E mai bun pentru ecou, zisese Lauren și strigase iar: Del-pheeen!

— Mie nu-mi place numele meu, zisese Delphine. Nu știu pe nimeni să-i placă propriul nume.

— Mie nu-mi displace al meu.

— Lauren e frumos. E frumos ca nume. Ţi-au ales un

nume frumos.

Delphine se făcuse nevăzută în spatele cearșafului pe care-l prindea cu cârlige pe sârma de uscat rufe. Lauren se învârtea de colo-colo, fluierând.

— Cântatul chiar că sună bine aici, zisese Delphine. Ia cântă-ţi ce cântec preferat ai tu!

Pe Lauren, mintea n-o ducea la niciun cântec despre care ar fi putut spune că era preferatul ei. Asta s-ar fi zis c-o uimea pe Delphine, la fel cum se declarase uimită și când aflase că Lauren practic nu știa niciun banc.

— Eu am o grămadă, zisese ea, și se pusese pe cântat: *Râul Lunii-ii, mai lat de-o milă-ntreaa-aagăă…*[41]

Era un cântec pe care-l mai cânta uneori și Harry, dar întotdeauna făcea bășcălie ori de cântec, ori de el însuși cântându-l. Însă Delphine îl cânta cu totul altfel. Lauren simţea cum o atrăgea către cearșafurile albe și fâlfâitoare amărăciunea liniștită din glasul ei. Cearșafurile propriu-zise păreau a se dizolva în jurul ei – ba nu, în jurul ei și al lui Delphine –, lăsându-i o senzaţie de drăgălășenie palpabilă. Delphine cânta ca și cum te-ar fi îmbrăţișat, desfăcându-și larg braţele, ca să te poţi refugia între ele. În același timp, emoţia care se manifesta liber în acel cântec o făcea pe ea, pe Lauren, să simtă o vibraţie în stomac, un fel de avertisment de la distanţă că urma să i se facă rău:

Face un cot, apoi se-ndreaptă, Afinul prieten m-

[41] *Moon River*, melodie cântată pentru prima oară de Andrey Hepburn în filmul *Mic dejun la Tiffany* (1961) (n. red.)

așteaptă…

Lauren o întrerupsese, apucând un scaun care nu mai avea șezut și târându-i două picioare peste podeaua de ciment.

— Ce mă gândeam să vă-ntreb, le spusese Lauren hotărâtă, la masa de seară, lui Harry și Eileen. Există vreo posibilitate, cât de mică, să mă fi adoptat – voi pe mine?

— De unde-ai mai scos-o și pe-asta? întrebase Eileen.

Harry se oprise din mâncat, înălţase preventiv din sprâncene către Lauren, după care o dăduse pe glumă:

— Dac-aveam de gând să adoptăm un copil, zisese, crezi că ne luam unul care să pună atâtea întrebări indiscrete?

Eileen se ridicase în picioare și trăsese de fermoarul de la fustă. După ce-i căzuse fusta, își rulase pe picioare în jos și colanţii, și dresul. Apoi zisese:

— Uite-aici! Convinge-te singură!

Burta, care i se vedea plată când i-o acopereau hainele, acum părea destul de umflată și-i cam atârna. Toată suprafaţa ei, deși era încă destul de bronzată, până la linia lăsată de chiloţei, era brăzdată de niște vergeturi de un alb ca de mort, care luceau în lumina bucătăriei. Lauren le mai văzuse și altă dată, dar nu-i făcuseră nicio impresie – i se păruse că făceau parte, pur și simplu, din corpul cu care se înfăţișa Eileen, la fel ca perechea de aluniţe pe care le avea pe claviculă.

— Astea-s de la pielea-ntinsă, zisese Eileen. Îmi ieșea burta-n faţă, de abia te căram – şi-şi dusese mâna la o

distanţă imposibilă în faţa propriului corp. Ei, acuma te-ai convins?

Harry își lipise capul de Eileen, frecându-și nasul de burta ei dezgolită. Pe urmă se trăsese înapoi și se întorsese către Lauren:

— În cazul în care te-ntrebi de ce n-am mai avut și alţi copii, răspunsul este că n-avem nevoie de alt copil decât de tine. Deșteaptă ești, bine arătţi, și ai și simţul umorului. Putem noi îi siguri că mai căpătăm un alt copil la fel de bun? Plus că nu suntem ca orice altă familie. Ne place să călătorim. Să încercăm diverse lucruri, să fim flexibili. Avem un singur copil care este și perfect, și adaptabil. Ce rost are să ne forţăm norocul?

Faţa lui, pe care Eileen, însă, n-o vedea, trimitea către Lauren o privire mult mai serioasă decât vorbele pe care le rostea. Ca un avertisment continuat, amestecat cu dezamăgire și surprindere.

Dacă n-ar fi fost de faţă și Eileen, Lauren l-ar fi luat pe Harry la întrebări. Dar dacă pierduseră ambii copii, nu numai pe primul? Dar dacă ea însăși nu trecuse niciodată prin burta pe care i-o arătase Eileen și nu era ea răspunzătoare de acele vergeturi? Cum putea ea, Lauren, să fie sigură că n-o primiseră ca înlocuitor? Dacă până-atunci existase o chestiune majoră, despre care ea nu știuse nimic, de ce n-ar mai fi putut exista încă una?

Aceste lucruri aveau darul s-o tulbure, dar și un fel de farmec, așa, de la distanţă.

*

Data următoare când intrase în holul hotelului după ore, Lauren tușea.

— Vino sus, îi spusese Delphine. Am ceva numai bun pentru asta. Când se pregătea să afișeze pancarta cu „Apăsaţi butonul soneriei pentru a fi serviţi”, în hol intrase domnul Palagian, care venea dinspre cafenea. Un picior îl avea încălţat cu un pantof, iar pe celălalt, vârât într-un papuc despicat în două, în așa fel încât să-i încapă în el bandajat. Exact unde ar fi trebuit să aibă degetul mare, se vedea o pată de sânge uscat.

Lauren se gândise că Delphine avea să ia jos pancarta, din moment ce-l văzuse pe domnul Palagian, dar ea o lăsase tot acolo, adresându-i-se lui, în schimb:

— Aţi face bine să vă schimbaţi cât mai repede bandajul ăla. Domnul Palagian încuviinţase din cap, fără să se uite la ea.

— Cobor imediat înapoi, zisese tot ea.

Avea camera tocmai la etajul al treilea, sub streașină. Urcând scările și tușind, Lauren o întrebase:

— Ce-a păţit la picior?

— Ce picior? zisese Delphine. Poate că l-o fi călcat cineva pe el, mă gândesc. Eventual cu tocul pantofului, a, ce zici?

Tavanul de la camera ei făcea două pante abrupte, de-o parte și de alta a unei lucarne. Erau acolo un pat de-o persoană, o chiuvetă, un scaun și-un dulap cu tăblie. Pe scaun era un rețou pe care trona un ceainic. Pe tăblia dulapului, o sumedenie de farduri, piepteni și pilule, o

cutie metalică de pliculeţe cu ceai și o alta cu pudră de cacao, pentru ciocolată caldă. Cuvertura de pe pat era dintr-un crep subţire dungat, cu alb și cafeniu, la fel ca cele de pe paturile din camerele clienţilor.

— Nu prea e ordine, este? zisese Delphine. Pentru că nu prea stau mult pe-aici.

După care umpluse ceainicul cu apă de la chiuvetă, băgase reșoul în priză, smulsese cuvertura de unde era și scosese la iveală o pătură.

— Dă-ţi jacheta jos, o îndemnase pe Lauren, și învelește-te cu asta, ca să-ţi fie cald. Pe urmă pusese mâna pe calorifer și adăugase: O zi întreagă durează pân-ajunge niște căldură și aici.

Lauren făcuse așa cum fusese instruită. Delphine scosese două căni și două linguriţe din sertarul de sus, apoi măsurase pudra de cacao.

— Eu n-o fac decât cu apă fierbinte, zisese. Presupun că ești obișnuită s-o bei cu lapte. Dar eu nu-mi pun lapte nici în ceai, nici în altceva. Dacă-l aduc aici, sus, imediat se acrește. N-am frigider.

— E foarte bună cu apă, zisese Lauren, cu toate că nu mai băuse niciodată ciocolată caldă făcută așa.

O cuprinsese brusc dorinţa de-a fi acasă, învelită bine pe canapea și uitându-se la televizor.

— Haide, nu mai sta proţăpit-acolo! îi spusese Delphine, pe un ton vag iritat, ba chiar nervos. Așază-te și fă-te comodă! Nu mai durează mult cu apa din ceainic.

Lauren se așezase pe marginea patului. Brusc,

Delphine se răsucise pe călcâie, o apucase de subsuori – făcând-o să înceapă iar să tușească – şi-o săltase mai sus, în așa fel încât să stea cu spatele rezemat de perete și cu picioarele suspendate deasupra podelei. Îi trăsese ghetele jos, după care o strânsese de amândouă tălpile, ca să verifice dacă nu avea ciorapii uzi. Nu.

— Stai așa! Aveam de gând să-ţi dau ceva ca să nu mai tușești. Unde mi-e siropul de tuse?

Din același sertar de sus, își făcuse apariţia o sticlă pe jumătate plină cu un lichid ca de ambră. Delphine turnase din ea într-o lingură.

— Cască gura! zisese. Nu-i chiar așa de rău la gust. După ce înghiţise, Lauren întrebase:

— Are și whisky în el?

Delphine se holbase la sticlă, care n-avea nicio etichetă.

— Nu văd c-ar scrie așa ceva. Tu vezi pe undeva? O să facă vreo criză mămica și tăticul tău dacă-ţi dau o lingură de whisky să-ţi treacă tusea?

— Îmi mai face tata câteodată grog cald.

— I-auzi ce-ţi face!

De-acum, apa din ceainic fiersese. Delphine o turnase în căni și se pusese pe amestecat energic, terciuind cocoloașele și vorbind cu ele:

— Haideţi mai repede, nefericiţilor! Haideţi odată!

Se dădea veselă.

Dar, în ziua aceea, nu era chiar totul în regulă cu ea. Parcă prea era nerăbdătoare și agitată, poate chiar

furioasă în sinea ei. Plus că părea mult prea mare, prea mișcătoare și prefăcută pentru spaţiul acelei camere.

— Te uiţi pe-aici prin cameră, zisese ea, și știu la ce te gândești. Precis te gândești: „Ia uite, ce săracă trebuie să fie! De ce n-are și ea mai multe lucruri?” Dar eu nu adun obiecte. Pentru simplul motiv cam avut parte de prea multe situaţii în care a trebuit să-mi iau catrafusele și să mă mut. Nici nu te așezi și tu bine undeva, c-ai să vezi că se-ntâmplă ceva și trebuie să te muţi în altă parte. În schimb, fac economii. Nu ţi-ar veni să crezi dac-ai vedea cât am în bancă.

Lauren primise una dintre căni, după care Delphine se așezase cu grijă la capul patului, rezemată de pernă și cu picioarele numai în ciorapi întinse pe cearșaful scos la vedere. Lauren avea o senzaţie aparte la vederea unor picioare în ciorapi de nailon – o dezgustau. Nu picioarele goale, nu picioarele în șosete, nu picioarele în pantofi sau picioarele în ciorapi de nailon, dar băgate în pantofi – doar picioarele în ciorapi de nailon scoase așa, la vedere, și mai ales dacă se mai și atingeau de alte ţesături. Dar asta era doar o ciudăţenie de-a ei – la fel ca senzaţia pe care i-o dădeau ciupercile sau fulgii de cereale fleoșcăiţi în lapte.

— Chiar când ai intrat pe ușă, mai devreme, aveam un sentiment de tristeţe, îi spusese Delphine. Mă gândeam la o fată pe care am cunoscut-o și c-ar trebui să-i scriu o scrisoare, numai că nu știu pe unde mai e. Joyce o chema. Și mă gândeam la ce i s-a-ntâmplat în viaţă.

La ce trup greoi avea Delphine, salteaua făcea o

groapă sub ea, și Lauren cu greu se putea ţine să nu alunece către golul acela. Efortul pe care-l făcea ca să nu se ciocnească de trupul celeilalte îi crea o stare de stinghereală și o făcea să se poarte peste măsură de politicos. Întrebase:

— Când aţi cunoscut-o? Când eraţi tânără? – la care Delphine izbucnise în râs:

— Mda… Când eram tânără. Și ea era tânără, și trebuia neapărat să plece de-acasă, și pe-atunci se legase la cap cu un tip și călcase pe bec. Înţelegi ce vreau să spun cu asta?

— Că rămăsese gravidă, zisese Lauren.

— Exact. Așa că se lăsa și ea dusă de val și credea că poate scapă, mai știi? Ha, ha… Ca gripa. Individul cu care se-ncurcase avea doi copii cu altă femeie, cu care nu era căsătorit, dar care-i fusese dintotdeauna mai mult sau mai puţin ca o nevastă – și tot timpul se gândea să se-ntoarcă la ea. Până să se hotărască el să facă pasul ăsta, însă, a fost băgat la zdup. La fel și ea – și Joyce, adică –, pentru că-i transporta lui marfa de colo-colo. Ascunsă-n tuburi de Tampax – știi cum arată, nu? Și-nţelegi despre ce marfă-i vorba?

— Da, răspunsese Lauren și la o întrebare, și la cealaltă. Sigur că da. Droguri.

Delphine înghiţise o gură de ciocolată caldă, scoţând un gâlgâit.

— Toate astea sunt strict secrete, sper că-nţelegi.

Nu toate cocoloașele de cacao fuseseră bine

amestecate, și nu se dizolvaseră, iar Lauren nu voia să le mai terciuiască odată cu lingura care precis că mai avea încă pe ea gustul așa-zisului sirop de tuse.

— A scăpat cu-o condamnare cu suspendare, așa că nu era chiar atât de rău că rămăsese gravidă, că de-asta și scăpase așa ușor. Și pe urmă, ce-a făcut? S-a lipit de niște creștini care cunoșteau ei un doctor și pe nevastă-sa care aveau grijă de fete când le venea sorocul să nască și le dădeau copiii spre adopţie una-două. Nu era chiar muc și sfârc toată treaba, pentru că ei încasau bani pe copiii ăia, dar, în tot cazul, ei au scăpat-o de asistenţii sociali. Așa că Joyce a născut copilul și nici măcar nu l-a văzut la faţă. Nu știa decât că fusese fetiţă.

Lauren se uitase de jur-împrejur, după vreun ceas. Nu părea să existe așa ceva. Iar ceasul pe care-l purta Delphine la mână era acoperit de mâneca puloverului negru.

— Așa c-a plecat de-acolo, și s-au mai întâmplat una și alta în viaţa ei, de nici nu s-a mai gândit la copilul ăla. Își închipuia că s-ar fi măritat și-ar mai fi avut alţi copii. Și totuși, nu s-a-ntâmplat așa. Nu-i vorbă, că nici nu i-a păsat ei prea tare, daţi fiind unii dintre bărbaţii cu care nu s-a-ntâmplat. Ba chiar a făcut și câteva operaţii, tocmai ca să nu se-ntâmple. Știi despre ce fel de operaţii vorbesc?

— Avorturi, zisese Lauren. Cât o fi ceasul?

— Mai rar așa copil care le știe pe toate, zisese Delphine. Mda, exact. Avorturi – şi-şi trăsese mâneca în sus, ca să se uite la ceas. Nu-i încă cinci. Voiam să spun că

Joyce a început să se gândească la fetiţa ei și să se întrebe ce s-o fi ales de ea, așa c-a început să facă investigaţii, ca să afle. Și întâmplător a avut noroc și a dat peste aceiași oameni cu care avusese de-a face, creștinii aceia. Și-a trebuit să-i scuture puţin, să se certe cu ei, dar tot a obţinut nișteinformaţii. I-au spus numele celor care-i adoptaseră fetiţa.

Lauren se zvârcolise puţin, ca să se dea jos din pat. Se și împiedicase de pătură, dar tot depusese cana pe tăblia dulapului.

— Trebuie să plec, zisese, apoi se uitase pe ferestruică. Ninge.

— Zău? Și ce-i nou în asta? Nu vrei să afli și restul poveștii?

Lauren își trăgea ghetele pe picioare, încercând să facă operaţiunea cu un aer distrat, în așa fel, încât Delphine să nu fie foarte atentă la ea.

— Despre bărbat, aflase că lucra la o revistă, așa că se dusese acolo, și i se spusese că nu mai lucra la revista aia și unde se mutase. Nu știa ce nume îi dăduseră fetiţei născute de ea, însă a reușit să afle și asta. Nici nu-ţi imaginezi câte poţi să afli, numai să-ntrebi. Tu nu cumva încerci să fugi de mine?

— Trebuie să plec. Mă doare burta. Sunt răcită.

Lauren trăsese de jacheta pe care Delphine o atârnase de cârligul aflat cel mai sus pe spatele ușii. Nereușind s-o smulgă de-acolo din prima încercare, i se umpluseră ochii de lacrimi.

— Nici măcar n-o știu pe femeia asta, zisese ea nefericită. Pe Joyce. Delphine își coborâse picioarele pe podea, se ridicase greoi din pat şi-şi lăsase și ea cana pe tăblia dulapului.

— Dacă te doare burta, mai bine ar fi să te-ntinzi. Probabil c-ai băut aia prea repede.

— Vreau doar jacheta.

Delphine luase jacheta de pe cârlig, dar o ţinuse tot așa, prea sus. Când Lauren reușise s-o apuce, ea nu-i dăduse drumul.

— Ce-ai păţit? o întrebase. Sper că nu plângi. Nu mi s-a părut c-ai fi vreo plângăcioasă. Bine, bine. Uite-ţi-o! Te sâcâiam și eu puţin.

Lauren își băgase braţele pe mâneci, dar știa că nu s-ar fi descurcat cu fermoarul. Își vârâse mâinile în buzunare.

— Gata? zisese Delphine. Acum ești mulţumită? Mai suntem prietene?

— Mulţumesc pentru ciocolată.

— Nu merge prea grăbită, dacă vrei să te lase durerea de burtă. Delphine se aplecase către ea. Lauren se dăduse înapoi, de teamă ca părul ei alb să nu-i intre în gură – cortina aia de păr care se unduia ca mătasea.

Dacă erai destul de in vârstă ca să ai părul alb însemna că nu mai dura mult.

— Știu că ești în stare să păstrezi un secret. Vizitele-astea și discuţiile noastre, știu că pe toate le ţii secrete. Ai să-nţelegi mai târziu. Ești o fată minunată. Uite – și o

sărutase pe Lauren pe creștetul capului. Să nu-ţi faci griji pentru nimic, adăugase apoi.

Fulgi mari de zăpadă cădeau drept în jos, formând pe trotuare o cuvertură albă flocoasă, care se topea, scoţând la iveală șleauri negre pe unde călcau trecătorii, după care se forma la loc. Mașinile mergeau cu grijă, arătându-și farurile galbene ca prin ceaţă. Lauren se uita de jur-împrejur din când în când, ca să vadă: o urmărea cineva? Nu vedea ea foarte bine, din cauza căderii din ce în ce mai grele de zăpadă și a luminii care scăpăta, dar nu i se părea că s-ar fi ţinut cineva după ea.

Senzaţia din stomac era pe jumătate de umflătură, pe jumătate de gol. Avea senzaţia c-ar fi putut scăpa de ea, pur și simplu, dac-ar fi mâncat ceva potrivit, așa că nici nu intrase bine în casă, că se și dusese glonţ la dulapul din bucătărie şi-şi umpluse un castronel cu cerealele obișnuite de la micul dejun. Siropul de arţar se terminase, dar niște sirop de porumb tot găsise. Mâncase acolo, în mijlocul bucătăriei reci, fără să-și dea măcar jos ghetele și hainele groase, uitându-se la curtea din spate proaspăt albită. Zăpada făcea ca lucrurile să fie vizibile, chiar și cu luminile din bucătărie aprinse. Își văzuse propria reflecţie pe fundalul curţii înzăpezite, al stâncilor cu pălării albe, al crengilor de conifere veșnic verzi, care deja se pleoștiseră sub nou căpătata povară albă.

Nici nu apucase bine să înghită ultima lingură, că și dăduse buzna în baie și vomitase absolut totul – fulgii de porumb parcă nemâncaţi și o zoaie de sirop amestecat cu

ciocolată palidă.

Când ajunseseră părinţii ei acasă, Lauren zăcea pe canapea, tot cu ghetele și jacheta pe ea, uitându-se la televizor.

Eileen își scosese ţinuta de-afară, îi adusese o pătură și-i luase temperatura – normală –, apoi o pipăise pe burtică, să vadă cât de tare era, și-i ridicase genunchiul drept până sus de tot, la piept, ca să verifice dacă o durea în partea dreaptă. Întotdeauna își făcea griji în legătura cu apendicita, pentru că mai demult fusese la o petrecere – genul de petrecere care dura zile întregi – unde o fată murise de apendice plesnit, fiindcă toţi erau în așa hal de drogaţi, încât nimeni nu realizase că biata fată chiar avea o problemă gravă. După ce se liniștise, văzând că nu era vorba de apendice, se dusese să facă de mâncare, în timp ce Harry stătea cu Lauren și-i ţinea de urât.

— Eu cred că ai școlită, îi spusese. Și eu făceam așa ceva. Numai că, pe vremea când eram eu copil, nu se inventase încă un leac pentru ea. Știi care-i leacul? Să stai întins pe canapea și să te uiţi la televizor.

A doua zi, de dimineaţă, Lauren zisese că tot se simţea rău, deși nu era deloc adevărat. Refuzase micul dejun, dar, de îndată ce Harry și Eileen ieșiseră pe ușă, ea înhăţase o brioșă mare cu scorţișoară și o mâncase fără s-o mai încălzească, uitându-se la televizor. Degetele cleioase și le ștersese de pătura de pe ea și încercase să se gândească la viitorul ei apropiat. Ar fi vrut să și-l petreacă exact așa, în casă, pe canapea, dar, dacă nu reușea să născocească vreo

suferinţă autentică, nu vedea nici ea cum ar fi fost posibil.

Știrile de la televizor se sfârșiseră și începuse unul dintre serialele de zi. Se reîntâlnea cu o lume pe care o cunoscuse bine când avusese bronșită, în primăvară, și de care uitase cu desăvârșire de-atunci. Cu toată dezertarea ei, parcă nu se schimbase mare lucru. Majoritatea personajelor știute erau la locurile lor – în circumstanţe noi, bineînţeles – și se purtau în aceleași feluri (nobil, nemilos, languros, abătut), cu aceleași priviri pierdute în depărtări și cu aceleași fraze neterminate, care se refereau la tot felul de accidente și de secrete. O vreme, îi făcuse plăcere să se uite la ele, dar apoi în mintea ei se conturase ceva ce-i provocase îngrijorare. Și-n poveștile-alea din film, copiii și chiar adulţii se dovedise de multe ori că făceau parte din cu totul alte familii decât cele pe care le acceptaseră dintotdeauna ca fiind ale lor. Brusc, apăreau niște străini care uneori se dovedeau nebuni și periculoși, cu pretenţiile și emoţiile lor catastrofice, care dădeau peste cap vieţile celorlalţi.

Altă dată poate că i se păruse o posibilitate captivantă, dar nu și acum.

Niciodată nu încuiau ușile, Harry și Eileen. Cum ar fi asta? – s-ar fi întrebat Harry. Doar trăim într-un loc unde poţi să ieși, uite-așa, din casă și să nu-ţi încui ușa în urma ta. Lauren se ridicase atunci, însă, și le încuiase – și-n faţă, și-n spate. Apoi trăsese perdelele de la toate ferestrele. Nu mai ningea, dar nici nu se topea. Zăpada cea nouă căpătase deja o nuanţă cenușie, de parc-ar fi îmbătrânit

peste noapte.

Însă n-avea cum să acopere ferestruicile din ușa de la intrare. Erau trei, în formă de lacrimi, dispuse în diagonală. Eileen le detesta. Smulsese tapetul și vopsise pereţii acelei case de doi bani în culori neașteptate – albastru ou-de-măcăleandru, roz-afină și galben-lămâie – smulsese și mochetele urâte și șlefuise podelele, dar pentru ferestruicile acelea nesemnificative nu avusese nicio soluţie.

Harry zicea că nu erau chiar atât de rele, că era câte una pentru fiecare dintre ei și plasate și la înălţimile corecte, pentru ca fiecare să poată privi afară. Le poreclise Tata-Urs, Mama-Urs și Ursuleţul.

După terminarea serialului, când un bărbat și o femeie începuseră să vorbească despre plantele de interior, Lauren aţipise, fără să-și dea seama că dormea. Realizase că, de fapt, dormise abia când se trezise dintr-un vis în care un animal, un fel de nevăstuică sau vulpe slăbănoagă – nu știa să spună precis ce era –, cenușie, cu un aer hibernal, stătea cu privirile aţintite asupra casei lor din curtea din spate, ziua-n amiaza mare. În vis, cineva îi spusese că animalul respectiv era turbat, pentru că nu se temea de oameni sau de casele în care locuiau aceștia.

Suna telefonul. Lauren își trăsese pătura peste cap, doar – doar nu l-ar mai fi auzit. Precis era Delphine. Delphine, care voia să știe despre ea cum îi mai mergea, de ce se ascundea, ce părere avea de povestea pe care i-o spusese în ajun, când mai trecea pe la hotel?

Era, de fapt, Eileen, care voia să verifice cum se mai simţea Lauren și dacă, totuși, nu avea ceva cu apendicele. Lăsase telefonul să sune de zece sau de cincisprezece ori, după care fugise de la redacţia ziarului, fără să-și mai ia paltonul pe ea, se urcase în mașină și venise glonţ acasă. Când mai găsise și ușa încuiată, izbise în ea cu pumnul și scuturase clanţa. Își lipise faţa de ferestruica Mama-Urs şi-o strigase pe Lauren pe nume. Se auzea televizorul. Dăduse ocol casei și se pusese pe bătut și strigat și la ușa din spate.

Lauren auzise, bineînţeles, toată hărmălaia, deși era cu capul vârât sub pătură, dar nu realizase din prima clipă că era Eileen, și nu Delphine. Când își dăduse, în fine, seama, venise în vârfurile picioarelor la bucătărie, târând pătura după ea, nu foarte convinsă că vocea care o striga nu era o păcăleală.

— Dumnezeule, ce ţi s-a-ntâmplat?! zisese Eileen, luând-o în braţe. De ce era ușa-ncuiată, de ce n-ai răspuns la telefon, ce fel de joc mai e și ăsta?

Lauren se ţinuse tare vreo cincisprezece minute, timp în care Eileen când o strângea în braţe, când ţipa la ea. Pe urmă, se înmuiase și spusese tot ce avea pe suflet. Fusese o mare ușurare pentru ea și, totuși, chiar și în timp ce tremura și plângea, simţea că un lucru absolut aparte și complex era dat la schimb cu sentimentul de siguranţă și liniște. Nu i se părea cu putinţă să spună chiar tot adevărul, pentru că nici măcar ea însăși nu-l dibuia pe de-a întregul. N-ar fi putut lămuri ce anume voise, așa c-ar fi

fost gata să spună că nu voia, de fapt, nimic.

Eileen îi telefonase lui Harry și-i spusese că trebuia neapărat să vină acasă. Și-anume, să vină pe jos, fiindcă ea nu putea veni cu mașina să-l ia, nu putea s-o lase pe Lauren singură.

Mersese la ușa din faţă, s-o descuie, și găsise acolo un plic introdus prin fanta pentru corespondenţă, dar netimbrat, pe care nu scria decât un singur cuvânt: LAUREN.

— N-ai auzit când a fost introdus plicul ăsta prin fantă? zisese Eileen. N-ai văzut pe nimeni pe verandă, ce mama dracului, cum de s-a-ntâmplat așa ceva?

Rupsese plicul și scosese din el lănţișorul de aur cu numele de Lauren.

— Am uitat să-ţi spun și partea asta, zisese Lauren.

— E și-un bilet.

— Nu-l citi! strigase Lauren. *Nu-l citi! Nu vreau să-l aud!*

— Nu fi toantă! Nu te mușcă. Zice c-a sunat la școală și că nu erai acolo, așa că s-a-ntrebat dacă nu cumva erai bolnavă și-ţi trimite cadoul ăsta, să te-nveselească. Zice că oricum l-a cumpărat ea pentru tine, nu l-a pierdut nimeni. Asta ce mai înseamnă? Trebuia să fie cadou de ziua ta, când făceai unșpe ani, în martie, dar s-a gândit să ţi-l dea, totuși, acum. De unde-a scos-o și pe-asta, că ziua ta e-n martie? Ziua ta e-n iunie.

— Știu asta, zisese Lauren cu vocea sleită, copilăroasă, îmbufnată, care i se părea potrivită acelei

situaţii.

— Vezi? A-nţeles totul aiurea, zisese Eileen. E nebună.

— Dar știa numele tău. Știa pe unde ai fost. De unde să fi știut așa ceva, dacă eu nu eram adoptată?

— Habar n-am de unde dracului le știe, dar *nu* are dreptate. A-nţeles totul pe dos. Uite! O să-ţi arătăm certificatul tău de naștere. Te-ai născut la spitalul Wellesley din Toronto. Te ducem acolo. Pot să-ţi arăt camera exactă în care… – și Eileen se uitase iarăși la biletul acela și-l făcuse ghemotoc în pumn, zicând:

— Nenorocita! Să telefoneze la școală. Să vină la noi acasă. Nenorocita dracului!

— Bagă-l undeva, ăla, zisese Lauren, referindu-se la lănţișor. Ascunde-l! Fă-l să dispară! *Acum.*

Harry nu se arătase la fel de mânios ca Eileen.

— Mi s-a părut o persoană foarte de treabă, ori de câte ori am vorbit cu ea, zisese el. Nu mi-a spus niciodată nimic de felul ăsta.

— Păi, sigur că nu ţi-a spus, zisese Eileen. Voia să se dea bine pe lângă Lauren. Neapărat să te duci și să stai de vorbă cu ea. Că, dacă nu, mă duc eu. Vorbesc serios. Chiar astăzi.

Harry îi promisese că avea să se ducă.

— Îi bag eu minţile-n cap, zisese. Categoric. N-o să mai urmeze alte necazuri. Ce porcărie!

Eileen pregătise ceva mai devreme prânzul. Făcuse hamburgeri așa cum le plăceau lui Harry și lui Lauren, cu maioneză și muștar pe ei. Lauren și-l terminase pe-al ei

până să-și dea seama că nu făcuse bine, probabil, mâncându-l cu-atâta poftă.

— Te simţi mai bine? întrebase Harry. Te-ntorci la școală după-masă?

— Tot mai sunt răcită.

— Nu, nu se mai întoarce la școală, intervenise Eileen. Rămân eu acasă cu ea.

— Nu mi se pare deloc necesar așa ceva, zisese Harry.

— Și dă-i și ăsta, zisese Eileen, băgându-i plicul în buzunar. Lasă-l, nu-ţi mai bate capul să te uiţi ce este, e nenorocitul ei de cadou. Și spune-i să nu se mai întâmple niciodată așa ceva, dacă nu vrea să-i pară rău. Nimic de felul ăsta. Niciodată.

Lauren o terminase cu școala, cel puţin în orașul acela.

În aceeași după-amiază, Eileen o sunase la telefon pe sora lui Harry – soră cu care Harry nu vorbea, din cauza criticilor pe care soţul acelei surori le formulase în privinţa modului în care el, Harry, înţelegea să-și trăiască viaţa – și o întrebase de școala pe care o frecventase respectiva soră, o școală particulară de fete, din Toronto.

Urmaseră și alte convorbiri telefonice, se stabilise o întâlnire.

— Banii nu sunt o problemă, zisese Eileen. Are destui bani Harry. Sau poate face rost de ei. Și nu-i vorba nici de întâmplarea asta. Numai că nu meriţi să trebuiască să crești în orășelul ăsta de doi bani. Nu meriţi s-ajungi, până la urmă, să te porţi ca o ţărănoaică. M-am tot gândit la

lucrurile-astea. Nu făceam decât să le-am în pentru când creșteai ceva mai mare.

Când ajunsese și el acasă, Harry zisese că depindea, bineînţeles, de ce voia Lauren.

— Vrei să pleci de-acasă, Lauren? Credeam că-ţi place-aici. Credeam că ţi-ai făcut prieteni.

— Ce prieteni? zisese Eileen. O avea doar pe femeia asta, *Delphine*. Ai reușit să vorbești cu ea ca lumea? A priceput mesajul?

— Am reușit, zisese Harry. A priceput.

— I-ai dat înapoi mita?

— Dacă vrei să-i spui așa. I-am dat-o.

— Și? Gata cu problemele? Înţelege, da? Să nu mai creeze probleme!

Harry dăduse drumul la radio, și cu toţii ascultaseră știrile în timpul mesei. Eileen desfăcuse o sticlă de vin.

— Ce-i cu asta? întrebase Harry pe un ton de vagă ameninţare. Serbăm ceva?

Lauren învăţase de-acum să recunoască semnele și credea că-și dădea seama de ce urma pentru ea, de ce preţ urma să plătească pentru salvarea miraculoasă – anume, să nu mai calce pe la școală sau prin preajma hotelului, poate chiar să nu mai trebuiască niciodată să meargă pe străzi, nici măcar să nu iasă din casă în cele două săptămâni rămase până la vacanţa de Crăciun.

Vinul putea fi unul dintre semne. Câteodată. Câteodată, nu. Dar, când Harry mai scosese și sticla de gin şi-şi turnase din ea într-un pahar de apă, umplându-l pe

jumătate și neadăugând nimic altceva decât gheaţă – iar apoi n-ar mai fi adăugat nici măcar gheaţă –, lucrurile se puseseră în mișcare. Poate că totul ar fi fost în continuare vesel, însă ar fi fost o veselie pe muchie de cuţit. Harry ar fi vorbit cu ea, cu Lauren, și Eileen ar fi vorbit cu ea, mai mult decât ar fi vorbit oricare dintre ei cu ea în mod obișnuit. Din când în când, ar fi vorbit și unul cu celălalt, aproape într-un mod firesc. Dar în cameră ar fi plutit prin aer o indiferenţă încă neexprimată în cuvinte. Lauren ar fi sperat, s-ar fi străduit să spere – sau, mai corect spus, așa făcea ea mai demult, se străduia să spere – că Harry și Eileen ar fi reușit, cum-necum, să înăbușe cearta chiar înainte să izbucnească. Și întotdeauna crezuse – încă mai credea – că nu era ea singura care-și dorea lucrul ăsta. Că și ei își doreau. Măcar în principiu își doreau. Dar, pe de altă parte, erau și însetaţi de ce urma. Și nu reușiseră niciodată să-și înăbușe acea sete. Nu se-ntâmplase niciodată ca sentimentul acesta să plutească prin aer, să modifice aerul, de fapt, să creeze o strălucire șocantă, care făcea ca toate contururile, toate mobilele și obiectele să pară mai clare și, totuși, mai dense – nu se-ntâmplase niciodată, aşadar, fără să urmeze tot ce era mai rău.

Lauren parcă nu putea să stea în camera ei, trebuia să fie și ea unde erau ei, repezindu-se la ei, protestând și plângând, până când unul sau celălalt o lua în braţe și o ducea înapoi în pat, zicând:

— Gata, gata, nu ne bate la cap, atâta te rugăm, să nu ne baţi la cap, e viaţa noastră, măcar atât să putem face,

să vorbim între noi.

„Să vorbim între noi” însemna să se fâţâie prin casă, atacându-se între ei cu tirade precise de condamnare, să se contrazică pe ton de zbieret. Până când nu se mai puteau abţine să azvârle cu scrumiere, sticle, farfurii unul spre altul. Odată, Eileen se năpustise afară și se aruncase cu faţa la pământ pe gazon, smulgând bucăţi întregi de pământ și iarbă, în timp ce Harry îi ricana din pragul ușii: „O-hoo, asta da eleganţă, dă-te-n spectacol!” Altă dată, se baricadase el în baie, Harry, strigând: „Nu e decât o cale de-a scăpa de tot chinul ăsta”. Amândoi se ameninţaseră la un moment dat cu folosirea pilulelor și-a lamelor de ras.

— Ah, Doamne! Hai să nu mai facem asta! zisese odată Eileen. Te rog, te rog, hai să ne oprim cu toate astea – la care Harry îi răspunsese cu o voce subţire și piţigăiată, care o imita plină de cruzime pe-a ei:

— Tu le faci, toate astea – *tu* să te oprești!

Lauren se lăsase păgubașă, nici nu mai încerca să-și dea seama de la ce porneau certurile. De fiecare dată, însă, de la câte ceva nou (în seara aceea, stătea pe întuneric, întinsă în pat, și se gândea că se certau, probabil, despre faptul că ea urma să plece de-acasă și că Eileen luase hotărârea aceasta de una singură) și întotdeauna de la unul și același lucru – de la ceea ce ţinea de ei doi, și anume că niciodată nu erau în stare să renunţe.

Tot așa, lăsase undeva în urmă ideea că fiecare dintre ei avea câte un punct nevralgic – faptul că Harry făcea

glume întruna pentru că era trist, iar Eileen era sprintenă și indiferentă din cauza unui lucru legat de Harry, care părea s-o ţină pe ea la distanţă – și că, dacă ea, Lauren, ar fi reușit să-l explice pe fiecare dintre ei celuilalt, lucrurile ar fi stat mai bine.

În ziua următoare, de obicei, stăteau ca muţii, sleiţi, rușinaţi sau, dacă nu, exagerat de bine dispuși.

— Oamenii trebuie să facă și de-astea, e rău să-ţi reprimi sentimentele, o lămurise Eileen odată pe Lauren. Există şi-o teorie cum că reprimarea mâniei te-mbolnăvește de cancer.

Harry vorbea despre certuri, spunându-le „gălăgii”:

— Îmi pare rău de toată gălăgia, zicea. Dar Eileen este o femeie foarte nestatornică. Tot ce pot spune – of, Doamne! tot ce pot spune, iubito, e că lucruri de-astea se mai întâmplă.

*

În noaptea aceea, Lauren adormise, de fapt, înainte ca Harry și Eileen să fi început să-și facă mendrele. Înainte să fi fost realmente sigură că aveau să și le facă. Sticla de gin încă nu-și făcuse apariţia când ea se dusese la culcare.

Harry o sculase din somn.

— Iartă-mă! îi spusese. Iartă-mă, iubito! Vrei să te ridici din pat și să vii până jos?

— E deja dimineaţă?

— Nu. E tot noapte. Eileen și cu mine vrem să vorbim ceva cu tine. Avem ceva să-ţi spunem. Ceva despre ceea ce știi deja, propriu-zis. Haide, vino! Vrei papucii?

— Nu pot să sufăr papucii, îi reamintise Lauren, care o luase înaintea lui pe scări în jos.

Harry era tot îmbrăcat, la fel și Eileen, care o aștepta în hol și-i spusese:

— A mai venit cineva. Știi cine.

Delphine era, care stătea pe canapea, îmbrăcată cu o jachetă de schi peste pantalonii cei negri și puloverul obișnuite. Lauren n-o mai văzuse niciodată în ţinuta ei de stradă. Avea o mutră pleoștită, pielea parcă-i făcuse pungi, tot corpul ei mare părea să fi suferit o imensă înfrângere.

— Nu putem să mergem în bucătărie? zisese Lauren.

Nu știa nici ea de ce, dar bucătăria parcă era mai sigură. Un loc mai puţin aparte, unde mai era și masa, de care te puteai ţine dacă stăteau cu toţii de jur-împrejurul ei.

— Lauren vrea să mergem în bucătărie, așa că mergem în bucătărie, zisese Harry.

Odată așezaţi cu toţii acolo, tot el zisese:

— Lauren, le-am explicat și lor că ţi-am povestit despre celălalt copil. Copilul pe care l-am avut înainte să te-avem pe tine și ce s-a-ntâmplat cu el – după care așteptase ca Lauren să zică:

— Da.

— Pot să spun și eu acum ceva? întrebase Eileen. Pot să vorbesc ceva cu Lauren?

— Păi, cum? Bineînţeles, zisese el.

— Harry nici nu voia s-audă să mai avem un alt copil, zisese Eileen, cu privirile coborâte la propriile ei mâini, pe

care și le ţinea în poală, mai jos de tăblia mesei. Nu suporta nici măcar ideea c-ar fi continuat tot acel haos casnic. El avea de scris ce scria el. Voia să realizeze diverse lucruri, așa că nu-și dorea haos. Voia, în schimb, ca eu să fac avort și i-am spus că da, fac, pe urmă i-am spus că nu, nu fac, și pe urmă iarăși i-am spus că da, fac, dar nu puteam să fac, și ne-am certat, și eu am luat copilul și m-am suit cu el în mașină, ca să mă duc la niște prieteni de-ai mei. Nu mergeam cu viteză și cu siguranţă nu eram beată. De vină a fost vizibilitatea proastă de pe șosea și vremea și mai proastă.

— Da, și faptul că n-ai legat ca lumea coșul copilului, zisese Harry. Dar să lăsăm asta. N-am insistat să faci avort. Poate c-am zis ceva despre avort, dar n-aș fi avut cum să te oblig. N-am vorbit despre asta cu Lauren, pentru c-ar fi supărător pentru ea s-audă așa ceva. N-ar avea cum să nu fie supărător.

— Da, dar e-adevărat, zisese Eileen. Lauren poate foarte bine să suporte, că doar știe că nu despre *ea* era vorba.

Lauren se trezise brusc să vorbească, surprinzându-se pe ea însăși:

— Ba despre mine era vorba, zisese. Despre cine să fie vorba, dacă nu despre mine?

— Da, dar nu eu am fost cea care-a vrut să-l facă, zisese Eileen.

— Dar nici nu se poate spune întru totul că *nu* ai vrut să-l faci, zisese Harry.

— Opriţi-vă! intervenise Lauren.

— Exact asta promiteam că n-o să facem, zisese Harry. Nu-i așa că exact asta promiteam că n-o să facem? Și s-ar cuveni să ne cerem scuze faţă de Delphine.

Delphine stătuse cu privirile coborâte și nu se uitase la niciunul în tot timpul acestei discuţii. Nu-și trăsese scaunul mai aproape de masă. Parcă nici nu observase când Harry îi pronunţase numele. Nu numai înfrângerea o făcea să stea nemișcată. Mai era şi-o povară a obstinaţiei, ba chiar a dezgustului, pe care nu reușiseră s-o remarce Harry și Eileen.

— Am vorbit cu Delphine în după-masa asta, Lauren. I-am povestit despre copil. Despre copilul ei. Nu ţi-am spus că fusese adoptat, copilul acela, ca să nu pară lucrurile și mai rele decât erau de fapt – că adoptaserăm un copil și-am dat-o-n bară cu el. După cinci ani de încercări, nici nu ne mai trecea prin cap că putea s-apară o sarcină, așa c-am adoptat un copil. Dar mama naturală a copilului era Delphine. I-am spus fetiţei Lauren și pe urmă ţi-am spus și ţie tot Lauren – știu și eu? – poate pentru că e numele nostru preferat, și-n plus, ne dădea și sentimentul c-o luam de la capăt. Iar Delphine a vrut să știe ce și cum cu copilul ei, și-a aflat că noi îl luaserăm, și sigur c-a făcut greșeala să creadă că tu erai copilul ei. A venit aici ca să te regăsească. E-o poveste foarte tristă. Când i-am spus adevărul, sigur c-a vrut să vadă și ea o dovadă, așa că i-am spus să vină aici astă-seară și i-am arătat documentele. Nici prin cap nu i-a trecut să te răpească, sau mai știu eu

ce de felul ăsta, voia numai să fiţi prietene, tu și ea. Se simţea și ea singură și tulburată.

Delphine își trăsese brusc în jos fermoarul de la jachetă, ca și cum ar fi avut nevoie de mai mult aer.

— Și i-am spus că mai avem și-acum… că n-am reușit pân-acum sau că n-am găsit parcă niciodată momentul potrivit să… – și Harry făcuse un semn cu mâna către cutia de carton care trona chiar acolo, pe tăblia bufetului. I-am arătat și ce-i acolo. Așa că, în seara asta, ca o familie ce suntem, adăugase el, în seara asta, când au fost date pe faţă toate cărţile, o să mergem să facem treaba asta. Și să scăpăm de toată această… nefericire și vinovăţie. Delphine, cu Eileen și cu mine, și vrem să vii și tu cu noi – ai ceva împotrivă? Ești de acord?

— Eu dormeam, zisese Lauren. Și sunt răcită.

— Și tot ai putea să faci cum zice Harry, zisese Eileen.

Nici măcar acum Delphine nu-și ridicase privirile. Harry luase cutia de pe tăblia dulapului și i-o întinsese ei.

— Poate că tu ar trebui să fii cea care s-o ţină, îi spusese. Ești de acord?

— Suntem cu toţii de acord, zisese Eileen. Haideţi să mergem odată!

Delphine se oprise în zăpadă, ţinând în braţe cutia, drept care Eileen a întrebat-o:

— Vrei să fac eu? – și i-a luat-o din braţe cu un gest plin de respect. A deschis-o și a dat să se îndrepte cu ea spre Harry, dar s-a răzgândit brusc și s-a întors cu ea spre Delphine, care a scos din cutie o mână de cenușă, dar n-a

luat cutia s-o dea mai departe. Eileen a scos și ea o mână de cenușă, după care i-a dat cutia lui Harry. După ce a scos și el o mână de cenușă, văzându-l că avea de gând să-ndrepte cutia către Lauren, Eileen a zis:

— Nu. Ea nu-i nevoie să…

Lauren își băgase deja mâinile în buzunare.

Cum nu bătea vântul, cenușa s-a scurs la pământ, în zăpadă, exact acolo unde-i dăduseră drumul Harry, Eileen și Delphine.

Eileen a luat cuvântul cu o voce răgușită:

— Tatăl nostru, carele ești în ceruri… – la care Harry a zis mult mai clar:

— Aceasta e Lauren, care a fost copilul nostru și pe care cu toţii am iubit-o – să spunem toţi laolaltă.

Apoi s-a uitat la Delphine, s-a uitat la Eileen și toţi au zis:

— Aceasta e Lauren…

Delphine pe un ton foarte calm, murmurând cuvintele, Eileen plină de o sinceritate încordată și Harry sonor, profund și serios, de parc-ar fi prezidat adunarea.

— Și ne luăm rămas-bun de la ea și o încredinţăm acestei zăpezi. La sfârșit de tot, Eileen a mai spus în mare grabă:

— Iartă-ne nouă păcatele noastre! Greșelile noastre. Iartă-ne greșelile noastre!

Delphine s-a așezat pe bancheta din spate, lângă Lauren, pentru călătoria de întoarcere în oraș. Harry îi deschisese portiera din faţă, ca să se așeze tot lângă el,

dar ea s-a strecurat pe dinaintea lui și s-a dus la cea din spate. Renunţa la locul mai important, dacă nu mai avea de ţinut în braţe cutia cu cenușă. A băgat mâna în buzunarul jachetei de schi, după un Kleenex, și, odată cu șerveţelul de hârtie, a tras afară ceva ce a căzut pe podeaua mașinii. A scos un geamăt involuntar, căutând acel obiect pe bâjbâite, dar Lauren s-a dovedit mai iute: a cules de jos unul dintre cerceii pe care o văzuse de atâtea ori pe Delphine purtându-i la urechi – niște cercei lungi până la umeri, făcuţi din bobiţe de toate culorile curcubeului, care-i sclipeau chiar și prin păr. Probabil că-i purtase și-n acea seară, dar se gândise că era cazul să și-i ascundă în buzunar. Fie și atingerea cercelului, senzaţia pe care i-o dădeau bobiţele viu colorate și reci care-i alunecau printre degete au făcut-o pe Lauren să-și dorească dintr-odată ca o serie de lucruri să dispară, ca Delphine să redevină persoana care fusese la început, care stătea la recepţia hotelului, îndrăzneaţă și neastâmpărată.

Nicio vorbă n-a scos Delphine. Și-a luat înapoi cercelul, fără ca degetele să li se atingă. Și totuși, pentru prima dată în toată acea seară, ea și Lauren și-au încrucișat privirile. Delphine a făcut ochii mari și, pentru o clipă, în ei a putut fi zărită o expresie bine cunoscută, batjocoritoare și conspirativă. A ridicat din umeri, a luat cercelul și l-a băgat la loc în buzunar. Asta a fost tot – de-atunci încolo, nu s-a mai uitat decât în ceafa lui Harry.

Când a oprit în faţa hotelului, pentru ca ea să se dea jos, Harry i-a spus:

— Ne-ar face plăcere să vii să iei cina cu noi, într-o seară, când nu lucrezi.

— Adevăru-i că lucrez mai tot timpul, a zis Delphine, apoi a coborât din mașină, zicând: Mulţumesc – fără să se adreseze nici unuia dintre ei în mod special, și s-a îndreptat către hotel pe aleea mâzgoasă.

Pe drumul către casă, Eileen a zis:

— Știam că n-o să vrea.

— Mă rog. Poate i s-a părut frumos c-am invitat-o, a zis Harry.

— Nu-i pasă de noi. Numai de Lauren i-a păsat, câtă vreme a crezut că Lauren c-a ei. Acum nu-i mai pasă nici de Lauren.

— Treaba ei, ne pasă nouă, a zis Harry, cu glas ceva mai tare. E-a noastră. Te iubim, Lauren. Și voiam să-ţi mai spun o dată, a adăugat el.

A ei. A noastră.

Ceva o pișca pe Lauren de gleznele goale. A întins o mână până acolo și a descoperit că i se agăţaseră scai de pantalonii de la pijama, ghemotoace întregi de scai.

— Mi s-au agăţat scai de sub zăpadă. M-am ales cu *sute* de scai.

— O să te scap de ei când ajungem acasă, a zis Eileen. N-am cum să te ajut în momentul ăsta.

Lauren, însă, și-a smuls cu furie scaii de pe pijama. Și nici nu i-a desprins bine, că s-a trezit cu ei atârnându-i de degete. A încercat să și-i scuture cu cealaltă mână, dar a reușit să și-i treacă doar, cât ai clipi, și pe celelalte degete.

Atâta scârbă-i provocau acei scai, încât ar fi vrut să-şi plesnească palmele între ele și să strige cât o ţinea gura, dar știa că nu avea nimic altceva de făcut decât să stea cuminte și s-aștepte.

TRUCURI

I

— O să mor, a zis Robin într-o seară, cu ani în urmă. O să mor, dacă nu-mi termină rochia.

Erau cu toţii pe veranda închisă a casei vopsite verde-închis, cu acoperișul de șindrilă, de pe strada Isaac. Willard Greig, care locuia în casa de-alături, juca rummy la masa de cărţi cu Joanne, sora lui Robin. Ea, Robin, stătea pe canapea și se uita încruntată la o revistă. Parfumul de regina-nopţii se lupta cu mirosul de bulion de roșii clocotit de prin cine știe ce bucătărie din lungul străzii.

Willard s-a uitat la Joanne, care a zâmbit fugar și abia după aceea să interesat, pe un ton neutru:

— Ce-ai zis?

— Am zis c-o să mor, a repetat Robin, sfidătoare. C-o să mor dacă nu-mi termină rochia până mâine. Cei de la curăţătorie.

— Asta mi s-a părut și mie c-ai zis. Ai fi-n stare să mori?

N-ai fi prins-o vreodată pe Joanne cu asemenea replici. Avea o voce atât de blândă, o zeflemea de-o liniște absolută, iar zâmbetul – șiacela dispărut acum – nu-i mai lăsa decât un colţ al gurii parcă puţin mai ridicat decât celălalt.

— Ei bine, da, o să mor, a zis Robin pe un ton provocator. Am nevoie de ea.

— Are *nevoie* de ea, o să *moară*, se duce la *piesă*, i-a spus Joanne lui Willard, pe un ton confidenţial, la care el a zis:

— Haide, Joanne…

Părinţii lui, și chiar el însuși, fuseseră prieteni cu părinţii fetelor – încă le mai spunea, în mintea lui, „fetele” –, iar acum, că toţi acei părinţi muriseră, i se părea de datoria lui să le păzească pe cele două, atâta cât putea, să nu se înfigă una în părul celeilalte.

Joanne avea treizeci de ani de-acum, Robin – douăzeci și șase. Joanne avea un trup de copiliţă, pieptul plat, faţa prelungă și palidă, părul șaten drept și subţire. Niciodată nu pretinsese c-ar fi fost altceva decât o persoană lipsită de noroc, blocată la jumătatea drumului între copilăria și maturitatea unei femei. Blocată, chiar schilodită într-un fel, de un astm sever și persistent, încă de când era mică. Nu te așteptai de la cineva care arăta ca ea, de la cineva care nu putea face un pas afară din casă iarna și nu putea fi lăsat singur noaptea, să se ia într-o manieră atât de ucigătoare de prostiile altora, mai norocoși în viaţă.

Nici să aibă așa o capacitate mare de-a dispreţui. De când le știa pe-amândouă, cel puţin așa credea Willard, se uitase la Robin cum i se revărsau din ochi lacrimi de mânie și o auzise pe Joanne spunându-i:

„Dar *acum* ce-ai mai păţit?”

În seara aceea, Robin o luase doar ca pe o ușoară înţepătură. A doua zi urma să meargă la Stratford[42] și se

[42] Este vorba de orașul Stratford din provincia canadiană

simţea deja ca și cum ar fi trăit undeva unde nu putea fi ajunsă de Joanne.

— Ce piesă joacă, Robin? a întrebat Willard, ca să tempereze lucrurile cât mai mult. E de Shakespeare?

— Da, *Cum vă place.*

— Și-l poţi urmări cum trebuie? Pe Shakespeare, adică? Robin a zis că da, putea.

— Ești o minune.

De cinci ani, Robin făcea treaba asta. O piesă în fiecare vară. Începuse pe vremea când locuia chiar la Stratford și se pregătea să devină asistentă medicală. Se dusese cu o colegă de curs, care primise două bilete gratuite de la mătușa ei, lucrătoare la costume. Fata cu biletele se plictisise copios – erau la *Regele Lear* –, așa că ea, Robin, păstrase tăcerea și nu scosese o vorbă despre ce impresie îi lăsase. Oricum n-ar fi putut să şi-o exprime – ar fi preferat să plece de la teatru de una singură și să nu trebuiască să stea de vorbă cu nimeni timp de cel puţin douăzeci și patru de ore. Încă de-atunci luase hotărârea să revină. Și să meargă singură.

Nu i-ar fi fost greu. Orașul în care crescuse și în care mai târziu ar fi trebuit să-și găsească de lucru, ca să poată avea grijă de Joanne, era la numai treizeci de mile depărtare. Oamenii de-acolo știau că piesele lui Shakespeare se puneau în scenă la Stratford, dar ea, una,

Ontario, situat pe râul Avon, și nu de orașul Stratford-on-Avon din Anglia, din care era originar Shakespeare. Și orașul canadian, și râul pe care se află acesta au primit denumirile respective în 1832, când primii coloniști europeni s-au așezat acolo.

Robin, nu auzise niciodată de nimeni care s-ar fi dus măcar la o singură piesă. Celor ca Willard le era teamă să nu se uite la ei cu dispreţ ceilalţi din public, și mai aveau și problema că nu reușeau să urmărească limba. Iar cei ca Joanne erau convinși că nimănui, vreodată, nu i-ar fi putut plăcea cu adevărat Shakespeare și, deci, dacă vreunul de la ei din oraș mergea pân-acolo, mergea numai fiindcă voia să se amestece cu sus-puşii, cărora de fapt nu le plăcea, doar lăsau impresia că le-ar fi plăcut. Cei câţiva din oraș care-și făcuseră un obicei din a merge să vadă producţii teatrale preferau să se ducă la Toronto, la teatrul Royal Alex[43], când venea în turneu câte un musical de pe Broadway.

Robin își dorea un loc bun, așa că nu-și putea permite să meargă decât la un spectacol-matineu de sâmbăta. Își alegea o piesă care se juca într-una dintre sâmbetele ei libere de la spital. Niciodată n-o citea înainte și nu conta, pentru ea, dacă era tragedie sau comedie. Încă nu văzuse acolo fie și o singură persoană pe care s-o cunoască, indiferent dacă înăuntru, în teatru, sau afară, pe stradă – și asta-i convenea perfect. Una dintre asistentele cu care lucra îi spusese:

— Eu n-aș avea niciodată curaj să fac toate astea de una singură, ceea ce o făcuse pe Robin să realizeze cât de

[43] Denumirea completă este Royal Alexandra Theatre. Inaugurat în 1907, este cel mai vechi teatru legitimat care a funcţionat neîntrerupt în America de Nord. Numele și l-a luat de la soţia regelui Edward VII, prinţesa de origine daneză Alexandra, străbunica reginei de acum a Marii Britanii, Elisabeta a II-a.

altfel faţă de mai toată lumea trebuia să fi fost ea însăși.

Niciodată nu se simţea mai în largul ei decât în asemenea momente, înconjurată de străini. După ce se termina piesa, mergea spre centru, de-a lungul râului, și găsea ceva ieftin să mănânce – de obicei vreun sandviş, pentru care stătea pe un scaun de-acela înalt, la tejghea. După care, la opt fără douăzeci, se urca în trenul care o aducea înapoi acasă. Atât, și nimic mai mult. Și totuși, acele câteva ore îi dădeau un sentiment de siguranţă că viaţa la care se întorcea și care i se părea un paliativ atât de lipsit de satisfacţii nu era decât ceva temporar, ceva ce putea fi ușor suportat. Și exista ceva ce parcă radia în spatele ei, în spatele acelei vieţi, în spatele a tot și toate, ceva exprimat de strălucirea soarelui care se vedea pe ferestrele trenului. Lumina soarelui și umbrele alungite de pe câmpurile de vară, precum rămășiţele piesei din mintea ei.

Cu un an în urmă, văzuse *Antoniu și Cleopatra*. Când se terminase, Robin pornise de-a lungul râului și observase o lebădă neagră – prima pe care o văzuse vreodată –, o subtilă intrusă care plutea pe apă și se hrănea la mică depărtare de lebedele albe. Poate că luciul aripilor acelor lebede albe îi sugerase ca de astă dată să mănânce la un restaurant adevărat, și nu la o tejghea oarecare. Cu faţă de masă albă, un buchet de flori proaspete, un pahar de vin și ceva de mâncare mai puţin obișnuit, cum ar fi midii sau pui de Cornwall. Făcuse gestul de ași duce mâna la poșetă, ca să verifice câţi bani avea.

Și nu-și găsise poșeta. Gentuţa din pânză dungată, pe care o folosea rareori, nu-i stătea, ca de obicei, atârnată de umăr cu lanţul ei argintiu. Dispăruse. Robin parcursese de una singură aproape toată distanţa de la teatru până în centru fără să observe că-i dispăruse poșeta. Și, bineînţeles, nu avea buzunare la rochie. Nu avea biletul de întoarcere, nu avea rujul, nu avea pieptenul și nu avea bani. Absolut nimic.

Își adusese aminte că, pe toată durata piesei, își ţinuse poșeta în poală, sub caietul-program. Acum, nu-l mai avea nici pe acela. Să-i fi alunecat amândouă pe jos? Ba nu – ţinea minte că avusese poșeta la ea în cabina de la toaletă. O atârnase cu lanţul de cârligul care se afla pe spatele ușii. Dar n-o lăsase acolo. Nu. Se uitase la propria reflecţie în oglinda de deasupra chiuvetei, își scosese pieptănul ca să-și aranjeze părul. Avea părul negru și subţire și, cu toate că ea, una, și-l închipuia umflat, cum îl purta Jackie Kennedy[44], iar noaptea și-l punea pe bigudiuri, părul ei tot avea tendinţa de a se pleoști. Altminteri, fusese mulţumită de ce văzuse în oglindă. Avea ochii verzui-cenușii, sprâncenele negre și o piele care i se bronza, indiferent dacă ea încerca sau nu să capete culoare – și toate acestea erau bine scoase în evidenţă de rochia strânsă pe talie, amplă, din bumbac lucios verde-avocado, cu șiruri de mici pliseuri în jurul șoldurilor.

[44] Jacqueline Kennedy Onassis (născută Bouvier; 1929 – 1994), soţia președintelui american John Fitzgerald Kennedy (1917 – 1963). După asasinarea acestuia, din 1963, s-a recăsătorit în 1968 cu magnatul și armatorul grec Aristoteles Onassis (1906 – 1975).

Acolo-și lăsase poșeta, cu siguranţă. Pe poliţa de lângă chiuvetă. În timp ce se admira, răsucindu-se și uitându-se peste umăr, la decolteul profund în formă de V de pe spate – i se părea simpatic spatele ei –, ca să fie sigură că nu i se vedea vreo breteluţă de la sutien pe nicăieri.

Și, într-un acces de vanitate, de automulţumire prostească, ieșise valvârtej din toaletă, lăsându-și poșeta în urmă.

Urcase de pe mal înapoi pe stradă și o luase în direcţia teatrului pe drumul cel mai scurt. Mersese cât de repede era în stare. Nici strop de umbră nu era pe stradă, și mașinile circulau bară la bară în canicula după-amiezii târzii. Aproape că alergase, așa că i se prelinsese transpiraţia pe sub căptușeala rochiei. Străbătuse parcarea – de-acum goală –, unde te coceai, și o luase pe deal în sus. Acolo chiar că nu era nicio umbră și nu se vedea ţipenie de om în jurul clădirii teatrului.

Dar încuiat nu era. În foaierul pustiu, se oprise o clipă să-și recapete vederea după lumina orbitoare de afară. Își simţea inima bubuindu-i în piept și cum i se formau stropi de sudoare pe buza de sus. Casele de bilete erau închise, la fel și bufetul de răcoritoare. Ușile interioare ale teatrului erau încuiate. O luase pe scări în jos, către toalete, cu tocurile păcănindu-i pe treptele de marmură.

„Dă să fie deschis, dă să fie deschis, dă să fie tot acolo!”

Dar nu. Nu era nimic pe poliţa netedă cu vinișoare, nimic în coșurile de gunoi, nimic pe niciunul dintre

cârligele de la niciuna dintre uși.

Un bărbat ștergea podeaua foaierului cu mopul, când ea se întorsese pe scări în sus. Îi spusese că poșeta ei o fi fost predată la biroul de Obiecte Pierdute – dar biroul de Obiecte Pierdute era încuiat. Nu cu foarte mare tragere de inimă, acel bărbat o condusese pe alte scări în jos, la o box a care conţinea mai multe umbrele, pachete și chiar haine și pălării, plus o etolă maronie din blană de vulpe, care arăta dezgustător. Dar nici urmă de vreo poșetă din pânză dungată.

— N-aveţi noroc, îi spusese bărbatul.

— Să fi rămas, poate, sub scaunul meu? îl implorase ea, chiar dacă era convinsă că n-avea cum să fie acolo.

— În sală s-a măturat deja.

Nu-i mai rămăsese altceva de făcut decât să urce înapoi scările, să traverseze foaierul și să iasă afară, în stradă.

Pornise în direcţia opusă faţă de parcare, căutând umbră. Parcă o și vedea pe Joanne spunându-i că omul de serviciu precis îi pusese bine poșeta, ca să i-o ducă nevestii-sii de acasă, ori fiică-sii, pentru că așa se proceda într-un asemenea loc. Robin căutase o bancă sau vreun zid mai scund, pe care să se așeze până se gândea la ce și cum avea de făcut. Dar nimic de felul ăsta pe nicăieri.

Un câine mare venise pe la spatele ei și se lovise de ea în trecere. Era un câine de o culoare maro-închis, cu picioare lungi și cu o mină arogantă, încăpăţânată.

— Juno, Juno! strigase un bărbat. Uită-te pe unde

mergi – după care se întorsese către Robin și-i spusese: E și ea tânără și obraznică. I se pare că trotuarul e numai al ei. Dar nu e rea. V-a fost frică?

— Nu, zisese Robin.

Pierderea poșetei o preocupa și nici prin gând nu-i trecuse că un atac venit din partea unui câine ar fi putut să se adauge acestui necaz.

— Oamenii, când văd un doberman, de multe ori se sperie. Dobermanii sunt recunoscuţi pentru ferocitatea lor, și Juno este și ea învăţată să fie feroce când păzește casă, dar nu și când iese la plimbare – atunci, nu.

Robin habar n-avea cum distingeai o rasă de câini de alta. Din cauza astmului de care suferea Joanne, ele nu avuseseră niciodată câini sau pisici prin casă.

— Nu-i nimic, zisese.

În loc să treacă mai departe spre câinele care-l aștepta, stăpânul o chemase pe Juno la el. Îi fixase lesa pe care o ducea în mână la zgarda ţintată de la gât.

— O las liberă mai jos, pe iarbă. Mai jos, dincolo de teatru. Îi place acolo. Dar aici, sus, trebuie ţinută în lesă. Am fost neglijent. Nu vă simţiţi bine?

Pe Robin, schimbarea de subiect în conversaţie nici măcar n-o luase prin surprindere. Zisese, la rândul ei:

— Mi-am pierdut poșeta. Din greșeala mea. Lângă chiuveta din toaleta femeilor de la teatru – acolo am lăsat-o, și m-am întors după ea, dar mi-a dispărut. Pur și simplu, am ieșit și-am lăsat-o acolo, după ce s-a terminat piesa.

— Ce piesă a fost azi?

— *Antoniu și Cleopatra*, zisese ea. Toţi banii îi aveam înăuntru, și biletul de tren cu care m-aș fi întors acasă.

— Aţi venit cu trenul? Ca să vedeţi *Antoniu și Cleopatra*?

— Da.

Își adusese aminte de sfatul pe care-l primiseră, ea și Joanne, de la mama lor, în legătură cu călătoria cu trenul – cu orice călătorie, de altfel. Întotdeauna să aveţi câteva bancnote împăturite și prinse cu acul de chiloţei. Asta, și să nu intraţi în vorbă cu bărbaţi necunoscuţi.

— De ce zâmbiţi? o întrebase bărbatul.

— Nu știu nici eu.

— Bine, atunci zâmbiţi mai departe, îi spusese el, pentru că-mi face plăcere să vă dau eu cu împrumut niște bani de tren. La ce oră pleacă?

Ea îi spusese, la care el adăugase:

— Foarte bine. Dar, înainte să plecaţi, trebuie să mâncaţi ceva. Pentru că altfel o să vă fie foame și n-o să vă mai bucuraţi de călătoria cu trenul. Nu am acum, pentru că nu-mi iau bani la mine când o scot pe Juno la plimbare. Dar magazinul meu nu e departe. Veniţi cu mine și vă scot niște bani din casa de marcat.

Robin fusese prea preocupată până atunci ca să observe că omul vorbea cu un accent. De care să fi fost? Nu era nici francez, nici olandez – cele două accente pe care credea ea că le putea recunoaşte, pe cel francez de la școală și pe cel olandez de la imigranţii pe care-i avea uneori pacienţi la spital. Iar celălalt lucru pe care-l

observase la el fusese că vorbea despre cum s-ar fi bucurat ea de călătoria cu trenul. Nimeni dintre cunoscuţii ei n-ar fi pomenit vreodată despre un adult care să se bucure de așa ceva. Dar el îi vorbise ca și cum ar fi fost un lucru absolut firesc și necesar.

La colţul străzii Downie, îi spusese:

— O luăm pe-aici. Casa mea este puţin mai sus.

Acum zisese „casă”, iar mai devreme zisese „magazin”. Dar se putea foarte bine ca magazinul să fie în propria lui casă.

Robin nu se arătase îngrijorată. Pe urmă, se întrebase și ea de ce. Fără să ezite o clipă, acceptase oferta lui de ajutor, îi îngăduise unui necunoscut s-o salveze, i se păruse pe de-a întregul natural ca el să nu poarte bani în buzunar la plimbare și să-i poată scoate din casa de marcat de la magazin.

Unul dintre motivele acestei situaţii poate să fi fost accentul cu care vorbea. Unele dintre asistente își băteau joc de accentul fermierilor olandezi și al nevestelor lor – pe la spate, bineînţeles. Așa încât ea, Robin, își făcuse un obicei din a-i trata pe acei oameni cu o consideraţie aparte, ca și cum ar fi avut defecte de vorbire sau chiar un anume retard mintal, chiar dacă știa că era o prostie. Accentul, prin urmare, avea darul de a-i stârni o anumită bunăvoinţă și politeţe.

Iar ea nu se uitase la el foarte atent. La început, fusese prea supărată; pe urmă nu-i venise prea ușor, pentru că mergeau pe stradă umăr la umăr. Era înalt, cu

picioare lungi, așa că mergea repede. Un lucru, totuși, observase, și anume lumina soarelui sclipindu-i în păr, care era tuns perie și-i părea ei de-un argintiu lucitor. Cărunt, adică. Fruntea înaltă și latră îi lucea și ea în soare, și Robin căpătase cumva impresia că era cu o generaţie mai în vârstă decât ea – genul de om plin de curtoazie, deși vag nerăbdător, ca un profesor de școală, dominator, care pretindea respect, niciodată intimitate. Mai târziu, înăuntru, avusese ocazia să vadă că firele de păr cărunt erau amestecate cu altele de un roșcat ruginiu – cu toate că pielea lui avea o nuanţă măslinie, neobișnuită la un roșcat – și că se mișca prin casă destul de stingher, de parcă n-ar fi fost obișnuit să aibă musafiri în spaţiul său personal. Probabil că nu avea mai mult de zece ani în plus faţă de ea.

Avusese încredere în el din motive greșite. Dar nu greșise având încredere în el.

Magazinul se afla, într-adevăr, într-o casă. O casă îngustă, de cărămidă, rămasă din vremuri de mai demult, pe o stradă care altminteri avea, și pe-o parte, și pe cealaltă, clădiri construite special pentru a fi magazine. Ca la orice casă normală, exista o ușă de intrare deasupra unor trepte, cu o fereastră alături, și în acea fereastră-vitrină era un ceas complicat. El descuiase ușa, dar nu răsucise pancarta din ușă, pe care scria: „Închis”. Juno se vârâse în faţa lor, ca să intre ea prima, și bărbatul iarăși se scuzase în numele câinelui.

— Are impresia că e de datoria ei să verifice că nu e

nimeni înăuntru care n-are ce căuta în casă și că nimic nu e diferit de cum era când a plecat ea la plimbare.

Înăuntru, era plin de ceasuri. Din lemn închis la culoare și lemn deschis la culoare, cu figurine pictate și cupole aurite. Stăteau aliniate pe rafturi și pe podea, chiar și pe tejgheaua la care se făceau tranzacţiile presupuse de afaceri. În spatele tejghelei, unele stăteau pe mese, cu măruntaiele scoase la vedere de jur-împrejurul lor. Juno se strecurase cu graţie printre acele mese și o luase pe niște scări în sus, tropăind.

— Vă interesează ceasurile?

— Nu, zisese Robin – și abia apoi se gândise c-ar fi trebuit să se arate politicoasă.

— Foarte bine, în cazul ăsta n-o să mai trebuiască să vă spun litania mea, zisese el și o condusese pe unde o luase câinele, prin faţa ușii după care se găsea, probabil, o toaletă și, de acolo, pe niște scări abrupte care într-adevăr duceau în sus.

Ajunseseră, până la urmă, într-o bucătărie, unde toate erau curate și ordonate, iar Juno se oprise în faţa unui vas roșu pus pe jos şi-şi legăna coada.

— Ai răbdare! îi spusese el. Da? Răbdare! Nu vezi c-avem o musafiră?

Se dăduse la o parte, pentru ca Robin să intre în camera cea mare din faţă, care nu avea covor peste scândurile podelei, late și vopsite, nici perdele, doar storuri, la ferestre. Un sistem hi-fi ocupa cea mai mare parte a lungimii unui perete întreg, iar pe celălalt perete,

faţă-n faţă cu el, era o canapea de genul celor care se întind și se transformă în pat. Câteva scaune de pânză și o bibliotecuţă cu cărţi pe un raft și reviste pe celelalte, stivuite și ele ordonat. Nici urmă de tablouri, perne sau ornamente. Era camera unui burlac, în care totul era pus într-adins, fiindcă era necesar, și proclama o anumită satisfacţie austeră. Foarte diferită de singura locuinţă a unui burlac pe care ea, una, Robin, o cunoștea – a lui Willard Greig, care arăta, mai degrabă, ca un bivuac părăsit, instalat întâmplător printre mobilele părinţilor lui dispăruţi.

— Unde preferaţi să staţi? o întrebase el. Pe canapea? E mai confortabilă decât scaunele. Vă fac o cafea și, câtă vreme staţi aici şi-o beţi, eu pregătesc masa. Ce faceţi alte dăţi, între sfârșitul piesei și ora de plecare a trenului înapoi spre casă?

Străinii vorbeau altfel, făceau câte o mică pauză după fiecare cuvânt, cum le pronunţă actorii.

— Mă plimb, zisese Robin. Și-mi iau ceva de mâncare.

— La fel și astăzi, nu? Sunteţi plictisită, când mâncaţi singură?

— Nu. Mă gândesc la piesă.

Cafeaua îi fusese făcută extrem de tare, dar se obișnuise cu ea. Nu i se păruse c-ar fi trebuit să se ofere să-l ajute la bucătărie, cum ar fi procedat cu o femeie. Se ridicase, traversase camera mai mult pe vârfuri şi-şi alesese o revistă. Chiar în momentul în care o scosese din teanc, realizase că n-avea niciun rost – revistele erau

tipărite pe o hârtie colorată, ieftină, într-o limbă pe care n-o putea nici măcar identifica, darămite citi.

Ba chiar își dăduse seama, de cum îi desfăcuse paginile în poala ei, că nu recunoștea nici toate literele.

Bărbatul se întorsese cu încă niște cafea.

— Așa, deci, îi spusese, citiţi în limba mea.

Vorbele îi sunaseră sarcastic, dar privirile lui le evitaseră pe-ale ei. S-ar fi zis că devenise brusc timid în propria-i casă.

— Nu știu nici măcar ce limbă este, îi răspunsese ea.

— Sârbă. Unii îi spun sârbo-croată.

— De-acolo sunteţi de fel?

— Sunt din Muntenegru.

Acum chiar că se simţea pierdută. Nu știa unde venea Muntenegrul. Vecin cu Grecia? Nu – aia era Macedonia.

— Muntenegru este în Iugoslavia, îi spusese el. Sau așa ni se spune, cel puţin. Dar noi nu credem.

— Eu nu credeam că puteţi pleca din ţările-alea, zisese ea. Din ţările acelea comuniste. Nu credeam că puteţi pleca, pur și simplu, ca niște oameni obișnuiţi, și să ajungeţi în Occident.

— Ba da, putem, îi vorbise el, de parcă nu l-ar fi interesat problema cine știe ce sau ca și cum ar fi și uitat de ea. Poţi pleca, dacă vrei cu tot dinadinsul. Eu am plecat cu aproape cinci ani în urmă. Iar acum e chiar mai ușor. Foarte curând, o să mă duc înapoi acolo și pe urmă sunt convins că voi pleca din nou. Pân-atunci, însă, trebuie să vă pregătesc mâncarea. Ca să nu plecaţi de-aici flămândă.

— O singură întrebare, zisese Robin. Eu de ce nu pot citi aceste litere? Adică, ce litere sunt? Ăsta-i alfabetul din ţara de unde veniţi?

— Alfabetul chirilic. Seamănă cu cel grecesc. Și-acum, la gătit!

Robin se așezase cu paginile acelea cu tiparul straniu desfăcute în poală și se gândise că pătrunsese într-o lume străină. O mică porţiune dintr-o lume străină pe strada Downie din Stratford. Muntenegru. Alfabetul chirilic. Se gândise c-ar fi fost nepoliticos din partea ei să-l tot întrebe diverse lucruri. Să-l facă să se simtă un fel de specimen. Trebuia să se abţină, deși de-acum ar fi putut să reverse un potop de întrebări peste el.

Toate ceasurile de mai jos – majoritatea, cel puţin – începuseră să bată ora exactă. Se făcuse deja ora șapte.

— Mai este vreun tren mai târziu? îi strigase el din bucătărie.

— Da. La zece fără cinci.

— Și? Vă convine acela? Nu se îngrijorează nimeni de soarta dumneavoastră?

Ea îi spusese că nu. Joanne ar fi fost nemulţumită, dar aia nu se putea numi propriu-zis îngrijorare.

Mâncarea se dovedise a fi o tocană, ori o supă mai groasă, pe care el i-o servise într-un bol, cu pâine și vin roșu.

— Stroganoff, zisese el. Sper să vă placă.

— E delicios, zisese ea, pe deplin convinsă, cu toate că n-ar fi putut spune același lucru și despre vin – l-ar fi

preferat mai dulce. Asta mâncaţi în Muntenegru?

— Nu tocmai. Mâncarea muntenegreană nu-i cine știe ce. Nu suntem celebri pentru gastronomie.

Drept care ei i se păruse normal, evident, să întrebe:

— Dar pentru ce sunteţi celebri?

— Și dumneavoastră?

— Eu sunt canadiană.

— Nu. Vă-ntrebam la fel, pentru ce sunteţi celebri?

Robin fusese cumva lezată, pentru că se simţise o toantă. Și totuși, râsese.

— Nu știu. Pentru nimic, presupun.

— Muntenegrenii sunt celebri că zbiară, și răcnesc, și se luptă. Sunt ca Juno aici de faţă. Au nevoie să înveţe disciplina.

Se ridicase și pusese niște muzică. N-o întrebase ce-ar fi vrut să asculte, iar asta fusese o ușurare pentru ea. Nu voia să fie întrebată ce compozitori prefera, când singurii doi care i-ar fi venit în minte ar fi fost Mozart și Beethoven și nu era sigură că le-ar fi putut deosebi compoziţiile între ele. Îi plăcea cu adevărat muzica folk, dar se gândise că lui o asemenea preferinţă poate că i s-ar fi părut plictisitoare și condescendentă și-ar fi bănuit, eventual, că ea își făcuse cine știe ce idee despre Muntenegru.

Așa, el pusese un fel de jazz.

Robin nu avusese niciodată un amant, nici măcar un iubit. Cum se întâmplase așa ceva – de fapt, cum de *nu* se întâmplase? Nu știa nici ea. O avea pe Joanne, bineînţeles, dar erau și alte fete, fiecare cu problemele ei, care cum-

necum reușiseră. Un motiv ar fi putut fi că nu acordase – ea, Robin – destulă atenţie acestei chestiuni, la momentul potrivit. În orașul în care locuia, majoritatea fetelor aveau grijă să-și găsească o legătură strânsă cu cineva încă dinainte de a termina liceul, iar unele nici nu-l mai terminau, ci renunţau la ultimele clase și se măritau. De la fetele de condiţie mai bună, desigur – cele câteva fete ai căror părinţi își permiteau să le trimită la colegiu –, era de așteptat să se detașeze de orice iubit din liceu, înainte să plece în căutarea unor perspective mai bune. Pe băieţii lăsaţi baltă se punea mâna rapid, așa că fetele care nu se mișcau suficient de prompt se trezeau că nu prea mai aveau de unde să-și aleagă. După o anumită vârstă, orice bărbat nou apărut venea, mai mult ca sigur, gata dotat cu nevastă.

Numai că Robin își avusese propria ocazie. Plecase la cursuri de asistentă medicală, ceea ce ar fi trebuit să-i ofere oportunităţi noi. Fetele care se pregăteau să devină asistente aveau șanse bune să-și facă rost de un doctor. Ea, una, eșuase și aici. La vremea respectivă, nici nu realizase. Era prea serioasă, poate că asta era problema ei. Prea serioasă când venea vorba de lucruri precum *Regele Lear*, nu de dansuri și de meciuri de tenis. O anumită formă de seriozitate era de natură să anuleze, la o fată, felul cum arăta. Dar îi venea greu să se gândească fie și la un singur caz de fată pe care s-o fi invidiat pentru bărbatul cu care se afișa. Adevărul era că nu-i trecuse prin minte, până atunci, niciun bărbat cu care s-ar fi măritat.

Nu c-ar fi fost cu totul împotriva căsătoriei. Nu făcea decât s-aștepte, ca și cum ar fi fost o fată de cincisprezece ani, și numai din când în când își dădea seama de adevărata ei situaţie. Se mai întâmplase, în diverse momente, ca vreo altă femeie cu care lucra să-i aranjeze câte o întâlnire cu cineva, iar ea se arătase șocată, mai apoi, de candidatul care fusese considerat potrivit. Iar de curând, chiar și Willard o înfricoșase, glumind c-ar fi fost cazul să se mute cu ele și s-o ajute să aibă grijă de Joanne.

Unii îi găseau deja scuze, ba chiar o lăudau, închipuindu-și, pesemne, că asta plănuise ea, Robin, de la bun început – să-și dedice viaţa Joannei.

După ce terminaseră de mâncat, el o întrebase dacă i-ar fi plăcut să facă o plimbare pe malul râului, până venea ora de mers la tren. Ea se arătase de acord, iar el îi spusese că nu puteau face așa ceva decât dacă-i spunea cum o cheamă.

— Poate c-o să vreau să vă prezint cuiva, zisese. Ea i se prezentase.

— Robin, ca pasărea?[45]

— Da, cam ca Piept-Roșu, zisese ea, cum de-atâtea ori mai zisese, fără să se gândească prea mult – numai că de astă dată se simţise atât de jenată, încât nu fusese în stare decât să bodogăne mai departe fără noimă.

— Acum e rândul meu să vă aflu numele. Îl chema Daniel.

---

[45] Ca substantiv comun, *robin* denumește o pasăre nord-americană din familia mierlei, cu pieptul roșu (n. red.)

— Danilo, de fapt. Dar aici mă cheamă Daniel.

— Da, bine, aici e-aici, zisese ea, încă pe un ton obraznic, rezultat al stânjenelii rămase de pe urma lui Robin Piept-Roșu. Dar acolo? În Muntenegru, adică – locuiţi la oraș sau la ţară?

— Locuiesc în munţi.

Cât stătuseră acolo, în camera lui de deasupra magazinului de ceasuri, se păstrase între ei o distanţă, iar ea nu se temuse nicio clipă – și nu sperase nicio clipă – ca respectiva distanţă să se modifice prin cine știe ce mișcare bruscă, sau stângace, sau șmecheră de-a lui. În puţinele situaţii în care i se întâmplase așa ceva cu alţi bărbaţi, Robin se simţise ea jenată pentru ei. Acum, însă, nevoia făcea ca ea și bărbatul acela să meargă destul de aproape unul de altul și, dacă s-ar fi încrucișat cu alţi trecători, poate că li s-ar fi frecat braţele între ele. Sau poate că el ar fi rămas puţin mai în spate, ca să facă loc, și-atunci braţul sau pieptul lui s-ar fi atins, pentru o clipă, de spatele ei. Toate aceste posibilităţi, plus conștiinţa faptului că oamenii cu care se încrucișau îi priveau, probabil, ca pe un cuplu, avuseseră darul să creeze ceva ca un fel de bâzâit, o tensiune între umerii ei și pe braţul acela în jos.

El o întrebase despre *Antoniu și Cleopatra*, dacă-i plăcuse – da – și ce parte din piesă îi plăcuse mai mult. Robin se gândise atunci la multele îmbrăţișări cutezătoare și convingătoare, dar lui nu-i putea spune așa ceva.

— Partea de la sfârșit, îi spusese în schimb, în care ea se pregătește să-și pună aspida pe corp – fusese cât pe-aci

să spună „pe sân”, dar se răzgândise, deși nici „pe corp” nu suna cu mult mai bine –, și bătrânul se apropie cu coșuleţul de smochine printre care se ascunde aspida, și glumesc amândoi – vorba vine. Cred că mi-a plăcut asta, pentru că nu te-aștepţi la așa ceva în acel moment. Adică, sigur că mi-au plăcut și alte lucruri, mi-a plăcut piesa toată, dar acolo era cu totul altceva.

— Da, zisese el, și mie mi-a plăcut partea aceea.

— Aţi văzut-o?

— Nu, fac economie de bani în prezent. Dar am citit o mulţime de Shakespeare mai demult. Studenţii îl citeau când învăţau englezește. Ziua învăţam despre ceasuri, noaptea învăţam limba engleză. Dumneavoastră ce-aţi învăţat?

— Nu chiar atât de multe, zisese ea. Și nu la școală. După aceea, m-am pregătit cu ce trebuie ştiut că să fii asistent medical.

— Păi, ca să fii asistent medical, ai o mulţime de învăţat. Presupun. Pe urmă, vorbiseră despre cât de răcoroasă era seara, cât de binevenită, și despre cum se lungiseră nopţile în mod evident, cu toate că august era doar la început. Și despre Juno, cum ar fi vrut ea să-i însoţească, dar se răzgândise imediat, când el îi reamintise că trebuia să rămână și să păzească magazinul. Toată această conversaţie aducea tot mai mult a subterfugiu convenit în mod tacit – un fel de paravan convenţional pentru ceea ce devenea din ce în ce mai greu de evitat, mai necesar, între ei.

Dar, la vederea staţiei de cale ferată, orice ar fi fost promiţător sau misterios dispăruse fără urmă. Era lume care aștepta la ghișeu, iar el se postase la coadă, așteptase să-i vină rândul și-i cumpărase ei bilet. Merseseră apoi pe peron, unde așteptau viitorii pasageri.

— Dacă-mi scrieţi numele întreg și adresa pe o hârtie, zisese ea, vă trimit banii de îndată.

„Acum se va întâmpla”, își spusese în gând. Numai că ceva –ul acela era… nimic. „Acum nu se va întâmpla nimic”. Rămas-bun. Vă mulţumesc. Vă trimit banii. Nu-i nicio grabă. Vă mulţumesc. Niciun deranj. Oricum vă mulţumesc. Rămas-bun.

— Haideţi să facem câţiva pași! îi spusese el, și porniseră amândoi în lungul peronului, până ieșiseră din zona luminată. Nu vă faceţi probleme cu banii! Sunt atât de puţini, și poate că nici nu-i primesc, de vreme ce plec atât de curând. Se mai întâmplă ca poșta să-ntârzie.

— Bine, dar trebuie să vi-i restitui.

— Să vă spun, atunci, cum aș vrea să mi-i restituiţi. M-ascultaţi o clipă?

— Da.

— Eu voi fi aici, vara viitoare, în același loc. Același magazin. Până iunie, cel mai târziu, mă-ntorc. Vara viitoare. Așa că v-alegeţi piesa, și veniţi aici cu trenul, și veniţi la mine la magazin.

— Și vă dau banii înapoi atunci?

— Exact. Iar eu pregătesc cina, și bem vin împreună, și eu vă povestesc tot ce mi s-a întâmplat peste an, și-mi

povestiţi și dumneavoastră. Și mai vreau ceva.

— Ce anume?

— Să purtaţi aceeași rochie. Rochia asta verde. Și părul pieptănat la fel.

Ea izbucnise în râs:

— Ca să mă recunoaşteţi.

— Da.

Ajunseseră la marginea peronului. El zisese:

— Aveţi grijă aici, apoi: De acord? – când coborâseră amândoi pe porţiunea cu pietriș.

— De acord, zisese și Robin, cu glasul oarecum gâtuit, fie din cauza pietrișului care i se părea nesigur sub tălpi, fie pentru că el o ţinea deja cu ambele mâini de umeri și începuse să și le coboare de-a lungul braţelor ei dezgolite.

— Este important că ne-am întâlnit, îi spusese. Așa cred eu. Nu credeţi?

— Ba da, zisese ea.

— Da, da.

Își strecurase mâinile pe sub braţele ei, când ajunsese cu ele în dreptul taliei, ca s-o ţină mai strâns și să se poată săruta iar și iar.

Conversaţie făcută din sărutări. Subtilă, captivantă, neînfricată, transformatoare. Când se opriseră, tremurau amândoi, și cu mare efort el își recăpătase controlul asupra vocii, încercând să-i vorbească pragmatic:

— Să nu ne scriem scrisori – nu sunt o idee bună, scrisorile. Să ne amintim doar așa, unul de altul, și să ne întâlnim vara viitoare. Nu trebuie să mă-nștiinţaţi, veniţi,

atâta tot. Dacă simţiţi la fel și-atunci, veniţi și-atât.

Auziseră trenul sosind. El o ajutase să urce înapoi pe peron, după care nu se mai atinsese de ea, ci doar căutase ceva în buzunar, în timp ce mergeau amândoi cu pas grăbit.

Chiar înainte să se despartă, îi întinsese o hârtie îndoită, spunându-i:

— L-am scris înainte să plecăm de la magazin.

După ce urcase în tren, îi citise numele: *Danilo Adzici*. Și mai scria ceva: *Bieloievici. Satul meu.*

Mersese pe jos de la gară până acasă, pe sub copacii cufundaţi în beznă. Joanne încă nu se culcase. Își dădea pasienţe.

— Îmi pare rău, dar n-am prins trenul de mai devreme, îi spusese Robin. Am mâncat de seară. Stroganoff.

— Deci ăsta-i mirosul pe care-l simt.

— Și-am băut și un pahar de vin.

— Și pe-ăla-l miros.

— Cred că mă duc direct la culcare.

— Ai face bine, ce-i drept.

Purtând cu noi amintirea gloriei cerești, se gândise Robin, în timp ce urca scările. Ce de la Dumnezeu ne vine, care ne e obârșie.[46]

Ce prostie cât ea de mare, ba chiar sacrilegiu, pentru cine credea în așa ceva. Să fii sărutată pe un peron de gară

[46] Citat din poezia *Ode* („Odă”) a poetului englez William Wordsworth (1770 – 1850) (n. red.)

și să ţi se spună să revii tot acolo după un an. Dacă ar afla Joanne, ce-ar spune? Un străin. Străinii agaţă fete pe care nu le vrea nimeni altcineva.

Vreo două săptămâni, cele două surori abia dacă-și vorbiseră. Pe urmă, văzând că nu era cazul de scrisori sau telefoane și că Robin, dacă ieșea seara, nu se ducea decât la bibliotecă, Joanne se mai liniștise. Știa că se schimbase ceva, dar nu i se părea c-ar fi fost vorba de ceva serios. Începuse chiar să glumească, vorbind cu Willard. Odată, când era și Robin prezentă, zisese:

— Știai că fata noastră, aici de faţă, a început să aibă aventuri misterioase la Stratford? Ei bine, da! Îţi spun eu. A venit acasă mirosind a vin și-a gulaș. Zău, știi a ce miros astea combinate? A vomă.

Probabil se gândea că Robin mersese la cine știe ce restaurant bizar, cu mâncăruri europene în meniu, şi-şi comandase și-un pahar de vin la mâncare, imaginându-și că era și ea sofisticată.

Robin mersese la bibliotecă să citească despre Muntenegru. „Timp de mai bine de două secole” – citise acolo – „muntenegrenii au tot luptat împotriva turcilor și albanezilor, ceea ce pentru ei a devenit aproape singura îndatorire a bărbaţilor. (De unde și renumele lor, că sunt oameni demni și războinici și că au o aversiune faţă de muncă – aceasta din urmă fiind o glumă obișnuită în Iugoslavia.)”.

Despre care două secole era vorba, nu reușise să descopere. Citise despre tot felul de regi, episcopi,

războaie, asasinate, plus cel mai mare dintre toate poemele sârbe, intitulat *Salba de munţi*, scris de un rege muntenegrean. Nu reţinuse mai nimic din toate aceste lecturi, în afară de nume – numele real al Muntenegrului, pe care nu știa cum să-l pronunţe: *Crna Gora*[47].

Se uitase la hărţi, pe care cu greu descoperise până și ţara, dar, până la urmă, reușise, cu o lupă, să se familiarizeze cu denumirile diverselor localităţi (niciuna nu se chema Bieloievici), cu două râuri, Moraca și Tara, și cu lanţurile muntoase mai închise la culoare, care păreau să acopere totul, mai puţin Valea Zeta.

Era greu de găsit o explicaţie pentru nevoia ei de a merge înainte cu această investigaţie, și nici ea însăși nu încercase să şi-o explice (cu toate că prezenţa la bibliotecă îi fusese remarcată, la fel și concentrarea). Ceea ce probabil că încerca să facă – și ce reușise măcar pe jumătate – era să-l plaseze pe Danilo într-un loc real și într-un timp real, să-și imagineze că denumirile acelea, pe care ea le învăţa, le cunoștea și el, că istoria respectivă probabil c-o învăţase la școală, că văzuse unele dintre acele locuri în copilărie sau în tinereţe. Și poate că le revedea chiar în acele momente. Când își punea ea degetul peste o denumire tipărită pe hartă, era ca și cum ar fi atins chiar locul în care se afla el atunci.

Ba chiar încercase să înveţe câte ceva din cărţi, din grafice, despre cum se construiau ceasurile, dar aici nu

[47] Echivalentul sârb al denumirii medievale italiene *Montenegro*, „muntele negru”.

ajunsese la niciun rezultat.

Îi rămăsese în minte figura lui. Se gândea la el de cum se trezea și în momentele de pauză de la serviciu. Ceremoniile de Crăciun o duseseră cu gândul la sărbătorile din Biserica Ortodoxă, despre care citise, cu popii bărboși în veșminte aurite, cu lumânări și tămâie, cu incantaţiile profunde, pe ton de bocet, rostite într-o limbă necunoscută. Vremea friguroasă și gheaţa care cuprinsese aproape tot lacul o făcuseră să se gândească la cum era iarna în munţi. Se simţea de parcă ar fi fost aleasă ea să fie persoana de legătură cu acea parte stranie a lumii, aleasă pentru o soartă diferită. Aceștia erau termenii pe care-i folosea în legătură cu ea însăși: „soartă”, „iubit”. Nu „prieten”, ci „iubit”. Uneori, se gândea la tonul nepăsător, parcă dezinteresat, cu care el îi vorbise despre intratul și ieșitul din ţara aceea, și se temea pentru el, închipuindu-și-l amestecat în tot felul de uneltiri sumbre, de comploturi ca din filme, de primejdii. Probabil că bine făcuse el când hotărâse că nu trebuia să existe scrisori. I s-ar fi scurs viaţa din ea de-a binelea tot compunându-le și așteptându-le. Să scrii și s-aștepţi, s-aștepţi și să scrii. Și să-ţi faci griji, bineînţeles, dacă nu soseau.

De-acum, avea ceva ce să poarte cu ea tot timpul. Era conștientă de o anume strălucire care părea să însoţească persoana ei, corpul ei, vocea ei, toate gesturile ei. O făcea să meargă altfel, și să zâmbească fără motiv, și să-și trateze pacienţii cu o tandreţe ieșită din comun. Îi făcea plăcere să se gândească la câte un singur lucru odată și

putea face asta în timp ce-și îndeplinea sarcinile de serviciu sau în timp ce mânca de seară împreună cu Joanne. Peretele gol al camerei, cu dreptunghiurile de lumină striată reflectate pe el printre lamelele de la storuri. Hârtia revistelor, aspră la pipăit, cu ilustraţiile lor de modă veche, desenate, în loc de fotografii. Bolul gros, de ceramică, în care-i servise Stroganofful, cu o bandă galbenă de jur-împrejur. Culoarea ciocolatie pe care o avea Juno în jurul botului și picioarele ei lungi și zvelte. Pe urmă, aerul răcoros de pe străzi, și parfumul straturilor de flori ale municipalităţii, și felinarele de pe malul râului, în jurul cărora se rotea și se răsucea o civilizaţie întreagă de musculiţe.

Golul pe care-l resimţise în piept, și sentimentul prăbușirii pe care-l avusese când el se întorsese cu biletul. Dar apoi plimbarea, pașii măsuraţi, coborârea de pe peron pe pietriș. Prin tălpile subţiri ale pantofilor, simţise toate colţurile pietricelelor ascuţite.

Nimic nu i se estompa în minte, oricât de repetitivă ar fi fost această rutină. Amintirile ei, și tot ce broda pe marginea respectivelor amintiri, căpătau contururi din ce în ce mai apăsate.

„Este important că ne-am întâlnit”. „Da, da”.

Și totuși, când sosise luna iunie, amânase. Nu se hotărâse încă la ce piesă voia să meargă, nici nu-și comandase biletul. Într-un târziu, se gândise că soluţia cea mai bună era să-și aleagă ziua aniversară – aceeași zi ca și în urmă cu un an. Piesa din ziua respectivă era *Cum vă*

place. Îi trecuse prin minte c-ar fi putut să se ducă, pur și simplu, direct pe strada Downie, să nu se mai complice cu piesa, de vreme ce oricum ar fi fost mult prea incitată sau preocupată ca să mai reţină prea mult din ce-ar fi văzut. Dar era superstiţioasă când venea vorba să schimbe modelul zilei cu pricina. Își obţinuse biletul. Şi-şi dusese rochia verde la curăţătorie. N-o mai purtase din acea zi, dar tot voia s-o știe perfect proaspătă, foșnitoare și ca nouă.

Femeia care se ocupa de călcat, la curăţătorie, lipsise câteva zile tocmai în săptămâna aceea. Avea copilul bolnav. Robin, însă, primise asigurări că urma să revină la serviciu și rochia ei cu siguranţă avea să fie gata sâmbătă dimineaţă.

*

— O să mor, a zis Robin. O să mor, dacă nu-mi termină rochia până mâine.

S-a uitat la Joanne și la Willard, care jucau rummy la masa de cărţi. Îi văzuse de-atâtea ori în acea postură și acum se putea foarte bine să nu-i mai vadă niciodată. Cât de îndepărtaţi erau de tensiunea și provocarea, de riscul vieţii ei!

Rochia nu era gata. Copilul era în continuare bolnav. Robin s-a gândit să şi-o ia înapoi acasă și s-o calce ea însăși, dar tot ea și-a spus că, la cât de nervoasă era, precis ar fi călcat-o prost. Mai ales că Joanne ar fi stat cu ochii pe ea. S-a dus imediat în centru, la singurul magazin de rochii la care s-ar fi putut duce, și a fost suficient de

norocoasă – așa i s-a părut – să găsească o altă rochie verde, la fel de bună ca măsură, dar făcută după niște linii mai drepte și fără mâneci. Culoarea nu era verde-avocado, ci verde-limetă. Femeia de la magazin i-a spus că aceasta era culoarea anului și că fustele plisate și taliile strâmte nu se mai purtau.

Din tren, Robin a văzut pe fereastră că se punea de ploaie. Nici măcar nu avea umbrelă. Iar pe locul din faţa ei stătea o femeie pe care o cunoștea și care-și făcuse operaţie de extirpare a fierii, cu câteva luni în urmă, la spitalul unde lucra ea. Femeia respectivă avea o fiică măritată la Stratford. Era genul de persoană care crede că, dacă doi oameni care se cunosc între ei se întâlnesc în tren și au aceeași destinaţie, trebuie neapărat să stea de vorbă.

— Fiică-mea vine cu mașina să mă ia de la gară, a zis femeia. Putem să te ducem noi unde vrei să mergi. Mai ales că și plouă.

Nu mai ploua când au ajuns la Stratford, ba chiar ieșise soarele și era foarte cald. Cu toate astea, n-a avut ce face, a trebuit să accepte să fie dusă cu mașina în oraș. A stat pe bancheta din spate, cu doi copii care lingeau niște înghеţate pe băţ. I s-a părut un miracol că nu s-a pricopsit cu zeamă de portocale sau de căpșune pe rochie.

N-a avut răbdare să aștepte până la finalul piesei. Tremura toată în sala cu aer condiţionat a teatrului, pentru că această rochie nu avea mâneci și mai era și făcută dintr-un material atât de subţire. Sau poate din cauza nervozităţii. Tot scuzându-se, și-a croit drum până la

capătul rândului, a luat-o pe culoar în sus, urcând treptele inegale, și a ieșit în foaier, unde era lumină de zi. Dar ploua din nou, și încă foarte tare. Singură, în toaleta femeilor – aceeași în care-și pierduse poșeta –, s-a pus pe aranjat părul. Umezeala îi strica tot volumul coafurii: șuviţele pe care și le pusese pe moaţe, ca să pară umflate, îi cădeau în jurul feţei ca niște mănunchiuri negre, cârlionţate. Ar fi trebuit să-și ia fixativ de păr la ea. S-a pieptănat pe spate, atâta cât a putut.

Ploaia se oprise când a ieșit ea din teatru, și iar strălucea soarele, reflectându-se în asfaltul ud. Abia acum pornea. Își simţea picioarele moi, la fel ca în situaţiile în care era chemată la tablă, în anii de școală, ca să demonstreze o problemă de matematică, sau când trebuia să se ridice în faţa clasei și să recite ceva ce avusese de învăţat pe dinafară. Prea curând, i s-a părut, ajunsese deja la capătul străzii Downie. Peste numai câteva minute, viaţa ei avea să se schimbe. Nu era pregătită, dar nici nu mai putea suporta să tot amâne.

Ajungând la prima intersecţie, a văzut în faţă acea căsuţă nelalocul ei, rămasă printre clădirile comerciale convenţionale de pe ambele părţi ale străzii.

Mai aproape, din ce în ce mai aproape. Ușa era deschisă, la fel ca mai toate intrările magazinelor de pe stradă – nu erau multe care să aibă instalaţii de aer condiţionat. Doar ușa cu plasă era închisă, ca să nu intre muștele.

A urcat cele două trepte și s-a oprit chiar în faţa ușii

cu plasă. N-a deschis-o, în prima clipă, ca să i se obișnuiască ochii cu semiîntunericul dinăuntru și să nu se împiedice la intrare.

L-a văzut acolo, în spaţiul de lucru de după tejghea, stând concentrat sub unicul bec aprins. Era înclinat în faţă și ea îl vedea din profil, preocupat de ce lucra la un ceas. Robin se temuse de vreo schimbare. Se temuse, de fapt, ca ea s-a nu-l fi reţinut altfel decât era. Sau ca Muntenegrul să nu-l fi schimbat cumva – să se fi întors de-acolo cu părul tuns diferit sau cu barbă. Dar nu, era unul și același. Lumina becului de lucru, care i se reflecta din păr, scotea la iveală aceeași tunsoare perie, același argintiu lucitor amestecat cu fire de un roșcat ruginiu. Umărul zdravăn, ușor adus în faţă, cu mâneca suflecată, care-i lăsa la vedere antebraţul musculos. O expresie a feţei de concentrare, de pricepere, de perfectă apreciere a ceea ce făcea el acolo, a mecanismului la care lucra. Aceeași privire pe care ea o purtase mereu în minte, cu toate că nu-l mai văzuse meșterind la ceasurile lui. Își închipuise acea privire coborâtă asupra ei, în schimb.

Nu. Nu voia să intre ea. Voia să se ridice el, să vină spre ea, să-i deschidă ușa. Drept care, l-a strigat:

— Daniel!

Se răzgândise în ultima clipă și nu-l mai strigase Danilo, de teamă să nu pronunţe greșit acele silabe străine.

N-o auzise – ori, poate, din cauza muncii la care se concentra, nu ridicase imediat ochii. Pe urmă, și i-a ridicat,

dar nu ca să se uite la ea, ci a părut să caute ceva de care avea nevoie în acel moment. Numai că, uitându-se în sus, a zărit-o și pe ea. Mai întâi, a dat cu grijă la o parte ceva ce-i stătea în cale, apoi a împins masa de lucru, s-a ridicat și a venit spre ea, cu aerul că n-ar fi vrut să vină.

Parcă a și scuturat ușor din cap către ea.

Robin avea mâna pregătită să împingă ușa de plasă, dar n-a făcut nicio mișcare, așteptând să vorbească el primul. Dar el n-a vorbit. A scuturat iar din cap. Era deranjat de ceva. S-a oprit. Și-a întors privirile de la ea și s-a uitat de jur-împrejurul magazinului, la nenumăratele ceasuri, de parcă ele i-ar fi putut furniza cine știe ce informaţie sau vreun sprijin. Când s-a uitat iarăși la faţa ei, s-a cutremurat și, poate involuntar – sau poate nu –, și-a dezgolit dinții din faţă. De parcă simpla ei vedere avea darul să-i transmită lui o frică palpabilă, să-l facă să conștientizeze o primejdie.

Iar ea a rămas înlemnită unde era, ca și cum ar mai fi existat vreo posibilitate ca totul să fie o glumă de-a lui, vreun joc.

După care, el a venit iarăși către ea, de parcă s-ar fi hotărât asupra căii de urmat. Fără să se mai uite la ea, dar mișcându-se cu un aer de fermitate și – așa i s-a părut ei – de repulsie, a dus o mână la ușa de lemn, ușa până atunci deschisă a magazinului, și i-a trântit-o în faţă.

Asta pe Robin a năucit-o. Brusc și cu groază a înţeles ce făcea el. Jucase toată sceneta pentru că-i venea mai ușor să scape așa de ea decât să se lanseze în explicaţii, să

trebuiască să facă faţă uimirii ei și pornirilor ei de femeie, sentimentelor ei rănite și, eventual, vreunei crize de nervi și de plâns.

Rușine, o teribilă rușine – asta a simţit. Altă femeie, mai încrezătoare în ea însăși, mai experimentată, ar fi resimţit mânie și ar fi plecat de-acolo peste măsură de furioasă. „Mă piș pe el”. Robin auzise odată cum vorbea o femeie de la serviciu despre un bărbat care o părăsise. „Să n-ai încredere-n ce poartă pantaloni”. Femeia respectivă se purtase ca și cum n-ar fi fost surprinsă. Și, în străfundurile fiinţei sale, nici Robin, acum, nu era surprinsă, ci numai se învinovăţea. Trebuia să fi înţeles vorbele acelea de vara trecută, promisiunea și luatul de rămas-bun de la gară, ca pe o nebunie, o amabilitate ne-necesară faţă de o femeie singură, care-și pierduse poșeta și venise la teatru neînsoţită. Precis că regretase tot ce-i spusese, până să ajungă el însuși înapoi acasă, și că se rugase ca ea s-a nu-l fi luat în serios.

Se putea foarte bine să-și fi adus și o nevastă din Muntenegru, o nevastă care se afla sus, la etaj – așa s-ar fi explicat panica din privirile lui, felul cum scutura din cap a uimire. Presupunând că se gândise măcar la ea, la Robin, probabil că se gândise cu teama că avea să facă exact ce făcuse – adică-și visase cu ochii deschiși reveriile oribile de fată bătrână, inventând planuri prostești. Probabil că femeile se făcuseră de râs în legătură cu el și altă dată, așa încât găsise căi de-a scăpa de ele. Și-asta era o cale. Crud era mai bine decât amabil. Fără scuze, fără explicaţii, fără

speranţe. Prefă-te că n-o recunoști și, dacă asta nu merge, trântește-i ușa în nas! Cu cât o faci mai repede să te urască… cu-atât mai bine.

Deși sunt unele femei cu care e greu, ca mersul la deal.

Exact. Așa și cu ea – s-a pus pe plâns. A reușit să se abţină cât fusese pe strada lui, dar, pe aleea care urma râul, plângea deja în hohote. Aceeași lebădă neagră care înota de una singură, aceleași familii de rățuște și părinţii lor care măcăneau întruna, soarele care făcea să strălucească apa. Era mai bine să nu caute să scape, să nu ignore lovitura primită. Dacă făceai asta fie și o clipă, trebuia să suporţi ideea că urma să fii lovit din nou, să primești o izbitură în piept, care te-ar fi lăsat fără suflare.

— Anul ăsta ţi-ai calculat mai bine timpul, i-a spus Joanne. Cum a fost piesa?

— N-am văzut-o până la capăt. Exact când am intrat în teatru, mi-a intrat o insectă în ochi. Am clipit eu cât am clipit, dar n-am reușit să scap de ea cu totul, așa c-a trebuit să mă ridic și să mă duc la toaletă, unde am încercat să mi-o scot cu apă din ochi. Probabil că mi-am luat o parte din ea pe șervet și mi-am băgat-o singură și-n ochiul celălalt.

— Arăţi ca și cum ai fi încercat să-ţi scoţi ochii singură. Când ai intrat pe ușă, m-am gândit că trebuie să fi fost cea mai tristă piesă din lume. Ai face bine să te speli pe faţă cu apă sărată.

— Asta și aveam de gând să fac.

Mai erau și alte lucruri pe care avea de gând să le facă – sau să nu le facă. Să nu mai meargă niciodată la Stratford, să nu mai treacă niciodată pe străzile acelea, să nu mai meargă niciodată la vreo piesă de teatru. Să nu mai poarte niciodată rochiile verzi, nici pe cea verde-limetă, nici pe cea verde-avocado. Să evite să mai afle orice alte vești despre Muntenegru, ceea ce n-avea cum să fie prea dificil.

II

Acum s-a instalat iarna de-adevăratelea și lacul e îngheţat dintr-un mal într-altul, până aproape de sparge-val. Gheaţa e denivelată și sunt locuri în care s-ar zice că niște valuri mari s-au făcut bocnă dintr-odată. Lucrătorii au ieșit pe străzi și dau jos luminiţele de Crăciun. S-au raportat cazuri de gripă. Oamenilor le lăcrimează ochii de la mersul în contra vântului. Majoritatea femeilor au trecut la uniforma de iarnă, care înseamnă pantaloni flaușaţi și jachete de schi.

Nu și Robin. Când coboară din ascensor, ca să viziteze etajele trei și ultimul ale spitalului, poartă un palton lung și negru, fustă de lână gri și o bluză de mătase lila-cenușie. Părul bogat, drept, de culoarea antracitului îi vine până la umeri, și în urechi poartă niște minuscule diamante. (Încă se poate vedea, exact cum era mai demult, că unele dintre cele mai arătoase, cele mai îngrijite femei din oraș sunt cele rămase nemăritate.) Nu mai trebuie să se îmbrace în

uniformă de asistentă, de-acum, pentru că lucrează jumătate de normă și numai la etajul acesta.

Se poate merge cu ascensorul până la etajul trei în mod obișnuit, dar e mai greu de coborât. Sora medicală din spatele biroului trebuie să apese pe un buton ca să-ţi elibereze ascensorul. Acolo e Salonul de Psihiatrie, deși rareori i se spune astfel. Are ferestrele înspre vest, cu vedere spre lac, așa cum le are și apartamentul în care locuiește ea, Robin, așa că, de cele mai multe ori, i se spune Hotelul Apus-de-Soare. Iar unii, mai bătrâni, îl numesc York-ul Regal[48]. Pacienţii de acolo sunt cu termene scurte, cu toate că, la unii dintre ei, termenele scurte se tot repetă. Cei cu halucinaţii, sau închiși în ei, sau cu nefericiri devenite permanente sunt internaţi în altă parte, în Căminul Districtual sau, mai potrivit spus, în Centrul de îngrijire pe Termen Lung, situat chiar la ieșirea din oraș.

În patruzeci de ani, orașul nu s-a mărit cine știe ce, dar s-a schimbat. Are două complex un comerciale, deși magazinele de cartier luptă să supravieţuiască. Există case noi – o comunitate pentru adulţi – cocoţate pe dealuri, și două dintre căsoaiele vechi care dominau lacul au fost convertite și împărţite pe apartamente. Robin a fost suficient de norocoasă și a căpătat unul dintre ele. Casa de pe strada Isaac, unde au locuit ea și Joanne, a fost reamenajată, decorată cu vinil și transformată în sediul unei firme de imobiliare. Casa lui Willard a rămas aceeași –

[48] Trimitere la hotelul de lux Royal York (astăzi, Fairmont Royal York) din Toronto, inaugurat în 1929.

mai mult sau mai puţin. El a făcut un accident vascular în urmă cu câţiva ani, dar și-a revenit destul de bine, chiar dacă e nevoit să meargă sprijinindu-se în două bastoane. Cât a stat în spital, Robin l-a văzut de nenumărate ori. Îi tot povestea ce bune vecine fuseseră, ea și Joanne, și cum se distrau ei pe-atunci, jucând cărţi.

Joanne a murit deja de optsprezece ani și, după ce a vândut casă, Robin a lăsat în urmă vechile relaţii. Nu mai merge la biserică și, cu excepţia celor care devin pacienţi ai spitalului, nu se mai întâlneşte practic niciodată cu oamenii pe care-i cunoștea în tinereţe sau cu cei cu care fusese colegă de școală.

Perspectivele unui mariaj i s-au deschis din nou, într-o oarecare măsură, la categoria ei de vârstă. Sunt văduvi care caută pe câte cineva sau bărbaţi rămași singuri. De obicei, își doresc o femeie care să fi trecut prin experienţa căsniciei, deși un serviciu bun nu e nici el de lepădat. Numai că Robin a spus clar și răspicat că n-o interesează. Oamenii pe care-i cunoaşte încă din tinereţe spun că n-a interesat-o niciodată, că așa-i felul ei de a fi. Dintre cei pe care-i cunoaşte acum, unii spun că trebuie să fie lesbiană, dar c-a fost crescută într-un mediu atât de primitiv și de tăietor de elan, încât nu e-n stare să recunoască.

Alte tipuri de oameni locuiesc în oraș acum, și cu aceștia s-a împrietenit ea. Unii trăiesc împreună, fără să fie căsătoriţi. Unii s-au născut în India, în Egipt, în Filipine, în Coreea. Vechile tipare de viaţă, regulile unor vremuri de mai demult, s-au menţinut într-o anumită măsură, dar o

mulţime de oameni își văd, pur și simplu, de vieţile lor fără să aibă habar de asemenea lucruri. Găsești de cumpărat aproape orice îţi dorești să mănânci, iar duminica dimineaţa, dacă-i frumos afară, poţi să stai la câte o măsuţă scoasă pe trotuar, cu o cafea șmecheră în faţă, și să te bucuri ascultând clopotele bisericilor, fără să-ţi treacă măcar prin minte noţiunea de credinţă. Plaja nu mai este înconjurată de magazii și depozite ale căilor ferate – poţi să te plimbi pe o pasarelă de aproape o milă, care urmează malul lacului. Există un Club Coral și un Club Teatral. Robin este și acum foarte activă în Clubul Teatral, deși nu mai urcă pe scenă chiar atât de mult ca mai înainte. În urmă cu câţiva ani, a jucat-o pe Hedda Gabler[49]. Reacţia generală a publicului a fost că piesa era neplăcută, dar că ea, Robin, a interpretat splendid personajul Hedda. Cu atât mai bine s-a achitat de rol cu cât personajul – comenta lumea – era întru totul opusul personalităţii ei din viaţa reală.

O mulţime de oameni din oraș merg la Stratford în ziua de astăzi. Robin, în schimb, merge să vadă piese puse în scenă la Niagara-on-the Lake[50].

Robin observă cele trei paturi aliniate de-a lungul peretelui din faţă.

— Ce-i cu astea? o întreabă pe Coral, asistenta de la

[49] Personajul titular al piesei omonime din 1890 a dramaturg ului norvegian Henryk Ibsen (1828 – 1906).
[50] Oraș canadian situat în sudul provinciei Ontario, acolo unde fluviul Niagara se varsă în lacul Ontario.

recepţie.

— Temporare, zice Coral, pe un ton dubios. De la redistribuire. Robin merge să-și depună paltonul și poșeta în dulapul din spatele recepţiei, în timp ce Coral îi spune că acelea sunt cazuri din comitatul Perth. Sunt un fel de schimburi, din cauza suprapopulării de-acolo, zice. Doar că nu s-au făcut bine socotelile, și stabilimentul districtual de aici nu e pregătit încă să le primească, drept care s-a hotărât să fie parcate la ei, deocamdată.

— S-ar cuveni să mă duc să le spun bună ziua?

— Cum crezi. Ultima dată când am verificat, erau cu toţii pe altă lume.

Cele trei paturi au lateralele ridicate și pacienţii stau întinși pe spate. Și Coral are dreptate, cu toţii par să doarmă. Trei bătrâni – două femei și un bărbat. Robin se întoarce să plece, după care se întoarce înapoi. Rămâne cu privirile aţintite spre bărbatul în vârstă. Are gura deschisă, și dinţii falși, presupunând că-i avea, i-au fost luaţi. Încă mai are păr pe cap, albit și tuns perie. Carnea lăsată, obrajii concavi, totuși o faţă care mai este lată la tâmple, păstrându-și ceva din aerul de autoritate și de tulburare – așa cum avea când l-a văzut ea ultima oară. Porţiuni de piele zbârcită, palidă, aproape argintie, probabil de unde i s-au înlăturat melanoamele. Are trupul sleit, cu picioarele aproape dispărându-i pe sub pături, dar și-a păstrat o anumită lăţime a pieptului și umerilor, cam cum și-l amintește ea.

Citește cartonul atașat de tăblia de la picioarele

patului: „Alexandr Adzici”.

Danilo. Daniel.

Poate că-l mai cheamă și așa, Alexandr. Sau poate c-a minţit, poate c-a fost precaut și a spus o minciună sau o jumătate de minciună, de la bun început și, iată, până aproape de sfârșit.

Se întoarce la recepţie și o întreabă pe Coral:

— Ceva informaţii despre omul ăla?

— De ce? îl cunoști?

— S-ar putea. Cred.

— O să caut, să văd ce-avem. Pot să-i cer datele.

— Nicio grabă, îi spune Robin. Doar când ai timp. Am o curiozitate, nimic altceva. Și-acuma, o să mă duc să văd ce fac ai mei.

Robin are sarcina de-a vorbi cu acești pacienţi de două ori pe săptămână, de a alcătui rapoarte în legătură cu ei, despre cum li se risipesc halucinaţiile sau depresiile, dacă pilulele au efect asupra lor, dacă stările de spirit le sunt afectate de vizitele pe care le primesc din partea rudelor sau a partenerilor de viaţă. Lucrează deja de mulţi ani la etajul acesta, de când a fost reintrodusă, în anii șaptezeci, practica de a-i păstra pe pacienţii cu probleme psihiatrice mai aproape de casă, așa că-i cunoaşte pe mulţi dintre cei care tot revin. A urmat cursuri suplimentare, ca să devină calificată în tratarea cazurilor psihiatrice, dar este ceva pentru care a simţit întotdeauna o chemare aparte. La câtva timp după ce s-a întors de la Stratford, unde nu văzuse *Cum vă place*, început să se simtă atrasă

de această muncă. Ceva – deși nu ce se așteptase ea – *chiar* s-a schimbat în viaţa ei.

Pe domnul Wray îl păstrează pentru la urmă, fiindcă el în general necesită cel mai mult timp. Nu-i întotdeauna capabilă să-i ofere atât de mult cât și-ar dori el – este în funcţie de problemele celorlalţi pacienţi. Astăzi, tot restul sunt în general pe calea cea bună, graţie pilulelor pe care le iau, și nu fac altceva decât să-și ceară scuze pentru deranjul pe care l-au provocat. În schimb, domnul Wray, care crede că nu i-au fost niciodată răsplătite sau recunoscute contribuţiile la descoperirea ADN-ului, este mânios nevoie-mare în legătură cu o scrisoare către James Watson[51] – Jim, cum îi spune el.

— Scrisoarea aia, pe care i-am trimis-o lui Jim, zice. Știu și eu atâta lucru, că o asemenea scrisoare n-o trimiţi fără să păstrezi și tu o copie. Numai că ieri mi-am verificat dosarele din nou, și ghici ce-am descoperit? Spune-mi dumneata ce.

— Mai bine-mi spuneţi dumneavoastră mie, zice Robin.

— Nu mai e. Nu mai e. Mi s-a furat.

— Poate s-a rătăcit. O s-o caut și eu.

— Nu mă surprinde. Ar fi trebuit să renunţ de mult. Mă lupt cu Băieţii cei Răi – și cine câștigă vreodată, când are de-a face cu *ăia*? Spune-mi adevărul! Spune-mi! Ar trebui să renunţ?

[51] James Dewey Watson (n. 1928), biolog molecular și genetician american, co-descoperitor în 1953, alături de Francis Crick (1916 – 2004), al structurii moleculei de ADN.

— Dumneavoastră decideţi. Numai dumneavoastră.

Domnul Wray începe să-i recite, încă o dată, circumstanţele nefericirii lui. Nu a fost om de ştiinţă, a lucrat ca supraveghetor, numai că precis a urmărit progresele ştiinţifice toată viaţa. Informaţiile pe care i le-a dat, ba chiar şi desenele pe care a reuşit să le schiţeze cu un creion bont sunt fără doar şi poate corecte. Numai povestea felului în care a fost el înşelat este şchioapă şi previzibilă, mai mult ca sigur inspirată din filme sau de la televizor.

Dar ea, Robin, adoră întotdeauna partea din povestirea lui în care-i descrie cum se desface ca un fermoar dubla elice şi cum plutesc cele două spirale separat. Îi arată el cum, şi are aşa nişte gesturi graţioase, aşa nişte mâini elocvente… Fiecare spirală, cum porneşte ea într-o călătorie predestinată, ca să se cupleze cu o alta, în funcţie de propriile instrucţiuni.

Şi el adoră această parte, este uimit mereu când o spune, i se umplu ochii de lacrimi. Ea îi mulţumeşte întotdeauna pentru explicaţie şi-şi doreşte ca el să se poată opri acolo, dar bineînţeles că nu poate.

Chiar şi aşa, Robin crede că starea domnului Wray se ameliorează. Faptul că începe să scormonească printre detaliile nedreptăţii, să se concentreze asupra a ceva precum scrisoarea furată – acestea sunt semne că merge, probabil, spre bine.

Cu puţină încurajare, cu puţină deviere de atenţie, poate că domnul Wray s-ar îndrăgosti de ea. I s-a

întâmplat, mai demult, cu câţiva pacienţi. Și unul, și celălalt erau căsătoriţi. Dar asta n-a împiedicat-o să se culce cu ei, după ce fuseseră externaţi. Până atunci, însă, interveniseră modificări în sentimente. Bărbaţii erau mânaţi de gratitudine, ea simţea bunăvoinţă; de ambele părţi, funcţiona un soi de nostalgie rătăcită.

Nu-i vorba că i-ar părea rău. Are foarte puţine regrete, în ziua de astăzi. Cu siguranţă nu-și regretă viaţa sexuală, care a fost una sporadică și secretă, dar, în linii mari, satisfăcătoare. Eforturile pe care le-a depus ca să şi-o menţină secretă poate că nici n-au fost necesare, de vreme ce oamenii își făcuseră deja o impresie despre ea – cei pe care-i cunoaşte acum și-au făcut-o la fel de clar definită și de greșită ca și cei pe care-i cunoștea cu mult timp în urmă.

Coral îi întinde o foaie printată, zicând:

— Nu-i cine știe ce.

Robin îi mulţumește, împăturește foaia și se duce cu ea la dulăpior, ca să şi-o bage în poșetă. Vrea să fie singură când o va citi. Dar nu mai are răbdare până acasă. Coboară în Camera de Meditaţie, care mai demult era Camera de Rugăciune. Acolo nu-i nimeni, așa că e liniște.

Adzici, Alexandr. Născut la 3 iulie 1924 la Bieloievici, în Iugoslavia. Emigrat în Canada la 29 mai 1962, în grija fratelui Danilo Adzici, cetăţean canadian, născut la 3 iulie 1924, tot la Bieloievici.

Alexandr Adzici a locuit cu fratele lui, Danilo, până la moartea celui din urmă, la 7 septembrie 1995. A fost

internat în Centrul de îngrijire pe Termen Lung din Perth la 25 septembrie 1995 și de atunci este pacient al acestei instituţii.

Alexandr Adzici pare să fi fost surdo-mut din naștere sau din cauza unei boli contractate imediat după naștere. Nu a beneficiat, în copilărie, de o educaţie pentru nevoi speciale. Nu i-a fost determinat niciodată coeficientul de inteligenţă, dar a fost învăţat să lucreze la reparaţii de ceasuri. Nu a învăţat limbajul semnelor. Este dependent de fratele său și, după toate aparenţele, nu este accesibil din punct de vedere emoţional sub nicio altă formă. Apatie, lipsa poftei de mâncare, manifestări ocazionale de ostilitate, o stare generală regresivă de la internare până în prezent.

Scandalos. Fraţi. Gemeni.

Robin ar vrea să depună această foaie de hârtie dinaintea cuiva, la vreo autoritate.

E caraghios. Nu pot s-accept așa ceva. Și totuși.

Ar fi trebuit să fie pregătită de Shakespeare. Gemenii sunt adeseori motiv de încurcături și nenorociri la Shakespeare. Un mijloc de atingere a unui scop – asta vor să fie asemenea trucuri. Iar, la final, misterele sunt rezolvate, festele jucate sunt iertate, adevărata iubire – sau ceva similar – este repusă pe tapet, iar cei păcăliţi se dovedesc suficient de generoși, încât să nu se plângă.

Probabil că ieșise din casă cu vreo treabă. Un drum scurt de făcut. Nu și-ar fi lăsat un asemenea frate singur prea mult timp. Poate că ușa de plasă era, de fapt, prinsă

cu cârligul – ea nici nu încercase măcar s-o deschidă. Poate că-și instruise fratele să-i pună cârligul și să n-o deschidă câtă vreme el o plimba pe Juno pe străzile din jur. Ea, Robin, chiar se mirase de ce nu era Juno prin preajmă.

Dac-ar fi ajuns puţin mai târziu! Puţin mai devreme. Dac-ar fi stat până la sfârșitul piesei! Dac-ar fi sărit peste piesă cu totul! Dacă nu s-ar mai fi obosit să-și aranjeze părul!

Și pe urmă? Cum s-ar fi descurcat amândoi – el cu Alexandr, și ea, cu Joanne? După felul cum s-a purtat Alexandr în ziua aceea, nu s-ar fi zis că era în stare să suporte vreo intruziune, vreo schimbare. Și Joanne ar fi suferit, cu siguranţă. Poate mai puţin din cauza prezenţei surdo-mutului Alexandr în casă și mai mult fiindcă ea, Robin, ar fi fost măritată cu un străin.

Greu de crezut acum, la felul cum stăteau lucrurile atunci.

Totul s-a stricat într-o singură zi, în decurs de câteva minute, nu prin crize și certuri, lupte, speranţe și renunţări, în felul trenant în care se strică asemenea lucruri de cele mai multe ori. Și, dacă-i adevărat că lucrurile de obicei se strică, nu-i mai ușor de suportat faptul că se strică mai rapid?

Dar nu împărtășești cu adevărat acest fel de a privi – nu dacă-i vorba de tine. Robin, în tot cazul, nu-l împărtășește. Poate încă să tânjească după șansa ei. N-are de gând să fie nicio clipă recunoscătoare pentru festa care i-a fost jucată. Dar va ajunge să fie pe deplin

recunoscătoare pentru faptul că i s-a dezvăluit. Fie și-atât – descoperirea care lasă totul întreg, până la momentul intervenţiei frivolităţii. Te lasă indignat, dar și consolat de la distanţă, eliberat de sentimentul rușinii.

Cu siguranţă fusese o altă lume cea în care trăiseră ei. La fel ca oricare altă lume născocită pe scenă. Aranjamentul fragil pe care-l făcuseră, toată ceremonia de sărutări, credinţa nesăbuită la care se dedaseră, că toate aveau să meargă unse, așa cum fuseseră plănuite. Mișcă-te un metru încoace sau încolo, într-o asemenea situaţie, și te-ai rătăcit.

Robin a avut pacienţi care credeau că pieptănul și periuţa de dinţi trebuie să stea numai în ordinea corectă, că pantofii trebuie să fie îndreptaţi în direcţia corectă, că pașii trebuie număraţi, altfel există riscul cine știe cărei pedepse.

Dacă ea însăși a greșit cu ceva în sensul acesta, a fost în privinţa rochiei verzi. Din cauza femeii de la curăţătorie, a copilului bolnav, a purtat rochia verde greșită.

Ar vrea să poată spune cuiva. Lui.

PUTERI

MAI LASĂ-L PE DANTE

13 martie 1927. Acuma vine iarna și la noi, tocmai când ar fi trebuit să vedem primele semne de primăvară. Furtuni zdravene blochează drumurile, școlile se închid. Și nu știu ce bătrân aud c-a plecat la plimbare pe coclauri și mai mult ca sigur a degerat. Astăzi, am ieșit cu ghetele de zăpadă exact pe mijlocul străzii și n-am văzut nicio altă urmă în afară de ale mele, pe toată zăpada. Și până m-am întors de la magazin, urmele îmi fuseseră acoperite cu totul. Asta se întâmplă pentru că lacul n-a îngheţat ca de obicei și vântul care bate dinspre vest ia de-acolo grămezi întregi de umezeală și le trântește peste noi sub formă de zăpadă. M-am dus după cafea și după alte câteva lucruri necesare. Cu cine mă întâlnesc la magazin, dacă nu cu Tessa Netterby, pe care n-am mai văzut-o, poate, de-un an? Mi-a părut rău că nu m-am mai dus deloc s-o văd, pentru că încercasem să păstrez un fel de prietenie cu ea, după ce renunţase la școală. Cred c-am fost singura care a făcut așa ceva. Era toată înfășurată într-un șal uriaș – parc-ar fi coborât chiar atunci dintr-o carte de povești. Mai mare sus decât jos, de fapt, pentru că are faţa aia lată, cu părul negru smocuri-smocuri de cârlionţi, și umerii largi, deși nu poate fi cu mult mai înaltă de un metru șaizeci. Mi-a zâmbit și-atât, cum o știam pe Tessa. Iar eu am întrebat-o ce mai face – asta faci întotdeauna când o vezi, vorbesc

serios, de când cu absenţa aia îndelungată, care a lipsit-o de școală când avea în jur de paisprezece ani. Dar o întrebi asta și pentru că nu prea știi ce altceva să-i spui – Tessa nu trăiește pe lumea în care suntem noi, toţi ceilalţi. Nu e membră a nici unui club, nu poate face niciun sport și nu duce niciun fel de viaţă socială normală. Are ea un fel de viaţă legată cumva de oameni, și nu-i nimic rău în asta, numai că eu, una, nu m-aș pricepe să vorbesc despre așa ceva, și poate că nici ea.

Domnul McWilliams era și el de faţă, o ajuta pe doamna McWilliams la magazin, pentru că vânzătorii nu reușiseră să răzbată până acolo. Cum este un cârcotaș oribil, imediat s-a legat de Tessa, întrebând-o: nu-i șoptise nimeni despre furtuna care se apropia și de ce nu ne-a spus și nouă, celorlalţi, că vine? – lucruri de-astea. Doamna McWilliams i-a cerut s-o lase în pace. Tessa l-a privit ca și cum nu auzise nimic și i-a cerut o cutie de sardele. Dintr-odată, m-am simţit îngrozitor, gândindu-mă la cum ar fi stat ea la masă doar cu o cutie de sardele în faţă. Ceea ce nici n-ar avea de ce să se întâmple, nu știu vreun motiv pentru care n-ar putea și ea să-și facă de mâncare, ca oricine altcineva.

Marea veste pe care am auzit-o la magazin a fost că s-a prăbușit acoperișul sălii de la Cavalerii lui Pythias[52]. Am rămas, adică, fără scenă pentru *Gondolierii*[53] noștri, care

[52] Knights of Pythias, frăţie întemeiată în 1864, care numără astăzi în jur de 2.000 de loji în Statele Unite și nu numai.

[53] *The Gondoliers, or The King of Barataria* (*Gondolierii sau Regele Baratariei*), operă comică de Arthur Sullivan (muzica) și W.S.

ar fi trebuit să aibă premiera la sfârșitul lui martie. Scena de la primărie nu-i destul de mare, iar clădirea cea veche a Operei se folosește acum ca depozit de sicrie pentru firma de mobilă a lui Hay. Și, cum diseară aveam programată o repetiţie, nu știu cine o să mai ajungă până acolo și ce se va întâmpla mai departe.

16 martie. S-a hotărât să punem *Gondolierii* la păstrare anul ăsta; numai șase dintre noi ne-am prezentat la repetiţie în sala școlii de duminică, așa c-am renunţat și ne-am dus acasă la Wilf, să bem cafea. Unde mai pui că Wilf ne-a informat că avea de gând să fie ultima lui apariţie scenică, pentru că i se aglomerase programul prea tare, și, deci, trebuia să ne găsim un alt tenor. Asta chiar c-o să fie o lovitură, pentru că el e cel mai bun.

Mi se pare și-acum ciudat să-i spun pe numele mic unui doctor, deși nu are decât vreo treizeci de ani. Casa lui a fost a doctorului Coggan și multă lume încă-i mai spune așa. A fost construită special ca locuinţă de doctor, cu cabinetul într-o aripă laterală. Dar Wilf a reamenajat-o din temelii, a dat jos cu totul anumiţi pereţi despărţitori și a făcut-o să pară foarte spaţioasă, de râdea Sid Ralston de el că și-a pregătit locuinţa ca să primească în ea o nevastă. Cu Ginny de faţă, era un subiect oarecum delicat, numai că Sid probabil că nu știa. (Trei cereri în căsătorie a primit Ginny: prima, de la Wilf Rubstone; a doua, de la Tommy Shuttles; și ultima, de la Euan McKay. Adică de la un doctor, apoi de la un optometrist și, în fine, de la un preot.)

Gilbert (libretul).

Ginny are opt luni mai mult decât mine, dar mă tem că n-am nicio șansă în faţa ei. Părerea mea este că-i și duce puţin cu zăhărelul, deși mereu zice că ea nu-i înţelege și că, de fiecare dată când au cerut-o de nevastă, parcă atunci, pe loc, li se năzărise din senin. Eu cred, însă, că există moduri în care poţi da totul pe glumă și să-i faci să priceapă dinainte că nu vrei să primești o asemenea cerere, în loc să-i lași să meargă înainte și să se facă de tot râsul.

Dacă vreodată o să mă-mbolnăvesc rău de tot, sper să mai am putere să distrug jurnalul ăsta ori să mai trec peste el și să șterg orice răutăţi am scris, pentru cazul în care aș muri.

Am început cu toţii să vorbim destul de serios, nu știu de ce, iar conversaţia ne-a dus la lucrurile pe care le învăţaserăm la școală și la cât de mult uitaserăm deja. Unul dintre cei prezenţi a menţionat Clubul Dezbaterilor, pe care-l aveam în oraș, dar care se desființase după război, când toată lumea își cumpărase automobile în care să se fâţâie de colo-colo, când apăruseră filme la care puteai merge și terenuri de jucat golf. Ce subiecte profunde se mai discutau și-acolo!

„Știinţa sau literatura – care este mai importantă în formarea caracterului uman?” Își poate închipui cineva că oamenii ar mai ieși din casă, în ziua de astăzi, ca să asculte așa ceva? Ni s-ar părea că suntem caraghioși, chiar și dacă am sta de vorbă despre asta într-o formă neorganizată. Pe urmă, Ginny a zis c-ar trebui să ne facem un club de

lectură, măcar atât, și asta ne-a condus la cărţile importante pe care ne-am propus întotdeauna să le citim, dar, cum-necum, n-am reușit. La seria de „Clasici” de la Harvard, care stau acolo tăcuţi, an după an, pe rafturile din spatele ușilor de sticlă din salon. De ce nu *Război și pace*? am întrebat eu, dar Ginny a pretins că ea o citise deja pe-asta. S-a lăsat cu o votare între *Paradisul pierdut* și *Divina comedie*, și-a câştigat *Divina comedie*. Nu știm despre ea decât că nu e cine știe ce comedie și c-a fost scrisă în italiană, deși noi, bineînţeles, o citim în traducere engleză. Dar Sid credea c-a fost scrisă în latinește și ne-a spus că el, unul, citise destul în limba aia la orele domnișoarei Hurt, cât să-i ajungă pentru toată viaţa, la care noi, toţi ceilalţi, am sărit cu gura pe el, și-atunci s-a prefăcut că știa și el foarte bine cum stau lucrurile. Oricum, dacă tot am pus deoparte *Gondolierii*, poate-ar fi cazul să ne găsim puţin timp și să ne întâlnim la fiecare două săptămâni, ca să ne încurajăm unii pe alţii.

Wilf ne-a plimbat prin toată casa lui. De-o parte a holului e sufrageria; de partea cealaltă, salonul; bucătăria are dulapuri în perete, chiuvetă dublă și un cuptor electric ultimul răcnet. La capătul coridorului din spate, sunt o spălătorie nouă și o baie foarte simplă, iar dulapurile sunt atât de largi, încât ai putea să intri cu totul în ele, și au niște oglinzi mari fix are pe uși, de sus până jos. Podelele, cu parchet de stejar auriu peste tot. Când am ajuns înapoi acasă, locul unde stau mi s-a părut atât de înghesuit, și lambriurile – atât de întunecate și demodate. M-am apucat

să-i spun tatii, la micul dejun, că ne-am putea construi o verandă cu ferestre, cu intrarea prin sufragerie, ca să avem și noi măcar o cameră luminoasă și modernă. (Am uitat să spun că Wilf are o verandă cu ferestre construită de partea cealaltă a casei faţă de cabinetul său de doctor, ceea ce creează un echilibru potrivit.) Tata m-a întrebat ce nevoie am avea de-așa ceva, când avem două pridvoare în care bate soarele și dimineaţa, și seara? Drept care, am înţeles că e puţin probabil să-mi văd realizat proiectul de amenajare interioară.

1 aprilie. Primul lucru pe care l-am făcut când m-am trezit a fost să-l păcălesc pe tata. M-am repezit pe coridor, zbierând în gura mare că intrase un liliac pe horn în camera mea, și tata s-a năpustit și el din baie, dând ușa de perete, cu bretelele atârnându-i, cu spumă de ras pe faţă, și mi-a strigat să termin odată cu ţipetele și cu istericalele și mă duc s-aduc mătura. Ei, și-am adus-o, după care m-am ascuns pe scările din spate, prefăcându-mă terorizată, în timp ce el se fâţâia de colo-colo cu ochelarii pe nas, încercând să găsească liliacul. Mi s-a făcut milă de el, până la urmă, și i-am strigat în gura mare: „Păcăleală de-ntâi aprilie!!”

Al doilea lucru a fost c-a sunat Ginny și mi-a spus:

— Nancy, ce mă fac? Îmi cade părul, mi-a rămas pe toată perna, smocuri întregi din părul meu frumos îmi acoperă perna și sunt pe jumătate cheală, n-o să mai pot ieși din casă niciodată, vrei să vii până la mine, să vedem dacă nu putem face măcar o perucă din el?

La care eu i-am răspuns pe un ton calm:

— Amestecă și tu niște făină cu apă și lipește-ţi-l înapoi pe cap. Ce curios că tocmai de Ziua Păcălelilor ţi s-a-ntâmplat!

Ei, și-acum ajung la partea pe care nu mă grăbesc deloc s-o pun pe hârtie.

M-am dus acasă la Wilf, nemaiașteptând nici măcar micul dejun, fiindcă știam că se duce la spital devreme. Chiar el mi-a deschis ușa de la intrare, în vestă și cămașă. Nu mi-am dat osteneala să bat la ușa cabinetului, gândindu-mă că nu deschisese încă. Femeia aia bătrână care-i face menajul – nici nu știu cum o cheamă – se învârtea de colo-colo prin bucătărie. Presupun că ea era cea care ar fi trebuit să deschidă ușa, numai că Wilf era chiar acolo, în hol, pregătit să plece, şi-atunci mi-a deschis el.

— A, Nancy, mi-a spus.

Eu n-am scos o vorbă, doar am făcut o mutră suferindă și m-am apucat cu mâna de gât.

— Ce-ai păţit, Nancy?

M-am strâns și mai tare cu mâna de gât, am scos un hârâit jalnic și am scuturat din cap, dându-i de înţeles că nu puteam vorbi. Ah, biata de mine!

— Intră aici! mi-a spus Wilf și m-a condus pe coridorul de pe latura casei, spre ușa cabinetului.

Am văzut-o pe bătrână aruncându-mi o privire, dar m-am prefăcut că n-o zărisem și mi-am continuat șarada.

— Ia să vedem! a zis el, așezându-mă pe scaunul

pacientului și aprinzând lumina.

Storurile nu fuseseră încă ridicate, așa că ferestrele nu se vedeau și toată camera duhnea a dezinfectant sau a mai știu eu ce. A scos o paletă de-aia cu care-ţi apasă limba și aparatul cu care-ţi face lumină în gură și ţi se uită pe gât în jos.

— Hai, deschide cât poţi de tare!

Am căscat gura mare, dar, când el a dat să-mi pună paleta pe limbă și să apese, eu am strigat:

— Păcăleală de-ntâi aprilie!

Nici urmă de zâmbet nu i s-a citit pe faţă. Și-a tras paleta înapoi, a stins nervos aparatul și n-a scos o vorbă decât după ce mi-a deschis larg ușa, ca să mă scoată din cabinet. Abia atunci a zis:

— Întâmplarea face, Nancy, că sunt oameni bolnavi, de care trebuie să am grijă. Când o să-nveţi să te porţi de vârsta pe care o ai?

Așa c-am șters-o de-acolo cu coada între picioare. N-am avut curaj să-l întreb de ce nu putea și el să accepte o glumă. Fără îndoială că femeia aia băgăcioasă din bucătărie avea să răspândească prin tot orașul vorba că el era dus de tot cu minţile și că eu mă strecurasem pe ușă afară, umilită. M-am simţit îngrozitor toată ziua aceea. Și coincidenţa cea mai tâmpită a fost că într-adevăr m-am simţit rău, febrilă și cu gâtlejul oarecum iritat, așa că n-am făcut nimic altceva decât să stau așezată în camera din faţă, cu o pătură întinsă peste picioare, citindu-l pe bătrânul Dante. A doua zi, seara, se reunea clubul de

lectură, și trebuia să le-o iau cu mult înainte tuturor celorlalţi. Nenorocirea era că nu-mi rămânea în minte nimic, pentru că, în timp ce citeam, nu mă puteam abţine să mă gândesc la ce prostie făcusem și parcă-l auzeam întruna spunându-mi, pe tonul ăla tăios, că era cazul să mă port ca o fată de vârsta mea. Dar apoi mă trezeam ciondănindu-mă cu el tot în gând și spunându-i că nu era chiar așa de groaznic să te mai și distrezi în viaţă. Cred că taică-său era preot – de-aia o fi el așa? Familiile preoţilor se mută atât de des, încât el precis că n-a avut niciodată destul timp să se integreze într-un grup de oameni care evoluează în așa fel, încât ajung să se înţeleagă și să se prostească împreună.

Parcă-l văd și acum, în vestă și-n cămașa lui scrobită, ţinându-mi ușa să ies. Înalt și subţire ca un cuţit. Cu cărarea lui, care-i despărţea perfect părul, și mustaţa lui strictă. Ce dezastru!

Mă-ntreb dacă să-i scriu un bilet în care să-i explic de ce o glumă nu este o insultă majoră, în opinia mea. Sau ar trebui să-i scriu doar niște scuze pe un ton demn?

Nu mă pot sfătui cu Ginny, pentru că el a cerut-o de nevastă, și asta înseamnă că, pentru el, ea este o persoană mai de Doamne-ajută decât mine. Și sunt într-o asemenea stare de spirit, încât mai degrabă m-aș întreba dacă nu cumva ea este cea care l-a convins în taină de asta.

(Chiar dacă l-a refuzat.)

*

4 aprilie. Wilf n-a mai venit la clubul de lectură,

pentru că pe un știu ce babalâc l-a lovit damblaua. Drept care, i-am scris un bilet. Am încercat să-l fac să sune a scuze, dar nu pe un ton foarte umil. Mă sâcâie treaba asta ca niciodată. Nu biletul, ci prostia pe care am făcut-o.

12 aprilie. Am avut surpriza vieţii mele tinere și prostești azi la prânz, când am deschis ușa. Tocmai ajunsese și tata și se așezase la masă, când, ce să vezi? Wilf. Nu mi-a răspuns la biletul pe care i l-am scris, și mă resemnasem deja că avea de gând să rămână dezgustat de mine pentru vecie. Așa că n-aș mai fi avut ce face pe viitor, decât să-l ignor, pentru că nu aveam de ales.

M-a întrebat dacă mă deranjase de la masă.

N-ar fi avut cum să mă deranjeze, pentru că m-am hotărât să sar peste masa de prânz până slăbesc trei kilograme. În timp ce tata și doamna Box își iau prânzul, eu mă închid în camera mea și mă delectez cu Dante.

I-am răspuns că nu.

El mi-a spus atunci: bine, dar nu voiam să fac o plimbare cu el cu automobilul? A zis că puteam să mergem să vedem gheaţa – cum o lua pe râu în jos la vale. Mi-a explicat apoi că stătuse treaz mai toată noaptea și că trebuia să deschidă cabinetul la ora unu, drept care nu avea timp să doarmă și el puţin, și aerul proaspăt ar fi avut darul să-l mai învioreze. Nu mi-a spus de ce nu dormise peste noapte, iar eu mi-am închipuit că se născuse vreun copil și nu voia să mă facă să mă simt stânjenită, dacă mi-ar fi spus.

Am zis că tocmai mă pregăteam să-mi iau porţia

zilnică de lectură.

— Mai lasă-l pe Dante, măcar un pic! a zis el.

Așa că mi-am luat paltonul, i-am spus tatii că plec și-am ieșit amândoi și ne-am urcat în automobilul lui Wilf. Ne-am dus până la Podul de Nord, unde mai mulţi oameni, majoritatea bărbaţi și băieţi aflaţi în pauza de prânz, se adunaseră să se uite la gheaţă. Nu erau sloiuri chiar atât de mari anul acesta, de vreme ce iarna s-a pornit atât de târziu. Totuși, se loveau de pilonii podului, se măcinau între ele și făceau o larmă întreagă, așa cum se întâmplă de obicei, și firișoare de apă se strecurau printre ele. N-aveai nimic altceva de făcut decât să stai și să te uiţi la toată povestea, ca și cum ai fi fost siderat – iar mie mi-au îngheţat picioarele. Gheaţa s-o fi spărgând, însă nu s-ar zice că iarna e pe sfârșite, iar primăvara pare încă destul de departe. M-am întrebat în sinea mea cum naiba de unii oameni puteau să stea înfipţi acolo și să găsească suficient de interesantă toată povestea, ba încă să se uite la ea ore întregi.

Nici lui Wilf nu i-a trebuit mult ca să se plictisească de ce vedea. Ne-am urcat înapoi în automobil și ni s-a cam împotmolit conversaţia, până când eu am luat taurul de coarne și l-am întrebat direct: primise biletul de la mine?

Mi-a spus că da, îl primise.

I-am spus că mă simţeam foarte prost, da’ rău de tot, pentru ce-i făcusem (asta chiar așa era, deși poate că m-am arătat puţin prea chinuită de regrete faţă de cum eram de fapt).

— A, las-o pe-aia! mi-a spus el.

A dat automobilul cu spatele și ne-am îndreptat înapoi spre oraș. Mi-a spus:

— Eu speram să te întreb dacă te măriţi cu mine. Doar că n-aveam de gând să procedez așa. Mă gândeam să mă pregătesc puţin. Să te întreb într-o situaţie ceva mai potrivită.

— Asta ce-nseamnă, că sperai, dar acuma nu mai speri? Sau vrei să spui că, de fapt, chiar mă-ntrebi? am vrut să știu.

Jur că nu-ncercam să-l împing de la spate, când l-am întrebat asta. Nu voiam, zău așa, decât să clarific lucrurile.

— Chiar te-ntreb, a zis el.

Mi-a ieșit pe gură „Da”, până să-mi dau seama de cât de șocată eram. Nu știu cum să explic. Am zis „da” pe un ton liniștit și politicos, fără să par nerăbdătoare. Ceva de genul: da, m-aș bucura de-o ceașcă de ceai. Nici măcar surprinsă n-am părut. S-ar fi zis că nu voiam decât să trecem repede amândoi peste momentul acela și să ne purtăm destins și normal. Deși adevărul este că niciodată n-am fost propriu-zis destinsă și normală cu Wilf. La un moment dat, eram destul de intimidată de el și mi se părea deopotrivă distant și comic, iar apoi, de când cu nefericita de păcăleală de întâi aprilie, am fost amuţită de stânjeneală. Sper să nu rezulte de-aici că i-am spus că da, mă mărit cu el, doar ca să scap de stânjeneală. Ţin minte că m-am gândit c-ar fi trebuit să-mi iau „da”-ul înapoi și să-i spun că aveam nevoie să mă mai gândesc, dar n-aș fi

putut face așa ceva fără să ne afundăm, și unul, și altul, într-o mocirlă mai stânjenitoare ca niciodată. Și nu știu la ce aș mai avea nevoie să mă gândesc.

Sunt logodită cu Wilf. Nu-mi vine să cred. Oare așa li se întâmplă tuturor?

14 aprilie. Wilf a venit să stea de vorbă cu tata, iar eu m-am dus la Ginny, să stăm și noi de vorbă. Am dat lucrurile pe față și i-am recunoscut că mă simţeam nu știu cum spunându-i așa ceva, după care i-am spus că speram ca ea să nu se simtă prost dacă o rugam să-mi fie domnișoară de onoare. A zis că bineînţeles că nu se simţea prost, și ne-am emoţionat amândouă, ne-am luat în braţe și ne-am smiorcăit un pic.

— Cum să fim doar colege, când putem fi prietene? a zis ea.

La care, eu am adoptat o atitudine de-aia de-a mea, de genul naiba-să-te-ia, și i-am spus că oricum era numai vina ei.

I-am spus că n-aș fi putut suporta gândul ca bietul de el să fie refuzat de două fete.

30 mai. N-am mai scris aici de atât de multă vreme, pentru c-am ajuns într-un vârtej de lucruri care trebuie făcute. Nunta e programată pentru 10 iulie. Rochia mi-am comandat-o la domnișoara Cornish, care mă-nnebunește, fiindcă mă pune să stau în lenjeria de corp, cu tot felul de ace prinse de jur-împrejur, și mai și zbiară la mine să stau nemișcată. E din marchizet alb, și nu mi-am făcut și trenă la ea, pentru că mă tem să nu găsesc eu cine știe ce

metodă să-mi calc pe trenă. Pe urmă, vine trusoul, cu șase cămăși de noapte de vară, și un kimono japonez din mătase cu ape și model de crini, și trei pijamale de iarnă, toate cumpărate de la magazinul Simpson din Toronto. Din câte am înţeles, pijamalele nu sunt ideale când e vorba de trusou, dar cămășile de noapte nu ţin de cald, și mie nu-mi plac deloc, fiindcă întotdeauna te trezești cu ele adunate în jurul taliei. O serie de chiloţei de mătase și alte lucruri, toate de culoarea piersicii sau a pielii, cum se zice. Ginny zice c-ar trebui să-mi fac un stoc cât se mai poate, fiindcă multe lucruri de mătase n-o să se mai găsească dacă izbucnește vreun război în China. Ea este, ca de obicei, la curent cu toate știrile. Rochia ei de domnișoară de onoare este bleu palid.

Ieri, doamna Box a început să facă tortul. Are de stat șase săptămâni la dospit, așa c-o să fie gata la mustaţă. A trebuit să amestec aluatul, ca să fie cu noroc, dar atât de greu de fructe era, că m-am temut să nu-mi cadă braţul. Ollie era și el de faţă, așa că m-a dat la o parte și a răsucit-o el puţin în locul meu, cât nu s-a uitat doamna Box. Nu știu ce fel de noroc o să-mi aducă așa ceva.

Ollie este văr cu Wilf și a venit în vizită la noi în oraș pentru câteva luni. Cum Wilf nu are fraţi, el – adică Ollie – o să-i fie cavaler de onoare. E doar cu șapte luni mai mare decât mine, așa că s-ar zice că el și cu mine suntem încă niște copii, într-un mod în care Wilf nu mai este (nici nu-mi imaginez c-a fost vreodată). El, Ollie, a fost într-un sanatoriu TBC timp de trei ani, dar acum e mai bine. Cât a

stat acolo, i s-a scos din uz un plămân. Auzisem și eu de asta și credeam că înseamnă că funcţiona cu un singur plămân, dar se pare că nu. Este scos din uz tocmai ca să nu mai funcţioneze, câtă vreme e tratat cu medicamente și se închistează infecţia, ca să rămână latentă. (Se vede că mă transform într-o autoritate medicală dacă sunt logodită cu un doctor!) Când Wilf i-a explicat lucrurile-astea, Ollie și-a pus mâinile peste urechi. Zice că preferă să nici nu se gândească la ce i s-a făcut acolo şi-şi spune în sinea lui că e găunos ca o păpușă de celuloid. Este o persoană cu totul diferită de Wilf, dar tot par să se înţeleagă foarte bine.

O să ni se toarne glazura peste tort la brutărie, profesional, slavă Domnului! Nu cred că doamna Box ar face faţă presiunii, altminteri.

*

11 iunie. Mai e mai puţin de o lună. Ar trebui să nici nu scriu aici, ar trebui să verific listele de cadouri de nuntă. Nu-mi vine să cred că toate lucrurile-astea o să fie ale mele. Wili se ţine de capul meu să fac bine s-aleg tapetul. Și eu care credeam că toate camerele sunt gletuite și zugrăvite cu alb pentru că așa-i plac lui, dar se pare că le-a lăsat așa pentru ca viitoarea lui nevastă să-și aleagă tapetul. Mă tem c-am rămas cu gura căscată când mi-a spus ce-aveam de făcut, dar apoi mi-am recăpătat cumpătul și i-am spus că mi se părea un gest foarte atent din partea lui, dar că, pur și simplu, nu-mi puteam imagina ce voiam, atâta timp cât nu locuiam acolo. (El spera, probabil, ca toate să fie terminate când ne întoarcem noi

din luna de miere.) Așa c-am reușit să mai amân, în felul ăsta.

Încă mai merg la Moara de Lemne cele două zile ale mele pe săptămână. M-așteptam, oarecum, ca lucrul ăsta să continue și după ce voi fi femeie măritată, dar tata zice că bineînţeles că nu. Din câte mi-a spus el, n-ar fi tocmai legal să angajeze o femeie măritată, decât dacă a rămas văduvă sau dacă are mari dificultăţi materiale, dar eu i-am atras atenţia că nu-i vorba de angajare, de vreme ce oricum nu mă plătesc. După care, mi-a spus ceea ce iniţial nu prea îndrăznise să-mi spună, și anume că, odată cu măritișul, aveau să apară și anumite întreruperi.

— Perioade în care n-o să te-arăţi în public, mi-a spus.

— Ei, asta nu prea cred, i-am răspuns eu și m-am înroșit ca o proastă.

Așa că i-a intrat în cap (tatii) că n-ar fi rău dacă Ollie ar prelua sarcinile mele de la Moară, și el chiar speră (tata) ca Ollie să se implice în afacerea lui și, în cele din urmă, să fie capabil s-o preia cu totul. Poate că în sinea lui spera ca eu să mă mărit cu cineva care să fie în stare de asta – cu toate că i se pare că Wilf e *cam spilcuit*. Iar, cum Ollie nu se ocupă cu nimic important și e deștept și școlit (nu știu exact unde sau ce școli anume a urmat, dar e clar că știe mai multe, practic, decât oricine altcineva de pe la noi), pare-se că el ar fi alegerea cea mai potrivită. Și, din acest motiv, a trebuit să-l iau cu mine la birou ieri și să-i arăt registrele ş.c.l., iar tata l-a luat și el și l-a prezentat oamenilor și cui s-a întâmplat să mai fie de faţă pe-acolo, și

totul a părut să meargă foarte bine. Ollie a fost foarte atent și a adoptat o atitudine serioasă, de om de afaceri, în birou, și pe urmă a fost bine dispus și glumeţ (dar nu prea glumeţ) cu oamenii, ba chiar și-a schimbat felul de a vorbi exact atât cât se cuvenea, iar tata s-a bucurat foarte mult și a fost foarte însufleţit. Când i-am urat noapte bună, mi-a spus:

— Mi se pare că suntem chiar norocoși cu băiatul ăsta, c-a venit aici. E un tânăr care-și caută un viitor și un loc unde să se-așeze la casa lui.

Și nu l-am contrazis, dar cred că sunt tot atâtea șanse ca Ollie să se stabilească la noi și să conducă o moară de măcinat lemne câte am eu s-ajung dansatoare la *Ziegfeld Follies*[54].

Ollie, pur și simplu, nu se poate abţine să se poarte frumos.

Mă gândeam la un moment dat că Ginny ar putea să mă scape de el. E o fată citită, fumează și, cu toate că se duce la biserică, are opinii pe care unii oameni le-ar putea lua drept atee. Și mi-a spus că Ollie nu i se pare că arată urât, chiar dacă e genul mai degrabă scund (nu cred că are mai mult de un metru șaptezeci și cinci). Are ochii albaștri, cum îi plac ei, și părul de culoarea zahărului ars, cu o șuviţă atârnându-i peste frunte, care-l face să pară de un șarm căutat. S-a purtat foarte frumos cu ea, bineînţeles, când s-au cunoscut și a făcut-o să vorbească întruna, după

[54] Musical pus în scenă pe Broadway, la New York, între anii 1906 și 1931, inspirat de cabaretul similar *Folies Bergère* de la Paris și promovat de impresarul Florenz Ziegfeld (1867 – 1932).

care, când Ginny s-a dus acasă, el mi-a spus:

— Genul de intelectuală, prietenuţa ta, nu-i așa?

— Oarecum.

Ginny este cel puţin la fel de înaltă ca el și mi-a stat pe limbă să-i spun asta și lui. Dar nu-i frumos deloc să-i vorbești despre înălţime unui bărbat care nu e foarte dotat din acest punct de vedere, așa că mi-am ţinut gura. Despre partea cu „intelectuala”, n-am știut ce să zic. După mine, Ginny chiar este o intelectuală (de pildă, el, Ollie, a citit *Război și pace*?), dar, din tonul pe care mi-a vorbit, nu mi-am dat seama dacă voia să spună că era sau că nu era. Singurul lucru pe care l-am înţeles a fost că, dacă era, lui, unul, nu-i păsa de-așa ceva, iar, dacă nu era și doar se purta ca și cum ar fi fost, lui, unul, nici de asta nu-i păsa. S-ar fi cuvenit să-i răspund cu ceva spus din vârful limbii și dezagreabil, de genul „Ești prea profund pentru mine”, dar evident că nu mi-a venit nimic în minte până mai târziu. Și cel mai rău a fost că nici n-a zis el bine ce-a zis, că mie mi s-a și înfipt în inimă, ca un ghimpe de taină, o vagă bănuială despre Ginny și, chiar în timp ce-i luam ei apărarea (în mintea mea), mă simţeam și de acord cu el, așa, la modul pervers. Nu știu dacă o să mi se mai pară la fel de isteaţă de-acum încolo.

Wilf era și el de faţă și trebuie să fi auzit ce ne-am spus unul altuia, dar n-a zis nimic. Aș fi putut să-l întreb dacă nu simţea nevoia să sară în apărarea fetei pe care o ceruse mai demult de nevastă, dar nu i-am dat niciodată de înţeles pe deplin ce și cum știu despre acest episod. El

adeseori nu face altceva decât să ne asculte pe Ollie și pe mine cum vorbim, ţinându-și capul ușor aplecat (așa cum îi ascultă pe cei mai mulţi, atât e de înalt) și arborând un vag zâmbet pe faţă. Nici nu sunt sigură dacă e vorba de-un zâmbet sau așa are el gura. Serile, vin amândoi în vizită și de multe ori ajungem ca tata și Wilf să joace cărţi, iar eu și Ollie să ne-aţinem pe lângă ei, făcând conversaţie. Sau Wilf cu Ollie și cu mine jucăm bridge la trei mâini. (Tatii nu i-a plăcut niciodată bridge-ul, fiindcă i se pare că prea e pentru gulerele scrobite.) Uneori, Wilf primește câte un telefon de la spital sau de la Elsie Bainton (menajera lui, al cărei nume nu reușesc să-l ţin minte – a trebuit să strig și s-o întreb pe doamna Box) și e nevoit să plece. Sau, alteori, după ce termină jocul de cărţi, se-așază la pian și cântă după ureche. Poate chiar pe întuneric. Tata iese pe verandă și ne-așezăm cu toţii – el, Ollie și eu –, ne legănăm cu balansoarul și ascultăm. În asemenea momente, Wilf pare să cânte la pian pentru el însuși, nu s-ar zice că dă vreun spectacol pentru noi. Nu-l deranjează dacă noi ascultăm sau nu sau dacă începem să vorbim între noi. Și, uneori, chiar asta facem, pentru că muzica devine cam prea clasică pentru tata – melodia lui preferată este *Casa mea veche din Kentucky*[55]. Odată îl vezi cum nu-și mai găsește locul, genul acela de muzică îl face să simtă că lumea se-nvârte în jurul lui, și-atunci, ca să-i facem pe plac, începem o conversaţie despre ceva. După care, el –

[55] *My Old Kentucky Home*, titlul unei balade compuse, probabil, în 1852 de Stephen Foster (1826 – 1864), supranumit „părintele muzicii americane”.

tata – este cel care-şi face datoria și-i spune lui Wilf că tuturor ne-a plăcut cum a cântat, iar Wilf îi mulţumește pe un ton politicos, dar cu gândurile în altă parte. Ollie și cu mine știm că nu trebuie să spunem nimic, pentru că-n asemenea cazuri lui Wilf nu-i pasă de ce credem, dacă ne-a plăcut sau nu.

Odată, l-am surprins pe Ollie fredonând foarte ușor după ce cânta Wilf.

— Zorile se-araaa-ată, Peer Gynt a căscaaa-atăăă…

— Ce anume? am șoptit.

— Nimic, a zis Ollie. Asta cântă.

I-am cerut să-mi spună pe litere: P-e-e-r G-y-n-t.

Ar fi cazul să-nvăţ și eu ceva despre muzică, un eventual subiect comun pentru mine și Wilf.

Vremea s-a făcut dintr-odată foarte caldă. Bujorii au înflorit, mari cât niște funduri de bebeluși, iar florile tufelor de caprifoi cad ca o zăpadă. Doamna Box merge de colo-colo, zicând că, dacă o mai ţine așa, totul se usucă până vine vremea nunţii noastre.

De când scriu aici, am băut deja trei cești de cafea și nici măcar nu mi-am aranjat părul.

— O să trebuiască să-ţi mai schimbi din obiceiuri, și-ncă destul de curând, zice doamna Box.

Vrea să spună că Elsie Nu-ştiu-cum l-a prevenit pe Wilf că ea se va retrage, ca să pot să mă ocup eu de casă.

Așa că, de-acum, o să-mi schimb obiceiurile, și pa și pusi, jurnalule, cel puţin pentru momentul de faţă. Nu știu de ce, dar trăiam cu sentimentul că urma să se întâmple

ceva cu adevărat neobișnuit în viaţa mea, și-anume ceva destul de important ca să-mi notez totul. Oare chiar a fost numai un sentiment?

FATA CU BLUZON DE MARINAR

— Să nu crezi că poţi să stai tolănit aici, a zis Nancy. Am o surpriză pentru tine.

— Ești toată numai surprize, a zis Ollie.

Era într-o duminică, și Ollie chiar sperase că putea să stea și el tolănit. Un lucru pe care nu-l aprecia întotdeauna la justa lui valoare, la Nancy, era energia de care ea putea să dea dovadă.

Se gândea că urma să aibă nevoie de această energie – Nancy, adică – pentru gospodăria pe care Wilf, în felul lui apatic și banal, își propunea s-o aibă.

După biserică, Wili se dusese direct la spital, iar Ollie se întorsese cu Nancy și cu tatăl ei, să mănânce cu toţii de prânz. Duminicile, masa consta din hrană rece – doamna Box mergea la biserica ei dimineaţa, iar după-masa şi-o petrecea odihnindu-se îndelung în propria căsuţă. Ollie o ajutase pe Nancy să facă ordine în bucătărie. Din sufragerie se auzeau niște sforăituri foarte apăsate.

— Tatăl tău, a zis Ollie, aruncând o privire înăuntru. Doarme în balansoar, cu ziarul *Saturday Evening Post* pe genunchi.

— Niciodată nu recunoaşte că se pune să doarmă duminica după-masă, a zis Nancy. Întotdeauna își închipuie că se pune să citească.

Purta un șorţ care se strângea numai pe după talie – nu genul care se poartă când muncești serios în bucătărie. Și l-a scos, l-a atârnat de clanţa ușii, după care și-a înfoiat

părul în faţa unei oglinjoare atârnate lângă uşa bucătăriei.

— Arăt ca naiba, s-a plâns ea, dar pe un ton care sugera că nu-i displăcea felul cum arăta.

— Asta aşa e. Nu-mi dau seama ce vede Wilf la tine.

— Ia vezi, să nu-ţi trag una după ceafă!

Apoi l-a scos pe uşă afară şi l-a dus pe după tufele de coacăze şi pe sub arţarul unde – aşa cum îi spusese deja de vreo două sau trei ori – era mai demult leagănul ei. Pe urmă, au luat-o pe aleea din spate, până la capătul străzii. Nimeni nu-şi cosea iarba – doar era duminică după-masă. Ba chiar nu era nici ţipenie de om în curţile din spate ale caselor, care aveau, toate, un aer distant, mândru şi protector, de parcă înăuntrul fiecăreia dintre ele ar fi fost numai oameni serioşi, precum tatăl lui Nancy, care lăsaseră lumea să se descurce câtă vreme ei îşi ofereau Binemeritata Odihnă.

Ceea ce nu însemna că oraşul era pe deplin tăcut. Duminică după-masă era momentul în care oamenii de la ţară şi oamenii din satele de la ţară coborau la plajă, care se afla cam la o jumătate de kilometru, la picioarele unui mal abrupt. Se auzea un amalgam de chiuituri de la toboganul cu apă, de ţipete ale copiilor care plonjau şi pleoscăiau, de claxoane de automobile, de goarne ale camionului cu îngheţată şi de strigăte ale tinerilor disperaţi să se dea mari şi ale mamelor disperate de tot felul de griji. Toate la un loc alcătuiau un singur vacarm nebun.

La capătul aleii, dincolo de o stradă şi mai

sărăcăcioasă, nepavată, se afla o clădire goală, despre care Nancy a zis că era fosta gheţărie. Dincolo și de aceasta, erau un teren viran și un podeţ de scânduri peste un șanţ golit, pe care au ajuns la un drum exact atât de lat cât să încapă un automobil sau, mai curând, un cal cu o trăsurică. Pe ambele părţi ale acestui drum era câte un perete de tufe ţepoase, cu frunzuliţe mici de un verde proaspăt, de pe care se scuturaseră puzderie de flori uscate roz. Pereţii aceia nu lăsau să pătrundă nici fir de vânt, nu ofereau pic de umbră, în schimb, ramurile i se agăţau lui Ollie de mânecile cămășii.

— *Trandafiri* sălbatici, a zis Nancy, când el a întrebat-o ce mai erau și-alea, Doamne, iartă-mă!

— Presupun că asta-i surpriza.

— O să vezi.

Îl treceau toate apele de căldură în tunelul acela, și i-ar fi plăcut ca ea s-o lase mai încet. Rămânea surprins adesea de timpul pe care și-l petrecea tot aţinându-se pe lângă această fată, care nu ieșea prin nimic în evidenţă, poate doar prin faptul că era o răsfăţată, impertinentă și plină de ea. Poate că-i plăcea s-o tulbure. Era mai deșteaptă decât liota comună de fete exact cu atât cât trebuia pentru ca el să-i poată face asta.

Ceea ce reușea să vadă, mai departe în faţă, era un acoperiș de casă, cu niște copaci ca lumea care o ţineau la umbră, și, cum nu putea spera să obţină alte informaţii de la Nancy, s-a mulţumit cu gândul că, odată ajunși acolo, ar fi putut să se așeze undeva la răcoare.

— Musafiri, a zis Nancy. Trebuia să-mi închipui.

O rablă de Model T[56] se afla parcată în rondul de întoarcere de la capătul acelui drum.

Dar, când au ajuns lângă automobil, nu coborâse nimeni din casa elegantă, cu un nivel și jumătate, construită dintr-o cărămidă zisă „albă” în această parte a ţării și „galbenă” în locurile din care venea Ollie. (De fapt, era un soi de cafeniu-cenușiu.) Gard viu nu exista – numai unul de sârmă pleoștită, de jur-împrejurul curţii, unde iarba nu fusese tăiată. Și nici alee cimentată nu era, care să ducă de la poartă până la ușa din faţă, doar o cărare de pământ bătătorit. Nu că asta n-ar fi fost ceva obișnuit la marginile orașelor – nu mulţi fermieri își amenajau trotuare sau își permiteau mașină de tuns iarba.

Poate că straturi de flori existaseră cândva – cel puţin, flori albe și aurii se mai vedeau înălţându-se ici și colo din ierburile înalte. Ollie era destul de sigur că erau margarete, dar nu s-ar fi lăsat convins nici în ruptul capului s-o întrebe pe Nancy și să rișteă să se aleagă din partea ei cu niște puneri la punct batjocoritoare.

Ea, în schimb, l-a condus către o relicvă autentică a unor vremuri mai prietenoase ori mai tihnite – un balansoar de lemn, nevopsit, dar complet, cu două bănci dispuse faţă-n faţă. Iarba nu era călcată pe nicăieri în apropierea lui, dovadă că nu era cine știe ce folosit. Fusese

[56] Automobil marca Ford. Modelul T, fabricat între anii 1908 și 1927, a fost primul cu adevărat popular, în sensul de accesibil ca preţ și foarte răspândit.

amplasat la umbra unei perechi de copaci cu frunzișul bogat. De îndată ce s-a urcat și s-a pus pe una dintre bănci, Nancy a sărit înapoi în picioare, s-a proptit bine între cele două și a început să împingă instrumentul într-o parte și în cealaltă.

— Așa o să știe că suntem aici, a zis ea.

— Cine o să știe?

— Tessa.

— Vreo prietenă de-a ta?

— Bineînţeles.

— Vreo bătrânică prietenă? a zis Ollie, fără pic de entuziasm în glas.

Avusese până atunci o mulţime de ocazii în care să vadă cât de risipitoare se arăta Nancy cu ceea ce s-ar fi putut numi – probabil că-n cine știe ce carte pentru fete, pe care o citise ea şi-o îndrăgise, chiar *așa* se numea – strălucirea personalităţii ei. Prin minte i-a trecut felul nevinovat în care-i tachina pe bărbaţii mai în vârstă de la moara de lemne.

— Am făcut școala împreună, Tessa și cu mine. Eu și Tessa.

Un alt gând i-a venit în cap, auzind asta: felul în care încercase Nancy să-l cupleze pe el cu Ginny.

— Și ce-i așa de interesant în legătură cu ea?

— Ai să vezi. O-ho!

A sărit din balansoar în toiul legănatului și a dat fuga la o pompă manuală, care se afla mai aproape de casă. A început să dea la pompă viguros. A trebuit să pompeze

mult și tare până să iasă niște apă. Și nici atunci n-a părut obosită, ci a continuat să pompeze o vreme, după care a umplut cana de tablă, care așteptase acolo, agăţată de un cui, și a venit cu ea, mai vărsând și pe jos, către balansoar. Ollie a crezut, văzându-i privirea lacomă, că avea de gând să i-o întindă lui din prima clipă, dar nu – Nancy și-a ridicat-o la buze și a sorbit fericită.

— Asta nu-i apă de oraș, a zis ea, întinzându-i și lui cana. E apă de puţ. E delicioasă.

Nancy era o fată capabilă să bea dintr-o apă netratată, din te miri ce cană veche de tablă, atârnată la buza unei fântâni. (Calamităţile petrecute în propriul trup îl făcuseră pe Ollie mult mai conștient de asemenea riscuri decât ar fi putut fi oricare alt tânăr.) Sigur că era și genul care să se dea în spectacol. Dar era și cu adevărat, prin natura ei, nepăsătoare și plină de un fel de convingere pură că era invulnerabilă.

N-ar fi spus același lucru și despre el. Totuși, trăia cu o impresie – de care n-ar fi putut aduce vorba fără s-o ia imediat în glumă – că era menit să realizeze ceva neobișnuit, că viaţa lui urma să aibă o anumită semnificaţie. Poate că asta îi și atrăgea unul către celălalt. Dar diferenţa era că el avea să meargă mai departe, că nu s-ar fi mulţumit cu mai puţin de-atât. Așa cum avea să facă și ea – cum făcuse deja –, ca fată. Ideea unor posibilităţi mai largi decât le-ar fi putut trece vreodată prin minte fetelor l-a făcut dintr-odată să se destindă, l-a făcut să resimtă compătimire faţă de ea, l-a făcut neastâmpărat.

Erau momente în care nu simţea nevoia să se întrebe de ce era cu ea, când faptul c-o tachina – sau că ea îl tachina pe el – făcea ca timpul să zboare cu o scăpărătoare uşurinţă.

Apa chiar *era* delicioasă – şi miraculos de rece.

— Lumea vine la Tessa, i-a spus Nancy, aşezându-se faţă-n faţă cu el. Nu ştii niciodată când este cineva înăuntru.

— Chiar aşa?! s-a mirat el.

I-a trecut prin minte un gând nebunesc: Nancy putea fi suficient de perversă, de independentă, ca să fie prietenă cu o fată care putea fi o cvasimeseriaşă, o prostituată rurală neoficială. Ca să fi rămas prietenă, oricum, cu o fată care o luase pe căi greşite.

Nancy i-a citit gândurile – uneori chiar era deşteaptă:

— A, *nu*, a zis ea, nu mă refeream la lucruri de-astea. Vai de mine, este de departe cea mai proastă idee pe care am auzit-o vreodată. Iar Tessa este ultima fată din lume care… e dezgustător. S-ar cuveni să-ţi fie ruşine. Este ultima fată care… las, c-ai să vezi!

Se înroşise la faţă rău de tot.

Uşa s-a deschis şi, fără obişnuitele formule de rămas-bun prelungite – fără să se audă vreun rămas-bun, de fapt –, un bărbat şi o femeie, amândoi între două vârste, cam trecuţi, dar nu la fel de uzaţi precum automobilul lor, au ieşit pe cărare, au privit înspre balansoar şi i-au văzut pe Nancy şi pe Ollie, dar n-au strigat nicio vorbă de salut însufleţit. S-au îndreptat fiecare înspre o latură a vehiculului, s-au îmbarcat în el şi au plecat.

Apoi, din umbra cadrului ușii s-a desprins o siluetă, și Nancy, de astă dată, a strigat:

— Bună, Tessa!

Avea constituţia unui copil îndesat, acea femeie: capul mare, acoperit de un păr negru cârlionţat, umerii largi, picioarele butucănoase. Era desculţă și purta o costumaţie ciudată – un bluzon și o fustă de marinar. Era ciudat, mai ales pentru o zi fierbinte, și dat fiind faptul că nu mai era școlăriţă. Mai mult ca sigur, fusese o costumaţie pe care o purtase cândva la școală și, fiind ea de felul ei strângătoare, o mai purta și prin casă. Asemenea haine practic nu se demodau niciodată și, în opinia lui Ollie, nici nu avantajau vreodată silueta unei fete. Arăta nelalocul ei îmbrăcată așa, la fel cum ar fi arătat majoritatea școlăriţelor.

Nancy l-a tras după ea pe Ollie și l-a prezentat, iar el i-a spus Tessei – în felul acela insinuant care era, de obicei, considerat acceptabil în discuţia cu fetele – că auzise vorbindu-se o mulţime de lucruri despre ea.

— N-a auzit nimic, a zis Nancy. O vorbă să nu crezi din ce spune. L-am adus cu mine pân-aici pentru că nu știam ce să mă fac, zău așa, cu el.

Tessa părea să aibă pleoapele grele și ochii nu foarte mari, dar de o culoare surprinzător de profundă, un albastru blând. Când și-a ridicat privirile către Ollie, în ochii ei nu se citea nimic de felul prieteniei sau al animozităţii, nici măcar al curiozităţii. Avea doar niște priviri adânci și sigure pe ele, care l-au pus pe el în

imposibilitatea de a mai spune prostioare politicoase.

— Mai bine intraţi, a zis ea și a luat-o înainte. Sper că nu vă deranjează dacă-mi termin de bătut untul. Asta făceam când au venit ultimii musafiri și m-am oprit, dar, dacă nu m-apuc din nou, risc să mi se strice.

— Baţi untul duminica – deloc nu ești cuminte, a zis Nancy, apoi s-a întors către el: Vezi, Ollie? Așa se face untul. Pun pariu că tu credeai că iese dintr-o vacă bătut gata și învelit, numai bun de vândut în magazin. Dă-i drumul! a îndemnat-o apoi pe Tessa. Și, dacă obosești, lasă-mă și pe mine să-ncerc o vreme. Am venit pân-aici numai ca să te invit la nunta mea, ăsta-i adevărul.

— Am auzit eu ceva despre asta, a zis Tessa.

— Ţi-aș trimite o invitaţie, dar nu știu dac-o bagi în seamă. Așa că m-am gândit să vin la tine și să te strâng de gât până-mi promiţi că vii.

Au mers cu toţii direct în bucătărie. Storurile de la ferestre erau coborâte până la pervazuri și un ventilator punea în mișcare aerul pe deasupra capetelor. Încăperea mirosea a gătit, a farfurioare cu otravă de muște, a gaz lampant, a cârpe de vase. Toate aceste mirosuri poate că intraseră în pereţi și-n scândurile podelei de zeci de ani. Dar cineva – mai mult ca sigur fata care gâfâia sau chiar mârâia la bătutul untului – își dăduse osteneala să vopsească dulapurile și ușile în albastru-verzui.

În jurul vasului de bătut untul erau întinse foi de ziar, ca să protejeze podeaua, care era uzată și adâncită pe traseele obișnuite de trecere, în jurul mesei și al sobei.

Ollie ar fi fost suficient de serviabil cu cele mai multe fete de la ţară și le-ar fi întrebat dacă nu putea și el să răsucească untul, dar, în cazul de faţă, nu se simţea foarte sigur pe el. Nu părea o fată ursuză, Tessa aceasta, doar bătrână pentru vârsta ei, descurajant de directă și de închisă în ea însăși. Până și Nancy, în prezenţa ei, s-a potolit după o vreme.

Untul s-a legat. Nancy a sărit în picioare ca să se uite la el și l-a îndemnat și pe Ollie să facă la fel. Pe el l-a surprins culoarea palidă a produsului, aproape deloc galbenă, dar n-a zis nimic, bănuind că Nancy l-ar fi dojenit pentru ignoranţă. Pe urmă, cele două fete au așezat calupul clisos și albicios pe o pânză pe care o întinseseră pe masă, l-au bătut bine cu două lopăţele de lemn și l-au învelit strâns în acea pânză. Tessa a ridicat o trapă în podea și amândouă au cărat legătura pe niște trepte care coborau și pe care el, unul, nici nu le bănuise acolo. Nancy a ţipat, fiind cât pe-aci să calce strâmb. Ollie s-a gândit că Tessa cu siguranţă s-ar fi descurcat mai bine singură, dar că n-o deranja să-i acorde lui Nancy anumite privilegii, așa cum i-ai da unui copil șarmant de pisălog. A lăsat-o pe Nancy, apoi, să adune hârtiile de pe jos, în timp ce ea desfăcea sticlele de limonadă pe care le adusese din pivniţă. A luat un calup de gheaţă dintr-un răcitor aflat în colţul camerei, l-a spălat de rumegușul de pe el și l-a zdrobit cu ciocanul în chiuvetă, ca să poată pune bucăţi de gheaţă în pahare. Nici acum el nu s-a oferit s-o ajute.

— Acum, Tessa, i-a spus Nancy, după ce a luat o

înghiţitură de limonadă. Acum e momentul. Fă-mi o plăcere! Te rog eu!

Tessa și-a băut propria limonadă.

— Spune-i lui Ollie, a continuat Nancy, spune-i ce are în buzunare. Începe cu cel drept.

Tessa, fără să ridice privirile, a zis:

— Păi, m-aștept că are portofelul.

— Ah, și mai departe! a zis Nancy.

— Ei, are dreptate, a zis Ollie. Portofelu-l am. Și-acuma o să ghicească și ce-am în el? Pentru că n-am prea mult.

— Lasă asta! a zis Nancy. Mai spune-i, Tessa, ce are! În buzunarul drept.

— Asta ce mai este, zău așa? s-a mirat Ollie.

— Tessa! i-a spus Nancy rugător. Hai, Tessa, doar mă știi! Ţii minte că suntem prietene vechi, suntem prietene din prima zi de școală. Fă treaba asta pentru mine!

— Ăsta-i vreun joc? a întrebat Ollie. Vreun joc pe care l-aţi născocit voi amândouă? – la care Nancy a râs de el:

— Ce s-a întâmplat? a zis ea. Ţi-e rușine de ce ai în buzunar? Ai vreun ciorap vechi și mirositor?

— Un creion, a zis Tessa pe un ton foarte calm. Niște bani. Monede. Nu-mi dau seama cât anume. O hârtie cu ceva scris pe ea? Ceva tipărit?

— Scoate-le afară, Ollie! a strigat Nancy. Scoate-afară tot ce ai!

— A, și un băţ de gumă, a zis Tessa. Cred că-i un băţ de gumă. Atâta tot.

Guma era scoasă din ambalaj, plină de scame.

— Am și uitat c-o aveam în buzunar, a zis Ollie, cu toate că nu uitase.

A scos apoi un ciot de creion, câteva monede, care de nichel, care de cupru, și o tăietură dintr-un ziar, împăturită și uzată.

— Asta mi-a dat-o cineva, a zis el, în timp ce Nancy i-o smulgea din mână şi-o despăturea.

„Suntem în căutarea unor manuscrise originale de calitate superioară, deopotrivă de poezie și de proză” – a citit ea cu voce tare.

„Vom acorda o atenţie deosebită…”

Dar Ollie i-a smuls-o înapoi din mână.

— Mi-a *dat*-o cineva. Mi s-a cerut opinia, dacă eu credeam că este un debușeu serios.

— Ah, Ollie!

— Nici nu știam c-o mai aveam în buzunar. La fel și guma.

— Nu te surprinde?

— Ba sigur că mă surprinde. Uitasem.

— Tessa – ea, dacă nu te surprinde. Cum de-a *știut*?

Ollie a reușit să zâmbească înspre Tessa, deși era tulburat până în măduva oaselor. Nu era vina ei.

— O mulţime de oameni au lucruri de-astea în buzunare, a zis el. Monede? Bineînţeles. Creion…

— Gumă? a zis Nancy.

— Posibil.

— Și hârtia cu tipăritură. Cum a zis: „ceva tipărit”?

— A zis: „o hârtie”. Nu știa ce era pe ea. Nu știai, nu-i așa? a întrebat-o el pe Tessa.

Ea a dat din cap că nu. După care s-a uitat către ușă, ascultând.

— Cred că vine un automobil pe alee.

Avea dreptate. Acum îl auzeau cu toţii. Nancy s-a ridicat și a tras cu ochiul prin perdea și, în momentul acela, Tessa i-a oferit lui Ollie un zâmbet neașteptat. Nu era un zâmbet de complicitate, sau de scuză, sau de obișnuita cochetărie. Ar fi putut fi un zâmbet de întâmpinare, dar neînsoţit de vreo invitaţie făţișă. Era doar o afișare de puţină căldură, de o anume blândeţe, la ea. Și, în același timp, și-a mișcat umerii laţi și i-a lăsat într-o poziţie mai pașnică, de parcă zâmbetul i s-ar fi răspândit prin toată fiinţa.

— Ah, fi-r-ar! a zis Nancy.

Dar a trebuit să-și pună stavilă entuziasmului, iar Ollie – atracţiei și surprinderii care-l lăsaseră fără grai.

Tessa le-a deschis ușa exact în timp ce un bărbat cobora din automobil. A rămas la poartă, așteptând ca Nancy și Ollie să treacă primii pe alee. Să fi avut vreo șaizeci și ceva de ani, cu umeri solizi, cu o faţă serioasă, îmbrăcat într-un costum de vară de o culoare palidă și purtând pe cap o pălărie de la Christie. Automobilul său era un coupé[57] model nou. A făcut semn cu capul înspre Nancy și Ollie, cu aerul acela de respect de moment și lipsă deliberată de curiozitate pe care l-ar fi adoptat dacă

[57] Mașină închisă, cu două portiere, mai mică decât un sedan.

le-ar fi deschis ușa să iasă din cabinetul unui doctor.

Abia închisese Tessa ușa după el, că un alt automobil se și ivise la capătul drumului.

— Se face coadă, a zis Nancy. Duminica după-masă e-aglomeraţie. Vara, oricum. Vin oameni de la mari depărtări să discute cu ea.

— Ca să le spună ce au prin buzunare? Nancy nu l-a băgat în seamă.

— Mai ales ca să vorbească despre lucruri pe care le-au pierdut. Lucruri de valoare. Oricum, de valoare pentru ei.

— Le ia bani?

— Nu cred.

— Trebuie să le ia.

— De ce să trebuiască?

— Nu-i săracă?

— Nu moare de foame.

— Poate că nu le nimerește chiar întotdeauna.

— Știu și eu? Probabil că da, fiindcă altfel n-ar veni oameni întruna la ea, nu, ce zici?

Tonul conversaţiei lor se schimbase pe măsură ce înaintaseră printre tufele de trandafiri sălbatici din canionul scăldat în lumină și lipsit de aer. Se ștergeau amândoi de năduşeala de pe feţe și rămăseseră fără energie ca să se mai înţepe unul pe altul.

— Nu-nţeleg, a zis Ollie.

— Nu știu dacă este cineva care să înţeleagă, a zis Nancy. Și nici nu-i vorba numai de lucruri pe care oamenii

și le pierd. A localizat și trupuri.

— *Trupuri?*

— A fost un caz cu un bărbat despre care s-a crezut că o luase pe calea ferată și fusese prins de-o furtună de zăpadă și degerase, pe care nu-l găsea nimeni, și ea le-a spus celor care-l căutau să-l caute jos, pe malul lacului, la poalele falezei. Și-acolo era. Nicidecum pe calea ferată. Și altă dată, a dispărut o vacă, și ea le-a spus că se înecase.

— Zău? a zis Ollie. Dacă-i adevărat, de ce n-a cercetat nimeni? Din punct de vedere ştiinţific, vreau să spun?

— Dar e perfect adevărat.

— Nu spun că n-am încredere în ea. Dar vreau să știu cum face. N-ai întrebat-o niciodată? – la care Nancy l-a surprins:

— N-ar fi urât din partea mea? i-a răspuns și i-a dat a înţelege că de-acum se săturase de discuţia aceea.

— Și la fel vedea lucruri și când era mică, la școală? a insistat el.

— Nu. Sau nu știu. Nu-i vorbă, că nu s-a destăinuit niciodată.

— Era la fel ca toate celelalte?

— Nu era exact la fel ca toate celelalte. Este cineva? Nici *eu*, vorba aia, n-am considerat niciodată c-aș fi la fel ca toate celelalte. Sau Ginny – nici *ea* nu credea c-ar fi la fel ca toate celelalte. Problema cu Tessa era că locuia departe, unde locuiește și azi, și că trebuia să mulgă vaca dimineaţa, înainte să vină la școală, ceea ce niciuna dintre noi, celelalte, nu făceam. Întotdeauna m-am străduit să fiu

prietenă cu ea.

— Sunt convins, a zis Ollie în șoaptă.

Nancy a continuat, ca și cum nu l-ar fi auzit:

— Totuși, cred c-a început… atunci trebuie să fi început, când a fost ea bolnavă. În anul al doilea de liceu – s-a îmbolnăvit, avea crize. A părăsit școala și n-a mai revenit, și-atunci s-a desprins de lucruri, ca să zic așa.

— Crize, a zis Ollie. Crize de epilepsie?

— N-am auzit de-așa ceva. Of! a zis ea și s-a întors cu spatele către el, am fost într-adevăr dezgustătoare.

Ollie s-a oprit în loc.

— De ce? a întrebat-o. Nancy s-a oprit și ea.

— Te-am adus pân-aici într-adins, ca să-ţi arăt că avem și noi ceva special. C-o avem pe ea, pe Tessa. Să ţi-o arăt pe Tessa, da?

— Da. Și?

— Pentru că tu nu crezi c-avem și noi ceva pe-aici care să merite remarcat. Crezi că nu meritățm decât să se râdă de noi. De toţi cei de pe-aici. Așa că m-am gândit să ţi-o arăt. Ca pe-o ciudăţenie.

— Nu i-aș spune „ciudăţenie”.

— Și totuși, asta mi-a fost intenţia. Merit să mi se dea una după ceafă.

— Nu chiar.

— Ar trebui să mă duc și să-i cer iertare.

— Eu n-aș face asta.

— N-ai face?

— Nu.

În aceeași seară, Ollie i-a dat o mână de ajutor lui Nancy să pună masa cu hrană rece. Doamna Box lăsase un pui fript și salată de fructe cu jeleu în frigider, iar Nancy făcuse o prăjitură pufoasă cu o zi înainte, sâmbătă, care urma să fie servită cu căpșune. Le-au scos pe toate pe verandă, peste care ajunsese deja umbra de după-masă. Între felul principal și desert, Ollie a dus farfuriile mari și pe cele mici de salată înapoi la bucătărie.

Dintr-odată, s-a trezit să spună:

— Mă-ntreb dacă vreunul se gândește să-i ducă și ei vreo tratație, ceva? Cum ar fi un pui sau niște căpșune.

Nancy înmuia cele mai arătoase căpșune în siropul de la fructe. Abia după o vreme a întrebat:

— Poftim?

— Fata aia, Tessa.

— A… Păi, are și ea pui. Dacă vrea, poate să taie unul, a zis Nancy. Nu m-ar mira să aibă și niște tufe de căpșune. Cei mai mulți au, la țară.

Accesul de mustrări de conștiință de pe drumul de întoarcere îi făcuse bine, dar acum îi trecuse.

— Nu-i vorba numai că nu-i o ciudată, a zis Ollie. E vorba că nu se vede pe ea însăși ca fiind o ciudată.

— Păi, bineînțeles că nu e.

— E mulțumită să fie așa cum este ea. Și are niște ochi fantastici. Nancy l-a strigat pe Wilf și l-a întrebat dacă nu voia să cânte la pian câtă vreme ea se fâțâia pe-acolo și pregătea desertul, să-l aducă afară.

— Trebuie să bat frișca și, pe vremea asta, o să-mi ia o

veșnicie. Wilf i-a răspuns că puteau s-aștepte, că era obosit.

Și totuși, a cântat mai târziu, după ce fuseseră spălate vasele și afară se întunecase. Tatăl lui Nancy nu s-a mai dus la slujba de seară de la biserică – s-a gândit că nu le mai putea cere și asta –, dar nici nu le-a dat voie să joace cărţi sau altfel de jocuri de societate, fiindcă era duminică. S-a uitat iarăși prin ziarul *Post*, în timp ce Wilf cânta. Nancy, așezată pe verandă, unde el n-o vedea, și-a aprins o ţigară pe care spera ca tatăl ei să n-o miroasă.

— Când o să fiu măritată, i-a spus ea lui Ollie, care stătea rezemat de balustradă, când o să fiu măritată, o să fumez ori de câte ori o să am chef.

Ollie nu fuma, bineînţeles, din cauza plămânilor.

— Hai, zău așa! i-a spus el, râzând. Ăsta să fie un motiv suficient? Wilf cânta după ureche *Eine kleine Nachtmusik*[58].

— E bun, a zis Ollie. Are mâini bune. Cu toate că fetele spuneau că-i sunt reci.

Dar nu se gândea la Wilf, nici la Nancy, nici la cum avea să fie căsătoria lor. Se gândea la Tessa, la ciudăţenia și la calmul ei. Se întreba ce făcea ea, oare, în acea seară lungă și fierbinte, la capătul drumului de trandafiri. O mai fi avut musafiri, o mai fi fost ocupată să rezolve problemele de viaţă ale oamenilor? Sau poate ieșise afară și stătea în balansoarul care scârţâia înainte și înapoi, fără nimeni

[58] *O mică serenadă*, piesă pentru ansamblu de cameră de W.A. Mozart.

altcineva care să-i ţină de urât decât luna care răsărea?

Avea să descopere curând că Tessa își petrecea serile cărând găleţi de apă de la pompă la straturile de roșii, făcând grămezi-grămezi fasolea și cartofii și că el, dacă voia să aibă vreo șansă de a sta de vorbă cu ea, trebuia să se ocupe cu aceleași lucruri.

Între timp, Nancy avea să fie tot mai prinsă cu pregătirile de nuntă, nu-i mai stătea nici măcar un gând la Tessa și aproape niciunul la el – doar cât să observe, o dată sau de două ori, că parcă nu mai era deloc prin preajmă când avea nevoie de el.

29 aprilie

Dragă Ollie.

Mă gândeam, încă de când ne-am întors de la Québec City, că vom primi veşti de la tine şi am rămas surprinsă văzând că nu primeam nimic (nici măcar de Crăciun!), dar cred că pot spune, totuși, că am descoperit și de ce – am început de mai multe ori să-ţi scriu, dar a trebuit să mă opresc, până mi-am făcut ordine în sentimente. Aș putea spune, presupun, că articolul – sau povestirea, sau ce zici tu c-o fi – din Saturday Night *a fost bine scris și că este un motiv de mândrie pentru tine, care sunt sigură că va ajunge într-o revistă. Nu-i place tatii că vorbești despre un „mic” port la malul unui lac, și aș vrea să-ţi reamintesc: este cel mai mare și mai aglomerat port situat de această parte a lacului Huron, și nu sunt convinsă că-mi place cuvântul „prozaic”. Nu știu dacă locul acesta e mai prozaic*

decât oricare altul – și-apoi, cum te-așteptai să fie, poetic?

Principala problemă e Tessa și ce-o să se întâmple cu viaţa ei în această situaţie. Nu-mi închipui că te-ai gândit la asta. N-am reușit s-o prind la telefon și nu mă pot așeza prea confortabil la volanul unui automobil (din motive pe care le las la latitudinea imaginaţiei tale), ca să mă duc până la ea s-o văd. Oricum, din câte am auzit, este copleșită de câtă lume vine la ea, și acum e vremea cea mai nepotrivită cu putinţă pentru ca niște automobile să meargă până la locuinţa ei, și depanatorii sunt nevoiţi să-i scoată pe oameni din șanţ (pentru care lucru nu primesc deloc mulţumiri, doar li se face morală pentru condiţiile înapoiate de la noi). Drumul este o adevărată calamitate, mult prea desfundat ca să mai poată fi reparat. Trandafirii sălbatici vor deveni cu siguranţă o amintire din trecut. Consiliul orășenesc a luat-o razna de pe-acum în legătură cu costurile pe care le va presupune acest lucru, și o mulţime de oameni sunt furioși, pentru că au impresia că Tessa este în spatele acestei întregi publicităţi și că se scaldă în bani. Nu crede nimeni că ea face tot ce face pe gratis și că singurul care o fi făcut, poate, bani din asta ești tu. Îl citez pe tata când spun asta – știu că nu ești genul de persoană mercantilă. Pentru tine, totul stă în gloria de a te vedea tipărit. Iartă-mă dacă ţi se pare cumva că sună sarcastic. Este în regulă să fii ambiţios, dar cum rămâne cu ceilalţi?

În fine, poate că tu așteptai o scrisoare de felicitare, dar sper să nu te superi – trebuie să-mi iau această piatră

de pe inimă.

Mai am, totuși, ceva de spus. Aș vrea să te întreb dacă te-ai gândit să scrii despre asta în tot acest timp. Acum aud că te-ai tot dus și te-ai întors de-acolo, de la Tessa, de mai multe ori, de unul singur. Nu mi-ai pomenit o vorbă despre asta, nici nu mi-ai cerut să te însoţesc. N-ai menţionat niciodată că-ţi culegeai Material (cred că așa i-ai spune) și, din câte ţin eu minte, ai expediat atunci întreaga experienţă într-o manieră destul de tăioasă. Și, în toată scrierea ta, nu se spune o vorbă despre faptul că eu te-am dus acolo și ţi-am făcut cunoștinţă cu Tessa. Nu recunoști câtuși de puţin acest lucru, după cum nici în particular n-ai recunoscut și nu mi-ai mulţumit. Și mă-ntreb cât de onest ai fost cu Tessa în legătură cu intenţiile tale sau dacă i-ai cerut permisiunea să-ţi exersezi – acum te citez – Curiozitatea Științifică. I-ai explicat ce anume îi făceai? Sau ai venit doar și-ai plecat și te-ai folosit de noi, ăștia, Oameni Prozaici, ca să-ţi construiești o Carieră de Scriitor?

Mă rog, îţi urez noroc, Ollie, și nu m-aștept să mai primesc vreun semn de viaţă din partea ta. (Nu c-am fi avut onoarea vreodată să primim un singur semn de viaţă din partea ta.)

Verișoara ta prin alianţă, Nancy.

Dragă Nancy.

Trebuie să spun ce cred, Nancy, și anume că te dai peste cap degeaba. Tessa nu avea cum să nu fie

descoperită și să nu fie „pusă pe hârtie” de cineva – și de ce n-aș fi eu acel cineva? Ideea scrierii acelui articol mi-a venit în minte puţin câte puţin, pe măsură ce mergeam să stau de vorbă cu ea. Și cu adevărat am acţionat numai în virtutea Curiozităţii mele Ştiinţifice, singurul lucru pentru care nu m-aș scuza niciodată din firea mea. Pari a crede c-ar fi trebuit să-ţi cer permisiunea ori să te informez asupra tuturor planurilor și mișcărilor mele, într-un moment în care te dădeai peste cap de-a dreptul monumental în privinţa rochiei de mireasă și a petrecerii tale, a cât de multe platouri de argint aveai să primești sau mai știu eu ce.

Cât despre Tessa, greșești amarnic dacă-ţi faci impresia c-am uitat de ea după ce mi-a fost publicat articolul sau că nu m-am gândit la cum ar putea să-i afecteze viaţa. Și, de fapt, am primit un bilet de la ea, care nu afirmă că lucrurile ar fi atât de date peste cap cum le descrii tu. În orice caz, nu va mai trebui să-și facă multe griji în privinţa vieţii ei de acolo. Sunt în legătură cu niște oameni care mi-au citit articolul și care sunt foarte interesaţi. Se fac cercetări legitime în legătură cu aceste lucruri, unele aici, dar cele mai multe în State. Cred că există mai mulţi bani disponibili și mai mult interes autentic faţă de asemenea chestiuni dincolo de frontieră, așa încât investighez anumite posibilităţi de acolo – pentru Tessa, ca obiect de cercetare, și pentru mine, ca jurnalist cu preocupări ştiinţifice în această direcţie –, fie la Boston, fie la Baltimore, fie, poate, în Carolina de Nord.

Îmi pare rău că ai o părere atât de proastă despre mine. N-ai spus nimic – în afară de un singur anunţ voalat (fericit?) – despre cum îţi priește viaţa de femeie măritată. Nicio vorbă despre Wilf, dar îmi închipui că l-ai luat și pe el cu tine la Québec City și sper că v-aţi distrat. Sper că este înfloritor ca întotdeauna.

Al tău, Ollie.

Dragă Tessa.

După toate aparenţele, telefonul ţi-a fost deconectat, ceea ce o fi fost necesar, poate, cu toată celebritatea de care te bucuri. Nu vreau să sune prefăcut ce spun. Lucrurile se leagă adeseori, în ziua de astăzi, într-un mod în care nu mi-aș fi dorit. Aștept un copil – nu știu dacă ai auzit –, și asta pare să mă facă foarte irascibilă și nervoasă.

Îmi închipui că ești foarte ocupată și tulburată, cu toată lumea care vine acum să stea de vorbă cu tine. Trebuie să-ţi fie greu să continui cu tabieturile tale zilnice. Dacă se ivește vreo ocazie, mi-ar plăcea foarte mult să te văd. Așa încât, ia-o drept o invitaţie să treci cu adevărat pe la mine, dacă vreodată vii în oraș (am auzit la magazin că de-acum toate cumpărăturile ţi se livrează acasă). Nu mi-ai văzut niciodată pe dinăuntru casa cea nouă – vreau să spun, cea nou decorată și nouă pentru mine. Dacă stau să mă gândesc, nici pe cea veche – de fiecare dată, eu am fost cea care am dat fuga să te văd. Și nu de atât de multe ori pe cât mi-aș fi dorit. Viaţa e mereu așa de plină! Adunând

și risipind, ne irosim puterile. De ce ne îngăduim să fim atât de ocupaţi și omitem să mai facem lucruri pe care s-ar cuveni sau pe care ne-am dori să le facem? Ţii minte cum băteam untul amândouă cu lopăţelele de lemn? Mie-mi plăcea. S-a întâmplat când l-am adus pe Ollie să te cunoască și sper sincer că nu regreţi.

Acum, Tessa, nu vreau să crezi că-mi bag nasul ori mă amestec unde nu-mi fierbe oala, dar Ollie mi-a pomenit, într-o scrisoare, că este în legătură cu niște oameni care fac niște cercetări sau nu știu ce în State. Presupun că ţi-a spus și ţie despre asta. Nu știu la ce fel de cercetări se referă, dar trebuie să spun că mi s-a răcit sângele în vine când am citit acea parte din scrisoarea lui. Simt eu, în sufletul meu, că nu e ceva bun pentru tine să pleci de aici – dacă te gândești cumva să pleci – și să te duci undeva unde nimeni nu te cunoaşte și nu te consideră prietenă sau măcar o persoană ca oricare alta. Am ţinut neapărat să-ţi spun asta.

Și altceva ce simt că trebuie să-ţi spun, deși nu știu cum. Iată despre ce-i vorba. Cu siguranţă că Ollie nu-i un om rău, dar are o influenţă – şi acum, dacă mă gândesc bine, o are nu numai asupra femeilor, ci și asupra bărbaţilor –, și nu-i vorba că nu-și dă seama, dar nu-și asumă propriu-zis răspunderea. Ca să spun drept, nici nu-mi vine în minte vreo soartă mai rea decât să te îndrăgostești de el. Pare a dori să facă echipă cu tine în vreun fel oarecare, pentru a scrie despre tine, sau despre toate experimentele tale, sau cum se cheamă ce faci tu, și

e-n stare să se poarte foarte prietenos și natural cu tine, dar tu ai putea confunda felul în care se poartă el cu altceva, mai mult decât e de fapt. Să nu te superi pe mine, te rog, pentru că-ţi spun asta. Și vino pe la mine! Pupici. Nancy.

Dragă Nancy.

Te rog să nu-ţi faci griji în legătură cu mine. Ollie mi-a spus tot ce era de spus. Până vei primi tu acest bilet, noi vom fi căsătoriţi și ne vom afla, probabil, deja în State. Îmi pare rău că nu voi ajunge să-ţi văd pe dinăuntru casa cea nouă.

A ta prietenă, Tessa.

O GAURĂ ÎN CAP

Colinele din centrul statului Michigan sunt acoperite cu păduri de stejar. Nancy a făcut o singură vizită acolo, în toamna lui 1968, după ce frunzele stejarilor își schimbaseră culoarea, dar nu căzuseră încă de pe crengi. Ea era obișnuită cu terenuri pline de tufe de esenţe tari, nu cu păduri, cu mulţi arţari ale căror culori tomnatice erau roșul și auriul. Culorile mai închise, ca de rugină sau de vin, ale frunzelor mari de stejar nu aveau darul de a-i îmbunătăţi starea de spirit, nici măcar în lumina soarelui.

Colina pe care se afla situat spitalul particular era cu totul dezgolită de copaci și la distanţă de orice oraș, orice sat, ba chiar de orice fermă locuită. Era genul de clădire pe care o vedeai, de obicei, „transformată” în spital în unele orășele, după ce fusese casa impunătoare a vreunei familii cu greutate, ai cărei membri fie muriseră cu toţii, fie n-o mai puteau întreţine. Câte două nișe cu ferestre de-o parte și de alta a ușii de intrare, ferestre de fronton de la un capăt la celălalt, la etajul al doilea. Pereţii de cărămidă veche și patinată și lipsa oricăror tufe sau garduri vii, nici măcar o livadă de meri, doar iarba tunsă și o parcare acoperită cu pietriș.

Nici vorbă să te poţi ascunde pe undeva, dacă ai fi avut vreodată intenţia să fugi.

Un asemenea gând nu i-ar fi trecut prin minte – sau nu atât de repede – pe vremea când Wilf încă nu se îmbolnăvise.

Și-a parcat mașina lângă alte câteva, întrebându-se dacă le aparţineau membrilor personalului sau vizitatorilor. Câţi vizitatori puteau să vină într-un loc atât de izolat?

Trebuia să urci câteva trepte ca să poţi citi anunţul de pe ușa de intrare, prin care erai îndemnat să ocolești și să intri pe ușa laterală. De aproape, Nancy a văzut gratii la unele dintre ferestre. Nu la ferestrele nișelor – care, totuși, nu aveau perdele –, ci la unele ferestre de deasupra și la unele de mai jos, care ţineau de ceea ce ar fi fost o pivniţă înălţată deasupra solului.

Ușa spre care fusese îndemnată să se îndrepte se deschidea către acest nivel inferior. A sunat, apoi a bătut, apoi a încercat iarăși soneria. I s-a părut c-o auzea sunând, cu toate că nu putea fi sigură, pentru că înăuntru era un imens vacarm. A încercat mânerul ușii. Spre surprinderea ei – date fiind gratiile de la ferestre –, s-a deschis. Dintr-odată, se afla în pragul bucătăriei – bucătăria mare și aglomerată a unei instituţii, unde o mulţime de oameni spălau vasele și strângeau după masa de prânz.

Ferestrele bucătăriei nu aveau gratii. Plafonul înalt amplifica gălăgia, și pereţii și dulapurile erau vopsite cu alb. Câteva dintre becuri erau aprinse, cu toate că lumina zilei senine de toamnă inunda încăperea.

A fost observată imediat, bineînţeles. Dar nimeni n-a părut să se grăbească s-o întâmpine și să afle cu ce treburi venise.

Ea, în schimb, a recunoscut altceva. Pe lângă

apăsarea puternică pe care o exercitau lumina și zgomotul, mai era și acea senzaţie pe care o căpăta în propria ei casă în ultima vreme și de care probabil că alţii erau conștienţi, când intrau în casa ei, încă mai tare decât ea.

Senzaţia că era ceva nelalocul său, și asta într-un mod care nu putea fi corectat sau modificat, ci numai suportat – de fiecare cum se pricepea mai bine. Unii oameni renunţă imediat, când intră în asemenea locuri, nu se pricep să reziste, sunt scandalizaţi sau înfricoșaţi, simt nevoia să fugă.

Un bărbat purtând un șorţ alb și care împingea un cărucior cu un tomberon de gunoi s-a apropiat de ea. Nancy nu și-a dat seama dacă venise ca s-o întâmpine sau doar trecea prin faţa ei, dar, cum îi zâmbea și părea prietenos, i-a spus cine era și pe cine venise să vadă. El a ascultat-o, a dat din cap de câteva ori, i-a zâmbit și mai larg, după care a început să scuture din cap și și-a pus degetele peste gură – ca să-i arate că nu putea sau că-i era interzis să vorbească, precum într-un joc, apoi și-a văzut de drum, zdroncănindu-și căruciorul pe o rampă care cobora spre o pivniţă aflată și mai jos.

Era probabil unul dintre cei internaţi acolo, nu vreun angajat. Trebuie să fi fost genul de loc în care oamenii erau puși să muncească, dacă erau apţi de muncă. Ideea era că le făcea bine, și poate că așa și era.

În cele din urmă, a venit o persoană care părea să deţină o responsabilitate, o femeie cam de vârsta pe care o avea și Nancy, îmbrăcată într-un taior închis la culoare –

adică fără șorțul alb cu care erau acoperiţi cei mai mulţi dintre ceilalţi –, căreia Nancy i-a spus totul din nou. Că primise o scrisoare, că o persoană internată acolo – o persoană rezidentă, cum ţi se cerea să spui –, o numise pe ea drept cea care trebuia contactată.

Avusese dreptate când se gândise că oamenii aceia din bucătărie nu erau angajaţi.

— Dar se pare că le place să muncească aici, a zis intendenta. Sunt mândri de ce fac.

Împărţind zâmbete de avertisment în stânga și-n dreapta, i-a făcut semn lui Nancy s-o urmeze în biroul ei, care era o încăpere vecină cu bucătăria. S-a văzut clar că, în timp ce stăteau de vorbă, intendenta era nevoită să facă faţă la tot felul de întreruperi, să ia decizii în privinţa muncii la bucătărie și să rezolve plângerile ori de câte ori din spatele ușii se ivea capul câte unuia înfășurat în șorţ alb. Avea, de asemenea, de rezolvat dosarele, facturile și notiţele fix ale, într-o manieră mai degrabă dezordonată, de cârlige înfipte în perete. Plus că avea de făcut faţă unor vizitatori precum Nancy.

— Am verificat în registrele vechi pe care le avem și am scos numele persoanelor care ni s-au dat ca fiind rude…

— Eu nu sunt rudă, a zis Nancy.

— …sau ce-or fi, și am expediat scrisori precum cea pe care aţi primit-o ca să obţinem anumite lămuriri asupra felului în care se dorește să fie tratate aceste cazuri. Trebuie să vă spun că n-am căpătat prea multe răspunsuri.

Frumos din partea dumneavoastră c-aţi venit cu mașina până aici.

Nancy a întrebat-o ce voia să spună prin „aceste cazuri”.

Intendenta i-a spus că trăiau acolo oameni, și încă de ani buni, care poate că n-aveau ce să caute la ei.

— Vă rog să înţelegeţi că eu sunt nouă aici, a zis ea, dar vă voi spune ceea ce știu.

În opinia ei, stabilimentul acela fusese o adunătură, efectiv, de oameni care erau cu adevărat bolnavi mintal, sau senili, sau care nu s-ar mai fi dezvoltat niciodată normal, indiferent din ce punct de vedere, sau de oameni ale căror familii nu mai puteau sau nu mai voiau să aibă de-a face cu ei. Fuseseră dintotdeauna, și încă mai erau, de toate soiurile. Problemele grave se aflau, toate, în aripa de nord, bine păzită.

La origini, fusese un spital particular, aflat în proprietatea și sub conducerea unui doctor. După ce el murise, familia – familia doctorului – îl preluase și dăduse de înţeles că avea propriile ei metode de a face ca lucrurile să meargă. Stabilimentul fusese parţial transformat într-un spital caritabil și se făcuseră anumite aranjamente mai puţin obișnuite pentru a se obţine subsidii pentru cazuri sociale în favoarea unor pacienţi care nu erau deloc niște cazuri sociale. Unii dintre cei încă aflaţi în cărţi muriseră, de fapt, iar alţii nu deţineau motivaţiile sau documentaţia potrivite pentru a se găsi acolo. Mulţi dintre ei, bineînţeles, munceau ca să se întreţină, iar acest lucru se

putea dovedi – ba chiar era – bun pentru moralul lor, deși era, totuși, absolut incorect și contrar legii.

Iar acum, problema era că avusese loc o investigaţie la sânge și întregul stabiliment urma să fie închis. Clădirea era depășită, oricum. Avea capacitatea prea mică, plus că lucrurile nu se mai făceau așa în ziua de astăzi. Cazurile grave urmau să fie trimise într-o unitate mult mai mare, la Flint sau Lansing – nu se luase încă o hotărâre definitivă – altele puteau ajunge în adăposturi, în cămine pentru grupuri mici, cum era tendinţa de la o vreme, și mai erau câte unii care s-ar fi putut descurca dacă erau plasaţi la rude.

Tessa era considerată a fi un asemenea caz, din ultima categorie.

Pare-se că necesitase niște tratamente cu electricitate când fusese adusă, dar de foarte multă vreme nu i se mai dăduse decât o medicaţie dintre cele mai ușoare.

— Tratamente-șoc? a întrebat Nancy.

— Poate că *terapie* de șoc, a zis intendenta, de parcă aici ar fi fost marea diferenţă. Spuneţi că nu sunteţi rudă. Asta înseamnă că nu aveţi de gând s-o luaţi.

— Am un soţ… a zis Nancy. Am un soţ care este… care ar trebui să fie într-un asemenea loc, bănuiesc, dar am eu grijă de el acasă.

— A… deci așa, a zis intendenta, scoţând un oftat care nu voia să sugereze că n-ar fi crezut, dar nici că-i părea rău. Și mai este o problemă – că, după toate aparenţele, nici nu are cetăţenia noastră. Ea, cel puţin, crede că nu –

deci presupun că nu vă interesează s-o vedeţi acum?

— Ba da, i-a spus Nancy. Ba da, vreau s-o văd. Pentru asta am venit.

— A, bine. Este chiar aici, după colţ, la brutărie. Lucrează la brutărie, aici, de ani de zile. Am impresia că exista un brutar angajat la început, dar, când a plecat el, n-a mai fost angajat niciun altul – n-a mai trebuit, dacă era Tessa.

Când s-a ridicat în picioare, a zis:

— Uitaţi: poate că vreţi să bag eu capul după o vreme și să vă spun că am ceva de vorbit cu dumneavoastră. Ca să puteţi ieși din scenă. Tessa e foarte deșteaptă şi-şi dă seama dincotro bate vântul, așa că s-ar putea întrista văzând că plecaţi fără ea. Deci, vă pot oferi eu posibilitatea să vă strecuraţi pe ușă-afară.

Tessa nu încărunţise pe de-a întregul. Buclele și le ţinea strânse la spate cu un fileu, lăsându-și la vedere fruntea neridată, lucioasă, chiar și mai lată, mai înaltă și mai albă decât i-o știa Nancy. Și trupul i se lăţise. Avea sâni mari, care arătau pietroși ca niște bolovani strânși în ţinuta ei albă de brutar, și, cu toată această povară, cu toată poziţia ei din acel moment – aplecată peste o masă și rostogolind un cocoloș mare de aluat –, avea umerii pătrăţoși, impunători.

În afară de ea, în brutărie nu se mai afla decât o fată – ba nu, o femeie – înaltă, slabă, cu trăsături ascuţite, al cărei chip drăguţ era întruna contorsionat de niște grimase bizare.

— A, Nancy, tu ești, a zis Tessa, vorbind absolut firesc, deși cu acea vagă reţinere galantă, cu acea intimitate involuntară a celor care duc pe picioare un trup nobil. Mai termină, Elinor! Nu fi caraghioasă! Du-te și adu-i un scaun prietenei mele!

Văzând că Nancy avea de gând s-o îmbrăţișeze, cum făcea lumea de la o vreme, s-a neliniștit:

— A, nu, că sunt plină de făină. Și mai e ceva. Să nu te muște cumva Elinor. Lui Elinor nu-i place când oamenii devin foarte prietenoși cu mine.

Elinor se întorsese în mare grabă cu scaunul. Nancy a privit-o dinadins drept în ochi și i-a vorbit frumos:

— Mulţumesc foarte mult, Elinor.

— Nu vorbește, i-a răspuns Tessa. În schimb, este ajutorul meu de nădejde. Nu m-aș descurca fără ea, nu-i așa, Elinor?

— Ei, a zis Nancy, mă mir să văd că mă recunoști. Am albit, nu glumă, din vremurile bune.

— Da, mă întrebam dacă aveai de gând să vii, a zis Tessa.

— Puteam să fi și murit, mă gândesc. O mai ţii minte pe Ginny Ross? A murit.

— Da.

Blat de plăcintă – asta făcea Tessa. A rupt un gogoloi de cocă și l-a întins pe o tavă rotundă din tablă, apoi a ridicat în sus tava, a răsucit-o cu îndemânare pe o singură mână și a tăiat coca de peste margini cu un cuţit pe care-l ţinea cu cealaltă mână. A făcut același lucru de mai multe

ori, din ce în ce mai repede. Apoi a zis:

— Wilf n-a murit?

— Nu, n-a murit. Dar a cam luat-o cu minţile pe dealuri, Tessa – și Nancy și-a dat seama prea târziu că nu dăduse dovadă de tact spunând așa ceva, drept care a încercat să destindă puţin atmosfera: A căpătat niște obiceiuri stranii, dragul de Wolfie.

Mulţi ani tot încercase să-i spună Wolfie[59] lui Wilf, gândindu-se că numele s-ar fi potrivit cu bărbia lui prelungă, cu mustaţa subţire și cu ochii deschiși la culoare și încruntaţi. Dar lui nu-i plăcuse, o bănuise de batjocură, așa încât ea renunţase. Acum, însă, el nu se mai supăra, iar ea, numai să rostească numele acela, și îndată se simţea mai senină și mai tandră cu el, ceea ce-i era de ajutor, în condiţiile date.

— De exemplu, a căpătat aversiune faţă de covoare.

— De covoare?

— Merge numai pe lângă pereţi, uite-așa, a zis Nancy și a desenat un dreptunghi prin aer. Trebuie să mut mobilele de la perete. De jur-împrejur și iar împrejur.

Și, pe neașteptate, oarecum cerându-și scuze, a început să râdă.

— A, sunt și pe-aici unii care fac la fel, a zis Tessa, încuviinţând din cap, cu aerul știutor al celui dinăuntru. Nu vor să existe nimic între ei și perete.

— Și e foarte dependent. Toată ziua numai: „Unde-i Nancy?” – atât aud. Sunt singura în care mai are încredere

[59] Textual: „Lupușor”.

în ziua de astăzi.

— E violent? a intervenit iar Tessa pe un ton de profesionistă, de cunoscătoare.

— Nu. În schimb, e suspicios. Crede că intră niște oameni în casă și ascund lucrurile de el. Crede că umblă câte cineva și schimbă ora la ceasuri, ba chiar și ziua înscrisă pe ziare. Pe urmă, se enervează brusc, dacă eu îi pomenesc de problema medicală a nu știu cui și pun un diagnostic de moment. Mare ciudăţenie mai e și mintea omului!

Aoleu! Altă ditamai lipsa de tact.

— E tulburat, dar nu-i violent.

— Asta-i bine.

Tessa a pus jos tava cu blatul de plăcintă și a început să întindă peste el umplutură dintr-o cutie mare de conserve, pe care scria doar atât: „Afine” – fără marca vreunui producător. Umplutura părea destul de subţire și cleioasă.

— Uite-aici, Elinor, a zis ea. Uite-ţi resturile.

Elinor stătuse proţăpită chiar în spatele scaunului pe care se așezase Nancy – iar Nancy avusese grijă să nu se întoarcă și să nu se uite la ea. Elinor s-a strecurat pe lângă masa de brutărie, fără să-și ridice privirile, și a început să frământe la un loc bucăţelele de aluat pe care Tessa le tăiase cu cuţitul.

— Omul ăla, în schimb, a murit, a zis Tessa. Măcar atâta lucru știu.

— Care om? Despre cine vorbești?

— Omul ăla. Prietenul tău, ăla.

— *Ollie?* Vrei să spui că Ollie a murit?

— Nu știai? a zis Tessa.

— Nu. Deloc.

— Mă gândeam că tu trebuia să știi. Nici Wilf nu știa?

— Nici Wilf nu *știe*, a zis Nancy automat, luându-i apărarea soţului ei prin simplul fapt că-l plasa printre cei vii.

— Mă gândeam că el trebuia să știe, a zis Tessa. Nu erau rude între ei?

Nancy nu i-a răspuns. Bineînţeles c-ar fi trebuit să-și închipuie că Ollie murise dacă Tessa era într-un asemenea loc.

— Presupun c-o fi ţinut vestea pentru el, atunci, a zis Tessa.

— Wilf s-a priceput mereu să ţină pentru el, a zis Nancy. Când s-a întâmplat? Erai cu el?

Tessa a scuturat din cap, ca și cum ar fi vrut să zică nu – sau că nu știa.

— Ei, deci când? Ce ţi-au spus?

— Nu mi-a spus nimeni. Niciodată nu mi se spune nimic.

— Ah, Tessa!

— Am avut o gaură în cap. Am avut-o multă vreme.

— Asta-i la fel ca pe-atunci, când știai tu diverse lucruri? a zis Nancy. Ţii minte cum le știai?

— Mi-au băgat gaz.

— Cine? a zis Nancy încruntată. Cum adică ţi-au băgat

gaz?

— Cei care erau șefi aici. Mi-au băgat ace.

— Ai spus gaz.

— Mi-au băgat și ace, și gaz. Ca să mă vindece la cap. Și ca să mă facă să nu mai ţin minte. Unele lucruri mi le-aduc aminte, dar nu reușesc să spun și când s-au întâmplat. Am avut acea gaură în cap foarte multă vreme.

— Ollie a murit înainte să vii tu aici sau după? Nu *ţii minte* cum a murit?

— Ba da, l-am văzut. Avea capul înfășurat într-o haină neagră. Și o frânghie legată în jurul gâtului. Asta i-a făcut cineva – și a strâns din buze câteva momente. Cineva care ar fi trebuit să ajungă pe scaunul electric.

— Poate a fost vreun vis urât pe care l-ai avut. Se prea poate să fi amestecat ce-ai visat cu ce s-a întâmplat de fapt.

Tessa și-a înălţat bărbia, ca și cum ar fi vrut să pună lucrurile la punct.

— Nu-i vorba de asta. Nu sunt chiar atât de zăpăcită.

Tratamentele-șoc, s-a gândit Nancy. Tratamentele-șoc îţi lăsau găuri în memorie? Precis exista ceva în scripte. Trebuia să se ducă și să stea iarăși de vorbă cu intendenta.

S-a uitat la ce făcea Elinor cu bucăţelele de aluat căzute. Le modelase cu dexteritate, făcându-le capete, urechi și cozi. Niște șoricei de cocă.

Dintr-o mișcare bruscă și rapidă, Tessa a făcut crestături de aerisire în blaturile de sus ale plăcintelor. Șoriceii au fost băgaţi la cuptor odată cu ele, pe o tavă de

tablă separată.

Pe urmă, Tessa și-a întins mâinile și a rămas nemișcată, așteptând ca Elinor să vină cu un prosop de bucătărie ud și să i le șteargă de resturile de cocă lipicioasă și de praful de făină.

— Scaun, a zis Tessa, cu jumătate de glas.

Elinor a adus un scaun și l-a depus la capătul mesei, lângă cel pe care stătea Nancy, ca să poată sta jos și Tessa.

— Și-ai putea să te duci, eventual, și să ne faci câte un ceai, a zis Tessa. Nu-ţi face griji, aruncăm noi o privire la bunătăţile tale. Stăm cu ochii pe șoriceii tăi.

După care s-a întors către Nancy:

— Hai să lăsăm toate lucrurile-astea de care vorbeam. Nu erai pe cale să ai un copil, ultima dată când am auzit vești despre tine? Ce-a fost, băiat sau fată?

— Băiat, a zis Nancy. Asta a fost cu mulţi, mulţi ani în urmă. Și, după el, am avut două fete. Sunt mari cu toţii acum.

— Când ești aici, nu-ţi dai seama de cum trece timpul. Asta poate fi o binecuvântare sau poate să nu fie, nu știu. Și ce fac ei acum?

— Băiatul…

— Cum i-ai spus?

— Alan. Și el a urmat medicina.

— E doctor. Asta-i bine.

— Fetele sunt măritate amândouă. Bine, și Alan e însurat.

— Și, deci, cum le cheamă? Pe fete?

— Susan și Patricia. S-au făcut surori medicale amândouă.

— Le-ai ales nume frumoase.

A sosit ceaiul – într-un asemenea loc, probabil că tot timpul era câte un ceainic la fiert –, și Tessa l-a turnat.

— Nu-s cele mai bune porţelanuri din lume, a zis ea, luându-și o ceașcă puţin ciobită.

— Sunt foarte bune, a zis Nancy. Mai ţii minte ce erai în stare să faci? Știai anumite lucruri. Când oamenii își pierdeau lucrurile, tu erai capabilă să le spui unde se aflau.

— A, nu, a zis Tessa. Mă prefăceam doar.

— Nu se poate să te fi prefăcut.

— Mă iau durerile de cap când vorbesc despre asta.

— Îmi pare rău.

Intendenta și-a făcut apariţia în cadrul ușii.

— Nu vreau să vă deranjez de la ceai, a zis ea către Nancy. Dacă nu vă supăraţi, poate veniţi la mine în birou pentru o clipă, după ce terminaţi aici…

Tessa n-a așteptat nici măcar ca intendenta să se îndepărteze destul cât să n-o audă:

— Ca să nu trebuiască să-ţi iei rămas-bun de la mine, a zis ea, părând împăcată cu faptul că repeta o glumă cunoscută. Ăsta-i un truc de-al ei. Toată lumea i-l știe. Bănuiam că n-ai venit să mă scoţi pe mine de-aici. Cum ai putea?

— N-are nimic de-a face cu tine, Tessa. Problema-i că-l

am pe Wilf.

— Așa este.

— Merită și el ceva. Mi-a fost un soţ bun, atât de bun cât s-a priceput el să fie. Mi-am promis, în sinea mea, să nu-l duc niciodată să-i internez în vreun azil.

— Nu. Fără aziluri, a zis Tessa.

— Ah! Ce prostie am spus!

Tessa îi zâmbea, și Nancy a văzut în acest zâmbet același lucru care fusese o enigmă pentru ea cu mulţi ani înainte: nu propriu-zis aere de superioritate, ci o extraordinară și nefondată bunăvoinţă.

— Ai fost bună să vii să mă vizitezi, Nancy. După cum vezi, mi-am păstrat sănătatea. Nu-i puţin lucru. Hai, du-te și vezi ce vrea femeia aia!

— Nici nu mă gândesc să mă duc să văd ce vrea, a zis Nancy. Şi n-am de gând să mă fofilez. Am intenţia foarte clară să-mi iau rămas-bun de la tine.

Așa încât, acum nu mai putea sub nicio formă să încerce să afle de la intendentă câte ceva despre ce-i spusese Tessa și, oricum, nu știa dacă se cuvenea s-o întrebe – era ca și cum ar fi vorbit-o pe la spate pe Tessa, și risca să se lase cu cine știe ce represalii. Nimeni nu putea ști ce anume ar fi putut provoca represalii într-un asemenea loc.

— Bine, dar să nu-ţi iei rămas-bun până nu guști un șoricel făcut de Elinor. Șoriceii orbi ai lui Elinor. Ea vrea să iei unul. Acum te place. Și să nu te impacientezi – am eu grijă să aibă mâinile sănătoase și curate.

Nancy a mâncat șoricelul și a asigurat-o pe Elinor că era foarte bun. Elinor a consimţit să dea mâna cu ea, după care a făcut același lucru și Tessa.

— Dacă n-ar fi mort, a zis Tessa pe un ton absolut rezonabil și robust, de ce n-ar fi venit să mă scoată de-aici? A zis că vine.

Nancy a încuviinţat din cap și a zis:

— O să-ţi scriu.

Și chiar avea de gând, numai că Wilf a devenit o asemenea grijă pentru ea, de cum s-a întors acasă, și toată vizita în Michigan a devenit așa o sursă de tulburare pentru ea și, totuși, atât de neverosimilă, încât nu i-a mai scris.

UN PĂTRAT, UN CERC, O STEA

Într-o zi de vară târzie de la începutul anilor șaptezeci, o femeie mergea prin Vancouver, un oraș în care nu mai fusese niciodată și pe care, din câte-și dădea seama, nu avea să-l mai vadă niciodată. Mersese pe jos, de la hotelul ei din centru, peste podul de pe strada Burrard și, după o vreme, ajunsese pe Bulevardul Patru. Pe vremea aceea, Bulevardul Patru era o arteră dedicată magazinelor mici, care vindeau tămâie, cristaluri, flori de hârtie uriașe, afișe cu Salvador Dalí și Iepurele Alb[60], precum și haine la preţuri mici, ori foarte subţiri și viu colorate, ori în culori pământii și greoaie ca niște pături, confecţionate în zone sărace și legendare ale lumii. Muzica difuzată în aceste magazine te lua cu asalt – părea cât pe-aci să te doboare –, de îndată ce intrai. La fel și mirosurile străine, dulcege, și prezenţa indolentă a unor băieţi și fete, sau tineri bărbaţi și femei, care practic își stabiliseră sălașul pe trotuar. Femeia respectivă auzise și citise despre această cultură a tinerilor, cum credea ea că se numea. Era vizibilă deja de mai mulţi ani și, de fapt, se spunea c-ar fi fost pe cale să apună. Dar ea nu se văzuse niciodată silită să-și croiască drum printr-o asemenea concentrare de acea cultură, nici nu se găsise, după toate aparenţele, singură-cuc în mijlocul ei.

Avea șaizeci și șapte de ani și atât de slabă era, încât

[60] Personaj din romanul *Alice în Ţara Minunilor (*1865) de Lewis Carroll.

mai că-i dispăruseră șoldurile și pieptul. Umbla cu pasul apăsat, cu capul împins înainte și întorcându-și privirile într-un mod provocator, cercetător.

Nu părea să existe nicio persoană, atâta cât se putea vedea cu ochii de jur-împrejur, care să fi fost cu mai puţin de treizeci de ani mai tânără decât ea.

Un băiat și o fată s-au apropiat de ea cu un aer de solemnitate, care părea, totuși, oarecum prostească. Aveau pe creștetele capetelor niște coroniţe din panglici împletite. Voiau ca ea s-a le cumpere un mic sul de hârtie.

I-a întrebat dacă sulul conţinea cumva soarta ei.

— Poate că da, i-a răspuns fata, la care băiatul a zis, pe un ton de reproș:

— Conţine înţelepciune.

— A, în cazul ăsta… le-a spus Nancy și a depus un dolar într-o șapcă brodată, pe care i-o întindeau. Și-acum, spuneţi-mi cum vă cheamă, a zis ea, cu un rânjet pe care nu și l-a putut reţine și la care nu i s-a răspuns.

— Adam și Eva, i-a spus fata, care a luat bancnota și a vârât-o printr-o parte oarecare a veșmântului care o acoperea.

— „Adam și Eva și Trage-de-sfoară s-au dus la râu într-o sâmbătă seară…”[61], a zis Nancy.

Dar cei doi s-au întors și au plecat, dispreţuitori și dezgustaţi peste măsură.

Și cam asta a fost. Nancy a plecat și ea mai departe. O fi existând vreo lege care-mi interzice să fiu aici?

---

[61] Versuri dintr-o poezioară pentru copii.

În vitrina unei cafenele minuscule era o inscripţie. Nancy nu mâncase nimic de la micul dejun luat la hotel. Acum trecuse de ora patru. S-a oprit să vadă la ce se făcea reclamă.

„Binecuvântată fie iarba!” Dincolo de aceste cuvinte mâzgălite, era o fiinţă încruntată, ridată, aproape înlăcrimată, cu părul rărit, care parcă-i fugea de pe frunte și de pe obraji. Un păr cu aspect uscat, de un brun roșcat palid. Întotdeauna fă-te mai deschisă la culoare decât părul tău natural, îi spusese coaforul. Culoarea ei naturală era închisă, un șaten sumbru, bătând spre negru.

Ba nu, nu era. Culoarea ei naturală de-acum era căruntul.

Ţi se întâmplă numai de câteva ori în viaţă – cel puţin, dacă ești femeie, numai de câteva ori – să dai așa peste tine însăţi, fără să fii pregătită dinainte. Era la fel de rău ca în acele coșmaruri în care se vedea pe sine mergând pe stradă în cămașă de noapte sau purtând cu nonșalanţă numai bluza de la pijama.

În ultimii zece sau cincisprezece ani, își rezervase, cu siguranţă, timp suficient pentru a-și privi propriul chip sub o lumină dură, ca să vadă mai bine ce fard i s-ar fi potrivit sau să hotărască dacă era, fără niciun dubiu, momentul să înceapă să-și vopsească părul. Dar niciodată nu avusese parte de un asemenea șoc, de o situaţie în care vedea nu doar niște mai vechi sau mai noi defecte sau vreun declin care nu mai putea fi trecut cu vederea, ci o persoană cu desăvârșire străină.

O persoană pe care n-o cunoștea și nici nu voia s-o cunoască.

Și-a mai descreţit expresia feţei de îndată, bineînţeles, și a observat o ameliorare. Ar fi putut spune după aceea că se recunoștea pe sine. Și a început prompt să-și facă planuri care să-i redea speranţa, de parcă n-ar mai fi avut nicio clipă de pierdut. Trebuia neapărat să-și dea părul cu fixativ, ca să nu i se mai vânture în jurul feţei chiar așa. Îi trebuia o nuanţă de ruj mai bine definită. Un corai luminos – de care aproape că nu se mai găsea în ziua de astăzi – în locul acestui oribil maroniu-rozaliu, mai la modă și care te făcea să pari aproape despuiată. Hotărârea de a găsi toate cele de care avea nevoie a făcut-o să se răsucească pe călcâie brusc – zărise o drogherie cu vreo trei sau patru străzi în urmă –, iar dorinţa de a nu mai trece pe lângă Adam și Eva, să traverseze pe cealaltă parte a străzii.

Dacă nu s-ar fi întâmplat acest lucru, întâlnirea n-ar fi avut loc.

O altă persoană în vârstă venea înspre ea pe trotuar. Un bărbat, nu foarte înalt, dar drept și musculos, chel în creștetul capului, unde avea o coroană de păr alb și fin, răvășit în toate direcţiile, la fel cum era și al ei. Avea o cămașă de dril desfăcută la gât, o jachetă și niște pantaloni vechi. Nu purta nimic care să-l facă să pară c-ar fi încercat să semene cu tinerii de pe stradă – nu părul strâns în coadă, nu basma la gât, nu blugi. Și totuși, nicio clipă n-ar fi putut fi confundat cu genul de bărbat pe care-l vedea ea zilnic, în ultimele două săptămâni.

Aproape imediat și-a dat seama. Era Ollie. Dar s-a oprit în loc, având motive serioase de a crede că nu se putea să fie adevărat.

Ollie. În viaţă. Ollie.

Iar el a zis:

— Nancy!

Expresia de pe chipul ei (după ce trecuse peste o clipă de groază pură, pe care el nu păruse c-ar fi remarcat-o) trebuie să fi fost foarte asemănătoare cu expresia de pe chipul lui. Nu-i venea să creadă, îi venea să râdă, s-ar fi scuzat.

De ce să se fi scuzat? Pentru faptul că nu se despărţiseră prieteni, că nu păstraseră legătura unul cu altul în toţi acei ani? Sau pentru schimbările care se petrecuseră cu fiecare dintre ei, pentru felul cum erau obligaţi să se prezinte acum, lipsiţi de orice speranţă?

Nancy avea mai multe motive să fie șocată decât avea el, asta cu siguranţă. Dar nu voia să aducă acest subiect în discuţie, măcar o vreme. Măcar până-și lămureau poziţiile unul faţă de altul.

— Sunt aici doar peste noapte, a zis ea. Vreau să zic, de azi-noapte, şi-o să mai fiu și la noapte. Am fost într-o croazieră în Alaska. Eu și toate celelalte văduve bătrâne. Wilf a murit, știi asta. De-aproape un an a murit. Mor de foame. Am umblat și-am tot umblat. Nici nu știu cum am ajuns aici – după care, mai mult decât prostește, a mai zis: Nu știam că trăiești aici.

Pentru că nu crezuse c-ar mai fi trăit pe nicăieri. Dar

nu fusese nici absolut sigură că murise. Din câte reușise ea s-a reconstituie, Wilf nu primise nicio veste în acest sens. Cu toate că nu putea scoate mare lucru de la Wilf, el se dusese cu minţile undeva unde ea n-ar fi putut ajunge – și asta chiar în acel interval scurt în care făcuse plimbarea până în Michigan, s-o vadă pe Tessa.

Ollie îi spunea între timp că nu locuia în Vancouver, că și el se afla în oraș doar pentru scurtă vreme. Venise pentru ceva medical, ceva doar de rutină, la spitalul de acolo. Pe insula Texada[62] locuia. Unde venea asta, i-a spus el, era prea complicat să-i explice. Îi spunea doar atât: că trebuia să ia trei bărci, trei feriboturi, ca să ajungă de unde erau ei până acolo.

A condus-o apoi la o furgonetă Volkswagen de un alb murdar, pe care o avea parcată pe o stradă laterală, și au plecat împreună spre un restaurant. Furgoneta mirosea a ocean, i s-a părut ei, a pește, alge de mare și cauciuc. Și s-a dovedit că el nu mai mânca decât pește, niciodată carne. Restaurantul, care nu avea mai mult de șase măsuţe, era japonez. Un japonez cu mutra simpatic-abătută a unui tânăr preot ciopârţea pește cu o viteză înspăimântătoare în spatele tejghelei. Ollie i-a strigat:

— Cum îţi merge, Pete? iar tânărul i-a strigat și el:

— Fan-tas-tic! pe un ton ironic nord-american, fără să-și încetinească ritmul câtuși de puţin. Pe Nancy a străfulgerat-o un sentiment de neplăcere – poate fiindcă

[62] Cea mai mare dintre insulele situate în strâmtoarea Georgia din provincia canadiană Columbia Britanică.

Ollie rostise numele tânărului aceluia, care nu-i răspunsese la fel, rostindu-i numele? Și fiindcă spera ca Ollie să nu fi observat că ea observase lucrul ăsta? Unii oameni – unii bărbaţi – aveau acest obicei, de a se da prieteni cu lumea din magazine și restaurante.

Nu suporta nici măcar gândul de a mânca pește crud, așa că ea și-a luat tăieţei. Cu beţișoarele nu se descurca prea bine – parcă nu erau la fel ca beţișoarele chinezești cu care mâncase o dată sau de două ori –, dar altceva nu i s-a oferit.

Odată ce se instalaseră, ar fi fost cazul să vorbească despre Tessa. Deși ar fi fost poate mai potrivit să aștepte să-i spună el ceva.

Așa încât a început să-i vorbească despre croazieră. A zis că n-ar mai fi făcut așa ceva pentru nimic în lume. Și nu era vorba de vreme, deși avuseseră parte și de vreme proastă, cu ploaie și o ceaţă prin care nu vedeai nimic. Văzuseră destul, ăsta-i adevărul, cât să le ajungă pentru o viaţă întreagă. Munte după munte, insulă după insulă, și stânci, și apă, și copaci. Și toată lumea zicea: nu-i așa că-i uluitor? Nu-i așa că-i nemaipomenit?

Nemaipomenit, nemaipomenit, nemaipomenit. Uluitor.

Văzuseră urși, foci, lei de mare, o balenă. Toată lumea făcuse poze. Nădușind, și-njurând, și temându-se ca nu cumva minunile lor de aparate foto noi-nouţe să funcţioneze prost. Și, pe urmă, coborârile de pe vas și mersul cu trenul pe celebra cale ferată către celebrul oraș de căutători de aur, și alte poze, și actori îmbrăcaţi ca în

anii de glorie opt sute nouăzeci – și ce făceau acolo cei mai mulţi? Se puneau la coadă, să cumpere zahăr caramel.

Cântările din tren. Și chefurile cu băutură de pe vapor. Unii o luau cu băutul de la micul dejun. Jocuri de cărţi, de noroc. Serate dansante în fiecare zi, cu câte zece babe la fiecare boșorog.

— Și toate eram coafate cu panglici, cârlionţate, împopoţonate, pieptănate umflat, ca niște căţei la concurs. Crede-mă, era o concurenţă dată naibii!

Ollie a râs în diverse puncte ale povestirii ei, cu toate că l-a surprins, la un moment dat, uitându-se nu la ea, ci spre tejghea, cu un aer nerăbdător și nepăsător. Supa şi-o terminase și poate că se gândea la ce mai urma. Poate că și el, ca și alţi bărbaţi, se simţea desconsiderat dacă nu i se aducea mâncarea cu promptitudine.

Nancy își tot scăpa tăieţeii.

— Și mă gândeam: „Doamne, Dumnezeule, ce caut eu, ce-aș putea eu să caut aici?” Toată lumea îmi spusese că trebuia să evadez. Wilf nu mai fusese în apele lui timp de câţiva ani, și eu îl îngrijisem acasă. După ce a murit, mi s-a spus că trebuie să ies și eu în lume, să fac și alte lucruri. Să mă fac membră a Clubului Cărţii pentru Vârstnici, să iau parte la Plimbările în Natură pentru Vârstnici, să mă înscriu la Pictura în Acuarelă. Ba chiar și la Vizitatorii Voluntari pentru Vârstnici, care se duc și stau pe capul unor biete fiinţe fără apărare, de prin spitale. Și, cum eu n-am avut chef să fac nimic din toate astea, au început cu toţii să-mi spună: „Du-te, du-te!” Inclusiv copiii mei. Cică

aveam nevoie de-o vacanţă totală. Așa c-am șovăit eu ce-am șovăit, și nu știam unde anume și cum să mă duc, și cineva mi-a spus: „Uite, ai putea să pleci într-o croazieră”. Și m-am gândit și eu: „Bun, aș putea să plec într-o croazieră”.

— Interesant, a zis Ollie. Nu cred că pe mine pierderea unei soţii m-ar putea face să-mi treacă prin minte măcar să plec într-o croazieră.

— Bravo ţie! a zis Nancy, practic pe nerăsuflate.

Și iar a așteptat ca el să spună ceva despre Tessa, dar lui îi sosise peștele și era de-acum ocupat cu el. A încercat s-o convingă și pe ea s-a guste puţin.

Ea n-a vrut. Ba chiar, a renunţat cu totul să mai mănânce. Și-a aprins o ţigară.

I-a spus lui Ollie că urmărise dintotdeauna și așteptase ceva ce-ar mai fi scris el după acel articol care făcuse furori. Și care dovedise că era un bun scriitor, a mai adăugat.

El a privit-o profund surprins câteva clipe, ca și cum n-ar mai fi ţinut minte la ce se referea ea. Pe urmă, a scuturat din cap, cu un aer uimit, și a zis că asta fusese cu mulţi, foarte mulţi ani în urmă.

— Nu era ceea ce-mi doream cu adevărat.

— Ce vrei să spui cu asta? s-a mirat Nancy. Nu ești la fel cum erai odată, nu-i așa? Nu mai ești același om.

— Bineînţeles că nu.

— Adică… e ceva diferit la tine, ceva esenţial, ceva fizic. Ești construit altfel. Umerii, de pildă. Sau nu mai ţin

eu minte corect?

El i-a spus că așa era, chiar așa. Realizase la un moment dat că-și dorea o viaţă mai degrabă fizică. Ba nu. Iată ce se întâmplase, în ordine: avusese o revenire a vechiului demon (ea și-a imaginat că vorbea de tuberculoză) și realizase că nu făcea decât lucruri din categoria celor greșite, așa că se schimbase. Asta fusese cu mulţi ani în urmă. Se băgase ucenic la un constructor de ambarcaţiuni. Pe urmă, se asociase cu un tip care se ocupa cu pescuitul de mare adâncime. Căutase ambarcaţiuni pentru un multimilionar. Asta se întâmpla în Oregon. Pe urmă, își căutase iarăși de lucru în Canada și se aţinuse pe-acolo – prin Vancouver – o vreme, după care pusese mâna pe o bucăţică de pământ în Sechelt, pe ţărm, când încă se mai vindea ieftin. Se băgase într-o afacere cu caiace. Construcţie, închiriere, vânzare, lecţii. După o vreme, începuse să aibă impresia că prea era multă lume în Sechelt, așa că-i dăduse pământul unui prieten – practic pe nimic. El însuși era singura persoană despre care auzise vreodată că nu făcuse bani, deși avea pământ în Sechelt.

— Dar nu banii mă interesează în viaţă, a zis el.

Auzise despre loturile de pământ pe care le puteai obţine pe insula Texada. Iar acum, stătea mai mult pe-acolo. Făcea câte una și-alta, ca să-și câştige existenţa. Se mai ocupa și de caiace, și de pescuit. Se mai angaja pe ici, pe colo, ca meșter, constructor de case, tâmplar.

— Mă descurc, a zis el.

I-a descris cum arăta casa pe care şi-o construise, o colibă, după toate aparenţele, pe din afară, dar încântătoare pe dinăuntru, cel puţin pentru el. Un spaţiu de dormit, cu o ferestruică rotundă. Tot ce-i trebuia exact acolo unde i-ar fi fost la îndemână, totul la vedere, nimic în dulapuri. La câţiva paşi de casă, avea o cadă de baie îngropată în pământ, în mijlocul unui strat de ierburi frumos mirositoare. Apa fierbinte şi-o căra până acolo cu găleţile și lâncezea în ea sub cerul liber, chiar și în timpul iernii.

Cultiva legume, pe care le împărţea cu căprioarele.

În timp ce el îi povestea lucrurile-astea, pe Nancy o încerca un sentiment de nefericire. Nu era vorba că nu-l credea – în ciuda unicei discrepanţe majore. Era, mai degrabă, un sentiment de mirare din ce în ce mai pronunţată, apoi de dezamăgire. Vorbea în felul în care vorbeau și alţi bărbaţi. (De pildă, un bărbat cu care-și petrecuse o parte a timpului pe vasul de croazieră – unde nu fusese chiar atât de încăpăţânat-distantă, chiar atât de nesociabilă, cum îi dăduse de înţeles lui Ollie.) o mulţime de bărbaţi nu aveau niciodată vreun cuvânt de spus despre vieţile lor, dincolo de când și unde. În schimb, erau alţii, mai în pas cu moda, care-ţi veneau cu asemenea discursuri aparent spontane, și totuși exersate, prin care voiau să spună că vieţile lor fuseseră drumuri într-adevăr accidentate, dar că necazurile avuseseră darul să le indice calea către mai bine, că-și învăţaseră lecţiile și că se trezeau dimineaţa bucuroși, fără umbră de îndoială.

Nu avea nimic împotrivă să-i audă pe alţi bărbaţi vorbind așa – de obicei, reușea să se gândească la altceva –, dar, auzindu-l pe Ollie, care se apleca peste măsuţa șubredă și peste platoul de lemn cu bucăţele de pește alarmante, o cuprindea o întreagă tristeţe.

Nu mai era unul și-același. Cu siguranţă nu mai era.

Dar ea, în schimb? Vai, necazul era, în cazul ei, că ea chiar *era* una și-aceeași. Vorbindu-i despre croazieră, se înfierbântase toată – îi făcuse plăcere să se asculte pe ea însăși vorbind, să urmărească descrierea care i se revărsa pe gură. Nu-i vorbă, că nu acesta era felul în care-i vorbise mai demult lui Ollie, mai degrabă era felul în care şi ar fi dorit să-i vorbească și felul în care-i vorbise, în mintea ei, după ce el plecase. (Abia după ce-i trecuse furia în privinţa lui, bineînţeles.) Uneori, se mai întâmpla câte ceva care o făcea să se gândească: îmi pare rău că nu pot să-i spun asta lui Ollie. Când vorbea cu alţi oameni așa cum își dorea ea, se mai întâmpla să meargă prea departe. Parcă-i vedea ce gândeau: „sarcastică”, sau „critică”, sau chiar „înverșunată”. Wilf n-ar fi folosit aceste cuvinte, dar se prea poate să le fi gândit – ea, una, parcă niciodată nu-și dădea seama. Ginny zâmbea, dar nu în felul în care zâmbea ea mai demult. Când ajunsese la vârsta a doua și rămăsese nemăritată, devenise blândă, miloasă și secretoasă. (Explicaţia ieșise la iveală cu puţin timp înainte de moartea ei, când recunoscuse că se convertise la budism.)

Așa că lui Nancy îi lipsise foarte mult Ollie, fără ca ea

să-și dea măcar seama de ce anume era lucrul acela care-i lipsea. Ceva tulburător, care mocnea în el precum o febră nu foarte înaltă, ceva ce ea nu înţelesese pe de-a întregul. Lucrurile care o călcaseră pe nervi la el în acea scurtă perioadă în care-l cunoscuse iată că se dovediseră a fi, privind retrospectiv, tocmai cele pe care le ţinea minte.

Acum vorbea din suflet. Îi zâmbea, uitându-se drept în ochii ei. O făcea să-și reamintească de felul abil în care mai demult știa să fie șarmant. Dar ea, una, nu-și închipuise că avea să-și exercite vreodată șarmul acesta chiar asupra ei.

Aproape că se temea să nu-i spună: „Nu te plictisesc, nu?” Sau:

„Nu-i așa că viaţa e uimitoare?”

— Am fost incredibil de norocos, a zis el. Norocos în viaţă. Bine, știu câteva persoane care n-ar zice asta. Care ar zice că nu m-am legat de nimic sau că n-am făcut bani. Care ar zice că mi-am irosit anii aceia în care eram la pământ. Dar nu-i adevărat. Am auzit chemarea – și a înălţat din sprâncene, zâmbind pe jumătate către el însuși. Zău așa, chiar am auzit-o. Am auzit chemarea de a ieși din găoace. Din găoacea în care-ţi spui „trebuie să realizez ceva grozav”. Din găoacea propriului ego. Am fost norocos de la bun început. Norocos chiar și cu faptul că m-am ales cu TBC. M-a ţinut departe de colegiu, care mi-ar fi împuiat capul cu o mulţime de prostii. Și nu m-ar fi lăsat să mă înrolez, dacă războiul ar fi survenit mai devreme.

— Nu te-ar fi înrolat oricum, de vreme ce erai însurat, a zis Nancy. (Se dovedise, la un moment dat, suficient de

cinică și se întrebase cu voce tare, de faţă cu Wilf, dacă nu cumva ăsta fusese motivul pentru care el o luase de nevastă.

— Motivele altora nu prea mă interesează pe mine, îi răspunsese Wilf.

Îi mai spusese că oricum nu avea să mai urmeze vreun alt război. Și într-adevăr, nu mai urmaşe – timp de încă un deceniu.)

— Da, bine, a zis Ollie. Dar adevărul este că nu aveam o relaţie propriu-zis legalizată. Am anticipat evoluţia lucrurilor, Nancy. Dar întotdeauna îmi zboară din minte că nu eram, de fapt, căsătoriţi. Poate pentru că Tessa era genul de femeie foarte profundă și serioasă. Dacă erai cu ea, erai cu ea. N-o duceai cu zăhărelul pe Tessa.

— Așa, deci, a zis Nancy, pe tonul cel mai blând de care a fost în stare. Așa. Tu și Tessa.

— Depresiunea[63] le-a dat pe toate peste cap, a zis Ollie.

Ce voia să spună cu asta, i-a explicat el în continuare, era că interesul secătuise, în cea mai mare parte, și, prin urmare, și finanţarea. Finanţarea cercetărilor. Intervenise o schimbare de gândire, comunitatea ştiinţifică întorsese spatele unor lucruri pe care ajunsese, probabil, să le considere frivole. Câteva experimente continuaseră o vreme, dar într-un mod parcă lipsit de viaţă, a zis el, și chiar și oamenii care păruseră cei mai interesaţi, cei mai implicaţi – oameni care-l căutaseră, a zis Ollie, pentru că

[63] Marea Depresiune Economică din anii 1929 – 1933.

nu-i căutase el pe ei –, oamenii aceia s-au numărat printre primii la care n-a mai putut ajunge, care nu i-au mai răspuns la scrisori și n-au mai luat legătura cu el, până când, în cele din urmă, primești câte un bilet de la secretarele lor, în care ţi se spune că toată afacerea a picat. El și Tessa fuseseră trataţi ca niște gunoaie de acei oameni, ca niște belele și niște oportuniști, odată ce vântul își schimbase direcţia.

— Universitarii, a zis el. După ce-am trecut prin tot ce-am trecut, punându-ne la dispoziţia lor. Nici nu vreau s-aud, zău așa, de ei.

— Și eu care credeam că aveaţi de-a face mai mult cu doctorii.

— Cu doctorii. Cu făcătorii de cariere. Cu tot felul de universitari.

Ca să-l facă să iasă din cercul acesta vicios de vechi jigniri și proastă dispoziţie, Nancy l-a întrebat despre acele experimente.

Cele mai multe avuseseră de-a face cu cartonașe. Nu cu niște cărţi de joc obișnuite, ci cu cartonașe speciale pentru PES[64], cu simbolurile lor: o cruce, un cerc, o stea, niște linii vălurite, un pătrat. Puneau câte o carte cu fiecare simbol cu faţa în sus pe masă, în timp ce restul pachetului era bine amestecat și ţinut cu faţa în jos. Tessa trebuia să spună care dintre simbolurile din faţa ei se potrivea cu cel de pe cartonașul aflat deasupra în pachet. Ăsta fusese testul de potrivire pe văzute. La fel era și

[64] Percepţie extrasenzorială.

testul de potrivire pe nevăzute, numai că și cele cinci cartonașe-cheie stăteau tot cu feţele în jos. Testele următoare sporeau în dificultate. Uneori, se foloseau zaruri sau monede. Alteori, numai o imagine din minte. Serii de imagini din minte, fără nimic scris pe hârtie. Subiectul și examinatorul în aceeași cameră, sau în camere diferite, sau la cinci sute de metri unul de celălalt.

Apoi, procentul de reușită al Tessei era comparat cu rezultatele obţinute din pură întâmplare. Legea probabilităţilor, care, după el, reprezenta douăzeci la sută.

Nimic altceva nu era în camera aceea, decât un scaun, o masă și o lumină. Ca într-o cameră de interogatoriu. Tessa ieșea de-acolo stoarsă. Ore întregi o hăituiau simbolurile, indiferent încotro se uita. Durerile de cap începuseră de-atunci.

Și rezultatele fuseseră neconcludente. Apăreau tot felul de obiecţii, legate nu de Tessa, ci de întrebarea dacă nu cumva testele erau greșite. Se spunea că oamenii au preferinţe. Dacă dau cu banul, de pildă, cei mai mulţi mizează pe cap, nu pe pajură. Așa fac. Și altele. La care se adăuga ce spusese el mai devreme legat de climatul din acea vreme, de climatul intelectual, care plasa cercetările de felul acesta pe tărâmul frivolităţii.

Se lăsase întunericul. Pancarta pe care scria ÎNCHIS fusese întoarsă cu faţa spre ușa restaurantului. Ollie avea dificultăţi în a citi ce scria pe nota de plată. S-a dovedit că problema de ordin medical pentru care venise la Vancouver avea de-a face cu ochii lui. Nancy a râs, i-a luat

nota de plată din mână și a plătit ea.

— Sigur că da – nu sunt o văduvă bogată?

Apoi, pentru că nu-și terminaseră ce-aveau de vorbit – nici măcar pe departe, după Nancy –, au mers mai sus pe aceeași stradă, la o cafenea Denny, să bea cafea.

— Poate preferi undeva mai elegant? a zis Ollie. Poate ai bea ceva, mai curând.

Nancy i-a spus repede că băuse pe vaporul acela suficient cât să-i ajungă pentru o vreme.

— Eu am băut suficient cât să-mi ajungă pe toată viaţa, i-a spus Ollie. Am renunţat la băutură de cincisprezece ani. Mai exact, de cincisprezece ani și nouă luni. Întotdeauna recunoști un fost beţiv după faptul că numără și lunile.

În perioada experimentelor, a parapsihologilor, el și Tessa își făcuseră câţiva prieteni. Ajunseseră să cunoască oameni care-și câștigau viaţa cu abilităţile lor. Nu în interesul vreunei așa-numite ştiinţe, ci prin ceea ce se numea ghicitul viitorului, sau citirea minţii, sau telepatie, sau antrenament psihic. Unii se stabileau pe unde era câte un vad bun, operau fie dintr-o casă, fie dintr-un soi de magazin, și rămâneau acolo ani de zile. Ăștia erau cei care practicau consilierea personală, prezicerea viitorului, stabilirea zodiacului și diferite forme de însănătoșire. Alţii organizau spectacole publice. Asta putea însemna să-i atragi pe oameni cu spectacole de genul Chautauqua[65],

[65] Denumire dată – după lacul Chautauqua din statul New York, unde s-a ţinut primul asemenea spectacol – unei mișcări educative pentru adulţi, foarte răspândită la sfârșitul secolului al XIX-lea și în

care prezentau conferinţe, lecturi, scene din Shakespeare, pe câte cineva care cânta muzică de operă și diapozitive de prin călătorii (educative, nu senzaţionale), coborând pe scară în jos până la carnavaluri ieftine, care amestecau numere de comedie burlescă și de hipnotism cu câte o femeie aproape goală înfășurată în șerpi. Firește că Ollie și Tessa preferau să considere că făceau parte din prima categorie. Educaţie, într-adevăr, și nu senzaţie, urmăreau ei. Dar nici aici timpul nu jucase în favoarea lor. Vremea lucrurilor de calitate mai bună era pe trecute. Puteai să asculţi muzică și să capeţi o brumă de educaţie de la radio, plus că oamenii asistaseră deja la toate conferinţele însoţite de proiecţii – toate cele de care aveau nevoie – la sala de conferinţe a bisericii.

Singura modalitate de a câştiga niște bani, pe care o descoperiseră ei doi, era să urmeze spectacolele acelea ambulante, să se producă în sălile primăriilor sau pe la târgurile de toamnă. Împărţeau scena cu hipnotiști, cu femei cu șerpi, cu cei care pronunţau monoloage deșucheate și cu despuiaţi cu pene. Și genul ăsta de oferte se apropia de sfârșit, dar vecinătatea noului război le dăduse un imbold ciudat.

Viaţa le fusese prelungită artificial pentru o vreme, căci raţionalizarea benzinei îi împiedicase pe oameni să mai ajungă la cluburile de noapte din orașe sau la marile cinematografe. Și nu apăruse încă televiziunea, care să-i distreze cu tot felul de numere de magie direct pe

---

prima parte a secolului XX în Statele Unite.

canapelele lor de-acasă. Primii ani cincizeci, Ed Sullivan[66] *etcetera* – acela într-adevăr a fost sfârșitul.

Chiar și așa, o vreme avuseseră asistenţe numeroase, umpluseră sălile – Ollie se mai distra uneori, încălzind publicul cu câte o mică prelegere serioasă, dar care-i făcea pe toţi atenţi. Nu trecuse mult și devenise și el parte din spectacol. Fuseseră nevoiţi să vină cu ceva mai incitant, mai dramatic și mai plin de suspans decât ce făcuse Tessa până atunci de una singură. Și mai era un factor de avut în vedere. Tessa făcea faţă foarte bine, în privinţa nervilor și a rezistenţei fizice, dar puterile ei, care vor fi fost acelea, nu se dovedeau chiar infailibile. Începuse să mai și dea greș. Trebuia să se concentreze ca niciodată până atunci, iar uneori lucrurile nu funcţionau. Durerile de cap nu-i dădeau pace.

Este adevărat ce bănuiesc majoritatea oamenilor. Asemenea spectacole sunt pline de trucuri. Pline de falsităţi, pline de înșelătorii. Uneori, nu e nimic altceva. Dar și ceea ce speră oamenii – cei mai mulţi – este adevărat din când în când. Speră că nu-i chiar totul fals. Și, pentru că vedetele unor asemenea spectacole, cum e și Tessa, o persoană cu adevărat onorabilă, cunosc această speranţă și o înţeleg – cine ar putea s-o înţeleagă mai bine? –, de aceea se apucă uneori și folosesc anumite trucuri, anumite obișnuinţe, despre care știu că le garantează rezultatele corecte. Pentru că în fiecare seară – în fiecare

[66] Edward Vincent Sullivan (1901 – 1974), gazda unui spectacol de televiziune de tip varieteu difuzat din 1948 până în 1971.

seară – trebuie neapărat să obţii acele rezultate.

Uneori, mijloacele sunt fruste, sunt evidente, cum e compartimentul fals din cutia cu domnișoara tăiată în două cu ferăstrăul. Câte un microfon ascuns. Sau, mai degrabă, se folosește câte un cod, stabilit între persoana de pe scenă și partenerul din sală. Codurile acestea pot reprezenta o artă în sine. Sunt secrete, nimic nu se notează.

Nancy l-a întrebat dacă și codul dintre el și Tessa reprezenta o artă în sine.

— Avea o clasă, a zis Ollie, luminându-se la faţă. Avea nuanţe – și a făcut o pauză, apoi a zis: De fapt, mai făceam și numere de magie curată. Aveam o mantie neagră pe care o purtam…

— Ollie, zău așa… O mantie neagră?

— Absolut. O mantie neagră. Și găseam câte un voluntar, îmi dădeam jos mantia și-l înfășuram pe el cu ea, după ce Tessa fusese legată la ochi – tot cineva din public făcea operaţiunea asta, se asigura că era legată la ochi cum trebuie –, și pe urmă eu îi strigam: „Pe cine am aici în mantie?” Sau: „Cine este persoana din mantie?” Sau mai ziceam „haină”, sau „pânză neagră”. Sau: „Ce am eu aici?” Sau: „Pe cine vezi?”, „Ce culoare de păr?”, „Înalt sau scund?” Rezolvam dilemele din cuvinte, le rezolvam din vagi inflexiuni ale vocii. Mergeam la detalii din ce în ce mai mărunte. Ăsta era numărul nostru de început.

— Ar trebui să scrii lucrurile-astea.

— Chiar am avut intenţia. Mă gândeam la un fel de

dare în vileag. Dar m-am gândit, pe urmă: și cui o să-i pese? Oamenii vor să fie prostiţi sau nu vor să fie prostiţi. Nu-și bat ei capul cu dovezile. Un alt lucru la care m-am gândit a fost un roman de mistere. Este un mediu natural. M-am gândit c-o să ne-aducă o mulţime de bani și că ne-am fi putut retrage. Și m-am gândit la un scenariu de film. Ai văzut cumva filmul acela de Fellini…?

Nancy i-a spus că nu.

— Niște prostii, oricum. Nu, nu filmul lui Fellini. Vreau să zic ideile pe care le-am avut. Pe-atunci.

— Povestește-mi despre Tessa!

— Precis ţi-am scris. Nu ţi-am scris?

— Nu.

— Probabil că i-am scris lui Wilf.

— Cred că mi-ar fi spus.

— Știu și eu? Poate că n-am scris. Poate că prea eram cu moralul la pământ, în acel moment.

— În ce an se-ntâmpla?

Ollie nu-și mai amintea. Era în toi războiul din Coreea. Harry Truman era președinte. La început, Tessa păruse atinsă de gripă. Dar nu se mai făcea bine, slăbea întruna și pe tot corpul căpătase niște vânătăi ciudate. Avea leucemie.

Rămăseseră blocaţi într-un orășel de munte, în căldura verii. Ei speraseră să ajungă în California până nu venea iarna. Nu fuseseră în stare nici măcar să ajungă la următoarea programare. Oamenii cu care călătoriseră până atunci plecaseră mai departe fără ei. Ollie își găsise

de lucru la postul de radio din acel oraș. De când tot dădea spectacole cu Tessa, căpătase o voce numai bună. Citea știrile pentru acel post de radio și o mulţime de reclame. Pe câteva le și scria. Angajatul de până atunci își luase concediu și urma o cură de detoxifiere sau așa ceva, într-un spital pentru beţivi.

Se mutaseră, el și Tessa, de la hotel într-un apartament mobilat. Aer condiţionat nu aveau, bineînţeles, dar norocul făcea să fi avut un balconaș pe care-l acoperea un copac. El împinsese canapeaua până acolo, ca să aibă Tessa parte de aerul mai proaspăt. Nu voia s-o ducă la spital – ar fi costat bani și asta, normal, pentru că nu aveau niciun fel de asigurare –, plus că i se părea c-ar fi avut mai multă liniște acolo, unde ea putea privi frunzele care fremătau. Dar, în cele din urmă, fusese nevoit s-o interneze, și acolo, după doar câteva săptămâni, murise.

— E-nmormântată acolo? a întrebat Nancy. Nu te-ai gândit că vă trimiteam noi bani?

— Nu, a zis el. Nu – și la una, și la alta. Nu m-am gândit să cer. Am simţit că ţinea de răspunderea mea. Și am dat-o să fie arsă. Apoi am șters-o din oraș cu cenușa. Cum-necum, am ajuns până pe Coastă. Practic, a fost ultimul lucru pe care mi l-a spus, că voia să fie arsă și că voia să-i fie răspândită cenușa pe valurile Oceanului Pacific.

Așa încât exact asta și făcuse, a zis el. Ţinea minte coasta din Oregon, fâșia de plajă dintre ocean și șoseaua de coastă, ceaţa și aerul rece din zorii zilei, mirosul apei de

mare, pleoscăitul melancolic al valurilor. Își scosese pantofii și ciorapii, își rulase cracii pantalonilor pe picioare în sus și se băgase în apă, iar pescărușii dădeau roată în jurul lui, ca să vadă, curioși, dacă nu avea ceva pentru ei. Dar el n-o avea decât pe Tessa.

— Tessa… a dat să zică Nancy, dar n-a fost în stare să continue.

— După care, m-am apucat de băutură. Funcţionam eu în felul meu, dar multă vreme am fost ca și mort pe dinăuntru. Până când a trebuit să mă smulg, pur și simplu, din acea stare.

Nu și-a ridicat privirile către Nancy. A urmat un moment apăsător, în care el a tot pipăit scrumiera.

— Presupun c-ai descoperit că viaţa merge înainte, a zis Nancy. El a oftat. A reproș, a ușurare.

— Ascuţită limbă ai, Nancy!

Ollie a dus-o cu furgoneta până la hotel. Transmisia dinăuntrul furgonetei clănţănea de zor, și vehiculul în sine se scutura tot și zdroncănea pe roţi.

Hotelul nu era cine știe ce scump sau lux os – nu avea portar în faţă, nici mormane de flori cu aspect de plante carnivore, care să poată fi zărite din afară – și, totuși, când Ollie a zis:

— Pun pariu că de mult n-a mai trecut pe-aici o asemenea rablă, Nancy nu s-a putut abţine să râdă și să fie de acord cu el.

— Cu feribotul tău cum rămâne?

— S-a dus. De mult de tot.

— Unde o să dormi?

— La niște prieteni, în Golful Potcoavei[67]. Sau pot să stau foarte bine și aici, dacă n-am chef să-i trezesc. De câte ori n-am dormit aici, în mașină…

Camera ei avea două paturi. Paturi separate. Poate că avea să stârnească una sau două priviri scârbite, dacă-l trăgea după ea înăuntru, dar cu siguranţă era în stare să le suporte. Pentru că adevărul ar fi fost la mare distanţă de ceea ce ar fi putut crede oricine.

A tras aer în piept, ca să se pregătească.

— Nu, Nancy, a zis Ollie.

În tot acest timp, așteptase de la el să spună o singură vorbă adevărată. Toată după-amiaza, dacă nu cea mai mare parte a vieţii ei. Așteptase, și iată c-o spusese abia acum.

Nu.

Ar fi putut-o lua ca pe un refuz al ofertei pe care ea, propriu-zis, nu i-o făcuse. Ar fi putut să i se pară o aroganţă de nesuportat. Dar ea, de fapt, auzise ceva limpede și tandru, ceva ce i s-a părut, pe moment, mai plin de înţelegere decât oricare altă vorbă auzită vreodată. „Nu”.

Știa ce pericol comporta orice ar fi spus ea. Pericolul propriei dorinţe, pentru că în realitate nu știa ce fel de dorinţă era, o dorinţă de ce anume. Cu mulţi ani în urmă, se feriseră amândoi de orice ar fi reprezentat acea dorinţă

[67]Horseshoe Bay.

și cu siguranţă trebuia să se ferească amândoi și acum, când erau bătrâni – poate că nu cumplit de bătrâni, dar suficient de bătrâni ca să pară nelalocul lor și absurzi. Și suficient de ghinioniști ca să-și fi petrecut practic tot timpul împreună minţind.

Pentru că și ea minţise, prin faptul că păstrase tăcerea. Și, deocamdată, avea să mintă și pe mai departe.

— Nu, a repetat el, cu un aer de umilinţă, dar nu și de stânjeneală.

N-ar ieși deloc bine.

Sigur că n-ar fi ieșit bine. Și unul dintre motive era că ea, primul lucru pe care avea să-l facă, odată ajunsă acasă, era să scrie către acel azil din Michigan și să afle ce se întâmplase cu Tessa, ca s-o aducă înapoi unde-i era locul.

„Drumul este ușor, dacă știi destule cât să călătorești cu bagaj puţin”.

Hârtia pe care i-o vânduseră Adam și Eva îi rămăsese în buzunarul jachetei. Când, în cele din urmă, a descoperit-o acolo – acasă la ea, după ce nu mai purtase jacheta aceea de aproape un an –, a fost uimită și enervată de cuvintele imprimate pe ea.

Drumul nu era deloc ușor. Scrisoarea expediată în Michigan i se întorsese nedeschisă. După toate aparenţele, spitalul respectiv nu mai exista. Dar Nancy descoperise că existau anchete pe care le puteai întreprinde, așa că se apucase de ele. Existau și autorităţi cărora le puteai scrie, și arhive pe care să le dezgropi, dacă era cu putinţă. Nu voia să renunţe. Nu accepta ideea că urma se pierduse

definitiv.

În privinţa lui Ollie, poate c-ar fi trebuit, la un moment dat, să admită și așa ceva. Expediase o scrisoare și către insula Texada, gândindu-se că era suficient dacă trecea numai atât drept adresă – precis că erau atât de puţini oameni acolo, încât oricare dintre ei putea fi găsit. Dar scrisoarea i se întorsese, având un singur cuvânt menţionat pe plic: „Mutat”.

N-o lăsase inima s-o deschidă și să recitească ceea ce scrisese acolo. Prea mult, cu siguranţă.

PERVAZUL FERESTREI ȘI MUȘTELE

Stă în vechiul fotoliu cu spătarul rabatabil al lui Wilf, în camera cu soare din propria ei casă. Nu-și propune să doarmă. Este o după-amiază însorită de toamnă târzie – de fapt, e ziua Cupei Grey[68], și ea s-ar cuveni să fie la o petrecere încropită, urmărind meciul la televizor. S-a scuzat în ultima clipă. Oamenii s-au cam obișnuit cu ea, că vine cu lucruri de-astea de la o vreme – unii încă mai spun că-i îngrijorează. Dar, când își face, totuși, apariţia, vechile obișnuinţe și necesităţi se reafirmă, și ea nu se poate abţine să redevină sufletul petrecerii. Așa încât ceilalţi mai lasă grijile deoparte pentru o vreme.

Copiii îi spun că speră că n-a luat-o pe calea Trăitului în Trecut.

Dar ceea ce crede ea că face, sau ceea ce vrea să facă, dacă-și găsește puţin timp să facă, este nu să trăiască propriu-zis în trecut, ci să-l desfacă și să arunce o privire zdravănă în el.

Nu crede că doarme, când se vede pe sine pătrunzând într-o altă încăpere. Camera cu soare, încăperea luminoasă din spatele ei, s-a micșorat și transformat într-un hol întunecos. Cheia de la hotel este în ușa camerei, așa cum crede ea că erau cheile, deși nu este ceva cu care să se fi întâlnit vreodată în viaţa ei.

Este un loc sărăcăcios. O cameră sleită, pentru niște

[68] Denumirea trofeului care se acordă echipei câștigătoare a campionatului de fotbal canadian (un sport foarte asemănător cu fotbalul american).

călători sleiţi. Un bec în tavan, o bară cu câteva umerașe de sârmă, o perdea dintr-un material înflorat, cu galben și roz, care poate fi trasă în așa fel, încât să ascundă vederii hainele atârnate. Materialul înflorat este menit, probabil, să confere o notă de optimism, ba chiar de voioșie acelei camere, dar, dintr-un motiv oarecare, efectul este chiar cel opus.

Ollie se trântește atât de brusc și de greoi pe pat, încât arcurile scot un geamăt de toată mila. Se pare că el și Tessa merg numai cu mașina în prezent, iar el se ocupă de tot ce înseamnă șofat. Astăzi, de prima căldură și de praful primăverii, mersul cu mașina l-a obosit extraordinar de mult. Ea nu știe să șofeze. A făcut zgomot mare când a deschis lada de costume și încă și mai mult în spatele peretelui subţire de placaj care desparte baia de cameră. El se preface că doarme când iese ea de-acolo, dar, printre pleoapele întredeschise, o zărește uitându-se în oglinda mesei de toaletă, spuzită de puncte în care folia de argint s-a ciupit. Poartă fusta lungă până la glezne, din satin galben, și boleroul negru, cu șalul negru imprimat cu trandafiri, ai cărui franjuri atârnă o jumătate de metru. Costumele ei sunt făcute după ideile ei și nici nu sunt originale, nici nu i se potrivesc. Ea are pielea înroșită cu fard acum, dar de o nuanţă ternă. Are părul strâns cu clame și dat cu fixativ, iar buclele ţepene îi sunt înghesuite într-un coif negru. Are pleoapele date cu violet și sprâncenele înălţate și înnegrite. Ca niște aripi de corb. Pleoapele îi apasă greu, ca o pedeapsă, peste ochii obosiţi.

De fapt, întreaga ei persoană pare să fie copleșită de vestimentaţie, de coafură și de machiaj.

Un zgomot pe care el nu intenţiona să-l facă – de reproș sau de nerăbdare – ajunge până la ea. Tessa vine lângă pat și se apleacă să-i scoată pantofii.

El îi spune să nu se deranjeze.

— Trebuie să plec iarăși imediat, zice el. Trebuie să mă duc să-i întâlnesc pe-ăia.

„Ăia” sunt oamenii de la teatru, organizatorii distracţiei, cine-or fi ei.

Ea nu spune nimic. Se oprește în faţa oglinzii, uitându-se la propria-i reprezentare, apoi, încă suportând povara costumaţiei grele, a părului – o perucă – și a spiritului ei, se învârte prin cameră, de parcă ar fi diverse lucruri de făcut, dar nu se poate mobiliza să facă nimic anume.

Nici măcar când s-a aplecat să-i scoată pantofii lui Ollie, nu l-a privit în ochi. Iar, dacă el și-a închis ochii din momentul în care s-a trântit în pat – așa crede ea –, se prea poate să fi vrut de fapt să evite s-o privească pe ea în ochi. Au devenit un cuplu profesional: dorm, mănâncă și călătoresc împreună, fiecare aproape de ritmul respiraţiei celuilalt. Dar niciodată – cu excepţia momentelor în care sunt legaţi unul de altul prin responsabilitatea comună faţă de public –, niciodată nu pot să se uite unul în ochii celuilalt, de teamă c-ar putea zări ceva care să li se pară înfricoșător peste măsură.

Nu există o lungime de perete suficientă pentru

oglinda ciupită ca de vărsat a mesei de toaletă – o parte a ei obturează fereastra, nelăsând să intre câtă lumină ar putea pătrunde în cameră. Ea o privește cu îndoială o clipă, după care își concentrează toată forţa ca să tragă masa de un colţ, câteva degete mai înăuntru. Apoi își recapătă suflul și dă la o parte perdeaua murdară din material ca de plasă. În colţul cel mai îndepărtat al pervazului ferestrei, într-un loc de obicei acoperit de perdea și de masa de toaletă, vede un moviliţă de muște moarte.

Cineva care a fost recent în această cameră și-a trecut timpul omorând acele muște, după care le-a colectat corpurile minuscule și a găsit locul acela în care să le ascundă. Stau așezate frumos într-o mică piramidă, care nu se ţine prea bine în echilibru.

La vederea lor, ei îi scapă o exclamaţie. Nu e dezgustată sau alarmată, ci surprinsă, și s-ar putea chiar spune: plăcut surprinsă. *Vai, vai, vai!* Muștele acelea o încântă, ca și cum ar fi fost bijuteriile în care se transformă dacă le așezi sub lupa unui microscop, numai scânteieri albastre, și aurii, și de smarald, cu aripile ca o ceaţă sclipitoare. „Vai!” strigă ea, dar cu siguranţă nu pentru c-ar vedea insectele radiind pe pervazul ferestrei. Ea nu are microscop, iar ele și-au pierdut orice lucire în moarte.

Strigă pentru că le-a văzut aici, a văzut grămăjoara de corpuri mărunte, amestecate și transformându-se în praf laolaltă, ascunse în colţul acesta. Le-a văzut acolo unde se află, înainte să pună mâna pe masa de toaletă sau să tragă

perdeaua. Știa că erau acolo, în felul acela în care știe ea lucrurile.

Dar de multă vreme n-a mai știut. N-a mai știut nimic și s-a bazat numai pe niște trucuri și scheme repetate dinainte. Aproape c-a uitat, că s-a lăsat cuprinsă de îndoieli c-ar mai fi fost vreodată și o altă cale.

Iată că l-a deranjat pe Ollie acum, i-a întrerupt momentul de odihnă chinuită. Ce este, zice el, te-a înţepat ceva? Se ridică în picioare bombănind.

Nu, zice ea, și-i arată mușchii.

Știam că erau acolo.

Ollie pricepe dintr-odată ce înseamnă asta pentru ea, ce ușurare trebuie să resimtă, cu toate că el nu reușește să-i împărtășească bucuria. Pentru că și el aproape c-a uitat unele lucruri – aproape c-a uitat că el însuși a crezut odată în puterile ei. Acum, singura lui preocupare este ca ea și el, ca păcăleala lor să funcţioneze corect.

Când ai știut?

Când m-am uitat în oglindă. Când m-am uitat la fereastră. Nu știu când anume.

Este atât de fericită! mai demult, nu era niciodată fericită sau nefericită de ce era ea în stare să facă – i se părea de la sine înţeles. Acum îi sticlesc ochii de parcă și i-ar fi curăţat de toată murdăria, iar vocea îi sună de parcă și-ar fi clătit gâtul cu apă de izvor.

Da, da, zice el. Ea își întinde braţele, și le încolăcește pe după gâtul lui şi-şi apasă capul de pieptul lui atât de strâns, încât face să-i fâșâie hârtiile în buzunarul interior.

Sunt hârtii secrete, pe care le-a obţinut de la un bărbat cu care s-a întâlnit într-unul dintre orașele astea – un doctor cunoscut pentru faptul că are grijă de oamenii care merg în turnee și că și-i îndatorează uneori, făcându-le servicii care trec dincolo de nivelul obișnuitului. El i-a spus doctorului că este preocupat de soţia lui, care zace în pat și se holbează la tavan, uneori și câteva ceasuri fără întrerupere, cu o privire de concentrare intensă pe chip, și că zile întregi nu scoate nicio vorbă, în afară de ce trebuie să spună în faţa câte unui public (toate astea sunt adevărate). Și-a pus întrebarea, și i-a pus-o apoi și doctorului, dacă extraordinarele ei puteri n-ar putea să aibă legătură, la urma urmei, cu un dezechilibru amenințător din mintea și din firea ei. A mai avut crize în trecut, și el se întreabă dacă nu cumva este pe cale să sufere încă una. Soţia lui nu este o persoană răuvoitoare, nu este o persoană cu obiceiuri care să fie rele, dar nu este nicio persoană obișnuită, este o persoană unică, iar traiul alături de o persoană unică poate reprezenta o apăsare, dacă nu chiar o apăsare mai mare decât poate suporta un om normal. Doctorul înţelege aceste lucruri și i-a povestit despre un loc în care ar putea s-o ducă, să se odihnească.

El se teme ca ea s-a nu-l întrebe ce este acel zgomot pe care cu siguranţă îl aude, când își apasă capul de pieptul lui. Nu vrea să spună „hârtii”, ca să n-o provoace pe ea să-l întrebe: „Ce hârtii?”

Dar, dacă ea și-a recăpătat cu adevărat puterile – asta gândește el, cu o revenire a consideraţiei fascinate,

aproape uitate, pe care o avea pentru ea –, dacă este iarăși cum era odată, nu e posibil să știe ce conţin acele hârtii fără să-i fi căzut ochii absolut deloc pe ele?

Ceva știe ea, dar se străduiește să nu știe.

Pentru că, dacă asta înseamnă să revină la ce-a fost odată, să-și recapete privirea în profunzime a ochilor și revelaţiile instantanee care-i stau pe limbă, oare nu i-ar fi mai bine fără ele? Și, dacă problema rezidă în faptul că ea renunţă la lucrurile acelea, și nu ele o părăsesc pe ea, n-ar putea să privească binevoitor schimbarea?

Ar putea face amândoi altceva, crede ea, ar putea duce o altă viaţă. El își spune în sinea lui că va scăpa de hârtiile acestea de îndată ce va găsi un moment potrivit, că va renunţa la toată povestea, că și el este capabil de speranţă și de onoare.

Da, da. Ea simte cum toată ameninţarea se risipește prin acel vag fâșâit de sub obrazul ei.

Senzaţia de graţiere luminează tot aerul din jur. Atât de limpede, atât de puternic, încât Nancy parcă și vede cum viitorul cunoscut se ofilește sub atacul ei, cum se risipește ca niște frunze vechi și stâlcite.

Dar în străfundurile acelui moment pândește o anume instabilitate, pe care Nancy este hotărâtă s-o ignore. Degeaba. Este conștientă deja că e dată la o parte, smulsă dintre acei doi oameni și reîntoarsă în sine. S-ar părea că o persoană calmă și hotărâtă – e posibil să fie Wilf? – și-a asumat sarcina de a o extrage din acea cameră cu perdeaua ei înflorată și umerașele de sârmă. De a o

îndepărta blând, inexorabil, de ceea ce începe deja să se prăvălească în urma ei, să se fărâmiţeze și să se înnegrească ușor-ușor, devenind ceva ce seamănă cu funinginea și cu cenușa moale.